

Projektas „Mano socialinė atsakomybė“, Nr. LLIV-322

**„NEIĞALIŲJŲ SOCIALINĖS INTEGRACIJOS GALIMYBĖS
BEI SOCIALINIŲ PASLAUGŲ PRIEINAMUMAS KAI
KURIUOSE LATVIJOS-LIETUVOS PASIENIO REGIONO
TERITORINIUOSE VIENETUOSE“**

Tyrimas

Šiauliai, 2013

TURINYS

SANTRAUKA	6
1. PROJEKTO APLINKOS ANALIZĖ	7
1.1. Bendroji ekonominė-kultūrinė Liepojos m. (Latvija) analizė	7
1.2. Bendroji ekonominė-kultūrinė Šiaulių m. (Lietuva) analizė	7
1.2.1. Bendroji ekonominė-kultūrinė Radviliškio m./raj. (Lietuva) analizė	8
1.2.2. Bendroji ekonominė-kultūrinė Šiaulių regiono (Lietuva) analizė	9
1.3. Teisinė bazė, reglamentuojanti socialinių paslaugų bei socialinės integracijos galimybes neįgaliesiems.....	11
1.3.1. Pagrindinių dokumentų apžvalga: Latvija	11
1.3.2. Pagrindinių dokumentų apžvalga: Lietuva	12
1.4. Socialinės paslaugos Lietuvoje bei socialinė integracija neįgaliųjų atžvilgiu: esminių aspektų charakteristika.....	13
1.4.1. Socialinių paslaugų samprata, klasifikavimas, organizavimas	13
1.4.1.1. Neįgaliųjų socialinė integracija: samprata.....	15
1.4.2. Neįgaliųjų socialinės integracijos bei socialinių paslaugų prieinamumas Lietuvoje: esama situacija	15
1.4.2.1. Negalių turinčių asmenų sergamumas: esminiai rodikliai.....	15
1.4.2.2. Neįgalių asmenų socialinės apsaugos išlaidos	19
1.4.2.3. Techninė pagalba neįgaliesiems	21
1.4.2.4. Apgyvendinimo paslaugos neįgaliesiems	24
1.4.3. Socialinių paslaugų prieinamumas neįgaliesiems Lietuvoje: probleminiai aspektai.....	28
1.4.4. Socialinės integracijos prieinamumas neįgaliesiems Lietuvoje: probleminiai aspektai	30
1.4.4.1. Prielaidos neįgaliųjų socialinei integracijai Liepojos mieste (Latvija) bei Lietuvos pasienio regione.....	36
1.4.4.2. Gerosios patirties pavyzdžiai neįgaliųjų socialinės integracijos atžvilgiu: Liepojos miestas (Latvija)	38
1.4.4.3. Gerosios patirties pavyzdžiai neįgaliųjų socialinės integracijos atžvilgiu: Šiaulių miestas (Lietuva)	39
2. NEĮGALIŪJŲ SOCIALINĖS INTEGRACIJOS GALIMYBĖS BEI SOCIALINIŲ PASLAUGŲ PRIEINAMUMAS KAI KURIUOSE LATVIJOS-LIETUVOS PASIENIO REGIONO TERITORINIUOSE VIENETUOSE	41
2.1. Tyrimo metodika	41
2.2. Tyrimo dalyvių charakteristika.....	45
2.3. Neįgaliųjų lūkesčiai bei poreikiai socialinių paslaugų sektoriaus bei socialinės integracijos proceso atžvilgiu.....	47
2.3.1. Neįgaliųjų gyvenamosios aplinkos mikroklimatas	47
2.3.1.1. Atvejo analizė: Liepojos m. (Latvija) bei Šiaulių m. (Lietuva) gyvenamųjų būstų pritaikymas neįgaliųjų poreikiams	47
2.3.1.2. Atvejo analizė: Radviliškio m./raj. (Lietuva) gyvenamųjų būstų pritaikymas neįgaliųjų poreikiams	50
2.3.1.3. Atvejo analizė: Šiaulių regiono (Lietuva) gyvenamųjų būstų pritaikymas neįgaliųjų poreikiams	52
2.3.2. Neįgaliųjų socialinių paslaugų poreikis bei integracijos į darbo rinką galimybės.....	54
2.3.2.1. Atvejo analizė: Liepojos m. (Latvija) bei Šiaulių m. (Lietuva) neįgaliųjų socialinių paslaugų poreikis.....	54
2.3.2.2. Atvejo analizė: Radviliškio m./raj. (Lietuva) neįgaliųjų socialinių paslaugų poreikis	59

2.3.2.3. Atvejo analizė: Šiaulių regiono (Lietuva) neįgaliųjų socialinių paslaugų poreikis..	63
2.3.3. Neįgaliųjų visuomeninės veiklos galimybių analizė.....	66
2.3.3.1. Atvejo analizė: Liepojos m. (Latvija) bei Šiaulių m. (Lietuva) neįgaliųjų iniciatyvos bei galimybės užsiimti visuomenine veikla.....	66
2.3.3.2. Atvejo analizė: Radviliškio m./raj. (Lietuva) neįgaliųjų iniciatyvos bei galimybės užsiimti visuomenine veikla.....	72
2.3.3.3. Atvejo analizė: Šiaulių regiono (Lietuva) neįgaliųjų iniciatyvos bei galimybės užsiimti visuomenine veikla.....	76
2.3.4. Viešosios aplinkos pritaikymas judėjimo negalią ar judėjimo funkcinį sutrikimą turintiems asmenims	79
2.3.4.1. Atvejo analizė: viešosios aplinkos pritaikymas judėjimo negalią ar judėjimo funkcinį sutrikimą turintiems asmenims Šiaulių m. (Lietuva).....	79
2.3.4.2. Atvejo analizė: viešosios aplinkos pritaikymas judėjimo negalią ar judėjimo funkcinį sutrikimą turintiems asmenims Liepojos m. (Latvija).....	82
2.3.4.3. Atvejo analizė: viešosios aplinkos pritaikymas judėjimo negalią ar judėjimo funkcinį sutrikimą turintiems asmenims Radviliškio m./raj. (Lietuva)	85
2.3.4.4. Atvejo analizė: viešosios aplinkos pritaikymas judėjimo negalią ar judėjimo funkcinį sutrikimą turintiems asmenims Šiaulių regione (Lietuva).....	88
2.3.5. Viešojo transporto pritaikymas judėjimo negalią ar judėjimo funkcinį sutrikimą turintiems asmenims	91
2.3.5.1. Atvejo analizė: Šiaulių m. (Lietuva) viešojo transporto pritaikymas judėjimo negalią ar judėjimo funkcinį sutrikimą turintiems asmenims	91
2.3.5.2. Atvejo analizė: Liepojos m. (Latvija) viešojo transporto pritaikymas judėjimo negalią ar judėjimo funkcinį sutrikimą turintiems asmenims	92
2.3.5.3. Atvejo analizė: Radviliškio m./raj. (Lietuva) viešojo transporto pritaikymas judėjimo negalią ar judėjimo funkcinį sutrikimą turintiems asmenims	93
2.3.5.4. Atvejo analizė: Šiaulių regiono (Lietuva) viešojo transporto pritaikymas judėjimo negalią ar judėjimo funkcinį sutrikimą turintiems asmenims	95
2.4. Socialines paslaugas neįgaliesiems teikiančių organizacijų iniciatyvos bei galimybės teikiamų paslaugų potencialo bei socialinės integracijos skatinimo atžvilgiu	96
2.4.1. Socialines paslaugas neįgaliesiems teikiančių organizacijų žmogiškieji ištekliai	96
2.4.1.1. Atvejo analizė: Šiaulių m. (Lietuva) bei Liepojos m. (Latvija) socialines paslaugas neįgaliesiems teikiančių organizacijų darbuotojų skaičiaus analizė	96
2.4.1.2. Atvejo analizė: Radviliškio m./raj. (Lietuva) socialines paslaugas neįgaliesiems teikiančių organizacijų darbuotojų skaičiaus analizė	97
2.4.1.3. Atvejo analizė: Šiaulių regione (Lietuva) socialines paslaugas neįgaliesiems teikiančių organizacijų darbuotojų skaičiaus analizė	98
2.4.2. Socialines paslaugas neįgaliesiems teikiančių organizacijų darbuotojų kvalifikacijos tobulinimo poreikis	99
2.4.2.1. Atvejo analizė: Šiaulių m. (Lietuva) bei Liepojos m. (Latvija) socialines paslaugas neįgaliesiems teikiančių organizacijų iniciatyvos tobulinti žmogiškuosius išteklius	99
2.4.2.2. Atvejo analizė: Radviliškio m./raj. (Lietuva) socialines paslaugas neįgaliesiems teikiančių organizacijų iniciatyvos tobulinti žmogiškuosius išteklius	101
2.4.2.3. Atvejo analizė: Šiaulių regione (Lietuva) socialines paslaugas neįgaliesiems teikiančių organizacijų iniciatyvos tobulinti žmogiškuosius išteklius	101
2.4.3. Socialines paslaugas neįgaliesiems teikiančių organizacijų partnerystės pagrindu vykdomos veiklos potencialas	103
2.4.3.1. Atvejo analizė: Šiaulių m. (Lietuva) bei Liepojos m. (Latvija) socialines paslaugas neįgaliesiems teikiančių organizacijų iniciatyvos bendradarbiauti	103

2.4.3.2. Atvejo analizė: Radviliškio m./raj. (Lietuva) socialines paslaugas neįgaliesiems teikiančių organizacijų iniciatyvos bendradarbiauti	104
2.4.3.3. Atvejo analizė: Šiaulių regiono (Lietuva) socialines paslaugas neįgaliesiems teikiančių organizacijų iniciatyvos bendradarbiauti	104
2.4.4. Probleminių aspektų, su kuriais susiduria socialines paslaugas neįgaliesiems teikiančios organizacijos, priešastingumo analizė	105
2.4.4.1. Atvejo analizė: Šiaulių m. (Lietuva) socialines paslaugas neįgaliesiems teikiančių organizacijų vadovų nuomonės kontekstualizavimas	105
2.4.4.2. Atvejo analizė: Liepojos m. (Latvija) socialines paslaugas neįgaliesiems teikiančių organizacijų vadovų nuomonės kontekstualizavimas	107
2.4.4.3. Atvejo analizė: Radviliškio m./raj. (Lietuva) socialines paslaugas neįgaliesiems teikiančių organizacijų vadovų nuomonės kontekstualizavimas.....	109
2.4.4.4. Atvejo analizė: Šiaulių regione (Lietuva) socialines paslaugas neįgaliesiems teikiančių organizacijų vadovų nuomonės kontekstualizavimas.....	110
2.5. Su neįgaliaisiais dirbančių socialinio darbo specialistų darbo problematika	111
2.5.1. Probleminių aspektų, su kuriais socialinio darbo specialistai susiduria darbe su neįgaliaisiais, priešastingumo analizė.....	111
2.5.1.1. Atvejo analizė: probleminiai aspektai, su kuriais susiduria Šiaulių m. (Lietuva) su neįgaliaisiais dirbantys socialinio darbo specialistai.....	111
2.5.1.2. Atvejo analizė: probleminiai aspektai, su kuriais susiduria Liepojos m. (Latvija) su neįgaliaisiais dirbantys socialinio darbo specialistai.....	114
2.5.1.3. Atvejo analizė: probleminiai aspektai, su kuriais susiduria Radviliškio m./raj. (Lietuva) su neįgaliaisiais dirbantys socialinio darbo specialistai	117
2.5.1.4. Atvejo analizė: probleminiai aspektai, su kuriais susiduria Šiaulių regiono (Lietuva) su neįgaliaisiais dirbantys socialinio darbo specialistai	120
2.6. Įvairias paslaugas visuomenei teikiančių organizacijų galimybės bei poreikis prisidėti prie neįgaliųjų socialinės integracijos darnumo.....	123
2.6.1. Įvairias paslaugas visuomenei teikiančių organizacijų aplinkos pritaikymas asmenims su judėjimo negalia	123
2.6.1.1. Atvejo analizė: Šiaulių m. (Lietuva) įvairias paslaugas visuomenei teikiančių organizacijų aplinkos pritaikymas asmenims su judėjimo negalia	123
2.6.1.2. Atvejo analizė: Liepojos m. (Latvija) įvairias paslaugas visuomenei teikiančių organizacijų aplinkos pritaikymas asmenims su judėjimo negalia	126
2.6.1.3. Atvejo analizė: Radviliškio m./raj. (Lietuva) įvairias paslaugas visuomenei teikiančių organizacijų aplinkos pritaikymas asmenims su judėjimo negalia.....	128
2.6.1.4. Atvejo analizė: Šiaulių regiono (Lietuva) įvairias paslaugas visuomenei teikiančių organizacijų aplinkos pritaikymas asmenims su judėjimo negalia	130
2.6.2. Įvairias paslaugas visuomenei teikiančių organizacijų iniciatyvos bendradarbiauti su neįgaliųjų nevyriausybinėmis organizacijomis.....	132
2.6.2.1. Atvejo analizė: Šiaulių m. (Lietuva) bei Liepojos m. (Latvija) įvairias paslaugas visuomenei teikiančių organizacijų iniciatyvos bendradarbiauti	133
2.6.2.2. Atvejo analizė: Radviliškio m./raj. (Lietuva) įvairias paslaugas visuomenei teikiančių organizacijų iniciatyvos bendradarbiauti.....	134
2.6.2.3. Atvejo analizė: Šiaulių regiono (Lietuva) įvairias paslaugas visuomenei teikiančių organizacijų iniciatyvos bendradarbiauti.....	135
2.6.3. Negalią turinčių darbuotojų potencialas įvairias paslaugas visuomenei teikiančiose organizacijose.....	136
2.6.3.1. Atvejo analizė: negalią turinčių darbuotojų potencialas Šiaulių m. (Lietuva) įvairias paslaugas visuomenei teikiančiose organizacijose.....	136

2.6.3.2. Atvejo analizė: negalią turinčių darbuotojų potencialas Liepojos m. (Latvija) įvairias paslaugas visuomenei teikiančiose organizacijose	139
2.6.3.3. Atvejo analizė: negalią turinčių darbuotojų potencialas Radviliškio m./raj. (Lietuva) įvairias paslaugas visuomenei teikiančiose organizacijose	140
2.6.3.4. Atvejo analizė: negalią turinčių darbuotojų potencialas Šiaulių regiono (Lietuva) įvairias paslaugas visuomenei teikiančiose organizacijose	143
ESMINĖS IŠVADOS	145
NEĮGALIŲJŲ SOCIALINĖS INTEGRACIJOS BEI SOCIALINIŲ PASLAUGŲ PRIEINAMUMO SKATINIMO GAIRĖS	149
PRIEDAI	153

SANTRAUKA

Siekiant išanalizuoti esamą situaciją socialinės integracijos bei socialinių paslaugų prieinamumo neįgaliųjų, gyvenančių tam tikruose Latvijos-Lietuvos pasienio regiono teritoriniuose vienetuose, atžvilgiu, įgyvendinant tarptautinį projektą „Mano socialinė atsakomybė“, Nr. LLIV-322, VšĮ Šiaulių regiono plėtros agentūra iniciatyva įvykdytas tyrimas „Neįgaliųjų socialinės integracijos galimybės bei socialinių paslaugų prieinamumas kai kuriuose Latvijos-Lietuvos pasienio regiono teritoriniuose vienetuose“. Projektas įgyvendinamas pagal Latvijos ir Lietuvos bendradarbiavimo per sieną programą 2007-2013.

Tyrimo tikslas – išanalizuoti esamas neįgaliųjų socialinės integracijos bei socialinių paslaugų prieinamumo sąlygas bei galimybes kai kuriuose Latvijos-Lietuvos pasienio regiono teritoriniuose vienetuose.

Tyrimo uždaviniai:

- atliekant LR Statistikos departamento, LR Centrinio statistikos biuro duomenimis, Kuržemės (Latvija) planavimo regiono socialinių paslaugų plėtros programa bei anketinio tyrimo duomenų analizę socialinės integracijos bei socialinių paslaugų prieinamumo atžvilgiu, išsiaiškinti esamus neįgalių asmenų poreikius, galimybes bei sąlygas Šiaulių regione (Lietuva), Šiaulių mieste (Lietuva), Radviliškio mieste/rajone (Lietuva) bei Liepojos mieste (Latvija);
- pateikti rekomendacijas identifikuotų neįgaliųjų socialinės integracijos bei socialinių paslaugų prieinamumo probleminių aspektų prevencijos tobulinimui.

Tyrimo vieta:

- Šiaulių miestas (Lietuva);
- Liepojos miestas (Latvija);
- Radviliškio miestas/rajonas (Lietuva);
- Šiaulių regionas (Lietuva).

Tyrimo tikslinės grupės:

- neįgalieji, priklausantys ir nepriklausantys neįgaliųjų nevyriausybinėms organizacijoms.
- organizacijų, teikiančių socialines paslaugas neįgaliesiems, vadovai.
- organizacijų, teikiančių socialines paslaugas neįgaliesiems, darbuotojai, tiesiogiai dirbantys su neįgaliaisiais.
- organizacijų, teikiančių įvairias paslaugas visuomenei, vadovai.

Siekiant surinkti išsamią informaciją apie esamus neįgaliųjų interesus, poreikius, privilegijas bei sunkumus, kylančius jiems dalyvaujant socialinės integracijos procese bei naudojantis socialinėmis paslaugomis, buvo naudojamas anketinės apklausos metodas

1. PROJEKTO APLINKOS ANALIZĖ

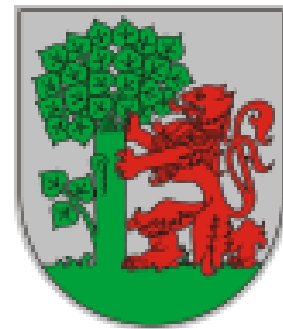
1.1. Bendroji ekonominė-kultūrinė Liepojos m. (Latvija) analizė

Liepoja – miestas vakarų Latvijoje, prie Baltijos jūros. Tai trečias pagal dydį miestas šalyje, jo plotas – 60,4 km². 2012 m. pradžioje jame gyveno 82 413 gyventojai. Apie 14,8 % visų gyventojų skaičiaus sudarė vaikai iki 15 m., apie 64 % – nuo 15 m. iki 62 m., 21,3 % – vyresni nei 62 m. gyventojai. 74 % miesto gyventojų sudaro latviai, apie 15 % – rusai. 2011 m. pradžioje 6 000 Liepojos miesto gyventojų buvo nedarbingi, iš jų 2 283 asmenys (t. y. 2,74 % suaugusiųjų) turėjo negalią.

1.1. 1 pav. Liepojos miesto (Latvija) geografinė padėtis

<http://lt.wikipedia.org/wiki/Liepaja>

1.1. 2 pav. Liepojos miesto (Latvija) herbas

<http://www.liepaja.lv/varti/lv/>

Liepojos mieste plėtojama metalo apdirbimo, tekstilės, maisto, popieriaus gamybos bei laivų statybos pramonė. Mieste esantis uostas ne tik ženkliai prisideda prie komercinės veiklos plėtros, bet ir didina turistų srautus, garsina miestą kitų užsienio šalių kontekste. Liepojoje taip pat yra pagrindinė Latvijos karinių jūrų pajėgų bazė. Liepojos uostas yra nutolęs nuo Klaipėdos uosto tik 100 km.

Liepoja vadinama „žaliuoju miestu“, kadangi 35 % šio miesto ploto užima parkai, kiti apželdinti plotai. Miestas taip pat pasižymi unikalia architektūra, plačiu kultūrinių renginių spektru, ypatingai muzikos festivalių (*Liepāja. lv*).

1.2. Bendroji ekonominė-kultūrinė Šiaulių m. (Lietuva) analizė

Šiaulių miesto savivaldybė – administracinis teritorinis vienetas Šiaurės Lietuvoje, kurio teritorija apima Šiaulių miestą bei Rėkyvos gyvenvietę. Savivaldybės atstovaujamoji valdžia – Šiaulių miesto savivaldybės taryba, vykdomoji valdžia – Šiaulių miesto savivaldybės administracija.

Šiaulių miestas išsidėstęs šiaurės Lietuvoje, rytiniuose Žemaičių aukštumos šlaituose, Mūšos, Dubysos, Ventos ir Nevėžio upių baseinų takoskyroje. Tai ketvirtas pagal gyventojų skaičių šalies miestas, Šiaulių apskrities, Šiaulių miesto savivaldybės ir Šiaulių rajono savivaldybės administracinis centras. Yra dvi seniūnijos – Medelyno, Rėkyvos. Savivaldybės plotas – 81 km² (0,9 % apskrities ploto). Miesto gyventojų skaičius 2013 m. pradžioje buvo 106 847 gyventojai, iš jų apie 52 % sudarė moterys, bei apie 40 % – vyrai. 2011 m. Šiaulių mieste buvo apie 6 450 suaugusių asmenų su negalia, bei apie 700 vaikų iki 17 m. amžiaus bei darbingo amžiaus asmenų, pirmą kartą pripažintų neįgaliaisiais (*LR Statistikos departamentas*).

1.2.1 pav. Šiaulių miesto (Lietuva) geografinė padėtis

<http://lt.wikipedia.org/wiki/%C5%A0iauliai>

1.2.2 pav. Šiaulių miesto (Lietuva) herbas

<http://www.siauliai.lt/informacija/index.php>

Šiaulių miestas – tai svarbiausias pramonės, kultūros, mokslo centras visoje Šiaurės Lietuvoje. Per Šiaulius eina geležinkeliai į Taliną, Kaliningradą, Minską, Liepoją, Vilnių ir kt., automobilių kelias *Via Baltica*. Yra didelis karinis ir civilinis Zoknių oro uostas. Mieste plėtojama maisto, lengvoji, medžio apdirbimo pramonė (*Lietuvos regionų portretas, 2008*).

1.2.1. Bendroji ekonominė-kultūrinė Radviliškio m./raj. (Lietuva) analizė

Radviliškio rajonas yra vienas iš Šiaulių apskrities rajonų. Jis ribojasi su Panevėžio, Kelmės, Pakruojo, Kėdainių, Šiaulių rajonais. Geografinė Radviliškio rajono padėtis yra komfortabili susisiekimo atžvilgiu: lengvai pasiekiami kiti dideli Lietuvos ir kitų Baltijos šalių miestai – 180 km iki Vilniaus, 137 km iki Kauno, 180 km iki Klaipėdos, 148 km iki Rygos. Rajono plotas – 163,5 tūkst. ha. (19,1 % apskrities ploto).

LR Statistikos departamento duomenimis Radviliškio rajono savivaldybėje 2013 m., pradžioje buvo 40 658 gyventojų, iš jų – apie 460 suaugusių asmenų su negalia, bei apie 240 vaikų su negalia. Gera Radviliškio rajono geografinė padėtis užtikrina gerą susisiekimą su Ryga, Maskva, Minsku, Kaliningradu, Varšuva. Dauguma keleivių ir krovinių pervežimo maršrutų eina per Radviliškį.

1.2.1.1 pav. Radviliškio rajono (Lietuva) geografinė padėtis

<http://lt.wikipedia.org/wiki/Radvili%C5%A1kis>

1.2.1.2 pav. Radviliškio rajono (Lietuva) herbas

<http://www.radviliskis.lt/>

Radviliškio rajone veikia 29 švietimo įstaigos. Savivaldybėje yra 2 miestai – Radviliškis ir Šeduva, 10 miestelių bei 13 seniūnijų.

Radviliškio rajone kertasi svarbūs Lietuvos geležinkeliai, veikia dideli lokomotyvų ir vagonų depai, eina judrus Vilniaus–Šiaulių plentas. Radviliškio rajonas žinomas geležinkelio riedmenų remonto, maisto ir medžio apdirbimo pramonės centras. Rajone iškasama nemažai durpių. Vyrauja derlingas dirvožemis, todėl gerai išvystytas žemės ūkis (*Lietuvos regionų portretas, 2008*).

1.2.2. Bendroji ekonominė-kultūrinė Šiaulių regiono (Lietuva) analizė

Šiaulių apskritis – viena iš dešimties Lietuvos apskričių, esanti šalies šiaurinėje dalyje. Šiaulių apskrities teritorijoje yra 7 savivaldybės: Akmenės rajono, Joniškio rajono, Kelmės rajono, Pakruojo rajono, Radviliškio rajono, Šiaulių rajono bei Šiaulių miesto. Apskrities plotas – 8 540 km² (13,1 % Lietuvos ploto), gyventojų skaičius 2013 m. pradžioje – 291 357, iš jų apie 16 400 suaugusių asmenų su negalia, 1 950 vaikų su negalia.

1.2.2.1 pav. Šiaulių apskrities (Lietuva) geografinė padėtis

http://lt.wikipedia.org/wiki/%C5%A0iauli%C5%B3_apskritis

1.2.2.2 pav. Šiaulių apskrities rajonų išsidėstymas

http://regionai.stat.gov.lt/lt/siauliu_apskritis.html

Akmenės rajono savivaldybė

Akmenės rajonas išsidėstęs Šiaulių apskrities šiaurės vakarinėje dalyje, prie sienos su Latvija. Savivaldybėje yra 3 miestai – Akmenė, Naujoji Akmenė, Venta, 2 miesteliai – Kruopiai, Papilė, bei 6 seniūnijos. Savivaldybės administracinis centras – Naujoji Akmenė. Savivaldybės plotas – 844 km² (9,9 % apskrities ploto), gyventojų skaičius 2013 m. pradžioje – 22 275 (*LR Statistikos departamentas*).

Rajoną kerta Šiaulių–Mažeikių geležinkelis, Biržų–Mažeikių naftotiekis, krašto keliai veda į Latviją, Joniškį, Šiaulius, Mažeikius, Telšius. Rajono savivaldybė Lietuvoje ir užsienyje yra žinoma kaip svarbus statybinių medžiagų (cemento, stogo dangų, kalkių) gamybos regionas. Priemolingi rudžemiai sudaro geras sąlygas žemės ūkiui plėtoti (*Lietuvos regionų portretas, 2008*)

Joniškio rajono savivaldybė

Joniškio rajonas išsidėstęs šiaurinėje Lietuvos dalyje prie pat Latvijos sienos. Savivaldybėje yra 2 miestai – Joniškis ir Žagarė, 2 miesteliai – Kriukai ir Skaistgirys, bei 10 seniūnijų. Savivaldybės administracinis centras – Joniškis. Savivaldybės plotas - 1152 km² (13,5 % apskrities ploto), gyventojų skaičius 2013 m. pradžioje – 24 958 (*LR Statistikos departamentas*).

Per savivaldybę eina svarbus tarptautinių pervežimų kelias Ryga–Kryžkalnis–Kaliningradas, geležinkelis Talinas–Varšuva. Tai vienas svarbiausių Lietuvos žemės ūkio rajonų. Rajonas taip pat išsiskiria ir durpynais bei dolomitų atsargomis. Yra svarbus žemės ūkio produktų perdirbimo centras (*Lietuvos regionų portretas, 2008*).

Kelmės rajono savivaldybė

Kelmės rajono savivaldybė yra Šiaulių apskrities pietvakarinėje dalyje, Vidurio Žemaičių aukštumoje ir Rytų Žemaičių plynaukštėje. Savivaldybėje yra 3 miestai – Kelmė, Tytuvėnai, Užventis, 6 miesteliai – Karklėnai, Kražiai, Lioliai, Pašilė, Šaukėnai ir Žalpai, bei 11 seniūnijų. Savivaldybės administracinis centras – Kelmė. Savivaldybės plotas - 1705 km² (20 % apskrities ploto), gyventojų skaičius 2013 m. pradžioje – 31 151 (*LR Statistikos departamentas*). Tai tipiškas žemės ūkio rajonas. Pramonėje vyrauja maisto produktų gamyba. Plėtojama durpių gavyba bei linų pluošto gamyba. Turizmas – viena iš prioritetinių Kelmės rajono vystymo sričių (*Lietuvos regionų portretas, 2008*).

Pakruojo rajono savivaldybė

Pakruojo rajonas išsidėstęs šiaurės rytinėje Šiaulių apskrities dalyje, prie Latvijos sienos. Didžiąją dalį užima Žiemgalos ir Mūšos-Nemunėlio žemumos. Savivaldybėje yra 2 miestai – Linkuva ir Pakruojis, 5 miesteliai – Klovainiai, Lygumai, Pašvitinys, Rozalimas ir Žeimelis, 8 seniūnijos. Savivaldybės administracinis centras – Pakruojis. Savivaldybės plotas - 1316 km² (15,4 % apskrities ploto), gyventojų skaičius 2013 m. pradžioje – 22 599 (*LR Statistikos departamentas*).

Rajono ūkyje vyrauja smulkios įmonės, gaminančios duonos ir pyrago gaminius, linų pluoštą, medienos, keramikos gaminius, dolomitinę skaldą. Dirvožemiai palankūs įvairioms žemės ūkio kultūroms auginti. Tai svarbus žemės ūkio ir statybinių medžiagų gamybos rajonas (*Lietuvos regionų portretas, 2008*).

Radviliškio rajono savivaldybė

Radviliškio rajonas išsidėstęs Šiaulių apskrities pietrytinėje dalyje (daugiau skaitykite poskyryje „*Bendroji ekonominė-kultūrinė Radviliškio m./raj. (Lietuva) analizė*“).

Šiaulių miesto savivaldybė

Šiaulių miestas išsidėstęs šiaurės Lietuvoje (daugiau skaitykite poskyryje „*Bendroji ekonominė-kultūrinė Šiaulių m. (Lietuva) analizė*“

Šiaulių rajono savivaldybė

Šiaulių rajono savivaldybė užima centrinę Šiaulių apskrities dalį. Čia susikerta trijų geografinių rajonų ribos – Rytų Žemaitijos plynaukštės, Žemaičių aukštumos šlaito, Ventos vidurupio žemumos ir Mūšos-Nemunėlio žemumos ribos. Į rajono teritoriją patenka Kurtuvėnų regioninio parko dalis.

Rajono savivaldybėje yra vienas miestas – Kuršėnai, 7 miesteliai – Bazilionai Gruzdziai, Kairiai, Kurtuvėnai, Kužiai, Meškuičiai ir Šakyna, 11 seniūnijų. Administracinis rajono savivaldybės centras – Šiauliai, tačiau jie turi atskiros savivaldybės statusą, todėl į rajono teritoriją neįeina. Savivaldybės plotas 1807 km² (21,2 % apskrities ploto), gyventojų skaičius 2013 m. pradžioje – 42 869 (*LR Statistikos departamentas*).

Šiaulių rajone ypatingai gerai išvystytas kelių ir geležinkelių tinklas. Per rajono teritoriją šiaurės pietų kryptimi eina magistralinis Hanzos kelias – tarptautinis transporto koridorius iš Sankt Peterburgo į Berlyną. Magistraliniai keliai veda į Klaipėdą, Vilnių, Mažeikius, geležinkelio linijos Vilniaus, Klaipėdos, Rygos, Liepojos, Daugpilio kryptimis. Dėl šios priežasties Šiaulių rajonas yra patrauklus verslo atstovams. Rajone gaminami mėsa ir mėsos gaminiai, duona ir pyrago gaminiai, miltai, baldai. Rajono dirvožemiai daugiausia priesmėlio ir lengvo priemolio rudžemiai, palankūs įvairioms žemės ūkio kultūroms ir sodams auginti. Žemės ūkis Šiaulių rajone modernus ir konkurencingas. Čia klesti tiek tradicinės žemės ūkio šakos, tiek ir nauja, pažangi veikla. Šiaulių

rajonas žinomas kaip ekologinės žemdirbystės ir netradicinių amatų centras (*Lietuvos regionų portretas, 2008*).

1.3. Teisinė bazė, reglamentuojanti socialinių paslaugų bei socialinės integracijos galimybes neįgaliesiems

1.3.1. Pagrindinių dokumentų apžvalga: Latvija

Neįgaliųjų teisių konvencija

2008 m. liepos 1 d. Latvija pasirašė ir 2010 m. kovo 1 d. ratifikavo Jungtinių Tautų Organizacijos (JTO) Neįgaliųjų teisių konvenciją. Pagal šią konvenciją kiekviena šalis narė turi apibrėžti veiksmus, kurie palaiapsniui įgyvendintų neįgaliųjų ekonomines, socialines ir kultūrinės teises, šiam tikslui maksimaliai išnaudojant turimus išteklius.

Vadovaujantis 2010 m. vasario 18 d. įsigaliojusiu įstatymu „*Dėl neįgaliųjų teisių konvencijos*“, konvencijos įdiegimą koordinuoja GM, o jos įgyvendinimą kontroliuoja Teisės apsaugos biuras. Konvencijoje numatoma, kad ir pilietinės organizacijos ir ypatingai neįgaliųjų ir jiems atstovaujančios organizacijos dalyvautų konvencijos įgyvendinimo priežiūros procese.

2011 m. sausio 1 d. Latvijoje įsigaliojo „*Neįgalumo įstatymas*“. Prieš tai su neįgalumu susijusius klausimus reglamentavo 1992 m. priimtas įstatymas „*Dėl neįgaliųjų medicininės ir socialinės apsaugos*“, kuris nebeatitiko naujų ES neįgaliųjų politikos principų.

Darbas rengiant naują Neįgalumo įstatymo projektą buvo pradėtas jau 2005 m., kai Ministrų kabinetas rugpjūčio 10 įsakymu Nr. 544 patvirtino „*Neįgalumo ir jo sukeltų pasekmių mažinimo politikos formuluotes 2005-2015 metais*“. 2006 metais liepos 19 įsakymu Nr. 541 parengtas „*Veiksmų planas Neįgalumo ir jo sukeltų pasekmių mažinimo politikos formuluotes 2005-2015 metais*“. Šiuose politinio planavimo dokumentuose pateikti neįgalumo politikos plėtros principai įtraukti į naująjį „*Neįgalumo įstatymą*“.

„*Neįgalumo įstatymo*“ tikslas – suteikti neįgaliesiems vienodas galimybes, pašalinti arba mažinti neįgalumo riziką asmenims su prognozuojamu neįgalumu. Taip pat mažinti neįgalumo pasekmes neįgalumą jau turintiems asmenims.

Įstatyme nustatyta tvarka, kuria vadovaujantis atliekama prognozuojamo neįgalumo ir neįgalumo ekspertizė. Taip pat numatyta neįgalumo rizikos ir neįgalumo pasekmių mažinimui būtini palaikymo veiksmai.

Socialinės gerovės ministerija 2010 m. sausio 21 d. pasirašė bendradarbiavimo sutartis su 25 nevyriausybinėse organizacijų atstovais. Tokias bendradarbiavimo sutartis planuojama pasirašyti kasmet taip skatinant nevyriausybinėse organizacijų aktyvų bendradarbiavimą.

Per pastaruosius 10 metų ES neįgalumo strategija stipriai pasikeitė. Neįgalieji iš pasyvių paramos, kompensacijos ir paslaugų gavėjų pradėjo aktyviai dalyvauti visuomeniniame gyvenime ir darbo rinkoje. Neįgalumo politika iš medicininio modelio perėjo prie socialinio neįgalumo modelio, kuriame kartu su sveikatos priežiūros, prevencijos ir reabilitacijos klausimais vykdoma ir socialinė bei profesinė reabilitacija. Reabilitacijos metu skatinamas asmenų dalyvavimas ir atsakomybė dėl savo sveikatos būklės.

Šiuo metu Socialinės gerovės ministerija, siekdama suamžinti negalią bei jos pasekmes, bei vadovaudamasi Neįgalios įstatymo projektu, planuoja pradėti teikti naujas paslaugas. Finansavimą šioms paslaugoms teikti planuojama gauti iš Europos socialinių fondų. Programoje siūloma mokyti bedarbius žmones, kurie taptų žmonių su negalia asmeniniais asistentais

1.3.2. Pagrindinių dokumentų apžvalga: Lietuva

Pagrindinis teisės aktas, reglamentuojantis socialinių paslaugų organizavimo, teikimo ir gavimo sąlygas, socialinių paslaugų skyrimo bei apmokėjimo principus, yra *Lietuvos Respublikos (toliau – LR) Socialinių paslaugų įstatymas (2006)*. Šiame įstatyme nurodytos socialinių paslaugų rūšys, gavimo sąlygos, paslaugų teikėjų bei gavėjų santykiai bei finansavimo principai.

Sparčiai vystantis socialinių paslaugų plėtrai bei atsiradus didelei jų įvairovei, tapo svarbu šias paslaugas susisteminti suskirstant jas į tipus. Tad 2000 m. buvo parengtas *Socialinių paslaugų katalogas*, 2006 m. jis buvo patvirtintas iš naujo. Kataloge pateikta bendrųjų bei specialiųjų socialinių paslaugų klasifikacija, naujos bendrųjų paslaugų rūšys, socialinių paslaugų įstaigų tipai bei išskiriamos mišrias paslaugas teikiančios įstaigos, kurios teikia socialines paslaugas skirtingoms socialinėms žmonių grupėms tos pačios įstaigos bazėje. Socialiniame paslaugų kataloge nurodomi paslaugų gavėjai bei paslaugas teikiantys specialistai. Prie kiekvienos paslaugos yra nurodyta jos sudėtis, teikimo vieta bei trukmė.

2005 m. liepos 1 d. įsigaliojusio „*LR neįgaliųjų socialinės integracijos įstatymo*“ nuostatos numato, kad sprendimus dėl bendro pirminio neįgaliųjų specialiųjų poreikių nustatymo priima Neįgalumo ir darbingumo nustatymo tarnyba prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos.

Specialiųjų nuolatinės slaugos, nuolatinės priežiūros (pagalbos) poreikių nustatymą ir kriterijus reglamentuoja LR socialinės apsaugos ir darbo ministro ir LR sveikatos apsaugos ministro 2005 m. gegužės 4 d. įsakymas Nr. A1-120/V-346 „*Dėl Specialiųjų nuolatinės slaugos, nuolatinės priežiūros (pagalbos), lengvojo automobilio įsigijimo ir jo techninio pritaikymo išlaidų kompensacijos ir transporto išlaidų kompensacijos poreikių nustatymo kriterijų sąrašo, tvarkos aprašo ir pažymų formų patvirtinimo*“.

Socialinių paslaugų, kurias savivaldybės planuoja bei nustato jų poreikį asmeniui (šeimai), pagal atskiras socialinių paslaugų rūšis, jų tenkinimą finansuojant iš savivaldybės biudžeto ar savivaldybės biudžetui skiriamų LR Valstybės biudžeto specialiųjų tikslinių dotacijų socialinėms paslaugoms organizuoti, reglamentuoja LR Vyriausybės nutarimas „*Dėl socialinių paslaugų finansavimo ir lėšų apskaičiavimo metodikos patvirtinimo*“ (2006). Šiame nutarime nurodomas bendrųjų bei socialinės priežiūros paslaugų finansavimas, lėšų apskaičiavimas socialinėms paslaugoms, socialinių paslaugų finansavimas savivaldybėse vadovaujantis viešuosius pirkimus reglamentuojančiais teisės aktais bei vykdant specialias socialinių paslaugų programas.

Nustatant socialinių paslaugų teikimo mastą bei rūšis pagal gyventojų poreikius, būtina nustatyti paslaugų planavimo subjektus, rengti paslaugų plano projektus. Šiuo tikslu priimtas LR Vyriausybės nutarimas „*Dėl socialinių paslaugų planavimo metodikos patvirtinimo*“ (2006). Nutarime, kuris įsigaliojo 2007 m., yra pateikta socialinių paslaugų plano projekto rengimo tvarka, struktūra, turinys, plano projekto svarstymo, derinimo bei įgyvendinimo tvarka. Planavimo metodikos objektas – socialinės slaugos, kurias savivaldybės planuoja bei organizuoja savo teritorijos gyventojams, paslaugų teikimas finansuojamas iš savo biudžeto lėšų ar iš LR valstybės biudžeto specialiųjų tikslinių dotacijų savivaldybių biudžetams.

Neįgaliųjų teisių konvencija

2010 m. gegužės 27 d. LR Seimas priėmė įstatymą Nr. XI-854 *dėl Neįgaliųjų teisių konvencijos ir jos Fakultatyvaus protokolo*, kuriuo ratifikavo 2006 m. gruodžio 13 d. Niujorke priimtus Jungtinių Tautų neįgaliųjų teisių konvenciją ir jos Fakultatyvų protokolą (toliau – Konvencija). Ratifikuotos Konvencijos tikslas – skatinti ir užtikrinti visų neįgaliųjų visapusišką ir

lygiateisį naudojimąsi visomis žmogaus teisėmis ir pagrindinėmis laisvėmis, taip pat skatinti pagarbą šių asmenų prigimtiniam orumui.

Konvencijoje įtvirtinti neįgaliųjų asmenų lygybės prieš įstatymą, laisvės bei saugumo, asmens neliečiamumo reikalavimai, laisvo judėjimo, pilietybės ir savarankiško gyvenimo teisės, teisė į sveikatą, darbą, užimtumą ir išsilavinimą, galimybė dalyvauti politiniame bei kultūriniame gyvenime.

1.4. Socialinės paslaugos Lietuvoje bei socialinė integracija neįgaliųjų atžvilgiu: esminių aspektų charakteristika

1.4.1. Socialinių paslaugų samprata, klasifikavimas, organizavimas

Remiantis LR Neįgaliųjų socialinės integracijos įstatymu 1991 m. lapkričio 28 d. Nr. I-2044, neįgalusis – tai asmuo, kuriam šio įstatymo nustatyta tvarka nustatytas neįgalumo lygis arba 55 % ir mažesnis darbingumo lygis, arba specialiųjų poreikių lygis.

Remiantis LR socialinių paslaugų įstatymu 2006 m. sausio 19 d. Nr. X-493, socialinės paslaugos – tai paslaugos, kuriomis suteikiama pagalba asmeniui (šeimai), dėl amžiaus, neįgalumo, socialinių problemų iš dalies ar visiškai neturinčiam, neįgijusiam arba praradusiam gebėjimus ar galimybes savarankiškai rūpintis asmeniniu (šėimos) gyvenimu ir dalyvauti visuomenės gyvenime. Socialinių paslaugų tikslas – sudaryti sąlygas asmeniui (šeimai) ugdyti ar stiprinti gebėjimus ir galimybes savarankiškai spręsti savo socialines problemas, palaikyti socialinius ryšius su visuomene, taip pat padėti įveikti socialinę atskirtį.

Socialinių paslaugų rūšių spektras yra didelis, tad jos susistemintos išskirstant į tam tikras grupes bei pateikiant pagrindines jų charakteristikas. Socialinių paslaugų įvairovei ir specifikai įvertinti yra skiriami trys šių paslaugų klasifikavimo pjūviai:

Socialinės paslaugos pagal klientų grupes:

- pagyvenę, seni žmonės (65–75m.; 76–85 m.; 86 ir vyresni);
- suaugę neįgalūs žmonės (turintys fizinę ar protinę negalią);
- neįgalūs vaikai (turintys fizinę ar proto negalią);
- probleminės šėimos ir vaikai iš probleminių šėimų (šėimos, kurios neprižiūri savo vaikų, gyvena asocialiai; kuriose tėvai turi problemų su vaikais dėl jų elgesio; patyrusios smurtą moterys ir jų vaikai);
- rizikos grupės (piktnaudžiaujantys alkoholiu, narkotikais; grįžusieji iš įkalinimo įstaigų; benamiai; prostitutės; bedarbiai ir kt.).

Socialinės paslaugos pagal teikėjo pavaldumą (steigėją):

- valstybinės;
- savivaldybių;
- nevyriausybinių organizacijų;
- religinių bendruomenių;
- privačios.

Socialinės paslaugos pagal jų pobūdį. Remiantis socialinių paslaugų teikimo pobūdžiu, socialinės paslaugos skirstomos į bendruomenines (nestacionarias) ir rezidentines (stacionarios globos) paslaugas. ***Bendruomeninės paslaugos:***

- pagalba namuose;
- dienos globa;

- prevencinės paslaugos šeimoms su vaikais;
- gestų kalbos vertėjų paslaugos;
- socialinio darbo paslaugos (neįgaliųjų aprūpinimas kompensacine technika, maitinimo organizavimas ir kt.).

Socialinių paslaugų gavėjas arba ateina į socialinių paslaugų įstaigą reikalingos paslaugos, arba gauna reikalingas paslaugas savo namuose. Šios paslaugos teikiamos tam tikrą paros dalį (dieną, kelias valandas per dieną). *Rezidentinės paslaugos:*

- stacionarios globos paslaugos;
- laikino apgyvendinimo paslaugos.

Socialiniame paslaugų kataloge socialinės paslaugos yra skirstomos į:

- **Bendrąsias socialines paslaugas** – tai paslaugos, kurios teikiamos siekiant padidinti asmens savarankiškumą gyvenant savo namuose, išvengiant specialiųjų socialinių paslaugų teikimo.

Bendrosios socialinės paslaugos teikiamos asmeniui (šeimai), kurio gebėjimai savarankiškai rūpintis asmeniniu (šeimoms) gyvenimu ir dalyvauti visuomenės gyvenime gali būti ugdomi ar kompensuojami atskiromis, be nuolatinės specialistų pagalbos teikiamomis paslaugomis.

Bendrosioms socialinėms paslaugoms priskiriamos šios paslaugos:

- informavimo;
- konsultavimo;
- tarpininkavimo ir atstovavimo;
- sociokultūrinės paslaugos;
- transporto organizavimo;
- maitinimo organizavimo;
- aprūpinimo būtiniaisiais drabužiais ir avalyne ir kt.

Bendrąsias socialines paslaugas teikia savivaldybės socialinės paramos skyriai bei įvairios socialinių paslaugų įstaigos bei organizacijos. Šios paslaugos skirtos suteikti klientui pagalbą – reikalingą informaciją arba ilgesnį laiką konsultuoti dėl esamos problemos sprendimo.

- **Specialiąsias socialines paslaugas.** Tai paslaugos, kurios teikiamos asmenims tuomet, kai bendrosios paslaugos yra neveiksmingos.

Specialiosios socialinės paslaugos teikiamos asmeniui (šeimai), kurio gebėjimams savarankiškai rūpintis asmeniniu (šeimoms) gyvenimu ir dalyvauti visuomenės gyvenime, bendrųjų socialinių paslaugų nepakanka.

Specialiosioms socialinėms paslaugoms priskiriama:

- socialinė priežiūra;
- socialinė globa.

Pagrindiniai socialinių paslaugų teikimo organizatoriai yra miestų ir rajonų savivaldybės. Jos atsako už socialinių paslaugų teikimą savo teritorijoje gyvenančioms įvairioms socialinėms grupėms. Savivaldybių kompetencijai yra priskirta formuoti socialinių paslaugų teikimo strategiją, rengti ir įgyvendinti socialinių paslaugų teikimo planus bei programas, taip pat teikti socialines paslaugas savo teritorijos gyventojams.

Organizuodama socialines paslaugas, savivaldybė bendradarbiauja su kitomis socialines paslaugas administruojančiomis institucijomis, nevyriausybinėmis organizacijomis, religinėmis bendruomenėmis, fiziniais bei juridiniais asmenimis.

Paslaugų prieinamumas – vienas iš esminių socialinių paslaugų organizavimo principų. Jis gali būti vertinamas tokiais pagrindiniais kriterijais:

- sudaroma galimybė gauti informaciją apie paslaugas;
- sukuriamas pakankamas paslaugų tinklas;
- visoms klientų grupėms sudaromos lygios galimybės tenkinti poreikius. Paslaugos turi būti vienodai prieinamos visiems bendruomenės gyventojams neatsižvelgiant į religines, šeimines, gyvenamosios vietos ir kitas ypatybes;
- paslaugos turi būti organizuojamos kuo arčiau gyvenamosios vietos, kad žmogui nereikėtų toli eiti, važiuoti, keisti įprastą aplinką. Šio principo laikymasis susijęs su socialinių paslaugų tinklo išdėstymo ypatybėmis. Priklausomai nuo teritorinio paslaugų tinklo išdėstymo klientui garantuojamos paslaugos arčiau ar toliau jo gyvenamosios vietos.

1.4.1.1. Neįgaliųjų socialinė integracija: samprata

Lietuvos neįgaliųjų socialinės integracijos sistema sudaro medicininės, profesinės ir socialinės reabilitacijos paslaugų teikimas, specialiųjų poreikių tenkinimas specialiosios pagalbos priemonėmis, neįgaliųjų užimtumo rėmimas socialinės paramos teikimas, Valstybinio socialinio draudimo fondo pensijų ir išmokų skyrimas ir mokėjimas, Privalomojo sveikatos draudimo fondo išmokų skyrimas ir mokėjimas, ugdymo paslaugų teikimas, lygių galimybių dalyvauti kultūros, sporto ir kitose visuomenės gyvenimo srityse užtikrinimas.

Lietuvoje neįgaliųjų socialinės integracijos sistema finansuojama iš valstybės biudžeto, savivaldybių biudžetų, Valstybinio socialinio draudimo fondo, Privalomojo sveikatos draudimo fondo, Užimtumo fondo, ES struktūrinių fondų ir kitų teisėtai įgytų lėšų.

1.4.2. Neįgaliųjų socialinės integracijos bei socialinių paslaugų prieinamumas Lietuvoje: esama situacija

1.4.2.1. Negalią turinčių asmenų sergamumas: esminiai rodikliai

LR Socialinės apsaugos ir darbo Ministerijos duomenimis, 2011 m. Lietuvoje gyveno 264 632 neįgalūs asmenys, gaunantys netekto darbingumo pensijas ar išmokas.

Didžiąją dalį neįgaliųjų sudaro asmenys, kuriems nustatytas 30-40 % darbingumo lygis, tokių asmenų yra 152 320. Sunkiausių negalią turinčių asmenų yra 33 354. Asmenų, kuriems nustatytas 45-55 % darbingumo lygis, yra 63 436. 2010 m. šalyje gyveno 15 522 vaikų, kuriems nustatytas neįgalumo lygis.

1.4.2.1. 1 lentelė. Vaikai, pirmą kartą pripažinti neįgaliaisiais LR 2011 m. (asm.)¹

Liga	Amžius grupės					Viso:
	0–3 m amžiaus	4-6 m amžiaus	7–9 m amžiaus	10–14 m amžiaus	15–17 m amžiaus	
Navikai	21	14	5	24	11	173
Piktybiniai navikai	19	12	5	17	6	162

¹ LR Statistikos departamente dar nėra pateikta duomenų už 2011–2012 m.

Psichikos ir elgesio sutrikimai	288	183	114	129	62	156
Nervų sistemos ligos	71	17	24	35	29	94
Akies ir jos priedinių organų ligos	9	4	3	7	6	65
Kraujotakos sistemos ligos	9	6	4	6	6	59
Jungiamojo audinio ir skeleto-raumenų sistemos ligos	5	11	8	18	20	53
Įgimtos formavimosi ydos, deformacijos ir chromosomų anomalijos	237	18	17	44	33	33

Šaltinis: LR Statistikos departamentas

LR Statistikos departamento duomenimis 2011 m. Lietuvoje buvo daugiausia pirmą kartą pripažintų neįgaliaisiais vaikų, kuriems buvo pripažinti navikai, piktybiniai navikai bei psichikos ir elgesio sutrikimai (1.4.2.1. 1 lentelė).

1.4.2.1. 2 lentelė. Vaikai, pirmą kartą pripažinti neįgaliaisiais LR 2010 m. (asm.)²

Liga	Amžiaus grupės					Viso:
	0–3 m amžiaus	4–6 m amžiaus	7–9 m amžiaus	10–14 m amžiaus	15–17 m amžiaus	
Navikai	30	12	5	18	23	88
Piktybiniai navikai	27	11	5	15	21	79
Psichikos ir elgesio sutrikimai	242	161	106	112	72	693
Nervų sistemos ligos	76	29	18	40	24	187
Akies ir jos priedinių organų ligos	10	3	3	8	5	29
Kraujotakos sistemos ligos	7	1	5	6	5	24
Jungiamojo audinio ir skeleto-raumenų sistemos ligos	2	11	6	17	23	59
Įgimtos formavimosi ydos, deformacijos ir chromosomų anomalijos	255	22	15	42	24	358

Šaltinis: LR Statistikos departamentas

Remiantis LR Statistikos departamento duomenimis 2010 m. ligų pasireiškimo tendencija ženkliai skyrėsi nuo 2011 m. – net 693 pirmą kartą neįgaliais pripažintiems vaikams buvo diagnozuoti psichikos ir elgesio sutrikimai bei 358 - įgimtos formavimosi ydos, deformacijos ir chromosomų anomalijos (1.4.2.1. 2 lentelė). Šių ligos atvejų 2011 m. sumažėjo atitinkami net 77,5 % bei 90,8 %.

2011 m. pirmą kartą neįgaliais pripažintiems vaikams mažiausiai buvo diagnozuota įgimtos formavimosi ydų, deformacijų ir chromosomų anomalijų, 2010 m. - kraujotakos sistemos ligų.

1.4.2.1. 3 lentelė. Darbingo amžiaus asmenys, pirmą kartą pripažinti neįgaliaisiais LR 2010 m. ir 2011 m. (asm.)³

² LR Statistikos departamente dar nėra pateikta duomenų už 2011–2012 m.

³ LR Statistikos departamente dar nėra pateikta duomenų už 2012 m.

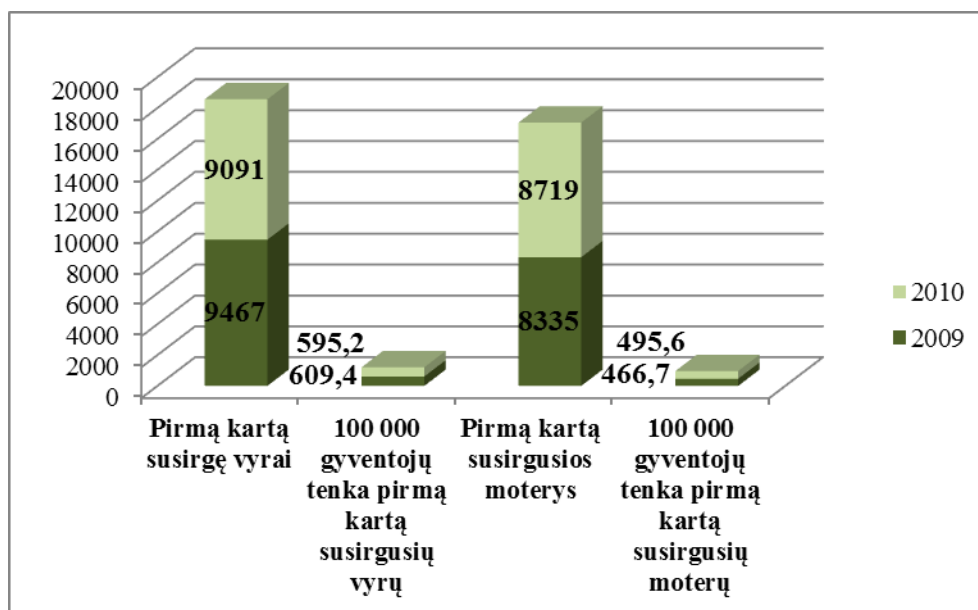
Liga	18-24 m.		25-44 m.		45-54 m.		55 – iki pensinio amžiaus		Viso 2010 m.:	Viso 2011 m.:
	2010	2011	2010	2011	2010	2011	2010	2011		
Navikai	83	55	633	571	1 170	1 114	960	893	1676	1519
Piktybiniai navikai	70	45	592	533	1 127	1 062	917	867	1579	1445
Psichikos ir elgesio sutrikimai	526	538	411	418	264	291	102	138	1303	1385
Nervų sistemos ligos	198	186	405	561	570	743	328	395	1501	1885
Akies ir jos priedinių organų ligos	16	20	64	43	71	70	52	60	203	193
Kraujotakos sistemos ligos	29	38	401	375	1 573	1 336	1 522	1 249	430	413
Jungiamojo audinio ir skeleto-raumenų sistemos ligos	69	56	776	737	1 093	1 001	628	576	1473	1369
Įgimtos formavimosi ydos, deformacijos ir chromosomų anomalijos	114	105	42	29	30	13	6	8	192	155

Šaltinis: LR Statistikos departamentas

Remiantis LR Statistikos departamento duomenimis iš viso Lietuvoje 2011 m. užfiksuota 14 880 darbingo amžiaus asmenų, pirmą kartą pripažintų neįgaliaisiais, iš jų 8 734 vyrų, bei 6 146 moterų. Tai yra 3,6 % mažiau nei 2010 m., kuomet šis skaičius siekė 15 432.

Iš jų vaikų, pirmą kartą pripažintų neįgaliaisiais 2011 m. buvo 2 040, iš jų 1 194 berniukų bei 846 mergaičių. Tai yra 3,2 % daugiau nei 2010 m., kuomet pirmą kartą neįgaliaisiais pripažintų vaikų skaičius siekė 1 974.

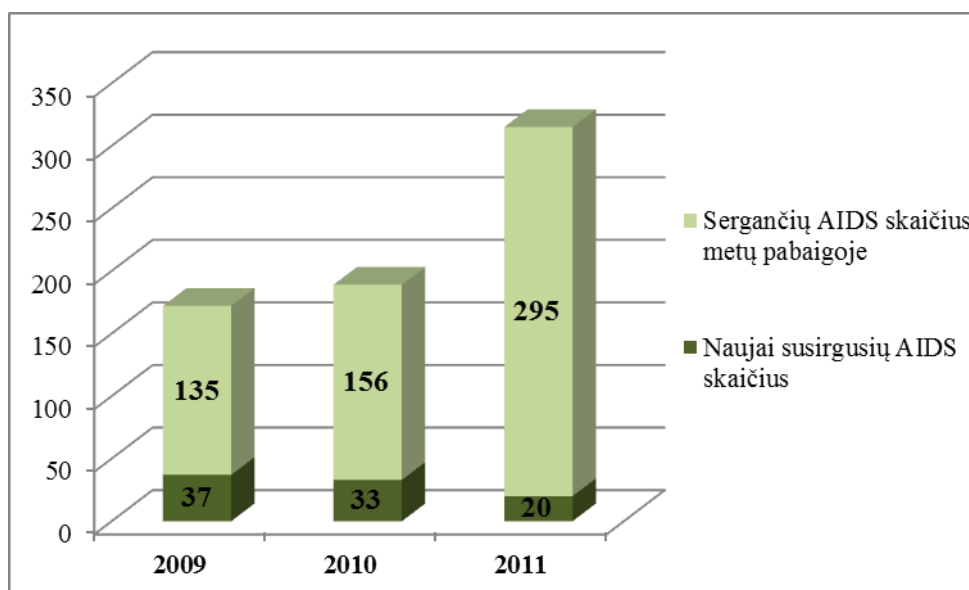
Remiantis LR Statistikos departamento duomenimis 2011 m. šalyje pirmą kartą neįgaliais pripažintiems darbingo amžiaus asmenims daugiausia buvo diagnozuota nervų sistemos ligų bei navikų, 2010 m. – navikų bei piktybinių navikų, mažiausia abiem analizuojamais laikotarpiais – įgimtų formavimosi ydų, deformacijos ir chromosomų anomalijų (1.4.2.1. 3 lentelė).

1.4.2.1. 1 pav. Sergamumas ir ligotumas piktybiniais navikais LR 2009-2010 m. (asm.)⁴

Šaltinis: LR Statistikos departamentas

2009 m. Lietuvoje pirmą kartą piktybiniais navikais susirgusių asmenų skaičius siekė 17 802, panašūs rodikliai užfiksuoti 2010 m. – 17 810. Abiem analizuojamo laikotarpio atvejais pirmą kart susirgusių vyrų buvo daugiau nei moterų – 12 % 2009 m. bei 4 % 2010 m. (1.4.2.1. 1 pav.).

1.4.2.1. 2 pav. Naujai susirgusių AIDS skaičius bei AIDS sergančiųjų skaičius metų pabaigoje LR 2009-2011 m. (asm.)⁵

Šaltinis: LR Statistikos departamentas

Analizuojant 2009 m. - 2011 m. laikotarpį naujai susirgusiųjų AIDS atžvilgiu pastebėta, kad daugiausia naujai susirgusių AIDS asmenų buvo 2009 m., mažiausia – 2011 m. Tačiau sergančiųjų AIDS skaičius metų pabaigoje 2011 m. buvo didžiausias per analizuojamą laikotarpį - 47 % bei 54 % viršijo 2010 m. bei 2009 m. rodiklius (1.4.2.1. 2 pav.).

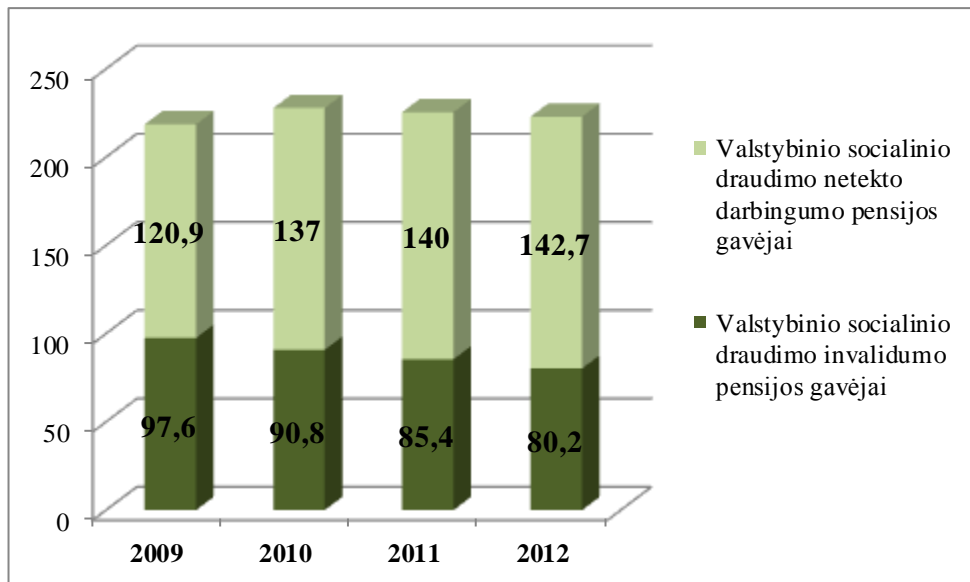
⁴ LR Statistikos departamente dar nėra pateikta duomenų už 2011–2012 m.

⁵ LR Statistikos departamente dar nėra pateikta duomenų už 2012 m.

1.4.2.2. Neįgalių asmenų socialinės apsaugos išlaidos

Asmenų virš 65 m., gyvenančių stacionariuose socialinės globos įstaigose, dalis (proc.) Lietuvoje nesudaro net 1,5 % Kai tuo tarpu Švedijoje, Olandijoje, Danijoje tai sudaro apie 8 ir daugiau proc., Vokietijoje – 6,8 %, Italijoje – 3,9 %, Ispanijoje – 2,9 %.

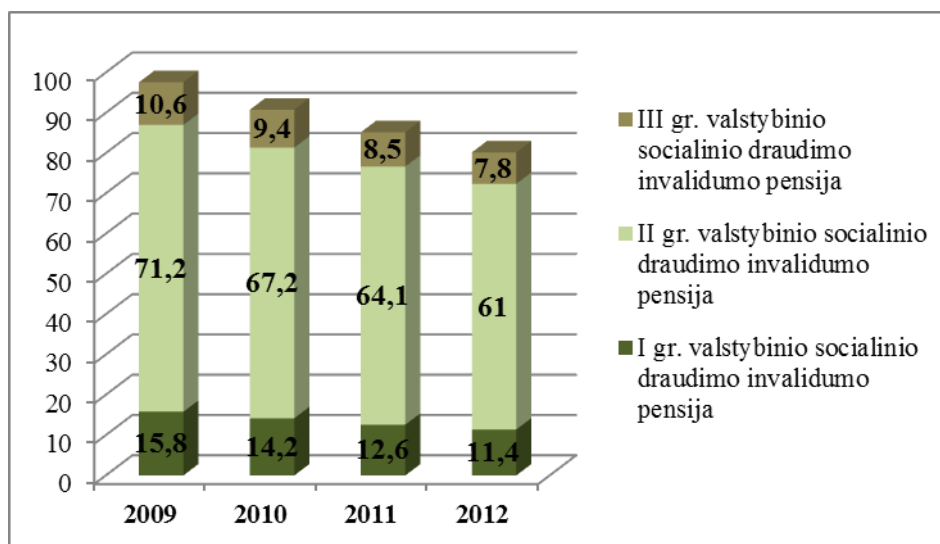
Senėjant visuomenei (LR Statistikos departamentas prognozuoja, kad 2050 m. kas trečias asmuo virš 60 m. amžiaus bus laikomas pagyvenusiu) socialinių paslaugų poreikis senyvo amžiaus asmenims, tame tarpe ir turintiems negalią, ypač išaugs.

1.4.2.2. 1 pav. Valstybinio socialinio draudimo invalidumo bei netekto darbingumo pensijos gavėjų skaičius LR 2009-2011 m. (tūkst.)⁶
Šaltinis: LR Statistikos departamentas

Valstybinio socialinio draudimo invalidumo pensijos gavėjų skaičius 2012 m. buvo mažiausias per pastaruosius ketverius metus – 80,2 tūkst. 2011 m. gavėjų skaičius buvo 6 % didesnis – 85,4 tūkst., iš jų 37,9 tūkst. vyrų bei 47,5 tūkst. moterų. Tačiau valstybinio socialinio draudimo netekto darbingumo pensijos gavėjų skaičius 2012 m. buvo didžiausias per analizuojamą laikotarpį – 2 % didesnis nei 2010 m., 4 % didesnis nei 2010 m., bei 15 % didesnis nei 2009 m. (1.4.2.2. 1 pav.).

⁶ LR Statistikos departamente dar nėra pateikta duomenų už 2012 m.

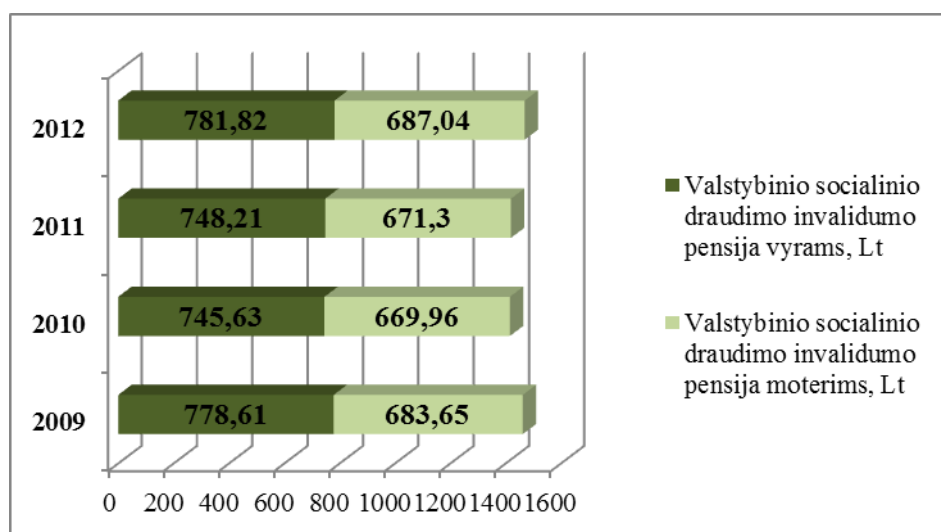

1.4.2.2. 2 pav. I-III grupių valstybinio socialinio draudimo invalidumo pensijų gavėjų skaičius LR 2009-2012 m. (tūkst.)

Šaltinis: LR Statistikos departamentas

Bendras I-III grupių valstybinio socialinio draudimo invalidumo pensijų gavėjų skaičius 2009-2012 m. mažėjo (1.4.2.2. 2 pav.). 2012 m. I grupės valstybinio socialinio draudimo invalidumo pensiją gavo 4,7 tūkst. vyrų bei 6,6 tūkst. moterų, II grupės – 25,4 tūkst. vyrų bei 35,6 tūkst. moterų, III grupės – 4,9 tūkst. vyrų bei 3 tūkst. moterų.

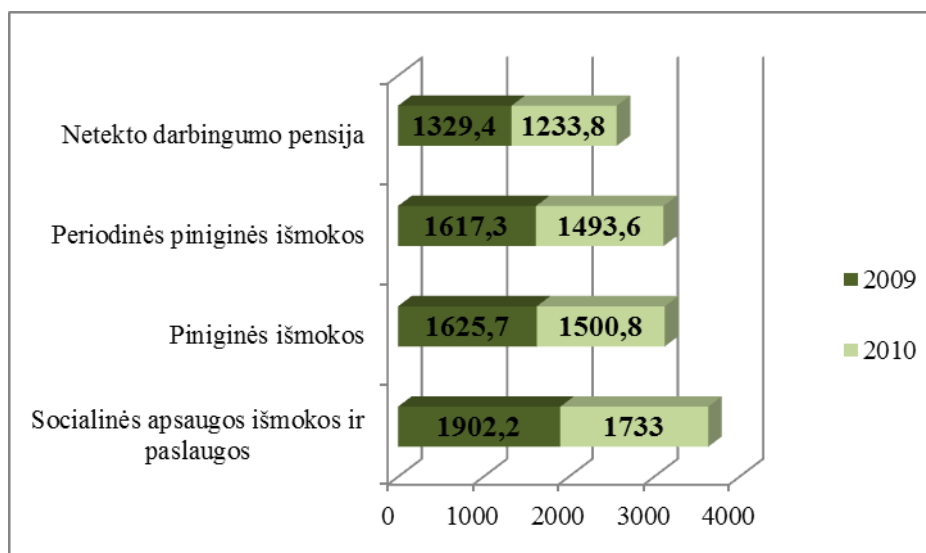
Vidutinis metinis Valstybinio socialinio draudimo invalidumo pensijas gaunančių asmenų skaičius 2010 m. siekė 82,9 tūkst., 2009 m. – 88,4 tūkst.

1.4.2.2. 3 pav. Valstybinio socialinio draudimo invalidumo pensijos dydis LR vyrams ir moterims, Lt 2009-2012 m. (Lt)

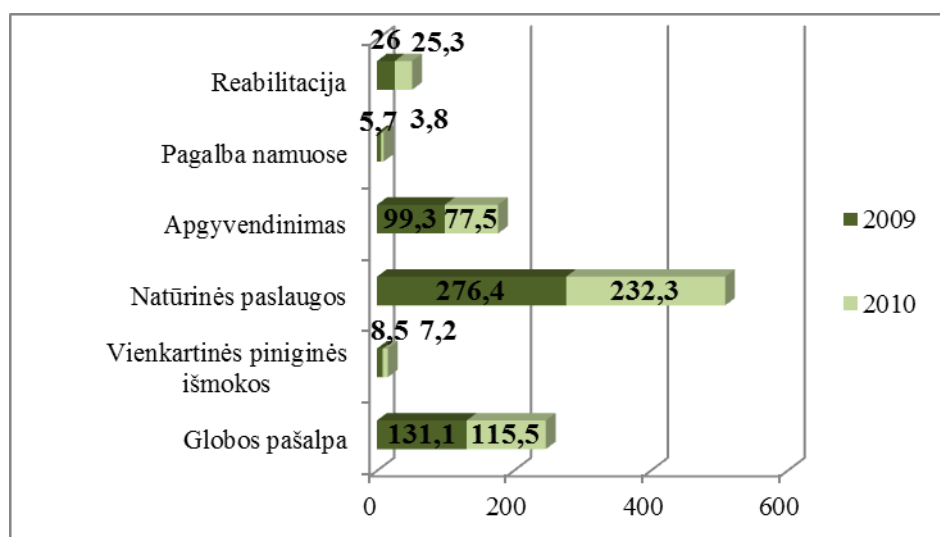
Šaltinis: LR Statistikos departamentas

Valstybinio socialinio draudimo invalidumo pensija vyrams nuo 2010 m. didėjo – 0,3 %, 4,3 % atitinkamai 2011 m. bei 2012 m. Valstybinio socialinio draudimo invalidumo pensija moterims nuo 2010 m. didėjo – 0,2 %, 2,3 % atitinkamai 2011 m. bei 2012 m. 2012 m. vyrų valstybinio socialinio draudimo invalidumo pensija buvo 12 % didesnė nei moterų (1.4.2.2. 3 pav.).

1.4.2.2. 4 pav. Parama negalios atveju pagal išmokų ir paslaugų tipą LR 2009-2010 m. (mln. Lt)⁷
Šaltinis: LR Statistikos departamentas

2010 m. didžiąją dalį paramos negalios atveju sudarė socialinės apsaugos išmokos ir paslaugos – 1733 mln. Lt, tai yra 13 % daugiau nei piniginės išmokos, 14 % daugiau nei periodinės piniginės išmokos, bei 29 % daugiau nei netekto darbingumo pensijos (1.4.2.2. 4 pav.).

1.4.2.2. 5 pav. Neįgaliųjų ekonominė integracija LR 2009-2010 m. (mln. Lt)⁸
Šaltinis: LR Statistikos departamentas

2010 m. neįgaliųjų ekonominės integracijos atžvilgiu daugiausia paramos buvo skirta natūrinėms paslaugoms – 232,3 mln. Lt, tai yra 50 % daugiau nei globos pašalpoms, bei 67 % daugiau nei apgyvendinimui (1.4.2.2. 5 pav.).

1.4.2.3. Techninė pagalba neįgaliesiems

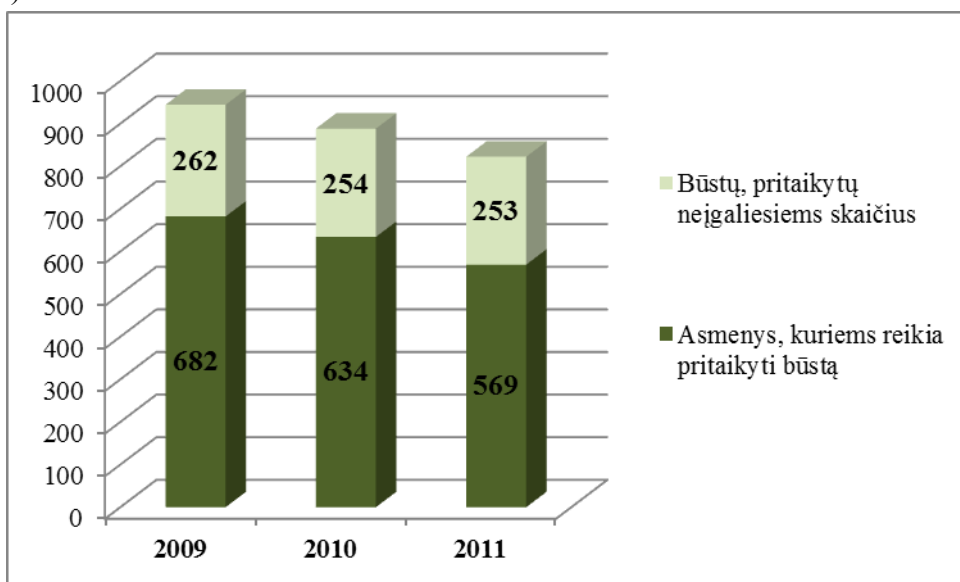
Ypatingai aktualus nestacionarių socialinių paslaugų plėtros poreikis yra asmenims, turintiems proto negalią, psichinių sutrikimų. Neįgaliesiems asmenims yra būtina didinti dienos centrų prieinamumą, savarankiško gyvenimo namų plėtrą, skatinti įvairių socialinio darbo formų

⁷ LR Statistikos departamente dar nėra pateikta duomenų už 2011–2012 m.

⁸ LR Statistikos departamente dar nėra pateikta duomenų už 2011–2012 m.

plėtrą, susiejant socialinę pagalbą su aprūpinimu būstu, įdarbinimo galimybėmis, profesine reabilitacija.

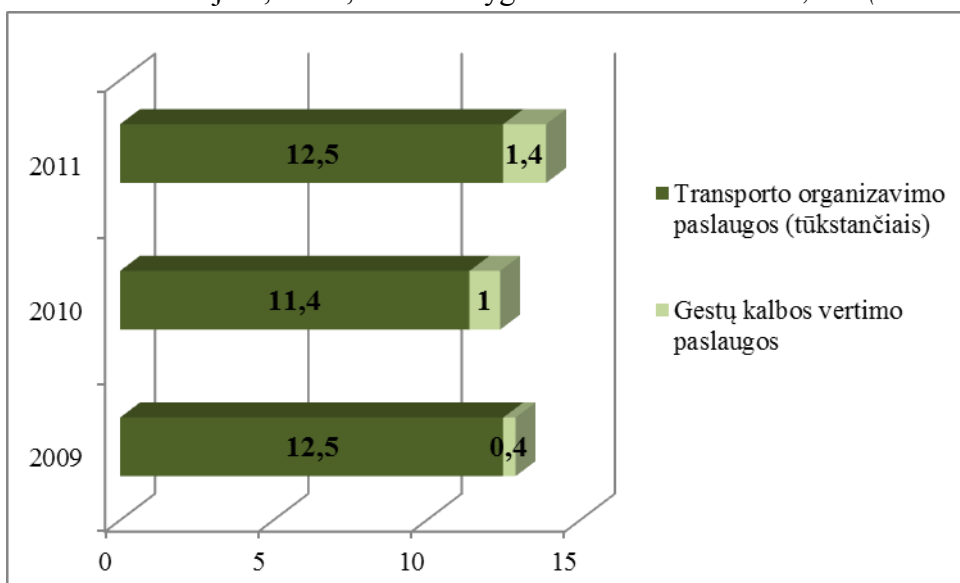
Apie 6000 neįgaliųjų šiuo metu gyvena stacionariose socialinės globos įstaigose. Didžioji dalis šių įstaigų – nepritaikytos globai, įrengtos senuose pastatuose, įstaigose per didelis gyventojų skaičius (> 300).

1.4.2.3. 1 pav. Neįgaliųjų asmenų, kuriems reikia pritaikyti būstą, bei būstų, pritaikytų neįgaliesiems asmenims, skaičius LR 2009-2011 m. (asm.)⁹

Šaltinis: LR Statistikos departamentas

Remiantis LR Statistikos departamento duomenimis būstų, pritaikytų neįgaliesiems, skaičius 2009 m. - 2011 m. išliko panašus, tuo tarpu asmenų, kuriems reikia pritaikyti būstą, skaičius 2010 m. lyginant su 2009 m. sumažėjo 7,04 %, 2011 m. lyginant su 2010 m. – 10,3 % (1.4.2.3. 1 pav.).

1.4.2.3. 2 pav. Savivaldybių suteiktos paslaugos neįgaliesiems LR 2009-2011 m. (tūkst.)¹⁰

Šaltinis: LR Statistikos departamentas

⁹ LR Statistikos departamente dar nėra pateikta duomenų už 2012 m.

¹⁰ LR Statistikos departamente dar nėra pateikta duomenų už 2012 m.

2011 m. savivaldybės Lietuvoje suteikė 12,5 tūkst. transporto organizavimo paslaugų neįgaliesiems – tai yra 9 % daugiau nei 2010 m., 1,4 tūkst. gestų kalbos vertimo paslaugų – tai yra 29 % daugiau nei 2010 m. bei 71 % daugiau nei 2009 m. (1.4.2.3. 2 pav.).

1.4.2.3. 1 lentelė. Sutrikusios judėjimo funkcijos neįgaliųjų aprūpinimas techninės pagalbos priemonėmis LR 2009-2011 m. (vnt.)¹¹

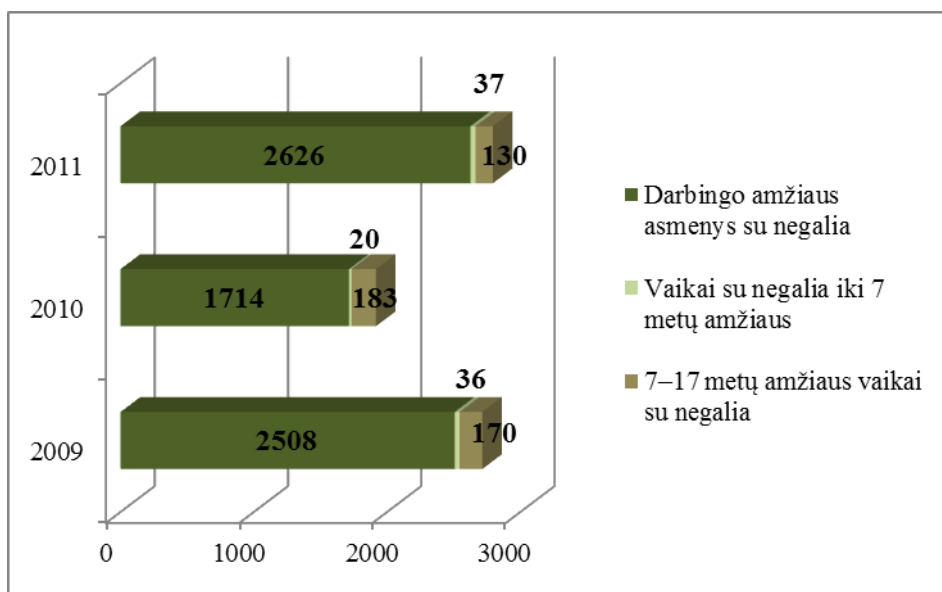
Techninės pagalbos priemonės rūšys	Metai		
	2009	2010	2011
Elektrinis neįgaliųjų vežimėlis	56	54	94
Kiti neįgaliųjų vežimėliai	3493	2955	4589
Neįgaliųjų vežimėlių reikmenys	39	30	49
Transporto priemonės (šliaužtuvai ir judamoji plokštė)	5	...	1
Triratis	30	30	36
Viena ranka valdoma vaikščiojimo priemonė	10784	10179	13829
Abiem rankom valdoma vaikščiojimo priemonė	2132	1991	3405
Vaikščiojimo priemonės priedai	1749	2248	3004
Tualetų reikmenys	2995	2797	3910
Prausimosi, maudymosi vonioje ir duše priemonės	772	678	927
Sėdimieji baldai	174	142	241
Stalas	3	15	258
Priemonė praguloms išvengti	1744	2365	3978
Judėjimo, jėgos ir pusiausvyros lavinimo įranga	210	88	168
Persikėlimo priemonė	71	82	129
Priemonė, padedanti atlikti ir (arba) pakeičianti rankos ir (arba) plaštakos, ir (arba) piršto funkcijas	170	152	203
Kitos priemonės (kojinių apsilmovimo priemonė, stalo įrankiai, laipteliai ir kt.)	101	85	209

Šaltinis: LR Statistikos departamentas

2011 m. sutrikusias judėjimo funkcijas įgijusiems neįgaliesiems daugiausia buvo parūpinta viena ranka valdomų vaikščiojimo priemonių – 13829 vnt., tai yra 26 % daugiau nei 2010 m., taip pat kitų neįgaliųjų vežimėlių – 4589 vnt., tai yra 36 % daugiau nei 2010 m., priemonių praguloms išvengti – 3978 vnt., tai yra 41 % daugiau nei 2010 m. (1.4.2.3. 1 lentelė).

Iš viso 2011 m. LR neįgalieji buvo aprūpinti 35 030 techninių pagalbos priemonių – 32 % daugiau nei 2010 m.

¹¹ LR Statistikos departamente dar nėra pateikta duomenų už 2012 m.

1.4.2.3. 3 pav. Socialinių paslaugų namuose gavėjai LR 2009-2011 m. (asm.)¹²

Šaltinis: LR Statistikos departamentas

Daugumą socialinių paslaugų namuose gavėjų 2011 m. sudarė darbingo amžiaus asmenys su negalia – 2 626. Vaikai su negalia iki 7 m. amžiaus sudarė tik 1,4 %, 7-17 m. amžiaus – 5 % minėto skaičiaus (1.4.2.3.3 pav.).

Iš viso Lietuvoje darbingo amžiaus neįgalių asmenų, gaunančių socialines paslaugas namuose, 2011 m. buvo 2 626, iš jų 1 157 vyrai bei 1 469 moterys – tai yra 34,7 % daugiau nei 2010 m. Tačiau panašus socialinių paslaugų namuose gavėjų skaičius neįgalių asmenų tarpe buvo užfiksuotas 2009 m.

1.4.2.4. Apgyvandinimo paslaugos neįgaliesiems

Apgyvandinimo paslaugos teikiamos neįgaliesiems asmenims, neturintiems gyvenamosios vietos ar laikinai negalintiems ja naudotis laikino gyvenimo įstaigose: nakvynės namuose, krizių centruose, laikino apgyvendinimo įstaigose motinoms ir vaikams, laikino apgyvendinimo namuose nepilnametėms motinoms su kūdikiais, pabėgėlių priėmimo centre, socialinės integracijos centre, reintegracijos centre ir kt.

1.4.2.4. 1 lentelė. Vaikų globos įstaigų skaičius metų pabaigoje LR 2009-2011 m. (vnt.)¹³

Vaikų globos įstaigų tipas	Metai		
	2009	2010	2011
Globos namai vaikams ir jaunimui su negalia (pensionatai)	4	4	5
Socializacijos centrai (specialieji auklėjimo ir globos namai)	4	7	6

Šaltinis: LR Statistikos departamentas

Remiantis LR Statistikos departamento duomenimis Lietuvoje 2011 m. buvo 5 globos namai vaikams ir jaunimui su negalia (pensionatai) bei 6 Socializacijos centrai (specialieji auklėjimo ir globos namai) (1.4.2.4. 1 lentelė).

¹² LR Statistikos departamente dar nėra pateikta duomenų už 2012 m.

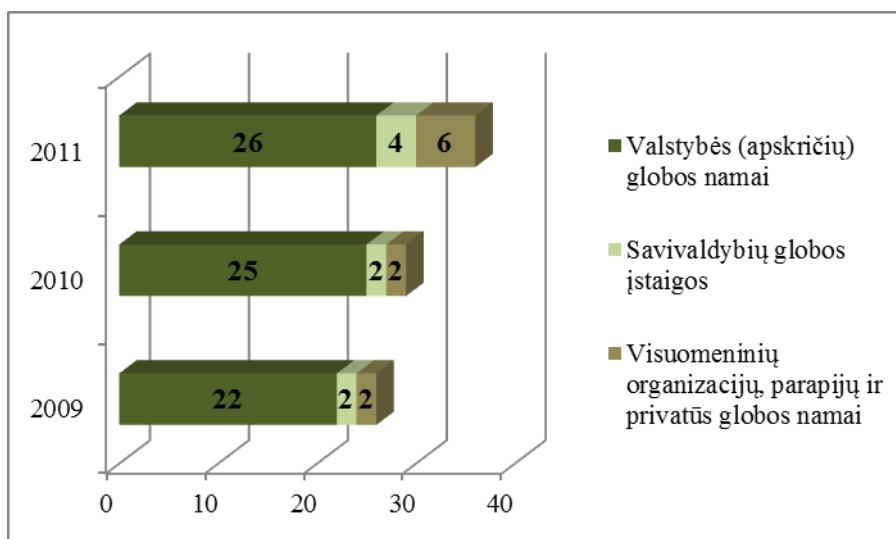
¹³ LR Statistikos departamente dar nėra pateikta duomenų už 2012 m.

1.4.2.4. 2 lentelė. LR gyventojai globos namuose suaugusiems asmenims su negalia metų pabaigoje 2009-2011 m. (asm.)¹⁴

Amžiaus grupės	Metai		
	2009	2010	2011
0–29	306	261	270
30–49	1 732	1 829	1 849
50–59	1 243	1 289	1 282
60–64	500	569	613
65–69	501	558	544
70–74	372	500	496
75–79	271	338	350
80–84	160	275	260
85 ir vyresni	74	186	215
Iš viso pagal amžių:	5 159	5 805	5 879

Šaltinis: LR Statistikos departamentas

2011 m. globos namuose suaugusiems neįgaliems asmenims daugiausiai gyveno 30–49 m. amžiaus grupei priskirtinų asmenų, taip pat 50–59 m. amžiaus grupei priskirtinų asmenų, mažiausiai – 85 m. ir vyresnių asmenų. Iš viso 2011 m. globos namuose gyveno 5 879 neįgalūs asmenys – tai yra 1,3 % daugiau nei 2010 m. bei 12,3 % daugiau nei 2009 m. (1.4.2.4. 2 lentelė).

1.4.2.4. 1 pav. Globos įstaigos suaugusiems asmenims su negalia metų pabaigoje LR 2009-2011 m. (vnt.)¹⁵

Šaltinis: LR Statistikos departamentas

2011 m. Lietuvoje buvo 26 valstybės globos namai, 4 savivaldybių globos įstaigos, 6 visuomeninių organizacijų, parapijų ir privatūs globos namai suaugusiems neįgaliems asmenims (1.4.2.4. 1 pav.).

1.4.2.4. 3 lentelė. Savarankiško gyvenimo namai seneliams ir žmonėms su negalia metų pabaigoje LR 2009-2011 m. (vnt.)¹⁶

¹⁴ LR Statistikos departamente dar nėra pateikta duomenų už 2012 m.

¹⁵ LR Statistikos departamente dar nėra pateikta duomenų už 2011–2012 m.

¹⁶ LR Statistikos departamente dar nėra pateikta duomenų už 2012 m.

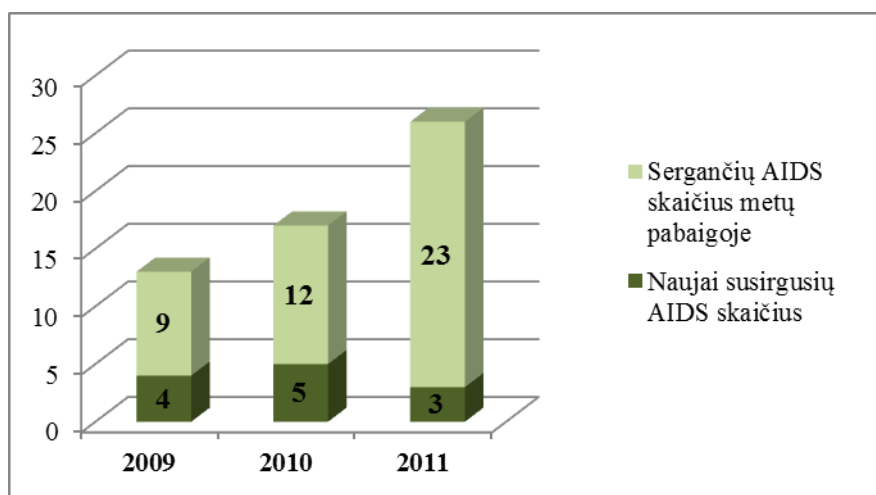
Rodikliai	Metai		
	2009	2010	2011
<i>Savivaldybių įstaigos</i>			
Gyventojų skaičius	200	207	163
Įstaigų skaičius	9	9	7
Vietų skaičius	215	220	165
<i>Visuomeninių organizacijų, parapijų ir privačios įstaigos</i>			
Gyventojų skaičius	30	20	49
Įstaigų skaičius	4	3	3
Vietų skaičius	38	27	56
Iš viso:			
Gyventojų skaičius	230	227	212
Įstaigų skaičius	13	12	10
Vietų skaičius	253	247	221

Šaltinis: LR Statistikos departamentas

2011 m. pabaigoje Lietuvoje buvo 10 savarankiško gyvenimo namų seneliams ir žmonėms su negalia (7 savivaldybių įstaigos bei 3 visuomeninių organizacijų, parapijų ir privačios įstaigos), juose buvo 221 vietos bei toks pat skaičius gyventojų. 2010 m. minėto pobūdžio įstaigų bei vietų jose buvo atitinkamai 17 % bei 7 % daugiau nei 2011 m. (1.4.2.4. 3 lentelė).

1.4.2.4.1. Neįgaliųjų sergamumo rodikliai bei socialinės apsaugos išlaidos Šiaulių regione

Remiantis LR Statistikos departamento duomenimis 2011 m. Šiaulių regione buvo 3 asmenys naujai susirgę AIDS, bendras sergančiųjų AIDS skaičius metų pabaigoje siekė 23. 2010 m. šis skaičius 59 % mažesnis, tačiau naujai susirgusiųjų skaičius siekė 5 (1.4.2.4.1. 1 pav.).

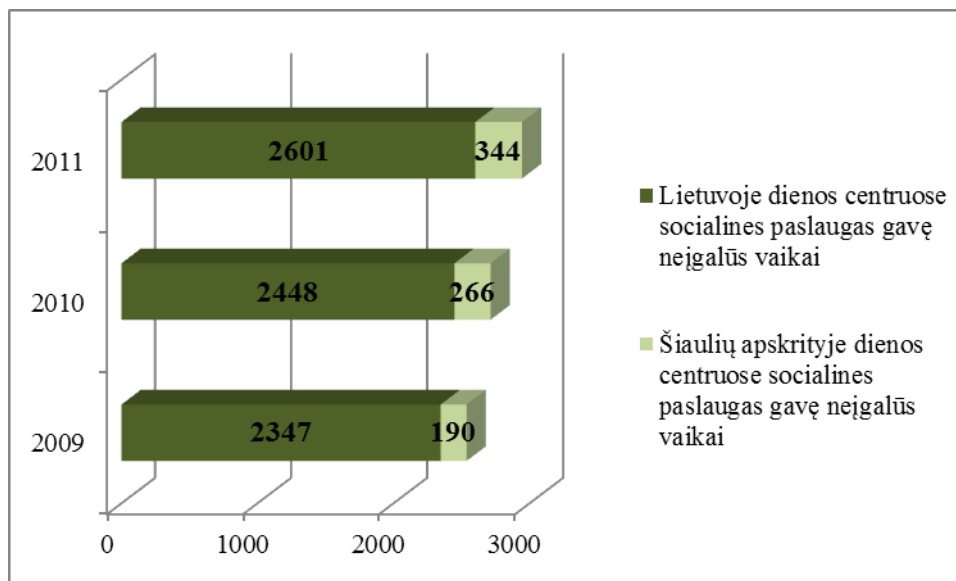
1.4.2.4.1. 1 pav. Naujai susirgusių AIDS skaičius bei AIDS sergančiųjų skaičius metų pabaigoje Šiaulių apskrityje 2009-2010 m. (asm.)¹⁷

Šaltinis: LR Statistikos departamentas

2011 m. Lietuvos dienos centruose socialines paslaugas gavo 2 601 neįgalių vaikų – tai yra 6 % daugiau nei 2010 m. Tuo tarpu Šiaulių regiono dienos centruose socialines paslaugas gavo 344

¹⁷ LR Statistikos departamente dar nėra pateikta duomenų už 2011 m. bei 2012 m.

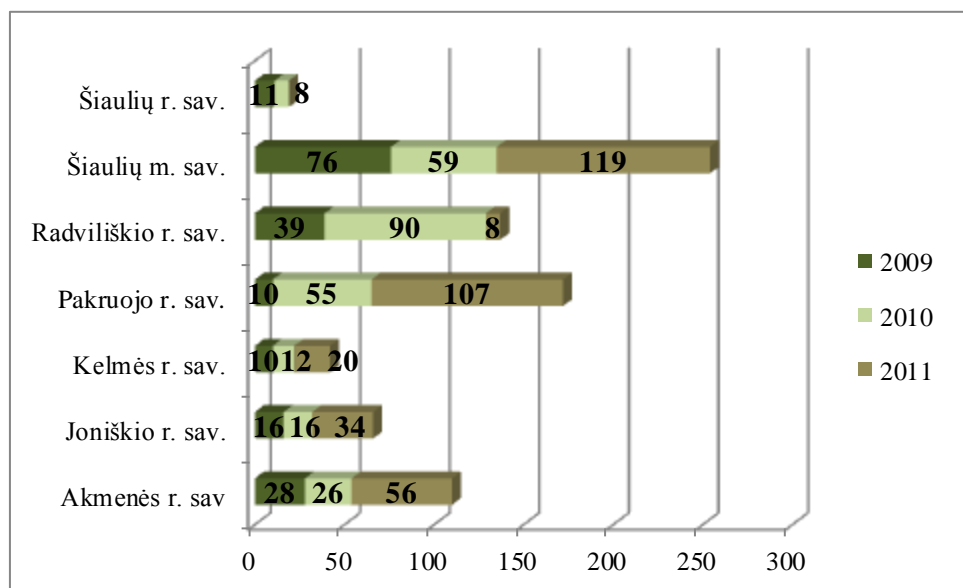
neįgalūs vaikai, tai sudaro 13 % bendro Lietuvos dienos centruose neįgaliems vaikams suteiktų socialinių paslaugų skaičiaus, ir yra 23 % daugiau nei 2010 m. Šiaulių regione suteiktų paslaugų (1.4.2.4.1. 2 pav.).

1.4.2.4.1. 2 pav. Dienos centruose socialines paslaugas gavę neįgalūs vaikai 2009 m.-2011 m.: LR ir Šiaulių apskritis (asm.)¹⁸

Šaltinis: LR Statistikos departamentas

Analizuojant atskiras Šiaulių regiono savivaldybes matyti, kad 2011 m. dienos centruose daugiausiai neįgalių vaikų socialinių paslaugų gavo Šiaulių m. sav. – 119 vaikų, tai yra 50 % daugiau nei 2010 m. Taip pat Pakruojo r. sav. – 107 vaikai, tai yra 49 % daugiau nei 2010 m. Šiaulių r. sav. paslaugų neįgaliems vaikams nebuvo suteikta (1.4.2.4.1. 3 pav.).

1.4.2.4.1. 3 pav. Dienos centruose socialines paslaugas gavę neįgalūs vaikai 2009 m. – 2011 m.: Šiaulių apskritis (asm.)¹⁹

Šaltinis: LR Statistikos departamentas

¹⁸ LR Statistikos departamente dar nėra pateikta duomenų už 2012 m.

¹⁹ LR Statistikos departamente dar nėra pateikta duomenų už 2012 m.

1.4.3. Socialinių paslaugų prieinamumas neįgaliesiems Lietuvoje: probleminiai aspektai

Nacionalinėje neįgaliųjų socialinės integracijos 2013-2019 m. programoje minimos šios socialinių paslaugų prieinamumo probleminės sritys, su kuriomis Lietuvoje susiduria negalia turintys asmenys:

- *Istoriškai paveldėta centralizuota stacionari neįgaliųjų socialinės globos sistema neskatina savivaldybių plėtoti socialinių paslaugų, užtikrinančių neįgaliesiems dienos užimtumą, apgyvendinimą, laikiną šeimų atokvėpį, „apsaugotą būstą“, asmeninę pagalbą, būtiną gyventi šeimoje ir bendruomenėje.*

LR statistikos departamento duomenimis, 2011 m. pabaigoje suaugusiems neįgaliesiems stacionarias socialinės globos paslaugas teikė 26 valstybės, 4 savivaldybių ir 6 visuomeninių organizacijų socialinės globos įstaigos, kuriose gyveno 6,1 tūkst. gyventojų (atitinkamai 5 879, 101 ir 81 gyventojas). Neįgaliesiems vaikams ir jaunuoliams socialinė globa buvo teikiama 3 valstybės ir 2 savivaldybių socialinės globos įstaigose, jose gyveno atitinkamai 623 ir 86 neįgalūs vaikai ir jaunuoliai. Dar 518 vaikų su negalia (iš jų 58 vaikai su sunkia negalia) gyveno įvairaus pavaldumo vaikų globos namuose.

Kad būtų stiprinamos savivaldybių finansinės galimybės organizuoti kuo daugiau socialinių paslaugų neįgaliesiems, nuo 2007 m. savivaldybių biudžetams skiriamos valstybės biudžeto specialios tikslinės dotacijos socialinės globos paslaugoms teikti asmenims su sunkia negalia. *Valstybės dotacijos savivaldybėms nuolat didėjo – nuo 13,5 mln. Lt 2007 m. iki 41,7 mln. Lt 2011 m., kuriais buvo finansuojama daugiau kaip 3,7 tūkst. asmenų su sunkia negalia ne tik ilgalaikė (trumpalaikė) globa stacionariose įstaigose, bet ir dienos globa centruose bei asmenų namuose.*

Galimybės naudoti dotacijas centralizuotose valstybės globos įstaigose perkant ilgalaikės socialinės globos paslaugas neskatino savivaldybių plėtoti paslaugų neįgaliesiems bendruomenėje. *Tik penktadalyje savivaldybių veikia savivaldybių, neįgaliųjų asociacijų ir kitų neįgaliųjų socialinės integracijos srityje veikiančių organizacijų (labdaros fondų, religinių bendruomenių ir bendrijų, viešųjų įstaigų) inicijuoti savarankiško gyvenimo namai. LR Statistikos departamento duomenimis, 2011 m. socialinės paslaugos asmens namuose buvo suteiktos 12,2 tūkst. senyvo (pensinio) amžiaus asmenų, 2,6 tūkst. darbingo amžiaus asmenų su negalia ir 0,2 tūkst. vaikų su negalia. Dienos centruose paslaugas gavo 25,7 tūkst. senyvo amžiaus, 15,7 tūkst. darbingo amžiaus neįgaliųjų ir 2,6 tūkst. vaikų su negalia. Tai sudarė tik 22 proc. neįgaliųjų.*

Neįgalieji dėl savo būklės, socialinės aplinkos praranda savarankiškumą, socialinius gebėjimus gyventi bendruomenėje, didėja jų socialinė atskirtis. Trūksta gebėjimų, funkcijų lavinimo ir reabilitacijos kompleksinių paslaugų, prieinamų neįgaliesiems kiek įmanoma arčiau jų bendruomenių.

Kad būtų galima išlaikyti kuo didesnę neįgaliųjų savarankiškumą, fizinius, protinius, socialinius gebėjimus, iš valstybės biudžeto kiekvienais metais remiami socialinės reabilitacijos paslaugų neįgaliesiems bendruomenėje projektai, kuriuos įgyvendina neįgaliųjų socialinės integracijos srityje veikiančios organizacijos (asociacijos, labdaros fondai, religinės bendruomenės, viešosios įstaigos), savivaldybės organizuoja šių projektų įgyvendinimą ir prisideda, skirdamos lėšų projektams finansuoti.

Neįgaliesiems teikiamos nesudėtingos, socialinės reabilitacijos turinį atitinkančios paslaugos (didinančios neįgaliųjų savarankiškumą), kurias pajėgia teikti nevyriausybinės organizacijos. *Neįgaliųjų reikalų departamento prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (toliau – Neįgaliųjų reikalų departamentas) duomenimis, 2011 m. socialinės reabilitacijos paslaugas bendruomenėje per tokius projektus gavo apie 46 tūkst. neįgaliųjų, tai sudaro tik 17 proc. visų neįgaliųjų.* Projektų finansavimas dėl užsitęsusio ekonominio sunkmečio yra nepakankamas, kad būtų užtikrintas reikiamų paslaugų poreikio tenkinimas.

Skirtingas negalias turintiems neįgaliesiems reikalingos specializuotos kompleksinės paslaugos ir priemonės, kurias teiktų įvairių sričių (sveikatos priežiūros, socialinės apsaugos, švietimo) specialistai, tačiau tokios paslaugos neįgaliesiems nėra teikiamos arba teikiamos epizodiškai.

Neįgalumo ir darbingumo nustatymo tarnybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos duomenimis, 2011 m. buvo pripažinti neįgaliais dėl epilepsijos 3 304 darbingo amžiaus asmenys (iš jų pirmą kartą – 388) ir pirmą kartą pripažinti neįgaliais dėl psichikos ir elgesio sutrikimų 2 770 darbingo amžiaus asmenų. Dėl kompleksinių paslaugų nebuvimo šias negalias turintys asmenys tampa fizine, psichologine ir socialine našta jų šeimos nariams, pagalba šiems neįgaliesiems nėra sisteminė.

□ ***Nepakankamai objektyvios asmens vertinimo procedūros nustatant darbingumo lygį ir specialiuosius poreikius.***

Pasaulinė sveikatos organizacija 2001 m. patvirtino patikslintą tarptautinę ligų ir traumų pasekmių klasifikavimo sistemą – Tarptautinę funkcionavimo, neįgalumo ir sveikatos klasifikaciją (toliau – TFK). Pagal šią klasifikaciją asmuo vertinamas atsižvelgiant ne tik į jo būklę, bet ir į aplinkos sąlygas bei socialinius veiksnius, kurie riboja asmens veiklą ir aktyvumą. Daugelis Europos Sąjungos valstybių į darbingumo, neįgalumo lygio ir specialiųjų poreikių nustatymo procedūras, reabilitacijos specialistų praktinį darbą įtraukia TFK nuostatas, organizuoja įvairių sričių specialistų kvalifikacijos tobulinimo kursus. Lietuvoje pradėtos rengti kompleksinės asmens vertinimo procedūros, kad būtų įtrauktos TFK nuostatos.

Nuo 2012 m. nustatant neįgalumą vaikams pildomi asmens veiklos ir gebėjimo dalyvauti klausimynai, kurie padeda objektyviau ir tiksliau nustatyti jų neįgalumą. Tokių nuostatų įtraukimas užtikrina objektyvesnes kompleksinio asmens vertinimo procedūras, kurių metu įvertinami ne tik medicininiai, bet ir asmens veiklą ir aktyvumą ribojantys socialiniai veiksniai: socialiniai ryšiai ir aplinkybės, kai siekiama kompleksiskai vertinti asmens neįgalumo lygį, atsižvelgti ne tik į asmens sveikatos būklę, bet ir į galimybes būti savarankiškam kasdienėje veikloje.

□ ***Netolygus asmens sveikatos priežiūros paslaugų prieinamumas neužtikrina neįgaliesiems vienodos paslaugų kokybės.***

Neįgaliesiems dažnai būna sunku nuvykti į toli nuo gyvenamosios vietos esančias medicininės reabilitacijos paslaugas teikiančias įstaigas. Kad būtų mažinami negalios mastai ir teikiamos medicininės reabilitacijos paslaugos arčiau bendruomenių, asmens sveikatos priežiūros įstaigoms, kurios rengiasi teikti ambulatorinės reabilitacijos paslaugas arba didinti jau teikiamų paslaugų apimtį, skiriamos ES struktūrinių fondų lėšos.

Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos duomenimis, 2011 m. vaikai dažniausiai buvo pripažįstami neįgaliais dėl psichikos ir elgesio sutrikimų (2010 m. – 35 % visų pripažintų neįgaliais, o 2011 m. – 31 %).

2011 m. daugiau kaip 15 % visų neįgaliųjų sudarė asmenys, sergantys kraujotakos sistemos ligomis, ir daugiau kaip 31 % – asmenys su judėjimo negalia. Neįgaliesiems vis aktyviau siekiant įgyti ir išlaikyti didžiausią įmanomą savarankiškumą, fizinius, protinius, socialinius ir profesinius gebėjimus, didėja informacijos apie sveiką gyvenimo būdą poreikis ir specialistų, dirbančių su neįgaliaisiais, kompetencijos sveikatos stiprinimo ir sveikos gyvensenos klausimais didinimo poreikis. Trūksta sveikos gyvensenos mokymų, skirtų bendrų ir specifinių ligų prevencijai, kad neįgalieji žinotų, kaip rūpintis savo sveikata, būtų formuojami sveikos gyvensenos įgūdžiai, kurie padėtų neįgaliesiems palengvinti jų būklę.

□ **Be finansinės pagalbos neįgaliesiems sunku įgyti aukštąjį išsilavinimą ir darbo rinkoje paklausias specialybes.**

Lietuvoje neįgaliesiems, kurie mokosi aukštosiose mokyklose, teikiama finansinė pagalba. Šią pagalbą gali gauti studentai, turintys sunkų arba vidutinį neįgalumo lygį arba 45 % ar mažesnį darbingumo lygį, pirmą kartą studijuojantys pagal neuniversitetinių, I ar II pakopos arba vientisųjų universitetinių studijų programą ir neturintys įsiskolinimų bei drausminių nuobaudų. **Neįgaliųjų reikalų departamento duomenimis, 2011 m. 38 aukštosiose mokyklose buvo paremta 1 050 neįgalių studentų.**

Nuo 2006 m. neįgaliųjų, kurie mokosi aukštosiose mokyklose, padvigubėjo. Švietimo ir mokslo ministerija 2012–2015 metais iš Europos Sąjungos struktūrinių fondų lėšų pradėjo teikti neįgaliesiems finansinę paramą studijų prieinamumui didinti. 2012 m. pavasario semestre tikslinės išmokos – 520 Lt per mėnesį – skirtos 609 studentams su negalia, kurie mokosi 37 aukštosiose mokyklose. Tokia parama skatina neįgaliuosius siekti aukštojo mokslo ir įgyti rinkoje paklausias specialybes.

1.4.4. Socialinės integracijos prieinamumas neįgaliesiems Lietuvoje: probleminiai aspektai

Nacionalinėje neįgaliųjų socialinės integracijos 2013–2019 m. programoje minimos šios socialinės integracijos probleminės sritys, su kuriomis Lietuvoje susiduria negalią turintys asmenys:

□ **Paramos šeimai, kurioje gyvena neįgalusis stoka bei bendruomeninių paslaugų trūkumas.**

Neįgalųjį auginantiems, prižiūrintiems, slaugantiems šeimos nariams nesudarytos sąlygos derinti šeimos gyvenimą su darbu (pvz., nėra lankstaus darbo grafiko ir paslaugų į namus, ribotos galimybės neįgalų vaiką integruoti į bendrojo lavinimo mokyklą pagal gyvenamąją vietą ir kt.). Dėl šios priežasties mažėja šeimos pajamos, gaunama neįgaliojo pensija (valstybinė šalpos ar socialinio draudimo) ir slaugos ar priežiūros (pagalbos) išlaidų tikslinė kompensacija dažnai tampa vieninteliu šeimos pajamų šaltiniu, todėl tėvai neretai patiki tokio vaiko priežiūrą stacionariai globos įstaigai.

Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos duomenimis, 2011 m. slaugos išlaidų tikslines kompensacijas gavo 1,1 tūkst. vaikų ir 4,8 tūkst. darbingo amžiaus asmenų, priežiūros (pagalbos) išlaidų kompensacijas – 6,9 tūkst. vaikų ir 9,7 tūkst. darbingo amžiaus asmenų,

gyvenančių bendruomenėje. Daugumą šių neįgaliųjų namuose prižiūri ir slaugo artimieji. Daug metų prižiūrėję ar slaugę neįgalųjį šeimos nariai dažnai praranda darbo įgūdžius, pašlyja jų sveikata, o pasiekę pensinį amžių gauna minimalias pensijas, didėja jų socialinė atskirtis.

- ❑ ***Mokyklų (bendrojo ugdymo, specialiųjų, aukštųjų) ir kitų švietimo įstaigų aplinka nepritaikyta neįgaliesiems, trūksta metodinės pagalbos švietimo įstaigoms ir tėvams ugdant neįgalius (specialiųjų ugdymosi poreikių) vaikus.***

Naudojant 2007–2013 m. Europos Sąjungos struktūrinę paramą, Lietuvoje renovuota apie 300 mokyklų, tačiau jų aplinka nebuvo pritaikyta neįgaliųjų poreikiams. Neįgaliesiems (specialiųjų ugdymosi poreikių) mokiniams nėra užtikrintos lygios galimybės mokytis drauge su bendraamžiais jiems palankioje, prieinamoje aplinkoje. Dėl nepritaikytos mokyklų aplinkos neįgaliesiems, kuriems nustatytas sunkus ar vidutinis neįgalumo lygis (ypač turintiems judėjimo funkcijos sutrikimų), dažniausiai skiriamas mokymas namuose.

Neįgalūs mokiniai (specialiųjų ugdymosi poreikių) vis dažniau pasirenka ugdymąsi kartu su bendraamžiais, arčiau savo gyvenamosios vietos. ***2010–2011 mokslo metų pradžioje bendrojo lavinimo mokyklose mokėsi 41,6 tūkst. mokinių, turinčių specialiųjų ugdymosi poreikių, tai sudarė 10,1 procento visų bendrojo lavinimo mokyklų mokinių. Švietimo informacinių technologijų centro duomenimis, 2011–2012 mokslo metų pradžioje veikė 62 specialiosios mokyklos. Jose buvo ugdoma 3,86 tūkst. mokinių, arba 8 procentai visų specialiųjų ugdymosi poreikių turinčių mokinių.***

Kad būtų sudarytos sąlygos vaikams, turintiems specialiųjų ugdymosi poreikių, mokytis kartu su bendraamžiais, arčiau gyvenamosios vietos, nuosekliai mažinamas specialiųjų mokyklų skaičius, atidaromos specialiosios klasės bendrojo lavinimo mokyklose, tačiau šis procesas dėl nepakankamos finansavimo kontrolės ir stebėsenos, pačių mokyklų nesidomėjimo vyksta vangiai, neužtikrinama ugdymo kokybė.

Ugdant neįgalius (specialiųjų ugdymosi poreikių) vaikus, per mažai dėmesio skiriama tėvų individualioms konsultacijoms ir pedagogų, neturinčių patirties dirbti su neįgaliais (specialiųjų ugdymosi poreikių) vaikais, kvalifikacijai. Ypač trūksta pagalbos vaikams ir šeimoms, tėvai per mažai įtraukti į neįgalaus vaiko ugdymą ir pagalbos jam planavimą.

Specialiųjų mokymo priemonių ir ugdymui skirtų techninės pagalbos priemonių svarbą neįgaliųjų ugdymo kokybei užtikrinti pabrėžia daugelis užsienio ir Lietuvos edukologų. 2010 m. atliktame Specialiosios pedagogikos ir psichologijos centro tyrime 78 procentai mokyklų nurodo, kad jų apsirūpinimas specialiosiomis mokymo priemonėmis blogas ar patenkinamas. Trūkstant specialiųjų mokymo priemonių, nukenčia neįgaliųjų mokinių ugdymo kokybė, juos sudėtinga ugdyti neturint pagal negalios pobūdį pritaikytų priemonių.

- ❑ ***Renovuojami ir modernizuojami statiniai nepritaikomi neįgaliesiems, nepritaikyta aplinka riboja neįgaliųjų savarankiškumą ir galimybes nevaržomai judėti.***

Lietuvos Respublikos teisės aktai neįpareigoja pritaikyti esamų pastatų neįgaliųjų poreikiams, jei nėra poreikio renovuoti pastato, nenustato terminų, per kuriuos esami visuomeninės paskirties pastatai būtų pritaikyti neįgaliųjų poreikiams. Teisės aktai įpareigoja pritaikyti pastatus neįgaliųjų poreikiams tik pertvarkomose statinio dalyse. ***Tokios nuostatos***

neužtikrina, kad visi viešosios paskirties pastatai ir objektai būtų pritaikomi neįgaliesiems, neaiškūs pritaikymo terminai.

Teisinis statinių ir aplinkos pritaikymo reglamentavimas neatitinka Neįgaliųjų teisių konvencijos nuostatų dėl aplinkos prieinamumo neįgaliesiems didinimo. Statiniai ir aplinka, neatsižvelgiant į aklųjų, kurčiųjų bei kitokio pobūdžio negalią turinčių asmenų poreikius, dažnai projektuojami su atskirais perėjimais, įėjimais, patalpomis ar priemonėmis neįgaliesiems, kurios skatina neįgaliųjų atskirtį. Produktai įpakuoti į silpniesiems sunkiai atidaromus įpakavimus, informacija ant pakuočių gausi ir neįskaitoma silpną regėjimą turintiems žmonėms. Mūsų šalyje, kaip ir daugelyje Europos valstybių, visuomenė senėja.

Gyventojų, kuriems reikia patogesnės ir patrauklesnės aplinkos, dalis gerokai padidėja įskaitant visas judėjimo, suvokimo ir kitokių sunkumų turinčių gyventojų grupes (neįgalieji, senyvo amžiaus asmenys, vaikai ir kt.). Tai sudarytų daugiau kaip 50 % visų Lietuvos gyventojų.

Lietuvoje daugiau kaip 60 tūkst. neįgaliųjų, turinčių judėjimo funkcijos sutrikimų, patiria netiesioginę diskriminaciją dėl nepritaikytos fizinės aplinkos. Ši problema keliama ir Europos Sąjungos lygmeniu.

Kad būtų galima įvertinti finansinių įsipareigojimų dydį direktyvos projekte numatytiems įsipareigojimams įgyvendinti, buvo atliktas visuomeninės paskirties pastatų pritaikymo neįgaliųjų poreikiams tyrimas. Atlikus tyrimą, paaiškėjo, kad Lietuvoje yra apie 34 tūkst. visuomeninių pastatų ir objektų (mokyklų, poliklinikų, ligoninių, prekybos, viešojo maitinimo įstaigų, teatrų, bankų, pašto ir kitų pastatų), kuriuos reikėtų pritaikyti neįgaliųjų poreikiams. Išankstiniais skaičiavimais, tam reikėtų per 7 mlrd. litų.

Neįgaliesiems, turintiems judėjimo ir apsitarnavimo funkcijų sutrikimų, būsto ir gyvenamosios aplinkos pritaikymą organizuoja savivaldybės. Būsto pritaikymo išlaidos finansuojamos iš valstybės ir savivaldybių biudžetų (valstybės parama sudaro 80 procentų būsto pritaikymo išlaidų, neįgaliesiems, turintiems labai ryškių ir ryškių judėjimo ir apsitarnavimo funkcijų sutrikimų, ir 50 % – vidutinių judėjimo ir apsitarnavimo funkcijų sutrikimų).

Dėl nepakankamo finansavimo 2011 m. tenkinta 44,5 % būsto ir gyvenamosios aplinkos pritaikymo neįgaliesiems poreikio. 2012 m. siekiama tenkinti 50 % šio poreikio per metus. Būsto poreikis didžiuosiuose miestuose (Vilniuje, Kaune, Klaipėdoje, Šiauliuose, Panevėžyje) tenkinamas kur kas blogiau, o būsto pritaikymo neįgaliesiems tenka laukti net keletą metų.

□ Nepritaikyta transporto infrastruktūra, maršrutai, transporto priemonės riboja neįgaliųjų galimybes naudotis visuomeniniu transportu ir laisvai judėti, neįgaliesiems trūksta transporto paslaugų.

Šalyje nėra bendros transporto sistemos, kurioje transporto priemonės ir jų maršrutai būtų prieinami visoms keleivių grupėms, įskaitant neįgaliuosius. Neįgaliesiems pritaikyta aplinka (visuomeninės paskirties pastatai, gatvės, keliai, transportas ir jo infrastruktūra – autobusai, troleibusai, traukiniai, taip pat stotys, stotelės) – tai sąlygos, kurios turi užtikrinti neįgaliesiems dalyvavimą visuomenės gyvenime, tačiau tik kai kuriose savivaldybėse važinėja žemagrindžiai autobusai, tik dalies autobusų, traukinių stočių ir stotelių aplinka pritaikyta neįgaliesiems.

2011 m. transporto išlaidų kompensacijas (32,5 lito kas mėnesį) gavo apie 62 tūkst. neįgaliųjų, turinčių judėjimo negalią. Tokio dydžio išmokos neužtikrina neįgaliesiems galimybių

pasiiekti reikiamas įstaigas ir darbovietes, transporto išlaidų kompensacijos nėra veiksmingos, nors joms mokėti 2011 m. panaudota daugiau kaip 24 mln. litų.

Visuomeninio transporto paslaugomis dėl savo būklės taip pat negali naudotis neįgalieji, turintys sunkią proto negalią, ir neįgalieji, lankantys hemodializės procedūras. Pasyvi, įvairioms transporto išlaidoms skirta išmokų sistema neveiksminga ir neužtikrina neįgaliesiems transporto paslaugų poreikio tenkinimo.

Kad būtų išlaikytas kiek įmanoma savarankiškesnis neįgaliųjų mobilumas, skiriamos mobilumą palengvinančios priemonės, įrenginiai, pagalbinės technologijos. Tačiau trūksta tokios pagalbininkų ir tarpininkų pagalbos, kuri leistų neįgaliesiems, negalintiems savarankiškai judėti, patiems pasirinkti, kur ir kada vykti, nors ir už prieinamą kainą. Mobilumą palengvinančias priemones naudojančiams neįgaliesiems dar nepritaikytos viešosios erdvės: gatvės, sankryžos, trūksta specialių informacijos signalų akliems.

□ ***Nepritaikyta informacinė aplinka didina neįgaliųjų, turinčių regėjimo, klausos, proto negalią, socialinę atskirtį.***

Šalyje veikia neįgaliesiems pritaikyta ir internetu prieinama universali neįgaliųjų reabilitacijos ir integracijos informacinė sistema (UNRIIS), kur neįgalieji gali rasti jiems reikalingą, nuolat atnaujinamą ir aktualią informaciją. Tačiau pritaikytų informacijos šaltinių trūksta. Dėl finansavimo problemų viešoji informacija neįgaliesiems dažnai neprieinama.

Regėjimo negalią turintys asmenys viešąją informaciją gauna naudodami spaudinius Brailio raštu, mobiliuosius telefonus, vaizdą ir tekstą gebančią nuskaityti ir paversti balsu kompiuterių programinę įrangą, kuri pasižymi nelabai kokybiška lietuviška balso sinteze. 2010 m. visoje Lietuvoje buvo 258 kompiuteriu dirbantys aklieji. Programinės įrangos gamintojų, norinčių gerinti lietuvišką balso sintezę, neatsiranda, nes per mažas potencialių pirkėjų (kompiuteriu dirbančių aklių) skaičius, o dalis aklių (ypač jauni) naudoja anglišką balso sintezės programinę įrangą, kuri pasižymi daug geresne kokybe.

Neįgaliesiems nesudarytos galimybės prieinamomis formomis žiūrėti televizijos programas, filmus, spektaklius. Vietos, regioninio, nacionalinio, tarptautinio lygmens institucijos ir atitinkamos organizacijos, radijo ir televizijos transliuotojai ir panašios organizacijos nėra skatinamos, kad radijo ir televizijos transliacijos, su menu susijusi veikla, literatūra ir kultūrinė informacija būtų pasiekiami neįgaliesiems prieinamomis formomis (įgarsinant, leidžiant titrus, užrašus ir ženklų kalbą).

Penkiuose gestų kalbos vertėjų centruose dirbantys gestų kalbos vertėjai (2012 m. pradžioje skirti 96 etatai) teikia individualiai gestų kalbos vertimo paslaugas viešąsias paslaugas teikiančiose įstaigose, poliklinikose, teismuose, policijoje, verčia renginiuose, televizijose, tačiau šių paslaugų trūksta.

□ ***Regėjimo negalią ir judėjimo funkcijų sutrikimų turintiems neįgaliesiems trūksta mobilumo gebėjimų mokymo paslaugų.***

Kasmet Lietuvoje regėjimo netenka apie 200–300 žmonių, iš jų daugiau kaip 50 % – vaikai arba darbingo amžiaus asmenys. Šiems neįgaliesiems sunku apsitarnauti buityje, palaikyti ryšius, naudotis techninėmis pagalbos priemonėmis, orientuotis viešosiose vietose ir namuose. Mobilumo gebėjimų mokymai padeda regėjimo negalią turintiems asmenims išmokyti gyventi savarankiškai ir

didina jų galimybes grįžti į aktyvų socialinį, darbinį ir visuomeninį gyvenimą. Tačiau šiuo metu šios paslaugos teikiamos epizodiškai finansuojant iš valstybės biudžeto neįgaliųjų mobilumo projektus, trūksta nuolat teikiamų paslaugų, nėra stacionarių šių įgūdžių ugdymo įstaigų.

Kad judėjimo negalią turintys asmenys būtų savarankiškesni ir mobilesni, jie mokomi valdyti neįgaliojo vežimėlį, apsitarnauti ir vairuoti automobilį. Kiekvienais metais dėl patirtų traumų neįgaliais tampa apie 200–300 asmenų, kurie gali judėti tik su vežimėliu. Jiems taip pat trūksta mobilumo gebėjimų mokymo paslaugų.

Taikant fizinio pajėgumo vertinimo metodus ir priemones, galima nustatyti neįgaliojo galimybes vairuoti automobilį ir taikyti reikalingas reabilitacijos priemones vairavimo įgūdžiams įgyti ar atkurti, individualiai pritaikyti automobilį (atsižvelgiant į funkcijų sutrikimus), tačiau trūksta automobilių vairavimo kursų, nėra technologijų ir dirbtuvių automobiliams pritaikyti pagal individualius neįgaliojo poreikius.

□ ***Neįgalieji negali įgyvendinti savo teisės balsuoti arba ši teisė suvaržoma dėl jiems nepritaikytos aplinkos.***

Savivaldybių numatyti rinkimų apylinkių pastatai ir balsavimo patalpos bei priemonės (urnos) nepritaikytos su vežimėliais judantiems neįgaliesiems. Jie negali savarankiškai patekti į rinkimų apylinkių patalpas. Balsavimo kabinose įrengti staleliai būna per aukšti. Balsavimo urnos, į kurias metami biuleteniai, nepasiekiamos.

Dėl minėtų įstatymų nuostatų savivaldybės nėra suinteresuotos skirti dėmesio ir lėšų rinkimų apylinkių pastatams ir patalpoms pritaikyti neįgaliesiems. Nors savivaldybės privalo sudaryti sąlygas neįgaliesiems be fizinių kliūčių ir papildomų biurokratinių reikalavimų įgyvendinti savo konstitucinę teisę balsuoti, tačiau to nevykdo. Turėtų būti griežtinama savivaldybių kontrolė ir atsakomybė dėl nesudarytų tinkamų sąlygų neįgaliesiems balsuoti.

□ ***Lietuvoje mažai dirbančių neįgaliųjų.***

Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos duomenimis, 2012 m. pradžioje dirbo 46,66 tūkst. neįgaliųjų, arba 17,6 % visų neįgaliųjų. Šalyje siekiama neįgaliesiems didinti užimtumo galimybes: teikiama finansinė pagalba darbdaviams, įdarbinantiems žmones su negalia, teikiama finansinė parama pradėti savo verslą, organizuojama neįgaliųjų profesinė ir kvalifikacinė reabilitacija, tačiau žemas darbo apmokėjimo lygis, mažas darbdavių suinteresuotumas įdarbinti neįgaliuosius ir neįgaliesiems garantuotas minimalaus darbo užmokesčio dydžio socialinių išmokų mokėjimas bei įvairios lengvatos neskatina neįgaliųjų dirbti. Įvertinus statistinius duomenis ir esamas neįgaliųjų užimtumo skatinimo priemones, galima teigti, kad teisės aktai nesudaro ekonominių prielaidų, skatinančių neįgaliųjų užimtumą.

Neveiksmingas neįgaliųjų asmenų įdarbinimo mechanizmas, nepakankamas darbdavių ir neįgaliesiems atstovaujančių organizacijų bendradarbiavimas su teritorinėmis darbo biržomis, priemonių, kurios skatintų neįgaliuosius gauti didesnes darbo pajamas, o ne socialines išmokas, stoka ir bendra padėtis darbo rinkoje lemia mažą dirbančių neįgaliųjų skaičių.

Šalies profesinio mokymo įstaigose siekiama sudaryti palankias sąlygas mokytis specialiuoju poreikių turintiems mokiniams: rengiamos profesinio mokymo programos, skirtos specialiuoju poreikių asmenims, formaliojo profesinio mokymo programos vykdomos kartu su bendrojo

lavavimo programomis ar papildomos kitomis programomis. Tačiau šių priemonių neįgaliesiems nepakanka, kad jie įgytų tinkamą profesiją ir įsidarbintų.

- ***Neįgaliesiems trūksta galimybių dalyvauti kultūriniame gyvenime ir mažai neįgaliųjų dalyvauja sporto, fizinio aktyvumo, rekreacijos veikloje. Dėl savo negalios pobūdžio (judėjimo funkcijų sutrikimų, regėjimo, klausos, proto ar kompleksinės) neįgalieji dažnai negali dalyvauti visuomeniniuose renginiuose, naudotis kultūros (teatru, muziejų, kino, bibliotekų) ir turizmo paslaugomis, lankyti paminklus ir nacionalines kultūros vertybes, pasinaudoti kultūrine medžiaga, įgyvendinti savo teisę į kultūrinio tapatumo pripažinimą, įskaitant kurčiųjų kultūrą.***

Neįgaliesiems nesudarytos galimybės lavinti ir panaudoti savo kūrybines, menines ir intelektines galias ne tik jų pačių labui, bet ir visai visuomenei turtinti. Iš valstybės biudžeto finansuojami Nacionalinio spalvų muzikos orkestro, kurio veikloje daugiausia dalyvauja sutrikusio intelekto asmenys iš įvairių šalies regionų, veiklos projektai. Neįgalieji savo saviraiškai dažnai pasitelkia fotografijos, tapybos meną, organizuoja parodas, plenerus. Tačiau stokoje paramos, neįgaliesiems nėra sąlygų tapti profesionaliais artistais ar menininkais. Kultūros ir meno veiklos finansavimas iš valstybės biudžeto yra epizodinis ir nepakankamas, projektams remti daugiausia naudojamos privačių fondų lėšos.

Lietuvoje 22 metus veikia 5 nacionalinės neįgaliųjų sporto organizacijos: 2 federacijos ir 3 komitetai, kurių nariai yra 37 skirtingų negalių neįgaliųjų sporto klubai; 25 specialiosios mokyklos; 17 socialinės globos namų, 14 specialiojo ugdymo, dienos užimtumo, profesinio rengimo centrų, kuriuose sportuoja daugiau kaip 5,4 tūkst. neįgaliųjų. Kiekvienais metais šalyje vykdomi daugiau kaip 75 šalies neįgaliųjų čempionatai, kuriuose dalyvauja daugiau kaip 3,6 tūkst. neįgalių sportininkų, tačiau bendras sportuojančių neįgaliųjų skaičius yra mažas ir sudaro tik 2 procentus visų neįgaliųjų. Lietuvoje neįgalieji nepakankamai skatinami ir vykdoma mažai priemonių, kad jie aktyviau ir gausiau dalyvautų bendro profilio sporto, fizinio aktyvumo ir rekreacijos veikloje, neužtikrinamas sportinis parengimas, mokymai ir nepakankami išteklių lygiai su kitais asmenimis patekti į sporto, rekreacinius ir turizmo objektus.

- ***Neįgaliųjų teisių ir pagrindinių laisvių įgyvendinimą riboja neįgaliesiems nepalanki teisės aktų taikymo apimtis, neaiškus valstybės ir savivaldybės institucijų kompetencijų pasiskirstymas, silpna nevyriausybinio sektoriaus veikla ir nepakankamas finansavimas.***

Neįgaliųjų teisių ir pagrindinių laisvių įgyvendinimą turinčios užtikrinti valstybės institucijos susiduria su įvairiomis problemomis: dideli darbo krūviai, patirties trūkumas, neaiškus kompetencijų pasiskirstymas ir mažos finansinės galimybės apsunkina šio proceso koordinavimą. Valstybiniame lygmenyje vis dar galioja neadekvatus požiūris į neįgaliųjų teisių ir pagrindinių laisvių įgyvendinimą, nepakanka esamų specialistų neįgaliųjų teisių ir pagrindinių laisvių įgyvendinimo stebėsenai. Vis dar nepavyksta suderinti veiksmingos ir sklandžios nepriklausomo neįgaliųjų teisių ir pagrindinių laisvių įgyvendinimo stebėsenos mechanizmo veiklos, neaiškus neįgaliųjų organizacijų dalyvavimas neįgaliųjų teisių ir pagrindinių laisvių įgyvendinimo stebėsenos procese.

Viena iš neįgaliųjų teisių ir pagrindinių laisvių įgyvendinimo proceso problemų yra visuomenėje vyraujantis ir žiniasklaidos formuojamas neigiamas neįgaliųjų įvaizdis ir išankstinis nusistatymas, trukdantis pripažinti neįgaliųjų indėlį į visuomenę. Užimtumo galimybių trūkumas

lemia tai, kad neįgalieji priklauso nuo valstybės paramos ir pašalpų. Trūksta sisteminio požiūrio į neįgaliųjų problemas. Neįgaliųjų teisių konvencija domisi, ją studijuoja tik neįgalieji, tuo tarpu valstybės ir savivaldybių institucijos, kurios privalo ją įgyvendinti, įgyvendina tik atskirus šio teisės akto fragmentus.

Informacijos stoka, ribotas visuomenės švietimas neįgaliųjų padėties klausimais yra vienos iš pagrindinių priežasčių, lemiančių neįgaliųjų pasyvumą ginant savo pažeistas teises. Nepakankamas finansavimas, neįgaliųjų poreikiams nepalanki teisės aktų bazė, jos taikymo apimtis, valstybės ir savivaldybės institucijų novatoriškų sprendimų trūkumas skatina ydingą praktiką ir taip trukdo veiksmingai įgyvendinti neįgaliųjų teisių ir pagrindinių laisvių institutą.

- ❑ ***Nepakankamas bendradarbiavimas tarp valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų bei neįgaliesiems atstovaujančių organizacijų trukdo veiksmingai ir laiku spręsti neįgaliųjų problemas.***

Neįgaliųjų socialinės integracijos politika apima daugelį valstybės valdymo sričių, tačiau trūksta valstybės, savivaldybių institucijų ir įstaigų bendradarbiavimo sprendžiant neįgaliesiems svarbius klausimus. Rengiant neįgaliesiems svarbius teisės aktus ir programas, ne visada klausiami neįgaliesiems atstovaujančių organizacijų bei Neįgaliųjų reikalų tarybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos nuomonės. Savivaldybės nesinaudoja teisės aktų nustatytais galimybėmis steigti nuolatines komisijas neįgaliųjų klausimams spręsti, kurios padėtų savivaldybėms geriau suprasti neįgaliųjų poreikius ir veiksmingai spręsti neįgaliųjų gyvenimo bendruomenėje problemas.

Lietuvoje aktyviai veikia apie 30 neįgaliųjų skėtinių asociacijų, atstovaujančių per 105 tūkst. neįgaliųjų ir turinčių savo padalinius savivaldybėse. Iš valstybės biudžeto teisės aktų nustatyta tvarka kiekvienais metais remiami neįgaliųjų asociacijų veiklos projektai, tačiau dėl ribotų finansinių išteklių rėmimas nepakankamas, kad būtų plėtojama veikla ir paslaugos, užtikrinama jų apimtis ginant neįgaliųjų teises ir vykdant neįgaliųjų teisių stebėseną. Nesudarytos sąlygos ir neįgalieji neskatinami dalyvauti valstybės gyvenime, nevyriausybinėse organizacijose, kurių veikla susijusi su valstybės viešuoju, politiniu gyvenimu ir valdymu.

Planuojant neįgaliųjų socialinės integracijos politikos pokyčius, dažnai trūksta administracinių duomenų ir sisteminės informacijos apie neįgaliuosius, jiems teikiamas paslaugas, integracijos pokyčius įvairiose srityse. Statistikos departamentas kasmet rinko ir skelbė informaciją apie neįgaliųjų socialinės integracijos pokyčius, tačiau planuojant neįgaliųjų socialinės integracijos politikos įgyvendinimo priemones ir vertinant šių priemonių įgyvendinimo veiksmingumą, reikia daugiau administracinių duomenų, kurie būtų prieinami visuomenei.

1.4.4.1. Prielaidos neįgaliųjų socialinei integracijai Liepojos mieste (Latvija) bei Lietuvos pasienio regione

1.4.4.1.1. Prielaidos neįgaliųjų socialinei integracijai Liepojos m. (Latvija): kontekstas

Remiantis LV Centrinio statistikos biuro duomenimis Kuržemės regione gyvena 31 % visų Latvijos asmenų, turinčių proto negalią. Pastaraisiais metais bendras neįgaliųjų asmenų skaičius bei socialinių paslaugų poreikis regione taip pat didėjo. Liepoja – tai didžiausias Kuržemės regiono miestas, šiuo metu jame veiklą vykdo 16 nevyriausybinėse organizacijų bei Liepojos socialinių paslaugų centras, kurį sudaro 14 struktūrinių padalinių. Maždaug trečdalis Liepojos miesto

neįgaliųjų nevyriausybinių organizacijų veiklą sudaro tik neįgalių asmenų susibūrimų, renginių ir pan. organizavimas, t.y. šios organizacijos neteikia socialinių paslaugų.

Lyginant su kitais Kuržemės regiono miestais bei apskritimis, Liepojos mieste yra didžiausias socialinio darbo specialistų skaičius. 2011 m. Liepojos mieste buvo 6 000 nedarbingų asmenų, iš jų 2 283 – asmenys su negalia. Šiuo metu situacija yra beveik nepasikeitusi. Tačiau Liepojoje gyvenantiems asmenims su regėjimo negalia trūksta priemonių, palengvinančių informacijos, kuri padeda orientotis erdvėje, įsisąmoninimą, pvz. – interaktyvūs jutiminiai vietovių žemėlapiai, pritaikytos interneto svetainės turizmo tema.

1.4.4.1.2. Prielaidos neįgaliųjų socialinei integracijai Šiaulių m. (Lietuva): kontekstas

Šiuo metu Šiaulių mieste veiklą vykdo 1 socialinių paslaugų centras, 1 dienos užimtumo centras, 1 kurčiųjų reabilitacijos centras, 1 globos namai bei 15 neįgaliųjų nevyriausybinių organizacijų (asociacijų, draugijų, klubų ir kt.). Socialines paslaugas Šiaulių mieste neįgaliesiems teikia 7 nevyriausybinių organizacijos, likusi dalis organizuoja asmenų su negalia susibūrimus, renginius ir pan.

Šiaulių miesto neįgaliųjų nevyriausybinių organizacijos yra labai diferencijuotos negalios rūšies atžvilgiu. Organizacijų interesai ir poreikiai yra labai įvairūs, ir nors 2012 m. Šiaulių miesto savivaldybė finansavo net 17 neįgaliųjų nevyriausybinių organizacijų projektų, organizacijų poreikių įvairovė apsunkina sprendimų įgyvendinimo trukmę bei aplinkybes. Siekiant efektyvesnio bendradarbiavimo tarp Šiaulių miesto neįgaliųjų nevyriausybinių organizacijų bei savivaldybės, 2011 m. buvo įkurta Neįgaliųjų reikalų taryba.

Siekdama padidinti neįgaliųjų galimybes judėti savarankiškai, 2012 m. Šiaulių miesto savivaldybė inicijavo žemagrindžio autobuso eksploatavimą. Kaip teigia atsakingi savivaldybės darbuotojai, ši transporto priemonė susidomėjimo nesulaukė, o lėšų visų miesto autobusų pakeitimui žemagrindžiais savivaldybė neturi. Šiuo metu svarstoma žemagrindį autobusą gražinti eksploatacijai sudarant jo maršruto grafiką.

2011 m. Šiaulių mieste pagal Būsto pritaikymo neįgaliesiems programą pritaikyti tik 2 būstai. Pritaikytų būstų skaičius Šiaulių mieste sumažėjo tik 2011 m., ankstesniais metais Šiaulių miestas minėtais rodikliais lenkė kitus didesnius miestus, pvz., Kauną. 2012 m. socialinių būstų eilėje laukė 204 neįgalūs Šiaulių miesto gyventojai. Tais pačiais metais Šiaulių miesto savivaldybė nupirko 12 butų, iš kurių dalį numatė skirti neįgaliesiems asmenims ir jų šeimoms.

2012 m. Šiaulių mieste neįgaliųjų nevyriausybinių organizacijų narių iniciatyva buvo atliktas tyrimas, kurio metu buvo bandoma patekti į 389 visuomeninius pastatus. Pritaikyti neįgaliesiems su judėjimo negalia buvo tik 162 pastatai. Į 175 pastatus judėjimo negalią turintys asmenys negalėjo patekti, norint patekti į 52 pastatus neįgaliesiems prireikė pagalbos – pastatuose buvo įrengti įvažiavimai neįgaliesiems, tačiau jei buvo per statūs, arba per siauri, kai kuriuose pastatuose neįgaliesiems pritaikyta infrastruktūra tik imituota – įėjimas į patalpas įrengtas, tačiau vidaus patalpos nepritaikytos asmenims su judėjimo negalia.

Kita problema, su kuria susiduria judėjimo negalią turintys asmenys Šiaulių mieste – automobilių parkavimosi aikštelės. Nors Šiaulių mieste yra gausu automobilių stovėjimo vietų neįgaliesiems, jų judėjimo savarankiškumą apsunkina neapgalvota gatvių infrastruktūra – per statūs šaligatvių kraštai.

Nemaža dalis Šiaulių miesto neįgalių asmenų turi proto negalią. Dauguma šių asmenų ir ypač jaunimo neturi kuo užsiimti, su kuo bendrauti, didžiąją laiko dalį praleidžia namuose.

Asmenims turintiems vidutinę ar sunkią negalią reikalinga globa ir priežiūra, kurios šeimos nariai užtikrinti negali, nes yra dirbantys arba pensinio amžiaus ir prastos sveikatos. Nemaža dalis neįgaliųjų turi kompleksinę negalią (aklumas, kurtumas ir t. t.), serga epilepsija, todėl likti be priežiūros ir nuolatinės globos negali.

Mieste nėra teikiamos ilgalaikės socialinės globos paslaugos asmenims su sunkia proto negalia. Kai minėti asmenys nebegali lankyti dienos centrų dėl pablogėjusios sveikatos būklės, grįžta į namus pas artimuosius, kurie dėl savo garbaus amžiaus nebegali jais pasirūpinti, o paslaugas į namus tokiais atvejais nėra teikiamos.

Kasmet specialiąsias ugdymo įstaigas baigia našlaičiai, turintys intelekto sutrikimų. Dalis jų turi nežymų intelekto sutrikimą, todėl galėtų gyventi savarankiškai, gaudami dienos socialinės globos paslaugas institucijoje. Tačiau šie jaunuoliai visiškai neturi savarankiško gyvenimo įgūdžių. Tam, kad šie įgūdžiai būtų suformuoti, neįgaliesiems būtina sudaryti sąlygas pagyventi savarankiško gyvenimo būte, kuriame būtų teikiamos kasdienių įgūdžių formavimo ir trumpalaikės socialinės globos paslaugos. Dienos socialinės globos centras teikia tokias paslaugas vaikinams, šiuo metu yra nustatytas šios paslaugos poreikis merginoms.

1.4.4.1.3. Prielaidos neįgaliųjų socialinei integracijai Radviliškio m./raj. (Lietuva): kontekstas

Šiuo metu Radviliškio mieste / rajone veiklą vykdo 1 socialinių paslaugų centras, 2 neįgaliųjų dienos užimtumo ir paslaugų centrai, 2 globos namai, bei 6 neįgaliųjų nevyriausybinių organizacijų. Socialines paslaugas neįgaliesiems teikia 4 neįgaliųjų nevyriausybinių organizacijų, likusi dalis inicijuoja neįgaliųjų susibūrimus, renginius ir pan.

Naudojantis Nacionalinės neįgaliųjų socialinės integracijos 2010–2012 m. programos parama 2012 m. Radviliškio rajone neįgaliesiems pritaikyti 5 būstai.

1.4.4.1.4. Prielaidos neįgaliųjų socialinei integracijai Šiaulių regione (Lietuva): kontekstas

Iš viso Šiaulių regione veiklą vykdo 7 savivaldybių socialinių paslaugų centrai, 2 neįgaliųjų reabilitacijos centrai, 5 dienos užimtumo centrai, 5 globos namai, 13 nevyriausybinių organizacijų. Ne visos Šiaulių regione esančios nevyriausybinių organizacijų teikia socialines paslaugas neįgaliesiems – maždaug pusė regione veiklą vykdančių nevyriausybinių organizacijų organizuoja tik asmenų su negalia susibūrimus, renginius, diskusijas, ekskursijas ir pan., tokiu būdu siekiant mažinti jų socialinę atskirtį.

1.4.4.2. Gerosios patirties pavyzdžiai neįgaliųjų socialinės integracijos atžvilgiu: Liepojos m. (Latvija)

➤ Švietimas

Liepojos aklųjų draugijos iniciatyva nuo 2012 m. lapkričio mėn. Liepojos mieste organizuojami nemokami mokymai asmenims su I–III grupės regėjimo negalia. Jei yra reikalinga, atvykusiems mokytis suteikiamas būstas, padeda palydovai-asistentai. Šių mokymu metu regėjimo negalią turintys asmenys mokosi amato – odos apdirbimo, vytelių pynimo, audimo, floristikos, augalų priežiūros, taip pat anglų kalbos, grojimo, bei sveikatos priežiūros įgūdžių – naudojimosi sporto sale, baseinu, baltosiomis lazdelėmis ir kt. Mokymai bus organizuojami iki 2013 m. rugpjūčio mėn.

2012 m. spalio mėn. Liepojos savivaldybės Socialinių paslaugų tarnyba kartu su Liepojos universitetu parengė Asmenims su negalia teikiamos asistento paslaugos Liepojoje programą.

2012 m. užregistruoti 70 kandidatų, norinčių įgyti specialybę pagal minėtą programą. Projektas 100 % finansuotas Europos socialinio fondo lėšomis.

➤ ***Vietos valdžios sprendimai***

Nuo 2011 m. pradžios Liepojos mieste neįgalūs vaikai iki 18 m. gali naudotis viešuoju transportu (išskyrus oro, vandens transportą bei taksį) nemokamai.

Liepojos miesto tarybos iniciatyva įgyvendintų projektų metu neįgaliesiems jau pritaikyta dalis miesto dviračių takų.

➤ ***Projektas „Mano socialinė atsakomybė“***

Dalyvaudama projekte Liepojos miesto savivaldybės taryba 2012 m. inicijavo keletą svarbių priemonių, skatinančių asmenų su negalia integraciją. Buvo įsigyti audio-plūdurai, skirti regėjimo negalią turintiems asmenims plaukioti, taip pat plaukiojimo vežimėliai, skirti judėjimo negalią ar funkcinį judėjimo sutrikimų turintiems asmenims plaukioti. Liepojos miesto paplūdimyje taip pat planuojama įrengti taką, pritaikytą judėti neįgaliųjų vežimėliais iki pat vandens. Projekto įgyvendinimo metu taip pat numatoma apmokyti asistentus-kompanionus, sudaryti sąlygas jų įgytas žinias įvertinti praktikoje.

1.4.4.3. Gerosios patirties pavyzdžiai neįgaliųjų socialinės integracijos atžvilgiu: Šiaulių m. (Lietuva)

➤ ***Neįgaliesiems socialinę pagalbą teikiančios bei jų socialinę integraciją skatinančios organizacijos***

Šiuo metu Šiaulių mieste veiklą vykdo 1 socialinių paslaugų centras, 1 dienos užimtumo centras, 1 kurčiųjų reabilitacijos centras, bei 15 neįgaliųjų nevyriausybinių organizacijų (asociacijų, draugijų, klubų ir kt.). Socialines paslaugas Šiaulių mieste neįgaliesiems teikia 7 nevyriausybinių organizacijų, likusi dalis organizuoja asmenų su negalia susibūrimus, renginius ir pan.

Šiaulių mieste veikia asmenų su fizine negalia sporto klubas „Entuziastas“ bei Šiaulių miesto aklųjų ir silpnaregių sporto klubas „Perkūnas“.

➤ ***Neįgaliųjų nevyriausybinių organizacijų struktūriniai pokyčiai***

2012 m. Šiaulių miesto neįgaliųjų draugija bei Šiaulių Parkinsono draugija buvo sujungtos į vieną organizaciją. Šis sprendimas priimtas tikintis, kad dviejų mažesnių organizacijų sujungimas į vieną didesnę leis efektyviau panaudoti lėšas, kadangi paslaugos nebus dubliuojamos ir jomis naudosis daugiau žmonių. Priėmusios sprendimą susivienyti organizacijos 2012 m. gavo didžiausią finansavimą tarp visų lėšų prašiusių Lietuvos neįgaliųjų nevyriausybinių organizacijų – 49,5 tūkst. Lt. Susivienijus organizacijoms taip pat pradėjo veikti du nauji darbo terapijos būreliai, įkurtas naujas ansamblis bei organizuojami slaugos ir kineziterapijos kursai.

➤ ***Vietos valdžios įstaigų iniciatyvos***

Šiuo metu Šiaulių miesto savivaldybės tarybos iniciatyva yra ruošiamas sprendimo sumažinti fiksuotą pajamų mokesčio dydį bei suteikti lengvatas, taikomas įsigyjant verslo liudijimus neįgaliesiems, projektas.

Siekiant efektyvesnio bendradarbiavimo tarp Šiaulių miesto neįgaliųjų nevyriausybinių organizacijų bei savivaldybės, 2011 m. buvo įkurta Neįgaliųjų reikalų taryba.

➤ **Šiuo metu įgyvendinami projektai, skirti neįgaliųjų socialiai integracijai stiprinti**

Projektas „Studijų prieinamumo užtikrinimas specialiųjų poreikių turintiems studentams“

Nuo 2012 m. balandžio 30 d. Valstybinis studijų fondas kartu su Lietuvos aukštojo mokslo institucijomis (tarp jų ir Šiaulių valstybinė kolegija) įgyvendina projektą „Studijų prieinamumo užtikrinimas specialiųjų poreikių turintiems studentams“, kurio metu, negalią turintiems studentams iki 2015 m. vasario 1 d. bus skiriamos 520 Lt dydžio tikslinės išmokos.

Projektas „Socialinės rehabilitacijos paslaugos neįgaliesiems bendruomenėje“

Šiaulių valstybinės kolegijos iniciatyva 2012 m. pabaigoje buvo organizuoti Šiaulių miesto neįgaliųjų bendruomenės narių mokymai. Mokymuose dalyvavo apie 40 asmenų. Jų tikslas – gilinti savo žinias kineziterapijos neįgaliesiems ir slaugos namuose bei pirmosios pagalbos srityse. Projektas skirtas Šiaulių miesto neįgaliųjų draugijos ir Šiaulių Parkinsono draugijos nariams, o taip pat jų slauga namuose besirūpinantiems artimiesiems, šeimos nariams.

➤ **Projektas „Mano socialinė atsakomybė“**

Dalyvaudama projekte VšĮ „Šiaulių regiono plėtros agentūra“ inicijavo mokymus Šiaulių regiono socialines paslaugas teikiančių įstaigų darbuotojams bei jų padėjėjams, taip pat diskusijų forumą Šiaulių mieste, kurio metu architektai bei neįgaliųjų nevyriausybinių organizacijų nariai diskutavo apie universalaus dizaino principų alternatyvas. Artimiausiu metu internetinėje erdvėje planuojama sukurti interaktyvią duomenų bazę, kurioje bus patalpinta informacija apie visas socialines paslaugas teikiančias įstaigas Latvijos bei Lietuvos pasienio regionuose.

Projekto įgyvendinimo metu taip pat numatoma apmokyti asistentus-kompanionus, sudaryti sąlygas jų įgytas žinias įvertinti praktikoje. Taip pat jau yra atliktas tyrimas, charakterizuojantis asistentų-kompanionų pagalbos poreikį neįgaliesiems Lietuvoje bei Latvijoje.

Projektai, kuriuose kaip partnerė dalyvauja Šiaulių teritorinė darbo birža:

Projektas „Neįgaliųjų integracija“

Projekto tikslas – paremti socialines įmones, skatinti socialines įmones didinti neįgaliųjų darbuotojų užimtumo lygį, jų socialinę integraciją bei mažinti socialinę atskirtį. Projekto įgyvendinimo metu socialinėse įmonėse dirbantiems bei naujai priimtiems neįgaliesiems asmenims yra išmokamos darbo užmokesčio ir socialinio draudimo įmokų dalinės kompensacijos ir asistentų (gestų kalbos vertėjo) subsidijos.

Projektas „Parama neįgaliesiems“

Projekto tikslas – sudaryti palankesnes sąlygas neįgaliesiems integruotis į darbo rinką, atstatant darbinius įgūdžius arba įgyjant naują profesinę kvalifikaciją. Pagrindinė projekto veikla – profesinės rehabilitacijos paslaugos (profesinių gebėjimų įvertinimas, profesinis orientavimas ir konsultavimas, profesinių gebėjimų atkūrimas arba naujų išugdytas, pagalba įsidarbinant). Projektas įgyvendinamas iki 2013-10-31.

2. NEĮGALIŪJŲ SOCIALINĖS INTEGRACIJOS GALIMYBĖS BEI SOCIALINIŲ PASLAUGŲ PRIEINAMUMAS KAI KURIUOSE LATVIJOS-LIETUVOS PASIENIO REGIONO TERITORINIUOSE VIENETUOSE

2.1. Tyrimo metodika

Tyrimo tikslas – išanalizuoti esamas neįgaliųjų socialinės integracijos bei socialinių paslaugų prieinamumo sąlygas bei galimybes kai kuriuose Latvijos-Lietuvos pasienio regiono teritoriniuose vienetuose.

Tyrimo uždaviniai:

- atliekant LR Statistikos departamento, LR Centrinio statistikos biuro duomenimis, Kuržemės (Latvija) planavimo regiono socialinių paslaugų plėtros programa bei anketinio tyrimo duomenų analizę socialinės integracijos bei socialinių paslaugų prieinamumo atžvilgiu, išsiaiškinti esamus neįgalių asmenų poreikius, galimybes bei sąlygas Šiaulių regione (Lietuva), Šiaulių mieste (Lietuva), Radviliškio mieste/rajone (Lietuva) bei Liepojos mieste (Latvija);
- pateikti rekomendacijas identifikuotų neįgaliųjų socialinės integracijos bei socialinių paslaugų prieinamumo probleminių aspektų prevencijos tobulinimui.

Tyrimo objektas – socialinės integracijos bei socialinių paslaugų prieinamumo neįgaliems asmenims sąlygos bei galimybės.

Tyrimo vieta:

- Šiaulių miestas (Lietuva);
- Liepojos miestas (Latvija);
- Radviliškio miestas/rajonas (Lietuva);
- Šiaulių regionas (Lietuva).

Tyrimo vykdymo vietovės buvo pasirinktos atsižvelgiant į tyrime nagrinėjamų probleminių aspektų mastą ir intensyvumą: remiantis LR Statistikos departamento duomenimis Šiaulių apskrityje (Lietuva) sergančiųjų AIDS skaičius metų pabaigoje pastaraisiais metais didėjo, taip pat vis didesniui skaičiui neįgalių vaikų buvo suteikta socialinių paslaugų dienos centruose, nemaža dalis visuomeninės paskirties pastatų yra nepritaikyti asmenims su judėjimo negalia.

Atsižvelgiant į minėtus rodiklius Šiaulių regione buvo nuspręsta ištirti esamą situaciją neįgaliųjų socialinės integracijos bei socialinių paslaugų prieinamumo atžvilgiu, taip pat minėta tema atskirai išanalizuoti situaciją regiono administraciniame centre bei didžiausiame regiono mieste – Šiauliuose, bei antrame pagal gyventojų skaičių Šiaulių regiono vienetą – Radviliškio mieste/rajone.

Remiantis LV Centrinio statistikos biuro duomenimis Kuržemės regione (Latvija) gyvena 31 % visų Latvijos asmenų, turinčių proto negalią, pastaraisiais metais bendras neįgalių asmenų skaičius bei socialinių paslaugų poreikis regione taip pat didėjo. Atsižvelgiant į minėtus rodiklius buvo nuspręsta ištirti esamą situaciją neįgaliųjų socialinės integracijos bei socialinių paslaugų prieinamumo atžvilgiu didžiausiame Kuržemės regiono mieste – Liepojoje. Tyrimo rezultatus, gautus Šiaulių mieste (Lietuva) bei Liepojos mieste (Latvija), numatoma palyginti.

Atlikto tyrimo rezultatai padės charakterizuoti esamas neįgalių asmenų socialinės

integracijos bei socialinių paslaugų prieinamumo sąlygas bei galimybes – su kokiais sunkumais neįgalieji susiduria integruodamiesi į šiuolaikinę visuomenę (bendraudami, lankydami visuomeniniuose renginiuose, dirbdami, keliaudami ir kt.), kokiomis socialinėmis paslaugomis naudojasi, kokių paslaugų trūksta, ar yra patenkinti teikiamų paslaugų kokybe ir kt. Rezultatai taip pat padės įvertinti darbdavių nuomonę neįgaliųjų integracijos į šiuolaikinę darbo rinką atžvilgiu.

Tyrimo imties charakteristika

Tyrimė dalyvavo 4 tikslinės grupės.

Tikslinė grupė Nr. 1:

- neįgalieji, priklausantys ir nepriklausantys neįgaliųjų nevyriausybinėms organizacijoms.

Tikslinę grupę Nr. 1 sudaro neįgalieji, priklausantys ir nepriklausantys Šiaulių miesto (Lietuva), Liepojos miesto (Latvija), Radviliškio miesto/rajono (Lietuva) bei Šiaulių regiono (Lietuva) neįgaliųjų nevyriausybinėms organizacijoms.

Tikslinę grupę Nr. 1 sudaro: 100 respondentų – Šiaulių miestas (Lietuva), 100 respondentų – Liepojos miestas (Latvija), 40 respondentų – Radviliškio miestas/rajonas (Lietuva), 80 respondentų – Šiaulių regionas (Lietuva). Iš viso: 320 respondentų.

Tikslinė grupė Nr. 2:

- organizacijų, teikiančių socialines paslaugas neįgaliesiems, vadovai.

Tikslinę grupę Nr. 2 sudaro Šiaulių miesto (Lietuva), Liepojos miesto (Latvija), Radviliškio miesto/rajono (Lietuva) bei Šiaulių regiono (Lietuva) organizacijų, teikiančių socialines paslaugas neįgaliesiems, vadovai.

Tikslinę grupę Nr. 2 sudaro (pasirenkant respondentų skaičių buvo remiamasi faktiniu, socialines paslaugas neįgaliesiems teikiančių organizacijų, esančių tyrimo vykdymo vietovėse, skaičiumi): 10 respondentų – Šiaulių miestas (Lietuva), 10 respondentų – Liepojos miestas (Latvija), 6 respondentai – Radviliškio miestas/rajonas (Lietuva), 19 respondentų – Šiaulių regionas (Lietuva). Iš viso: 45 respondentai.

Tikslinė grupė Nr. 3:

- organizacijų, teikiančių socialines paslaugas neįgaliesiems, darbuotojai, tiesiogiai dirbantys su neįgaliaisiais.

Tikslinę grupę Nr. 3 sudaro Šiaulių miesto (Lietuva), Liepojos miesto (Latvija), Radviliškio miesto/rajono (Lietuva) bei Šiaulių regiono (Lietuva) organizacijų, teikiančių socialines paslaugas neįgaliesiems, darbuotojai, tiesiogiai dirbantys su neįgaliaisiais.

Tikslinę grupę Nr. 3 sudaro (pasirenkant respondentų skaičių buvo remiamasi faktiniu, socialines paslaugas neįgaliesiems teikiančių organizacijų (esančių tyrimo vykdymo vietovėse) darbuotojų, tiesiogiai dirbančių su neįgaliaisiais, skaičiumi): 30 respondentų – Šiaulių miestas (Lietuva), 30 respondentų – Liepojos miestas (Latvija), 15 respondentų – Radviliškio miestas/rajonas (Lietuva), 40 respondentų – Šiaulių regionas (Lietuva). Iš viso: 115 respondentų.

Tikslinė grupė Nr. 4:

- organizacijų, teikiančių įvairias paslaugas visuomenei, vadovai.

Tikslinę grupę Nr. 4 sudaro vadovai šio pobūdžio Šiaulių miesto (Lietuva), Liepojos miesto (Latvija), Radviliškio miesto/rajono (Lietuva) bei Šiaulių regiono (Lietuva) įvairias paslaugas visuomenei teikiančių organizacijų:

- prekybos centrai;
- kultūros įstaigos;
- bibliotekos;
- maitinimo įstaigos;
- apgyvendinimo įstaigos.

Tikslinę grupę Nr. 4 sudaro: 70 respondentų – Šiaulių miestas (Lietuva), 70 respondentų – Liepojos miestas (Latvija), 40 respondentų – Radviliškio miestas/rajonas (Lietuva), 70 respondentų – Šiaulių regionas (Lietuva). Iš viso: 250 respondentų.

Tyrimas buvo organizuojamas šiais etapais:

- I etapas: nustatomas tyrimo tikslas ir uždaviniai.
- II etapas: pasirinktos tyrimo tikslinės grupės ir tyrimo imtis.

Iš viso 4 tikslinės grupės.

- III etapas: sukuriamos ir platinamos anketos.

Anketos buvo platinamos šiais būdais: anketos, skirtos tikslinėms grupėms Nr. 1–4, buvo talpinamos internetinėje erdvėje, adresu www.apklausa.lt. Respondentams iš Latvijos bei Lietuvos elektroniniu paštu buvo pateikiamos nuorodos į sritis, kuriose turėjo būti pildomos anketos. Respondentams iš Latvijos anketos buvo verčiamos į rusų kalbą. Respondentams iš Lietuvos anketos taip pat buvo pateikiamos tiesiogiai. Susidurta su itin mažu tiriamųjų suinteresuotumu dalyvauti tyrime, tad viso tyrimo vykdymo metu respondentai telefonu bei elektroniniu paštu buvo aktyviai motyvuojami tapti šio tyrimo dalyviais.

- IV etapas: tyrimo duomenys apdorojami.
- VI etapas: tyrimo duomenys analizuojami.

Tyrimo metodai

Siekiant surinkti išsamią informaciją apie esamus neįgaliųjų interesus, poreikius, privilegijas bei sunkumus, kylančius jiems dalyvaujant socialinės integracijos procese bei naudojantis socialinėmis paslaugomis, buvo naudojamas anketinės apklausos metodas. Anketos, savo turiniu ir struktūra orientuotos į subjektų, dalyvaujančių neįgaliųjų socialinės integracijos (tame tarpe ir socialinių paslaugų prieinamumo) procese, nuomonės, apie kylančius poreikius bei interesus, įvertinimą. Visoms 4 tikslinėms grupėms buvo parengtos 4 apklausos anketos.

Anketų atviro tipo klausimų analizei atlikti buvo naudotas *content* analizės metodas. Metodas buvo pasirinktas dėl jo specifinių principų – randami, identifikuojami leksiniai – semantiniai vienetai, apimantys kelis ar vieną sakinius, arba jo dalį, bei reiškiantys, kad toje teksto dalyje yra tam tikra prasmė. Atliekant anketų atviro tipo klausimų analizes vadovaujantis minėtais šio metodo principais, buvo patogiu grupuoti leksinius – semantinius vienetus pagal atitinkamą panašumą, po to juos įvardinti bei ieškoti tarpusavio ryšių.

Tyrimo tikslinės grupės Nr. 1 parengtos anketos diagnostiniai konstruktai:

- respondentą charakterizuojantys klausimai: *lytis; amžius; gyvenamoji vieta, turimos negalios rūšis;*

- gyvenamosios aplinkos pritaikymas: gyvenamojo būsto tipas ir jo pritaikymas, sunkumai, kuriuos sukelia nepritaikytas būstas, kartu su neįgaliuoju gyvenantys asmenys;
- naudojimasis socialinėmis paslaugomis: kokios paslaugos teikiamos, kokių paslaugų trūksta, ar paslaugos yra mokamos, nuomonė apie socialinį darbuotoją ir kt.;
- suinteresuotumas socialinei integracijai: dalyvavimas visuomenės renginiuose, naudojimasis kultūros įstaigų paslaugomis, priklausymas neįgaliųjų nevyriausybinėms organizacijoms bei dalyvavimas jų veikloje;
- aspektai, ribojantys neįgaliųjų suinteresuotumą socialiai integruotis bei galimybes naudotis socialinėmis paslaugomis: gatvių infrastruktūros, visuomeninių pastatų, viešojo transporto nepritaikymas, aplinkinių nuomonė ir stereotipai ir kt.;
- darbo rinka: situacija darbe, priežastys, įtakojusios nedarbą.

Tyrimo tikslinės grupės Nr. 2 parengtos anketos diagnostiniai konstruktai:

- respondentą charakterizuojantys klausimai: lytis; amžius; vietovė, įstaigos tipas ir kt.;
- žmogiškieji ištekliai: bendras bei socialinio darbo specialistų skaičius, specialistų trūkumas;
- kvalifikacijos tobulinimas, vykdomos veiklos kokybė: dalyvavimas darbo įgūdžių tobulinimo mokymuose, apklausų, siekiant išsiaiškinti darbo kokybę, organizavimas;
- socialinis aktyvumas: įstaigos bendradarbiavimas su neįgaliųjų nevyriausybinėmis organizacijomis ir kt.;
- vykdomos veiklos plėtros galimybės: sunkumai, su kuriais susiduriama vykdant veiklą, planai plėsti paslaugų spektrą ir kt.

Tyrimo tikslinės grupės Nr. 3 parengtos anketos diagnostiniai konstruktai:

- respondentą charakterizuojantys klausimai: lytis; amžius; vietovė, įstaigos tipas ir kt.;
- darbas su neįgaliaisiais: sunkumai, išskylantys darbe, įgūdžių stoka, dirbant su neįgaliaisiais, turinčiais tam tikrą negalią, nuomonė apie turimas kompetencijas bei įgūdžius;
- motyvacija darbo kokybei: dalyvavimas neįgaliųjų integraciją skatinančiuose renginiuose, priežastys, nulėmusios šio darbo pasirinkimą.

Tyrimo tikslinės grupės Nr. 4 parengtos anketos diagnostiniai konstruktai:

- respondentą charakterizuojantys klausimai: lytis; amžius; vietovė, organizacijos tipas ir kt.
- organizacijos aplinkos pritaikymas neįgaliesiems: universalus dizaino principais paremti architektūriniai sprendiniai, planai apie tolesnius veiksmus padaryti aplinką labiau prieinamesnę neįgaliesiems ir kt.;
- suinteresuotumas neįgaliųjų socialinės integracijos sėkme: bendradarbiavimas su nevyriausybinėmis neįgaliųjų organizacijomis, bendradarbiavimo pobūdis;
- nuomonė apie neįgalų darbuotoją: priežastys, galinčios nulemti sprendimą neįdarbinti neįgalaus darbuotojo ir kt.

Duomenų analizės metodai.

Tyrimo duomenys buvo apdorojami Windows Microsoft Exel ir SPSS. 17.0 (Statistical package For Social Science) programomis.

2.2. Tyrimo dalyvių charakteristika

Tyrimo dalyvių – neįgaliųjų, priklausančių ir nepriklausančių neįgaliųjų nevyriausybinėms organizacijoms, charakteristika.

✓ ***Liepojos miestas (Latvija).*** 59 % tyrimo dalyvių sudarė moterys, 41 % – vyrai. Didžiausią tiriamųjų dalį (34 %) sudarė respondentai, priskirti 41–50 m. amžiaus grupei, 25 % – 31–40 m., 19 % – <30 m., 17 % – 51–60 m., 5 % – >61 m. amžiaus grupėms. 51 % apklaustųjų turėjo judėjimo negalią ar judėjimo funkcinių sutrikimų, 14 % – klausos negalią, 13 % – kalbos, 3 % – kompleksinę negalią (klausos bei kalbos), 11 % – proto negalią, 5 % – nurodė širdies ligas, 2 % – onkologines ligas, bei 1 % – regos negalią.

✓ ***Šiaulių miestas (Lietuva).*** 74 % tiriamųjų sudarė moterys, 26 % – vyrai. Didžiausią tiriamųjų dalį (45 %) sudarė respondentai, priskirti 31–40 m. amžiaus grupei, 39 % – 41–50 m., 12 % – <30 m., 3 % – 51–60 m., 1 % – >61 m. amžiaus grupėms. 55 % apklaustųjų turėjo judėjimo negalią ar judėjimo funkcinių sutrikimų, 11 % – klausos negalią, 8 % – kalbos, 3 % – proto, 6 % nurodė onkologines ligas, 11 % – širdies ligas, 5 % – silpnaregystę, 1 % – endokrinologinę ligą.

✓ ***Radviliškio miestas/rajonas (Lietuva).*** 65 % tiriamųjų sudarė moterys, 35 % – vyrai. Didžiausią tiriamųjų dalį (42,5 %) sudarė respondentai, priskirti 41–50 m. amžiaus grupei, 25 % – 51–60 m., 15 % – 31–40 m., 10 % – >61 m., 7,5 % – <30 m. amžiaus grupėms. 70 % apklaustųjų gyveno Radviliškio mieste, likusi dalis – Radviliškio rajone. 40 % apklaustųjų turėjo judėjimo negalią arba judėjimo funkcijų sutrikimų, 32,5 % nurodė širdies, 15 % – onkologines ligas, 10 % – turėjo klausos, 2,5 % – kalbos negalią.

✓ ***Šiaulių regionas (Lietuva).*** 61,8 % tiriamųjų sudarė moterys, 38,2 % – vyrai. Didžiausią tiriamųjų dalį (41,4 %) sudarė respondentai, priskirti 41–50 m. amžiaus grupei, 30,5 % – 31–40 m., 15,9 % – 51–60 m., 7,7 % – <30 m., 4,5 % – >61 m. amžiaus grupėms. 100 tyrimo dalyvių gyveno Šiaulių m., tai sudarė 45,5 % viso respondentų, gyvenančių Šiaulių regione, skaičiaus. Likusi respondentų dalis pagal gyvenamąją vietą išsidėstė šia tvarka: 11,8 % – Radviliškio m., 11,4 % – Šiaulių raj., 6,4 % – Radviliškio raj., 5 % – Pakruojo m., po 4,5 % – Joniškio m. bei Kelmės m., 3,2 % – Akmenės m., po 2,3 % – Joniškio raj. bei Kelmės raj., 1,8 % – Pakruojo raj., 1,4 % – Akmenės raj. 97 apklaustieji turėjo judėjimo negalią arba judėjimo funkcijų sutrikimų, tai sudarė 48,6 % viso Šiaulių regione apklaustų respondento skaičiaus. 23,2 % tiriamųjų kaip savo negalią nurodė širdies ligas, 10,5 % – klausos negalią, 9,1 % – onkologines ligas, 4,1 % – kalbos, 2,7 % – silpnaregystę, 1,4 % – proto negalią, 0,5 % – endokrinologinę ligą.

Tyrimo dalyvių – organizacijų, teikiančių socialines paslaugas neįgaliesiems, vadovų, charakteristika.

✓ ***Liepojos miestas (Latvija).*** 80 % tiriamųjų sudarė moterys, 20 % – vyrai. Didžiąją dalį tiriamųjų sudarė respondentai, priskirti 41–50 m. amžiaus grupei, 20 % – 51–60 m., 10 % – 31–40 m. 70 % respondentų kaip savo vadovaujamos įstaigos tipą nurodė nevyriausybines organizacijas, 20 % – dienos centro funkcijas atliekančią organizaciją, 10 % – socialinių paslaugų centrą. 50 % tiriamųjų socialines paslaugas teikiančių įstaigų yra teikiamos paslaugos kompleksinę negalią turintiems asmenims, 20 % – tik turintiems kalbos negalią, po 10 % – turintiems klausos, proto, regos negalią.

✓ **Šiaulių miestas (Lietuva).** 100 % tiriamųjų sudarė moterys. 60 % tiriamųjų sudarė 41–50 m. amžiaus respondentai, 30 % – 31–40 m., 10 % – 51–60 m. 70 % respondentų kaip savo vadovaujamos įstaigos tipą nurodė nevyriausybinę organizaciją, po 10 % – socialinių paslaugų centrą, dienos centrą bei viešąją įstaigą. 40 % organizacijų yra teikiamos socialinės paslaugos kompleksinę negalią turintiems asmenims, 30 % – judėjimo, 20 % – klausos, 10 % – proto negalią turintiems asmenims.

✓ **Radviliškio miestas/rajonas (Lietuva).** 100 % tiriamųjų sudarė moterys. 50 % tiriamųjų sudarė 41–50 m. amžiaus respondentai, 33,3 % – 31–40 m., 16,7 % – 51–60 m. 66,7 % tiriamųjų vadovaujamos organizacijos yra Radviliškio m., 33,3 % – Radviliškio raj. Po 33,3 % respondentų kaip savo vadovaujamos įstaigos tipą nurodė dienos centrą bei nevyriausybinę organizaciją, po 16,7 % – socialinių paslaugų centrą bei viešąją įstaigą. 83,3 % tirtų įstaigų yra teikiamos socialinės paslaugos kompleksinę negalią turintiems asmenims, 16,7 % – turintiems judėjimo negalią asmenims.

✓ **Šiaulių regionas (Lietuva).** 94,3 % tiriamųjų sudarė moterys, 5,7 % – vyrai. 48,6 % respondentų buvo 41–50 m. amžiaus, 37,1 % – 51–60 m., 14,3 % – 31–40 m. 10 tyrimo dalyvių gyveno Šiaulių m., tai sudarė 28,6 % viso respondentų, gyvenančių Šiaulių regione, skaičiaus. Likusi respondentų dalis pagal gyvenamąją vietą išsidėstė šia tvarka: 14,3 % – Šiaulių raj., 11,4 % – Radviliškio m., 8,6 % – Kelmės m., po 5,7 % – Akmenės m., Joniškio m., Kelmės raj., Pakruojo m., Radviliškio raj., po 2,9 % – Akmenės raj., Joniškio raj. Pakruojo raj. 62,9 % tirtų organizacijų buvo nevyriausybinės organizacijos, 20 % – socialinių paslaugų centrai, po 8,6 % – dienos centrai bei viešosios įstaigos. 45,7 % tirtų organizacijų teikia socialines paslaugas kompleksinę negalią turintiems asmenims, 25,7 % – judėjimo, 14,3 % – proto, 8,6 % – klausos, po 2,9 % – regos negalią turintiems asmenims.

Tyrimo dalyvių – organizacijų, teikiančių socialines paslaugas neįgaliesiems, darbuotojų, tiesiogiai dirbančių su neįgaliaisiais, charakteristika.

✓ **Liepojos miestas (Latvija).** 76,7 % tiriamųjų sudarė moterys, 23,3 % – vyrai. 46,7 % respondentų buvo 41–50 m. amžiaus, 33,3 % – 31–40 m., 13,3 % – <30 m., 6,7 % – 51–60 m. 46,7 % tirtų organizacijų buvo socialinių paslaugų centrai, 33,3 % – dienos centrai, 20 % – nevyriausybinės organizacijos, 3,3 % – švietimo įstaiga. 50 % tirtų organizacijų teikia paslaugas kompleksinę negalią turintiems asmenims, 20 % – asmenims, turintiems judėjimo, po 13,3 % – kalbos bei proto, 6,7 % – klausos negalią.

✓ **Šiaulių miestas (Lietuva).** 83,3 % tiriamųjų sudarė moterys, 16,7 % – vyrai. 76,7 % respondentų buvo 41–50 m. amžiaus, 13,3 % – 31–40 m., 10 % – 51–60 m. 53,3 % tirtų organizacijų buvo socialinių paslaugų centrai, 20 % – nevyriausybinės organizacijos, 16,7 % – dienos centrai, 10 % – viešosios įstaigos. 56,7 % tirtų organizacijų teikia paslaugas kompleksinę negalią turintiems asmenims, 20 % – proto, 13,3 % – judėjimo, 6,7 % – kalbos bei 3,3 % – klausos negalią turintiems asmenims.

✓ **Radviliškio miestas/rajonas (Lietuva).** 100 % tiriamųjų sudarė moterys. 66,7 % respondentų buvo 41–50 m. amžiaus, 20 % – 31–40 m., 13,3 % – 51–60 m. 73,3 % tiriamųjų darbovietės buvo Radviliškio mieste, 26,7 % – Radviliškio r. 46,7 % tiriamųjų organizacijų tipas buvo socialinių paslaugų centras, 26,7 % – dienos centras, 20 % – nevyriausybinė organizacija. 60 % tirtų organizacijų teikia paslaugas kompleksinę negalią turintiems asmenims, 20 % – judėjimo, 13,3 % – proto, 6,7 % – klausos negalią turintiems asmenims.

✓ **Šiaulių regionas (Lietuva).** 91,8 % tyrimo dalyvių sudarė moterys, 8,2 % – vyrai. 63,5 % respondentų buvo 41–50 m. amžiaus, 25,9 % – 31–40 m., 7,1 % – 51–60 m., 3,5 % – <30 m. 35,3 % respondentų darbovietė buvo Šiaulių m., 12,9 % – Radviliškio m., 9,4 % – Šiaulių raj., 8,2 % – Kelmės m., po 5,9 % – Akmenės m., Joniškio m., Pakruojo m., 4,7 % – Radviliškio raj., po 3,5 % – Akmenės raj., Kelmės raj., po 2,4 % – Joniškio raj., Pakruojo raj. 67,1 % tiriamų įstaigų buvo socialinių paslaugų centrai, 22,3 % – nevyriausybinės organizacijos, 9,4 % – dienos centrai, 2,4 % – viešosios įstaigos. 40 % tirtų organizacijų teikia paslaugas kompleksinę negalią turintiems asmenims, 27,1 % – judėjimo, 22,4 % – proto, 5,9 % – kalbos, 4,7 % – klausos negalią turintiems asmenims.

Tyrimo dalyvių – organizacijų, teikiančių įvairias paslaugas visuomenei, vadovų, charakteristika.

✓ **Liepojos miestas (Latvija).** 55,7 % tiriamųjų sudarė moterys, 44,3 % – vyrai. 38,6 % respondentų buvo 31–40 m. amžiaus, 25,7 % – 41–50 m., 22,9 % – <30 m., 12,9 % – 51–60 m. 31,4 % respondentų vadovaujamos organizacijos buvo maitinimo, 38,6 % – apgyvendinimo įstaigos, 20 % – prekybos centrai/parduotuvės, 5,7 % – kultūros įstaigos, 4,3 % – bibliotekos.

✓ **Šiaulių miestas (Lietuva).** 67,1 % tyrimo dalyvių buvo moterys, 32,9 % – vyrai. 34,3 % respondentų buvo 31–40 m. amžiaus, 20 % – <30 m., 18,6 % – 41–50 m., 11,4 % – 51–60 m. 34,3 % respondentų vadovaujamos organizacijos buvo maitinimo įstaigos, 31,4 % – prekybos centrai/parduotuvės, 22,9 % – apgyvendinimo įstaigos, 7,1 % – kultūros įstaigos, 4,3 % – bibliotekos.

✓ **Radviliškio miestas/rajonas (Lietuva).** 45 % tyrimo dalyvių sudarė moterys, 55 % – vyrai. 47,5 % tiriamųjų buvo 41–50 m. amžiaus, 20 % – 31–40 m., 15 % – 51–60 m., 12,5 % – <30 m. 42,5 % tiriamųjų gyveno Radviliškio m., 57,5 % – Radviliškio raj. 32,5 % respondentų vadovaujamos organizacijos buvo maitinimo, 25 % – apgyvendinimo įstaigos, 22,5 % – prekybos centrai/parduotuvės, 12,5 % – kultūros įstaigos, 5 % – bibliotekos.

✓ **Šiaulių regionas (Lietuva).** 56,7 % tyrimo dalyvių sudarė moterys, 42,8 % – vyrai. 34,4 % respondentų buvo 31–40 m. amžiaus, 30,6 % – 41–50 m., 20,6 % – <30 m., 14,4 % – 51–60 m. 38,9 % tiriamųjų gyveno Šiaulių m., 12,2 % – Radviliškio raj., 10 % – Radviliškio m., 8,9 % – Šiaulių raj., po 4,4 % – Joniškio raj., Kelmės m., Pakruojo raj., po 3,9 % – Akmenės m., Joniškio m., po 3,3 % – Kelmės raj., Pakruojo m., 2,2 % – Akmenės raj. 35,6 % tirtų organizacijų buvo maitinimo, 27,8 % – apgyvendinimo įstaigos, 21,1 % – prekybos centrai/parduotuvė, 9,4 % – kultūros įstaigos, 6,1 % – bibliotekos.

2.3. Neįgaliųjų lūkesčiai bei poreikiai socialinių paslaugų sektoriaus bei socialinės integracijos proceso atžvilgiu

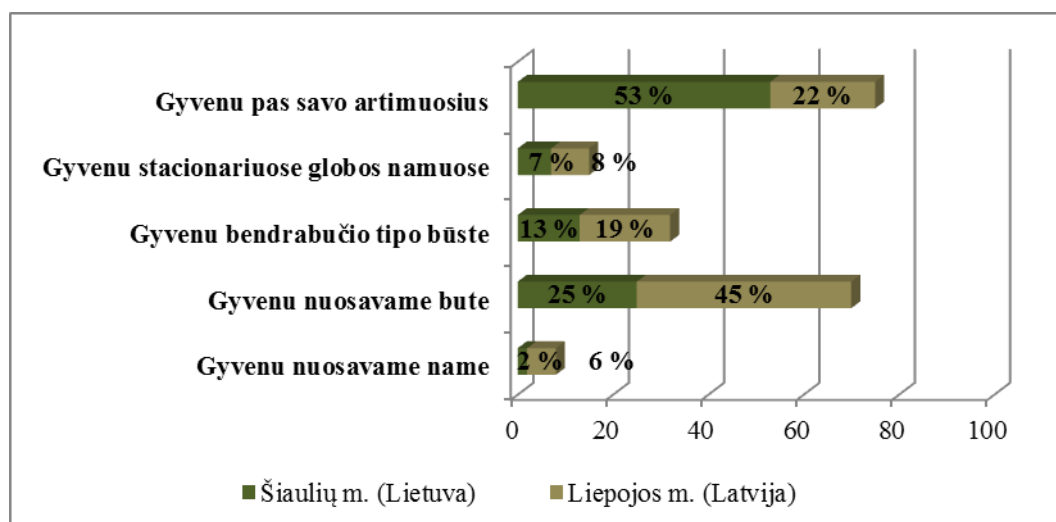
2.3.1. Neįgaliųjų gyvenamosios aplinkos mikroklimatas

Vienas iš faktorių, stipriai įtakojančių prielaidas neįgalaus asmens socialinei integracijai, yra jo artimiausia aplinka bei joje dalyvaujantys subjektai, t. y. neįgalaus asmens poreikius atitinkantis gyvenamasis būstas, kartu gyvenantys asmenys arba faktas, kad neįgalus asmuo gyvena vienas.

2.3.1.1. Atvejo analizė: Liepojos m. (Latvija) bei Šiaulių m. (Lietuva) gyvenamųjų būstų pritaikymas neįgaliųjų poreikiams

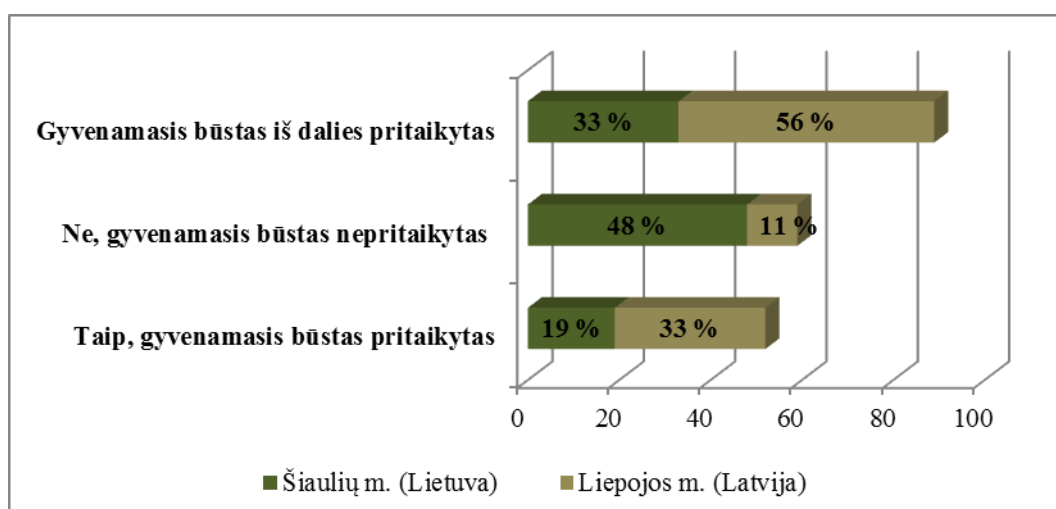
Šiame poskyryje pateikiami tyrimo duomenys apie Šiaulių m. bei Liepojos m. gyvenančių neįgalių asmenų gyvenamojo būsto pritaikymą jų poreikiams, kartu su neįgaliaisiais gyvenančius

asmenis. Siekta išsiaiškinti, kokio tipo būste bei su kuo gyvena neįgalieji, charakterizuoti sunkumus, išskylančius, kuomet gyvenamasis būstas yra nepritaikytas neįgaliųjų poreikiams.

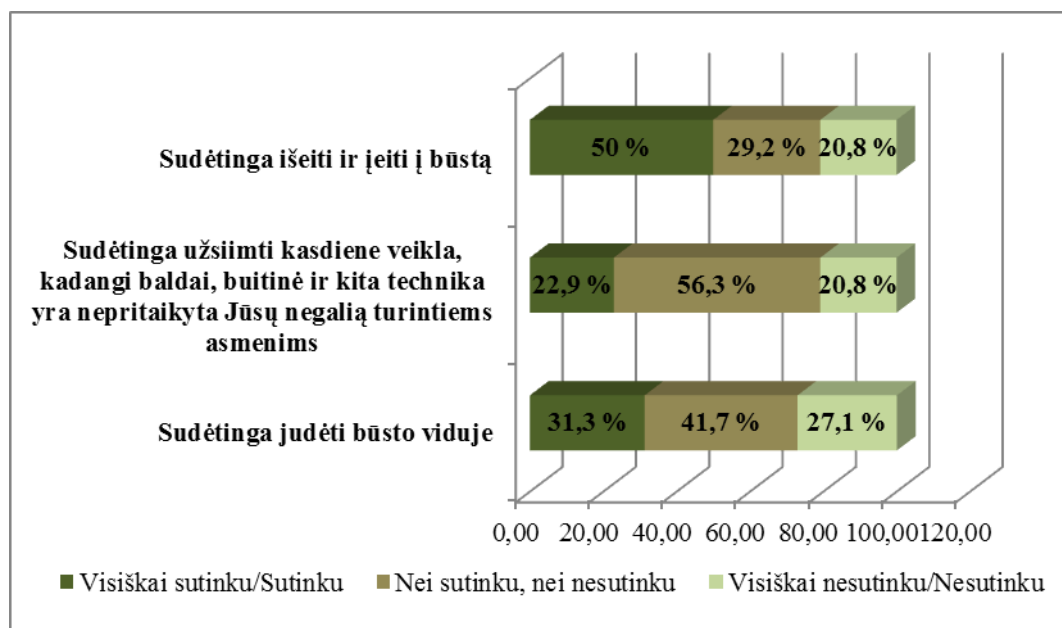
2.3.1.1.1 pav. Šiaulių m. n=100 (Lietuva) bei Liepojos m. n=100 (Latvija) gyvenančių neįgaliųjų gyvenamosios vietos charakteristika, %

Iš 2.3.1.1.1 pav. pateiktų duomenų matyti, kad didžioji dalis (53 %) tyrime dalyvavusių Šiaulių m. gyvenančių neįgaliųjų gyvena pas savo artimuosius, tuo tarpu Liepojos m. gyvenantys neįgalieji daugiausia gyvena nuosavame bute (45 %). Akcentuotina, kad Šiaulių m. šio tipo būste gyvenančių tyrimo dalyvių skaičius nesiekia trečdaliao (25 %). Labai maža, tiek Šiaulių m., tiek Liepojos m. gyvenančių tyrimo dalyvių skaičiaus dalis nurodė gyvenantys nuosavame name.

2.3.1.1.2 pav. Gyvenamųjų būstų pritaikymas Šiaulių m. n=100 (Lietuva) bei Liepojos m. n=100 (Latvija) gyvenančių neįgaliųjų poreikiams, %

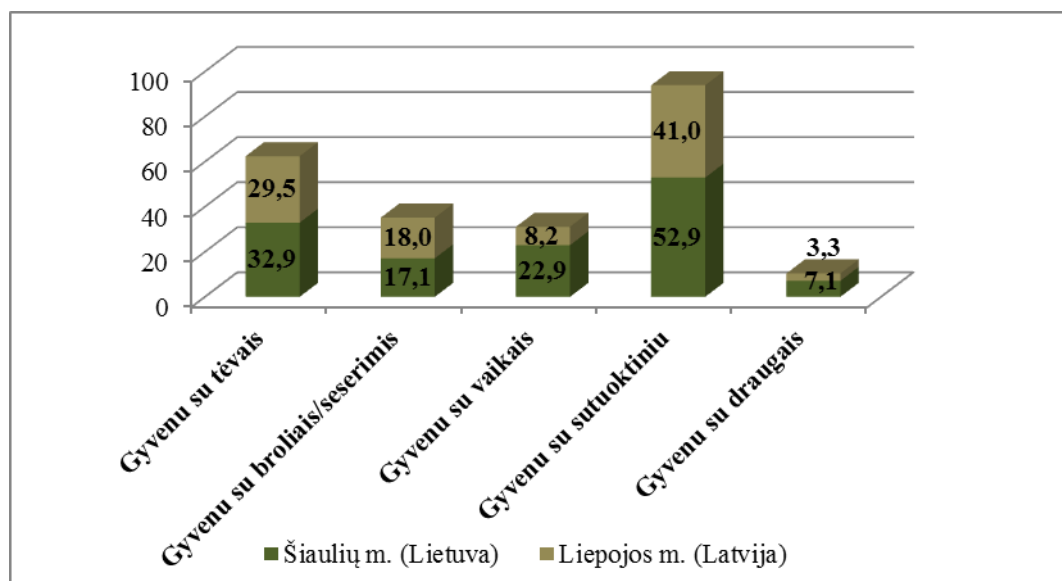
2.3.1.1.2 pav. pateikti duomenys rodo, kad beveik pusės (48 %) Šiaulių m. gyvenančių respondentų gyvenamasis būstas nėra pritaikytas asmenims, turintiems negalią, tačiau su tuo sutiko tik 11 % Liepojos m. gyvenančių respondentų. Akcentuotina, kad daugiau nei trečdaliao (33 %) Liepojos m. gyvenančių tiriamųjų gyvenamasis būstas yra pritaikytas neįgaliųjų poreikiams, kai Šiaulių m. atveju šis rodiklis siekė tik 19 %.

2.3.1.1.3 pav. Sunkumai, išskylantys Šiaulių m. (Lietuva) gyvenantiems neįgaliesiems, kuomet gyvenamasis būstas nėra pritaikytas neįgaliesiems asmenims, n=48, %

Tyrimo duomenys atskleidė, kokie sunkumai neįgaliesiems iškyla naudojantis gyvenamuoju būstu, kuris yra nepritaikytas asmenims su negalia. Iš 2.3.1.1.3 pav. pateiktų duomenų matyti, kad pusei Šiaulių m. gyvenančių tyrimo dalyvių yra sudėtinga išeiti ir įeiti į būstą, šiek tiek daugiau nei trečdaliui (31,3 %) iškyla sunkumų judant būsto viduje. Kad yra sudėtinga užsiimti kasdiene veikla, kadangi baldai, buitinė ir kita technika yra nepritaikyta asmenims su jų negalia, be nuomonės pasisakė daugiau nei pusė respondentų (56,3 %).

Liepojos m. atveju, klausimu apie sunkumus, išskylančius gyvenant būste, kuris yra nepritaikytas neįgaliesiems, pasisakė 11 % respondentų. Pusė jų akcentavo, kad jiems yra sudėtinga išeiti ir įeiti į būstą, trečdalis – sudėtinga užsiimti kasdiene veikla, kadangi baldai, buitinė ir kita technika yra nepritaikyta asmenims su jų negalia, likusi dalis minėtu klausimu pasisakė be nuomonės.

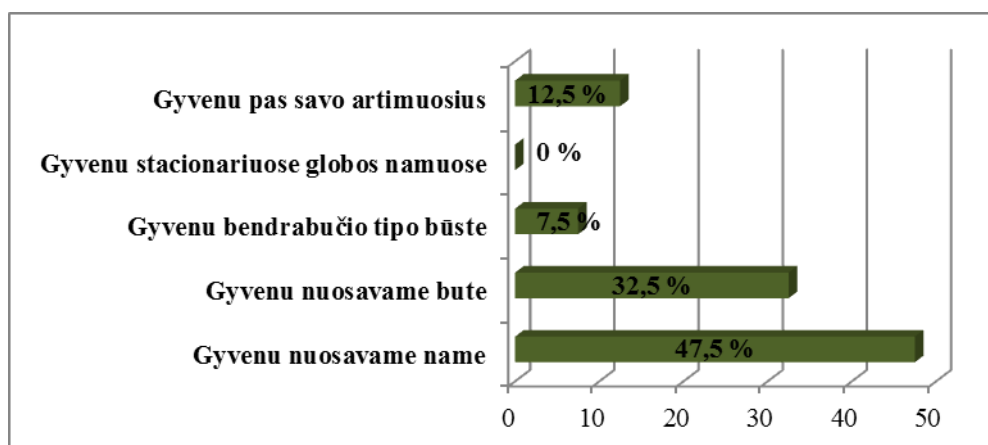

2.3.1.1.4 pav. Asmenys artimiausioje neįgaliųjų, gyvenančių Šiaulių m. n=70 (Lietuva) bei Liepojos m. n=61(Latvija), aplinkoje, %

Atlikto tyrimo rezultatai parodė, kad 30 % neįgaliųjų, gyvenančių Šiaulių m., bei 39 % – Liepojos m., gyvena vieni. Likusi respondentų dalis buvo apklausta atskirai. Apklausos metu paaiškėjo, kad daugiau nei pusė (52,9 %) Šiaulių m. gyvenančių respondentų gyvena su sutuoktiniu, daugiau nei trečdalis (32,9 %) – su tėvais (2.3.1.1.4 pav.). Liepojos m. šie rodikliai siekia atitinkamai 41 % bei 29,5 %. Maža dalis (8,2 %) Liepojos m. gyvenančių tiriamųjų gyvena su vaikais, Šiaulių m. šis rodiklis siekia 22,9 %, ir net 32,9 % tiriamųjų gyvena ir su tėvais, ir su broliais/seserimis bei vaikais. Tyrimo rezultatai leistų teigti, kad gana didelei daliai Šiaulių m. gyvenančių tyrimo dalyvių trūksta savarankiško gyvenimo įgūdžių, arba, jiems gyventi savarankiškai (atskirai nuo šeimos narių ar su sutuoktiniu) neleidžia sveikata, finansiniai ištekliai.

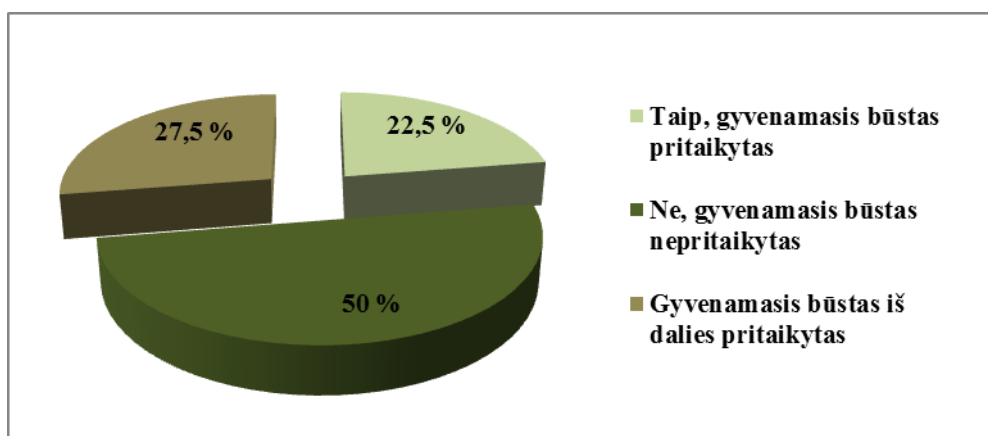
2.3.1.2. Atvejo analizė: Radviliškio m./raj. (Lietuva) gyvenamųjų būstų pritaikymas neįgaliųjų poreikiams

Šiame poskyryje pateikiami tyrimo duomenys apie Radviliškio m./raj. gyvenančių neįgaliųjų asmenų gyvenamojo būsto pritaikymą jų poreikiams, kartu su neįgaliaisiais gyvenančius asmenis. Siekta išsiaiškinti, kokio tipo būste bei su kuo gyvena neįgalieji, charakterizuoti sunkumus, išskylančius, kuomet gyvenamasis būstas yra nepritaikytas neįgaliųjų poreikiams.

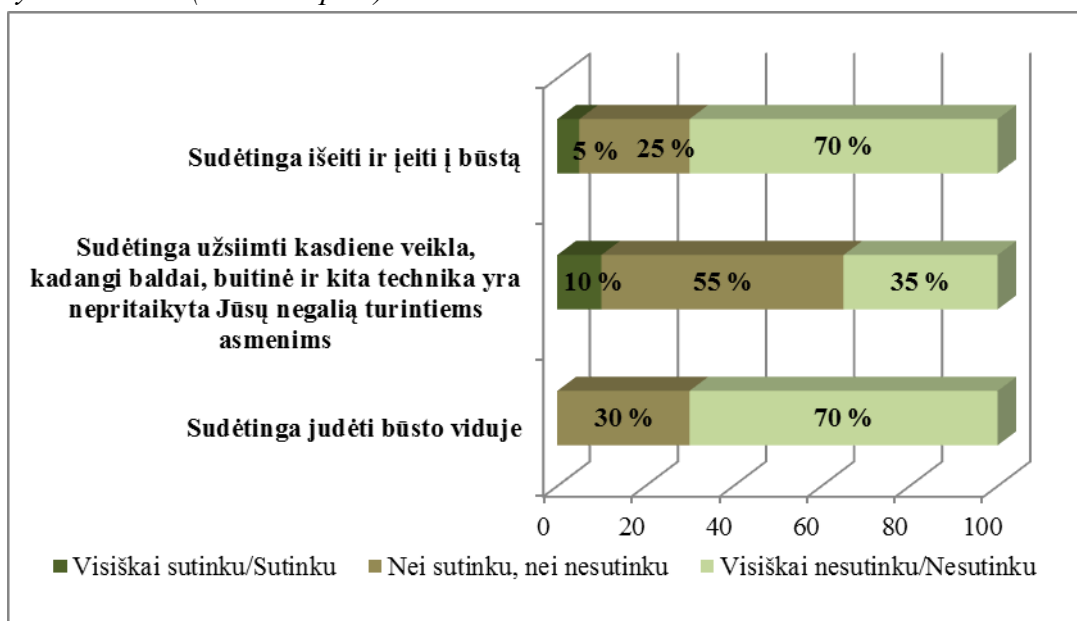
2.3.1.2.1 pav. Radviliškio m./raj. (Lietuva) gyvenančių neįgaliųjų gyvenamosios vietos charakteristika, n=40, %

Tyrimu siekta išsiaiškinti, kokia yra Radviliškio m./raj. gyvenančių neįgaliųjų gyvenamoji aplinka. Iš 2.3.1.2.1 pav. pateiktų duomenų matyti, kad beveik pusė (47,4 %) tyrime dalyvavusių neįgaliųjų gyvena nuosavame name, šiek tiek daugiau nei trečdalis (32,5 %) – nuosavame bute.

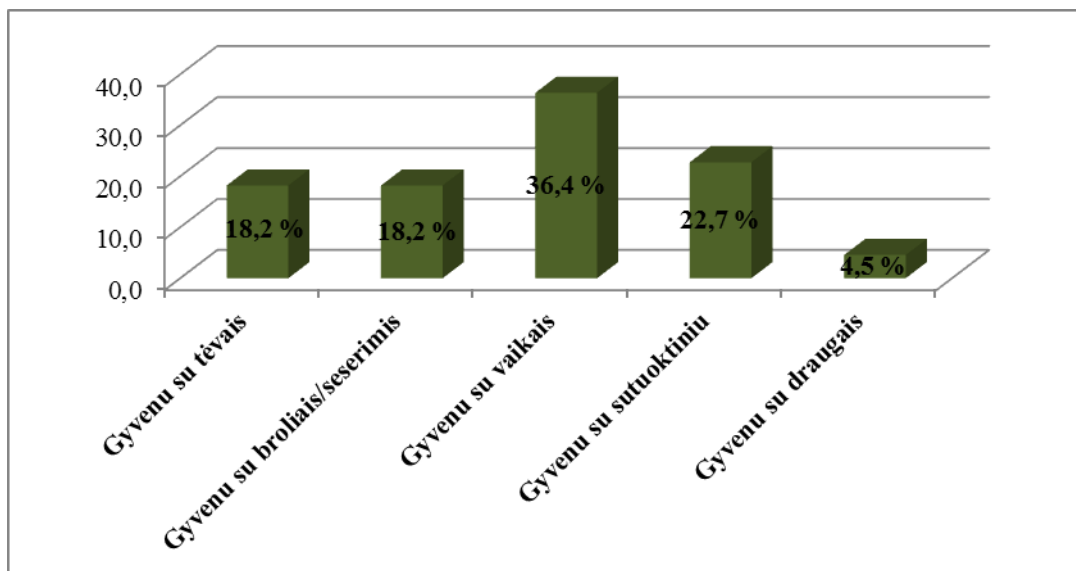
2.3.1.2.2 pav. Gyvenamųjų būstų pritaikymas Radviliškio m./raj. (Lietuva) gyvenančių neįgaliųjų poreikiams n=40, %

Tyrimu siekta išsiaiškinti, ar Radviliškio m./raj. gyvenančių neįgaliųjų gyvenamieji būstai yra pritaikyti jų poreikiams. Tyrimo duomenys atskleidė, kad net pusės (50 %) tyrime dalyvavusių neįgaliųjų gyvenamasis būstas nėra pritaikytas jų poreikiams, o beveik trečdalis (27,5 %) – pritaikytas iš dalies (2.3.1.2.2 pav.).

2.3.1.2.3 pav. Sunkumai, išskylantys Radviliškio m./raj. (Lietuva) gyvenantiems neįgaliesiems, kuomet gyvenamasis būstas nėra pritaikytas neįgaliesiems asmenims, n=20,%

Tyrimo rezultatai atskleidė, su kokiais sunkumais Radviliškio m./raj. gyvenantys neįgalieji dažniausiai susiduria jų poreikiams nepritaikytame gyvenamajame būste. Kad yra sudėtinga užsiimti kasdiene veikla, nes baldai, buitinė ir kita technika yra nepritaikyti tam tikrai negaliai be nuomonės pasisakė daugiau nei pusė (55 %) respondentų, dar trečdalis tiriamųjų (30 %) tą pačią nuomonės poziciją pateikė ties klausimu – ar sudėtinga judėti būsto viduje (2.3.1.2.3 pav.).

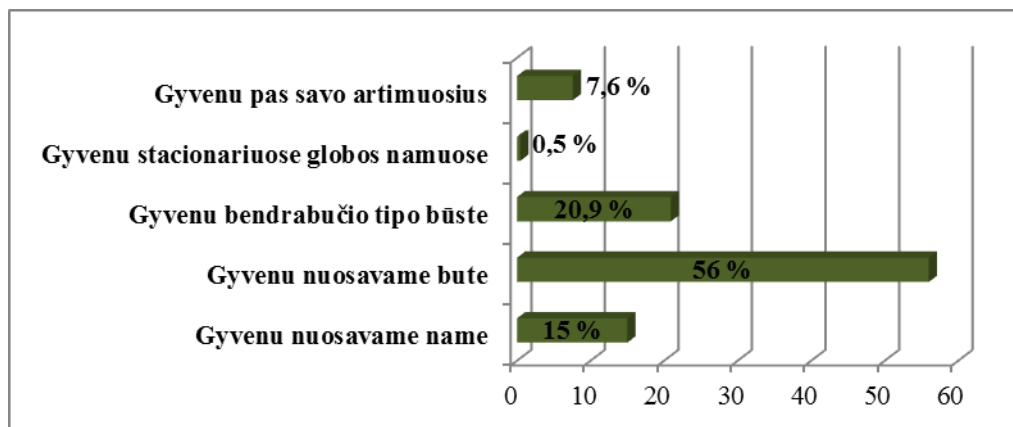

2.3.1.2.4 pav. Asmenys artimiausioje neįgaliųjų, gyvenančių Radviliškio m./raj. (Lietuva) aplinkoje, n=22 %

Tyrimu siekta charakterizuoti neįgaliųjų artimiausioje aplinkoje dalyvaujančius asmenis. Tyrimo rezultatai parodė, kad net 45 % respondentų gyvena vieni. Likusi tiriamųjų dalis – daugiau nei trečdalis (36,4 %) gyvena su vaikais, 22,7 % – su sutuoktiniu (2.3.1.2.4 pav.).

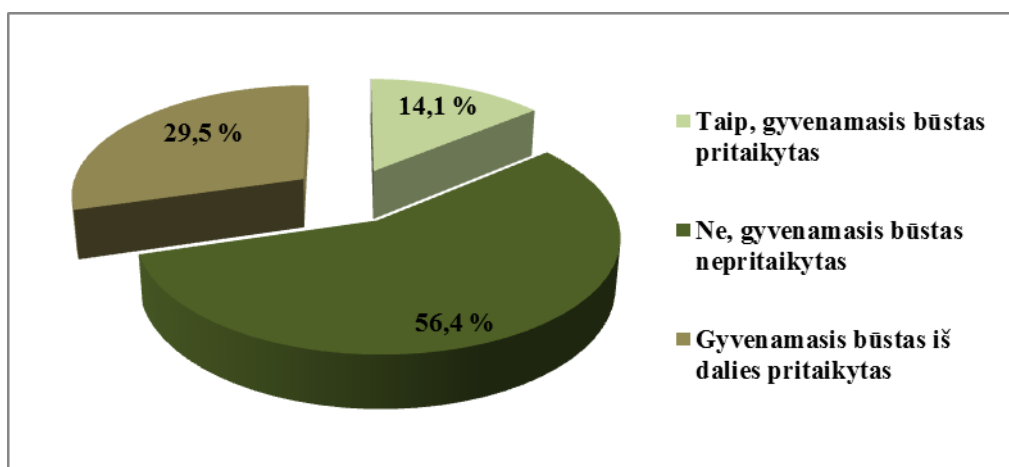
2.3.1.3. Atvejo analizė: Šiaulių regiono (Lietuva) gyvenamųjų būstų pritaikymas neįgaliųjų poreikiams

Šiame poskyryje pateikiami tyrimo duomenys apie Šiaulių regione gyvenančių neįgaliųjų asmenų gyvenamojo būsto pritaikymą jų poreikiams, kartu su neįgaliaisiais gyvenančius asmenis. Siekta išsiaiškinti, kokio tipo būste bei su kuo gyvena neįgalieji, charakterizuoti sunkumus, išskylančius, kuomet gyvenamasis būstas yra nepritaikytas neįgaliųjų poreikiams.

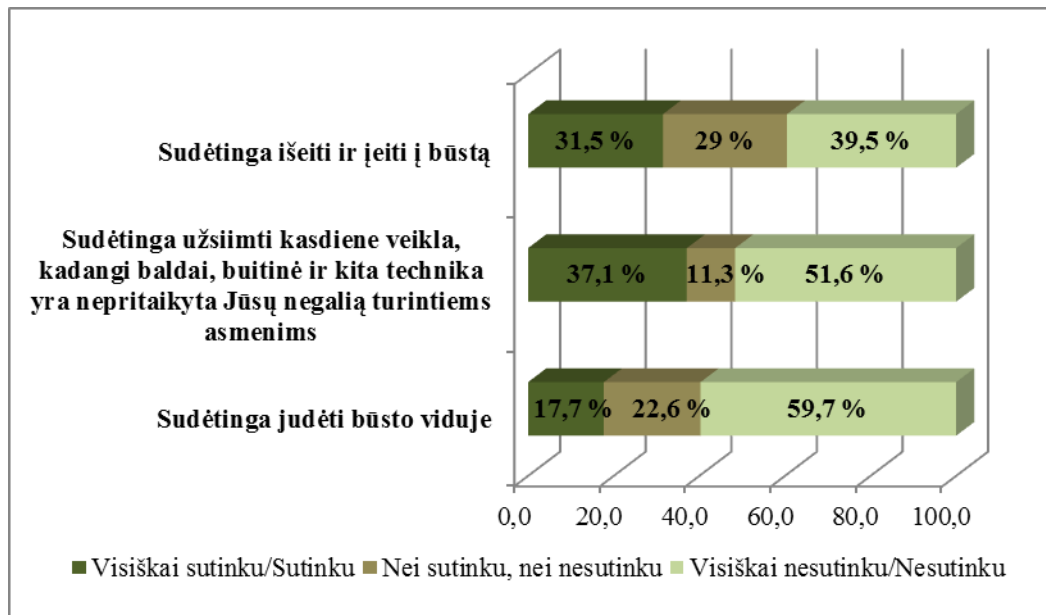
2.3.1.3.1 pav. Šiaulių regione (Lietuva) gyvenančių neįgaliųjų gyvenamosios vietos charakteristika, n=220, %

Tyrimu siekta išsiaiškinti, kokia yra Šiaulių regione gyvenančių neįgaliųjų gyvenamoji aplinka. Iš 2.3.1.3.1 pav. pateiktų duomenų matyti, kad daugiau nei pusė (56 %) tyrime dalyvavusių neįgaliųjų gyvena *nuosavame bute*, 20,9 % – *bendrabučio tipo būste*. Vos 15 % tiriamųjų gyvena *nuosavame name*.

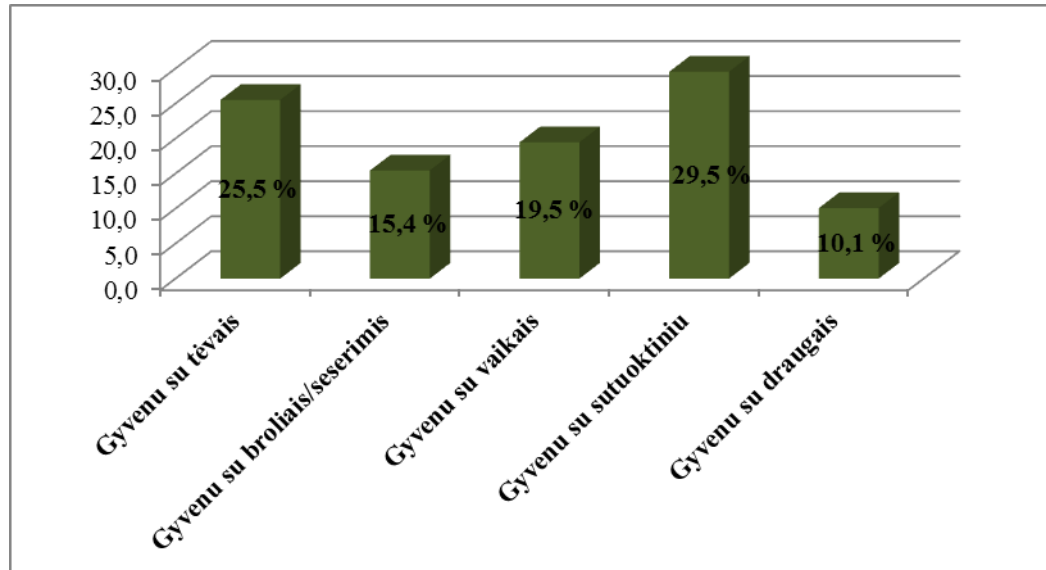
2.3.1.3.2 pav. Gyvenamųjų būstų pritaikymas Šiaulių regione (Lietuva) gyvenančių neįgaliųjų poreikiams, n=220, %

Tyrimo duomenys rodo, kad net 56,4 % Šiaulių regione gyvenančių neįgaliųjų *gyvenamasis būstas nėra pritaikytas jų poreikiams*, beveik trečdalis (29,5 %) – *pritaikytas tik iš dalies* (2.3.1.3.2 pav.).

2.3.1.3.3 pav. Sunkumai, išskylantys Šiaulių regione (Lietuva) gyvenantiems neįgaliams, kuomet gyvenamasis būstas nėra pritaikytas neįgaliams asmenims, n=124, %

Tyrimo duomenys atskleidė, kokie sunkumai Šiaulių regione gyvenantiems neįgaliams iškyla naudojantis gyvenamuoju būstu, kuris yra nepritaikytas asmenims su negalia. Iš 2.3.1.3.3 pav. pateiktų duomenų matyti, kad 37,1 % tyrimo dalyvių yra *sudėtinga užsiimti kasdiene veikla, kadangi baldai, buitinė ir kita technika yra nepritaikyta jų negalią turintiems asmenims*. Taip pat šiek tiek daugiau nei trečdalis (31,5 %) respondentų akcentavo, kad jiems yra *sudėtinga išeiti ir įeiti į būstą*.

2.3.1.3.4 pav. Asmenys artimiausioje neįgaliųjų, gyvenančių Šiaulių regione (Lietuva), aplinkoje, n=149, %

Tyrimo rezultatai parodė, kad 32,3 % Šiaulių regione gyvenančių neįgaliųjų gyvena vieni. Ne vieni gyvenantys buvo apklausti atskirai. Paašškėjo, kad beveik trečdalis (29,5 %) respondentų gyvena su sutuoktiniu, 25,5 % – su tėvais (2.3.1.3.4 pav.).

2.3.2. Neįgaliųjų socialinių paslaugų poreikis bei integracijos į darbo rinką galimybės

Šiuolaikinėje visuomenėje ūkio plėtra bei visuomenės gerovė pirmiausia priklauso nuo žmogiškųjų išteklių apimtys bei kokybės. Tad visų darbingo amžiaus visuomenės grupių, tame tarpe ir neįgaliųjų, įtraukimas į darbo rinką ir pagalba išsivertinant šioje rinkoje yra svarbi šalies ekonominės bei socialinės gerovės augimo sąlyga. Užimtumo didinimas neįgaliųjų atžvilgiu yra įtakojamas socialinių paslaugų potencialo bei yra svarbi sąlyga neįgaliųjų socialinės atskirties mažinimui, gyvenimo kokybės ir socialinės sanglaudos didinimui.

2.3.2.1. Atvejo analizė: Liepojos m. (Latvija) bei Šiaulių m. (Lietuva) neįgaliųjų socialinių paslaugų poreikis

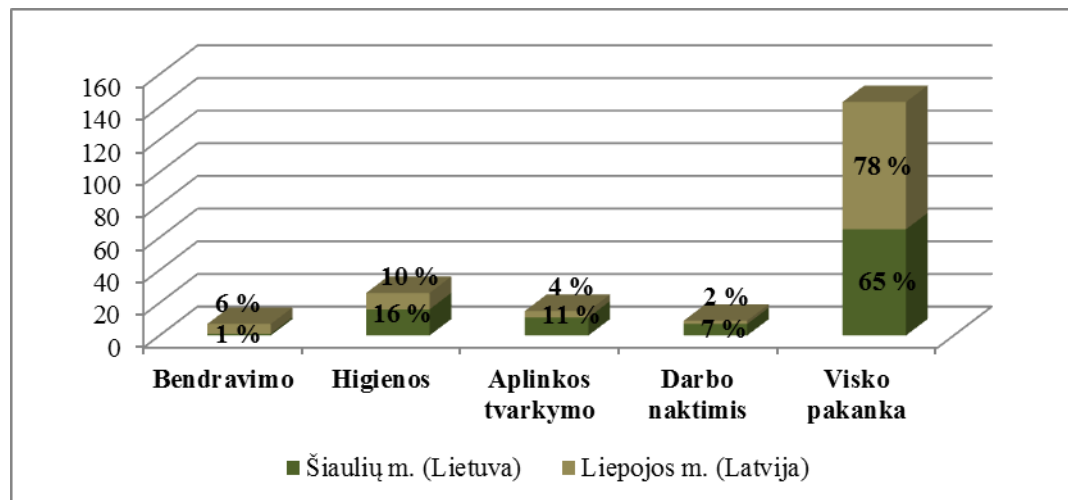
Šiame poskyryje pateikiami tyrimo duomenys apie Šiaulių m. bei Liepojos m. gyvenančių neįgalių asmenų naudojimąsi socialinėmis paslaugomis. Siekiama išsiaiškinti, ar neįgalieji yra suinteresuoti įgyti žinių apie jiems pritaikytą sveiką gyvenimo būdą, kokiomis socialinėmis paslaugomis jie naudojami, bei kaip vertina jiems paslaugas teikiančius darbuotojus.

2.3.2.1.1 lentelė. Socialinės paslaugos, kurios teikiamos Šiaulių m. n=100 (Lietuva) bei Liepojos m. n=100 (Latvija) gyvenantiems neįgaliesiems, asm.

Teikiamų socialinių paslaugų rūšis/paslaugų sk.	Paslaugomis besinaudojančių neįgalių asmenų sk.	Teikiamų socialinių paslaugų rūšis/paslaugų sk.	Paslaugomis besinaudojančių neįgalių asmenų sk.
Šiaulių m. (Lietuva)		Liepojos m. (Latvija)	
Informavimas/konsultavimas /1	38	Informavimas/konsultavimas /1	66
Techninės pagalbos priemonės/1	2	Techninės pagalbos priemonės/1	10
Stacionarios paslaugos/1	2	Stacionarios paslaugos/1	4
Informavimas/konsultavimas Techninės pagalbos priemonės/2	39	Spec. Transportas/1	3
Pagalba namuose Techninės pagalbos priemonės/2	3	Pagalba namuose/1	8
Techninės pagalbos priemonės Stacionarios paslaugos/2	1	Globos pinigai/1	2
Techninės pagalbos priemonės Globos pinigai/2	2	Informavimas/konsultavimas Techninės pagalbos priemonės/2	6
Techninės pagalbos priemonės Informavimas/konsultavimas Stacionarios paslaugos/3	8	Techninės pagalbos priemonės Informavimas/konsultavimas Pagalba namuose/3	1
Techninės pagalbos priemonės Informavimas/konsultavimas Pagalba namuose/3	5	-	-

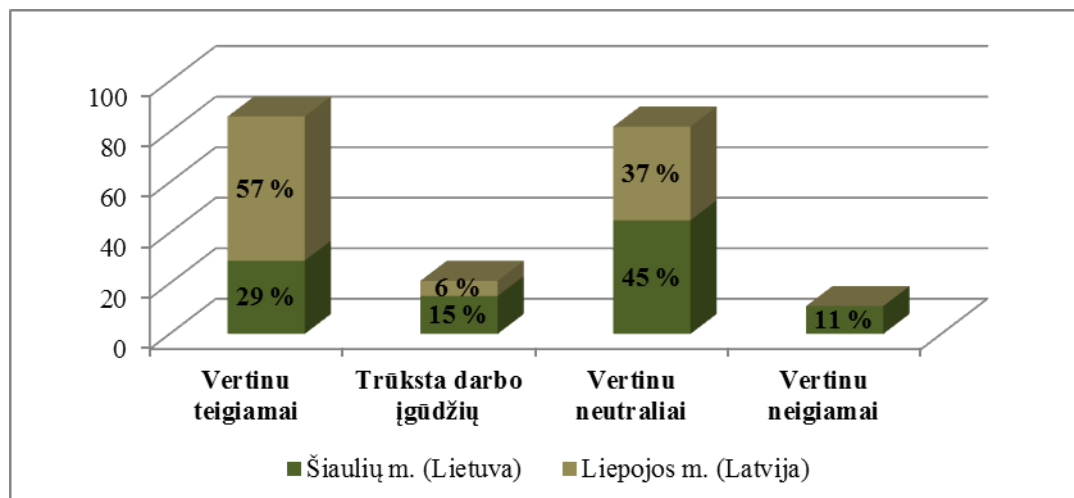
Tyrimo dalyvių buvo prašoma nurodyti socialines paslaugas, kurios šiuo metu jiems yra teikiamos. Iš 2.3.2.1.1 lentelėje pateiktų duomenų matyti, kad 42 % Šiaulių m. (Lietuva) gyvenantiems neįgaliesiems yra teikiama po 1 rūšies paslaugą (daugiausia – informavimo/konsultavimo (38 %), tuo tarpu Liepojos m. (Latvija) šis rodiklis siekė net 93 % – daugiausia informavimo/konsultavimo (66 %) bei techninių pagalbos priemonių (10 %).

Likusioms respondentų dalims abiejose tyrimo vykdymo vietovėse yra teikiamos kompleksinės socialinės paslaugos.

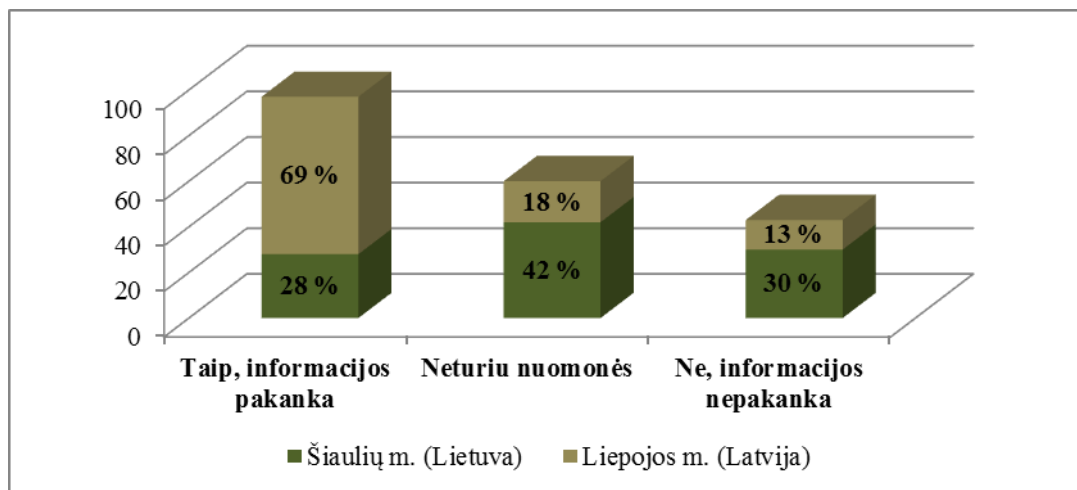
2.3.2.1.1 pav. Neįgaliųjų, gyvenančių Šiaulių m. n=100 (Lietuva) bei Liepojos m. n=100 (Latvija), nuomonė apie jiems teikiamų socialinių paslaugų trūkumą, %

Remiantis tyrimo duomenimis, už teikiamas socialines paslaugas moka 26 % tyrimo dalyvių, gyvenančių Šiaulių m., tuo tarpu Liepojos m. šis rodiklis siekia tik 19 %. Tiriamųjų taip pat buvo prašoma charakterizuoti socialinių paslaugų trūkumą. Daugiau nei pusė (65 %) apklaustų neįgaliųjų iš Šiaulių m. nurodė, kad *teikiamų socialinių paslaugų jiems pakanka*. Liepojos m. šis rodiklis buvo 13 % didesnis (2.3.2.1.1 pav.).

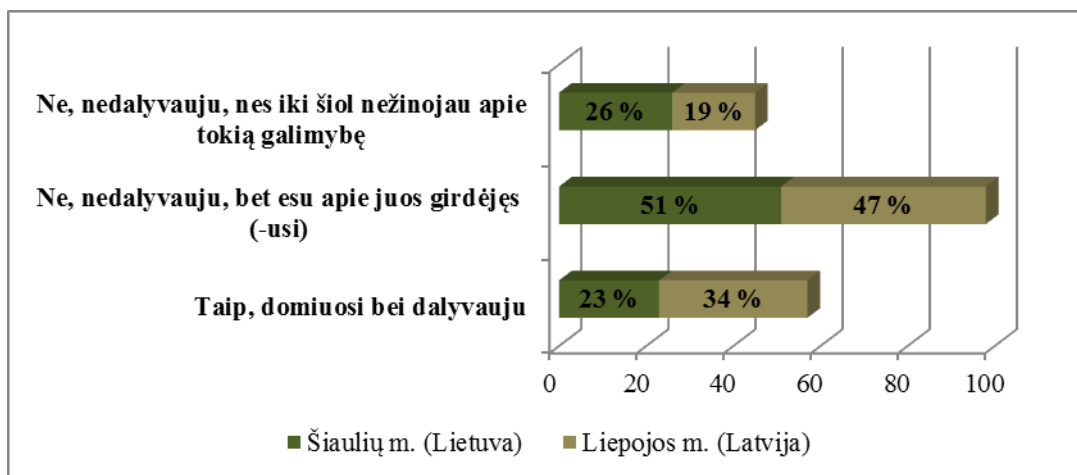
2.3.2.1.2 pav. Neįgaliųjų, gyvenančių Šiaulių m. n=100 (Lietuva) bei Liepojos m. n=100 (Latvija), nuomonė apie jiems paslaugas teikiančius socialinius darbuotojus, %

Šiaulių m. gyvenančių bei tyrime dalyvavusių neįgaliųjų tarpe yra beveik per pus mažiau socialinio darbo specialistus *teigiamai vertinančių* respondentų, nei tarp tiriamųjų Liepojos m. (2.3.2.1.2 pav.). Akcentuotina, kad Šiaulių m. yra beveik du kart daugiau neįgaliųjų, tvirtinančių kad *socialiniams darbuotojams trūksta darbo įgūdžių*, nei Liepojos m. Taip pat pastarojoje tyrimo vykdymo teritorijoje nė vienas respondentas nenurodė socialinius darbuotojus vertinąs *neigiamai*, tuo tarpu Šiaulių m. šią nuomonės poziciją nurodė 11 % respondentų. 28 % respondentų iš Šiaulių m. teigė už jiems teikiamas socialines paslaugas nemokantys, Liepojos m. respondentų tarpe šis rodiklis siekė 19 %.

2.3.2.1.3 pav. Informacijos apie sveiką gyvenimo būdą pakankamumas neįgaliesiems, gyvenantiems Šiaulių m. n=100 (Lietuva) bei Liepojos m. n=100 (Latvija): respondentų nuomonė, %

Šiaulių m. bei Liepojos m. gyvenančių neįgaliųjų buvo prašoma apibūdinti informacijos apie jiems pritaikytą sveiką gyvenimo būdą, pakankamumą. Iš 2.3.2.1.3 pav. pateiktų duomenų matyti, kad didžioji dalis tiriamųjų (69 %) iš Liepojos m. sutinka, kad jiems *informacijos pakanka*, kuomet trečdalis (30 %) bei 42 % tyrimo dalyvių iš Šiaulių m. teigia, *kad informacijos apie jiems pritaikytą sveiką gyvenimo būdą nepakanka*, arba jie šiuo klausimu *neturi nuomonės*.

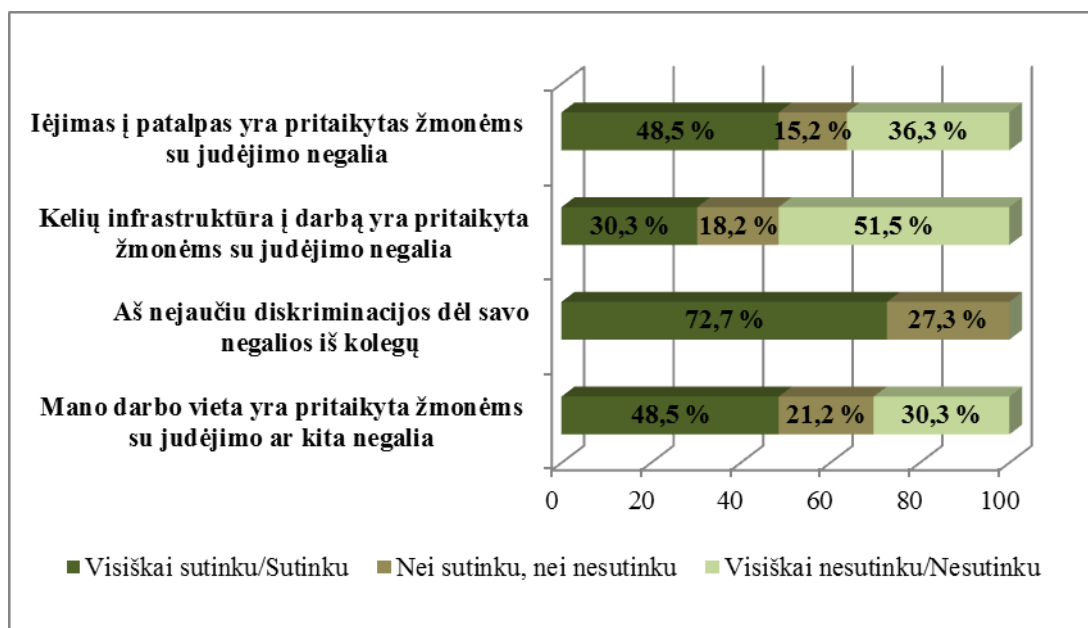

2.3.2.1.4 pav. Neįgaliųjų, gyvenančių Šiaulių m. n=100 (Lietuva) bei Liepojos m. n=100 (Latvija), suinteresuotumas dalyvauti sveikos gyvensenos mokymuose, %

Tyrimu taip pat siekta išsiaiškinti, ar Šiaulių m. bei Liepojos m. gyvenantys neįgalieji yra suinteresuoti dalyvauti sveikos gyvensenos mokymuose, skirtuose asmenų su negalia bendrų ir specifinių susirgimų prevencijai skatinti bei sveikos gyvensenos įgūdžiams formuoti. Apibendrinus tyrimo duomenis paaiškėjo, kad daugiau nei trečdalis (34 %) Liepojos m. gyvenančių neįgaliųjų domisi, bei dalyvauja šiuose mokymuose. Šiaulių m. šis rodiklis siekia tik 23 % (2.3.2.1.4 pav.).

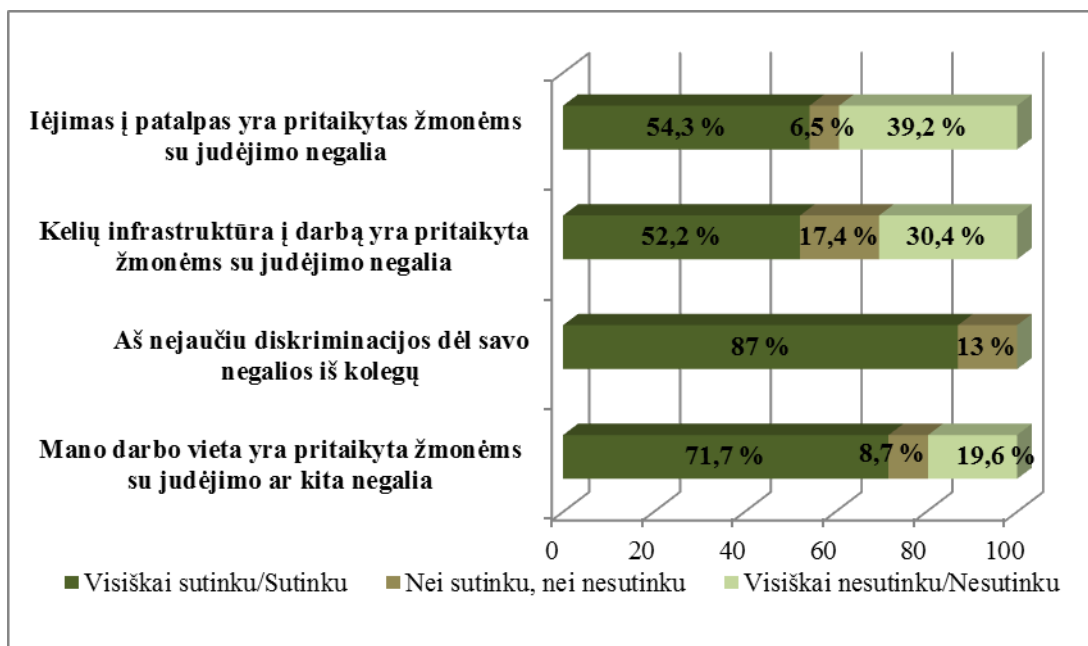
2.3.2.1.1. Atvejo analizė: Liepojos m. (Latvija) bei Šiaulių m. (Lietuva) neįgaliųjų integracijos į darbo rinką galimybės

Šiame poskyryje charakterizuojama neįgaliųjų, gyvenančių Šiaulių m. bei Liepojos m., esama situacija darbo rinkos atžvilgiu. Siekiama išanalizuoti, kokios yra neįgaliųjų nedarbo priežastys, bei su kokiomis nenumatytomis situacijomis aplinkos pritaikymo atžvilgiu jie susiduria darbe.

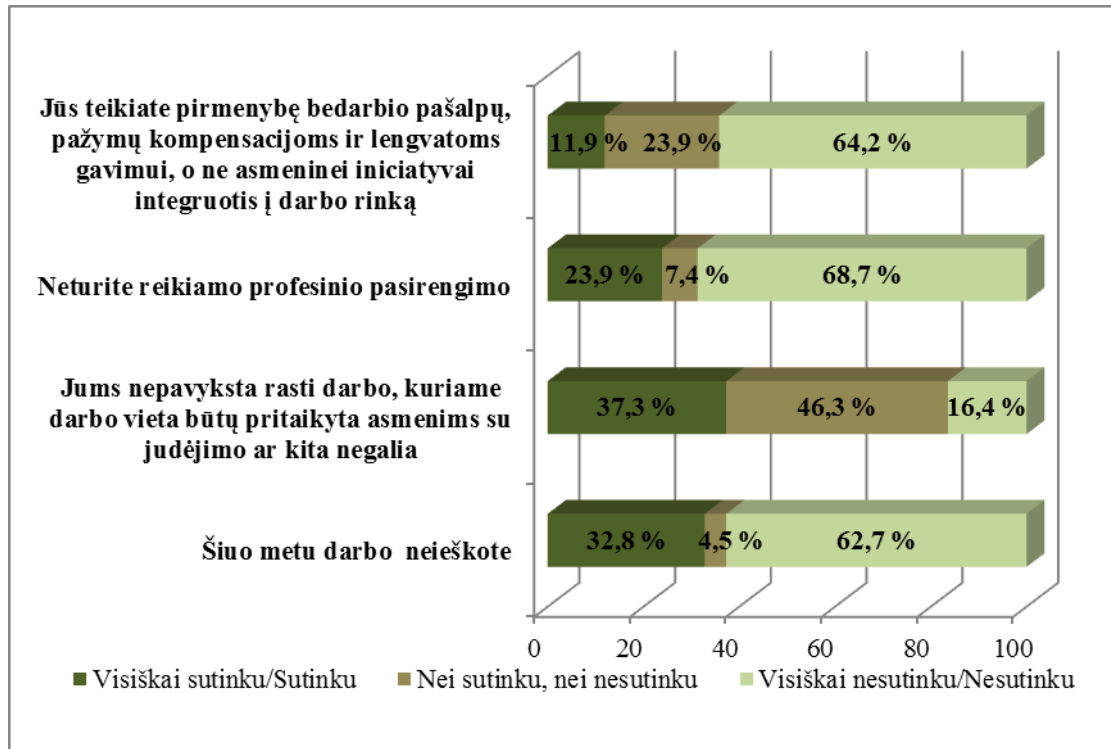
2.3.2.1.1.1 pav. Šiaulių m. (Lietuva) gyvenančių neįgaliųjų darbo aplinkos charakteristika, n=33, %

Tyrimo duomenys atskleidė, kad tik vos daugiau nei trečdalis (33 %) Šiaulių m. gyvenančių neįgaliųjų turi darbą. Tuo tarpu Liepojos m. gyvenančių bei darbą turinčių neįgaliųjų skaičius sudaro 46 %. Tyrimo rezultatai taip pat parodė, kaip Šiaulių m. bei Liepojos m. gyvenantys neįgalieji charakterizuoja savo darbo aplinką. Iš 2.3.2.1.1.1 pav. pateiktų duomenų matyti, kad beveik pusė (48,5 %) Šiaulių m. gyvenančių tyrimo dalyvių pažymi, kad jų darbe *įėjimas į patalpas yra pritaikytas žmonėms su judėjimo negalia*, tuo tarpu Liepojos m. atveju šis rodiklis yra 5,8 % didesnis. Taip pat didesnė dalis respondentų (71,7 %), gyvenančių Liepojos m. turi darbą, kuriame *darbo vieta yra pritaikyta žmonėms su judėjimo ar kita negalia* – minėtas rodiklis yra 23,2 % didesnis už rodiklį Šiaulių m. atveju.

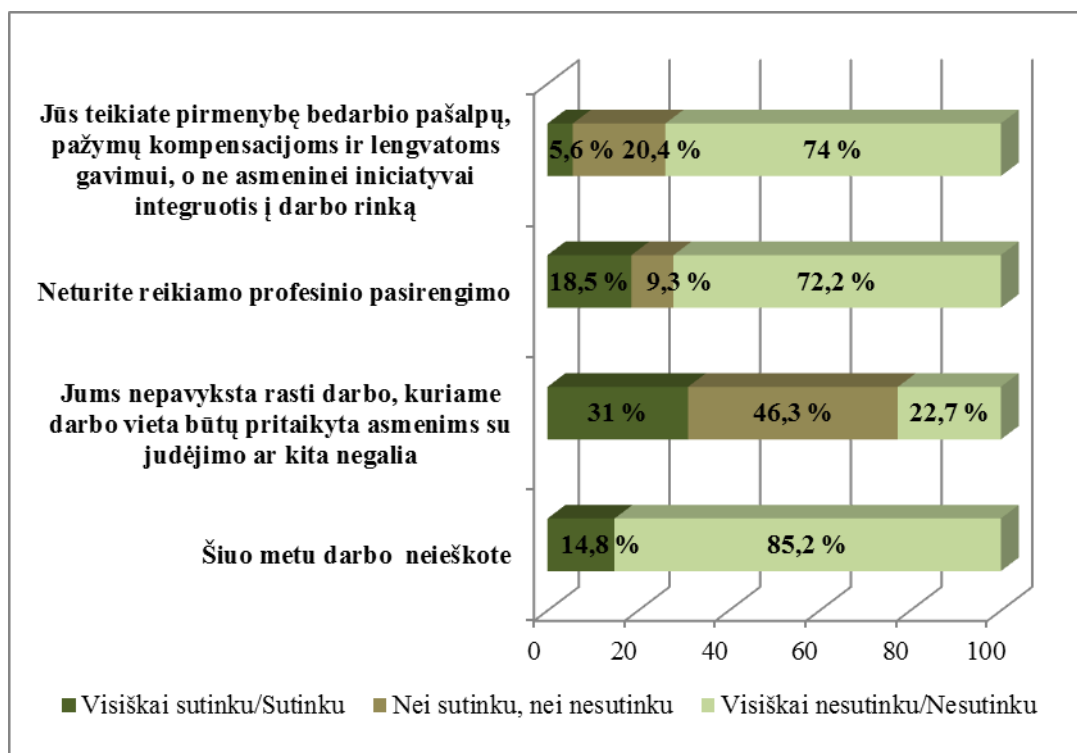
2.3.2.1.1.2 pav. Liepojos m. (Latvija) gyvenančių neįgaliųjų darbo aplinkos charakteristika, n=46, %

Tyrimo duomenys rodo, kad didžioji dalis (87 %) Liepojos m. gyvenančių bei tyrime dalyvavusių asmenų su negalia *nejaučia diskriminacijos dėl savo negalios iš kolegų*. Tą pačią nuomonę išsakė 14,3 % mažesnis skaičius respondentų iš Šiaulių m. (2.3.2.1.1.2 pav.).

2.3.2.1.1.3 pav. Šiaulių m. (Lietuva) gyvenančių neįgaliųjų nuomonė apie nedarbo priežastis, n=67, %

Tyrimu buvo siekta išsiaiškinti respondentų nuomonę apie jų nedarbo priežastis. 37,3 % Šiaulių m. gyvenančių neįgaliųjų kaip vieną iš savo nedarbo priežasčių aktualizavo faktą, kad jiems *nepavyksta rasti darbo, kuriame darbo vieta būtų pritaikyta asmenims su judėjimo ar kita negalia*, dar 46,3 % tyrime dalyvavusių neįgaliųjų šiuo klausimu pasisakė be nuomonės (2.3.2.1.1.3 pav.).

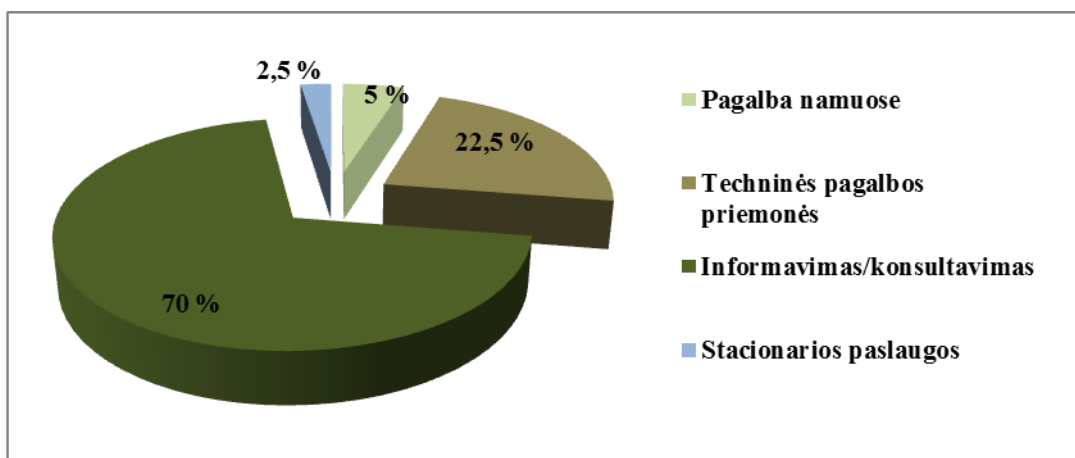

2.3.2.1.1.4 pav. Liepojos m. (Latvija) gyvenančių neįgaliųjų nuomonė apie nedarbo priežastis, n=54, %

Didžioji dalis (85,2 %) Liepojos m. gyvenančių bei darbo neturinčių neįgaliųjų šiuo metu darbo ieško, kuomet tarp Šiaulių m. gyvenančių neįgaliųjų šis rodiklis siekia tik 62,7 % (2.3.2.1.1.4 pav.). Kad nepavyksta rasti darbo, kuriame darbo vieta būtų pritaikyta asmenims su judėjimo ar kita negalia sutiko 31 % Liepojos m. gyvenančių neįgaliųjų, tuo tarpu Šiaulių m. su šiuo siūlomu teiginiu sutiko 6,3 % daugiau respondentų.

2.3.2.2. Atvejo analizė: Radviliškio m./raj. (Lietuva) neįgaliųjų socialinių paslaugų poreikis

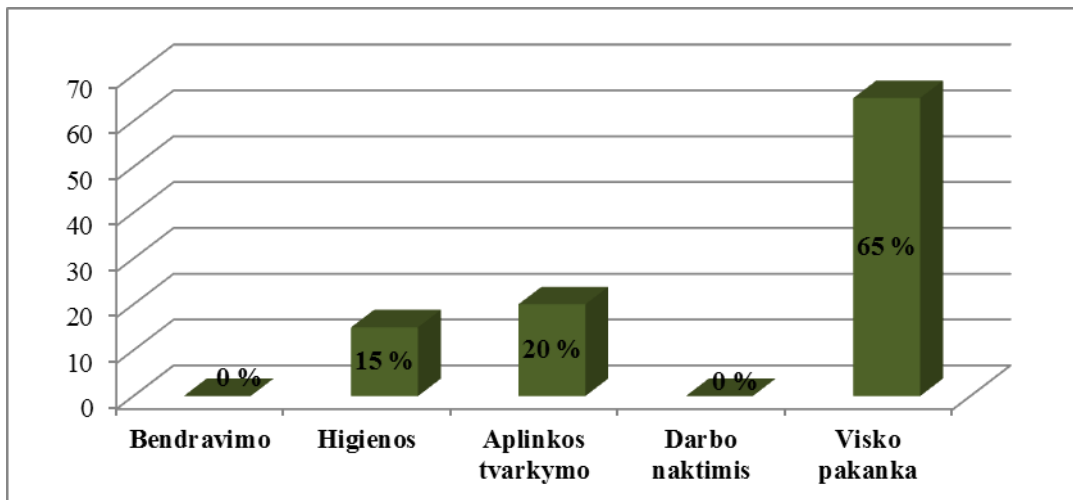
Šiame poskyryje pateikiami tyrimo duomenys apie Radviliškio m./raj. gyvenančių neįgaliųjų asmenų naudojimąsi socialinėmis paslaugomis. Siekiama išsiaiškinti, ar neįgalieji yra suinteresuoti įgyti žinių apie jiems pritaikytą sveiką gyvenimo būdą, kokiomis socialinėmis paslaugomis jie naudojami, bei kaip vertina jiems paslaugas teikiančius darbuotojus.

2.3.2.2.1 pav. Socialinės paslaugos, kurios teikiamos Radviliškio m./raj. (Lietuva) gyvenantiems neįgaliesiems, n=40, %

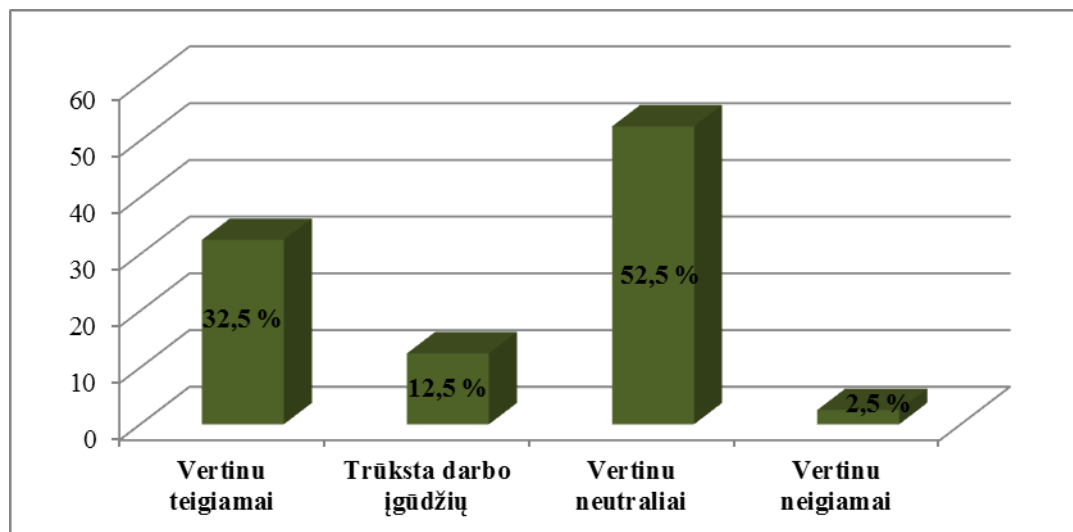
Tyrimu siekta išsiaiškinti, kokiomis socialinėmis paslaugomis naudojasi Radviliškio m./raj. gyvenantys bei tyrime sutikę dalyvauti neįgalieji. Atlikus tyrimą identifikuota, kad didžiajai daliai

(70 %) tiriamųjų yra teikiamos *informavimo/konsultavimo* paslaugos, 22,5 % tyrimo dalyvių naudojami *techninės pagalbos priemonės* (2.3.2.2.1 pav.). 22,5 % tiriamųjų nurodė už gaunamas socialines paslaugas *mokantys*.

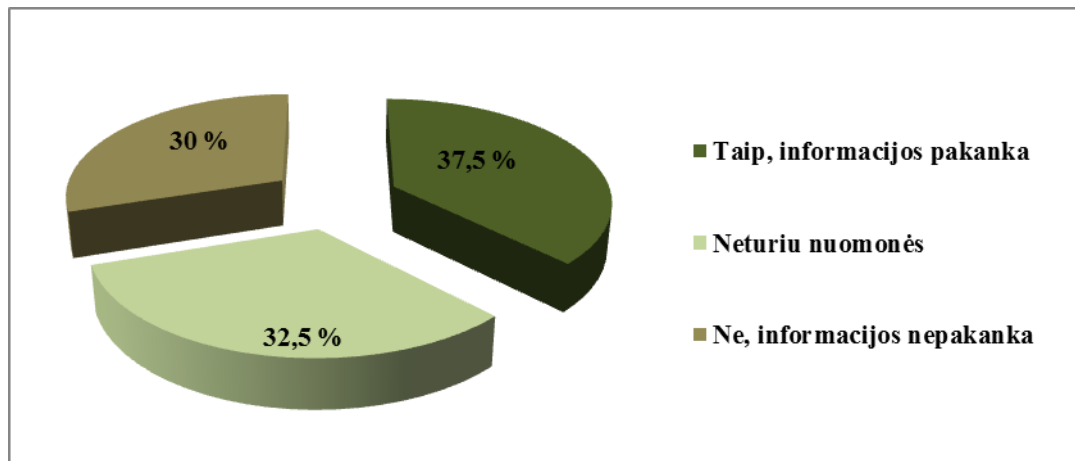
2.3.2.2.2 pav. Neįgaliųjų, gyvenančių Radviliškio m./raj. (Lietuva) nuomonė apie jiems teikiamų socialinių paslaugų trūkumą, n=40, %

Didžiajai daliai (65 %) respondentų teikiamų socialinių paslaugų *pakanka*, nedidelėms respondentų grupėms trūksta *aplinkos tvarkymo* (20 %), *higienos* (15 %) paslaugų (2.3.2.2.2 pav.).

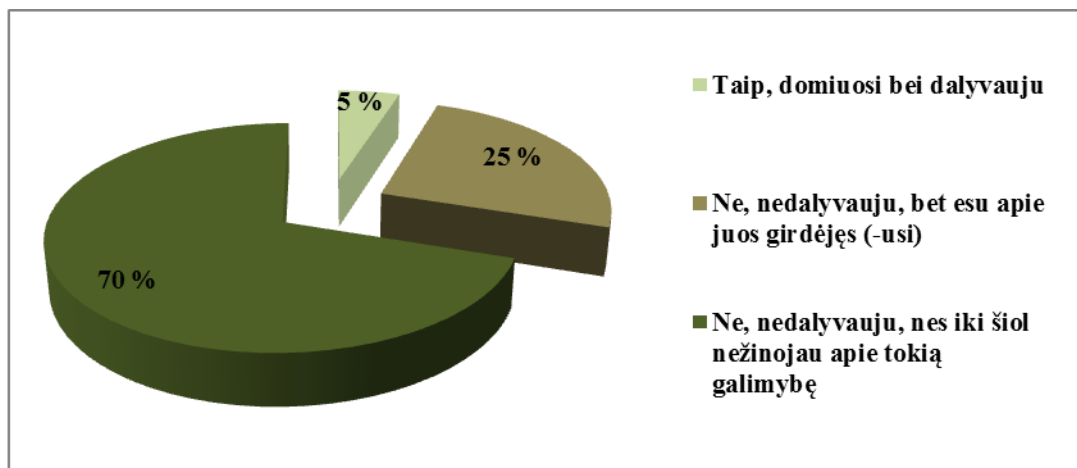
2.3.2.2.3 pav. Neįgaliųjų, gyvenančių Radviliškio m./raj. (Lietuva) nuomonė apie jiems paslaugas teikiančius socialinius darbuotojus, n=40, %

Tiriamųjų buvo prašoma išsakyti savo nuomonę apie jiems socialines paslaugas teikiančius darbuotojus. Tyrimo duomenys atskleidė, kad šiek tiek daugiau nei pusė (52,5 %) tyrime dalyvavusių neįgaliųjų socialinius darbuotojus *vertina neutraliai*, tik šiek tiek daugiau nei trečdalis (32,5 %) – *vertina teigiamai* (2.3.2.2.3 pav.).

2.3.2.2.4 pav. Informacijos apie sveiką gyvenimo būdą pakankamumas neįgaliesiems, gyvenantiems Radviliškio m./raj. (Lietuva): respondentų nuomonė, n=40, %

Radviliškio m./raj. gyvenančių neįgaliųjų buvo prašoma apibūdinti informacijos apie jiems pritaikytą sveiką gyvenimo būdą, pakankamumą. Paaiškėjo, kad 37,5 % tiriamųjų *informacijos pakanka*, šiek tiek daugiau nei trečdalis (32,5 %) šiuo klausimu pasisakė be nuomonės (2.3.2.2.4 pav.).

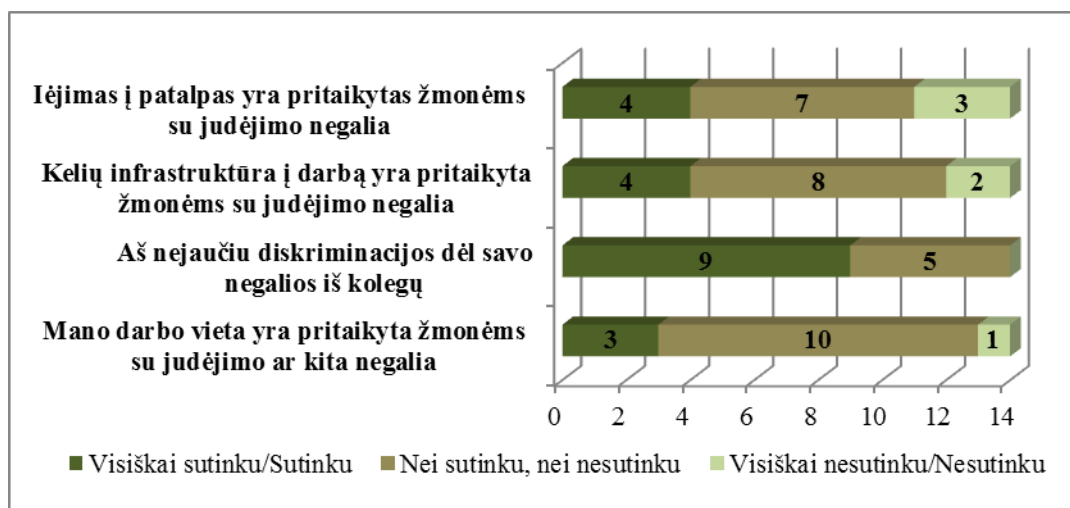

2.3.2.2.5 pav. Neįgaliųjų, gyvenančių Radviliškio m./raj. (Lietuva) suinteresuotumas dalyvauti sveikos gyvensenos mokymuose, n=40, %

Tyrimu taip pat siekta išsiaiškinti, ar Radviliškio m./raj. gyvenantys neįgalieji yra suinteresuoti dalyvauti sveikos gyvensenos mokymuose, skirtuose asmenų su negalia bendrų ir specifinių susirgimų prevencijai skatinti bei sveikos gyvensenos įgūdžiams formuoti. Akcentuotina, kad didžioji dalis (70 %) tyrimo dalyvių minėtuose mokymuose *nedalyvauja, nes iki šiol nežinojo apie tokią galimybę*, 25 % teigė mokymuose *nedalyvaujantys, bet yra apie juos girdėję* (2.3.2.2.5 pav.).

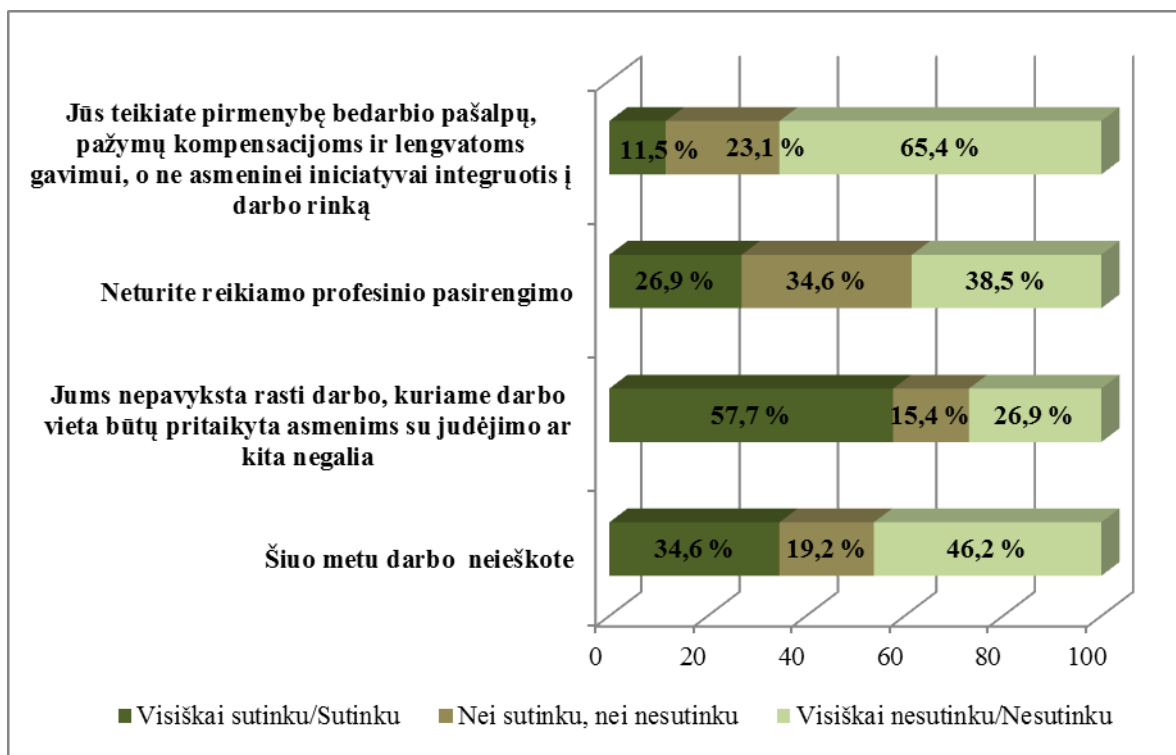
2.3.2.2.1. Atvejo analizė: Radviliškio m./raj. (Lietuva) neįgaliųjų integracijos į darbo rinką galimybės

Šiame poskyryje charakterizuojama neįgaliųjų, gyvenančių Radviliškio m./raj. esama situacija darbo rinkos atžvilgiu. Siekiama išanalizuoti, kokios yra neįgaliųjų nedarbo priežastys, bei su kokiomis nenumatytomis situacijomis aplinkos pritaikymo atžvilgiu jie susiduria darbe.

2.3.2.2.1.1 pav. Radviliškio m./raj. (Lietuva) gyvenančių neįgaliųjų darbo aplinkos charakteristika, n=14, asm.

Tyrimo duomenys atskleidė, kad tik 35 % tiriamųjų, t.y. 14 negalią turinčių asmenų, gyvenančių Radviliškio m./raj., turi darbą. Tyrimo rezultatai taip pat parodė, kaip Radviliškio m./raj. gyvenantys bei darbą turintys neįgalieji charakterizuoja savo darbo aplinką. Pasiteiravus, ar darbo vieta yra pritaikyta asmenims su judėjimo ar kita negalia be nuomonės pasisakė 10 respondentų, taip pat tą pačią nuomonės poziciją pateikė 8 respondentai pasisakydami klausimu apie kelių į darbą infrastruktūros pritaikymą asmenims su judėjimo negalia (2.3.2.2.1.1 pav.). Tačiau 9 iš 14 darbą turinčių neįgaliųjų asmenų iš Radviliškio m./raj. nurodė darbe neįaučiantys diskriminacijos dėl savo negalios.

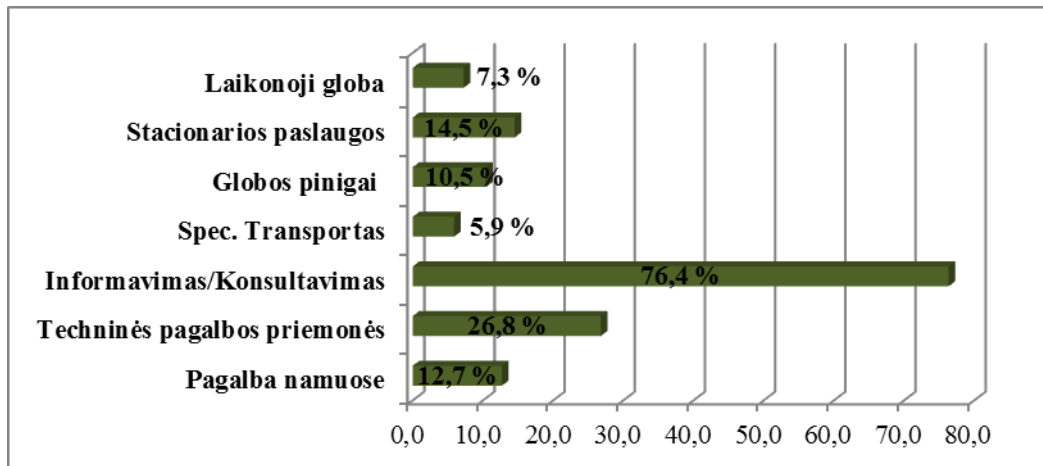
2.3.2.2.1.2 pav. Radviliškio m./raj. (Lietuva) gyvenančių neįgaliųjų nuomonė apie nedarbo priežastis, n=26, %

Siekta išanalizuoti, kokios yra tiriamųjų nedarbo priežastys. Kad nepavyksta rasti darbo, kuriame darbo vieta būtų pritaikyta asmenims su judėjimo ar kita negalia sutiko daugiau nei pusė

(57,7 %) respondentų (2.3.2.2.1.2 pav.). Daugiau nei trečdalis (34,6 %) tiriamųjų teigė šiuo metu darbo neieškantis, 26,9 % – neturintys reikiamo profesinio pasirengimo.

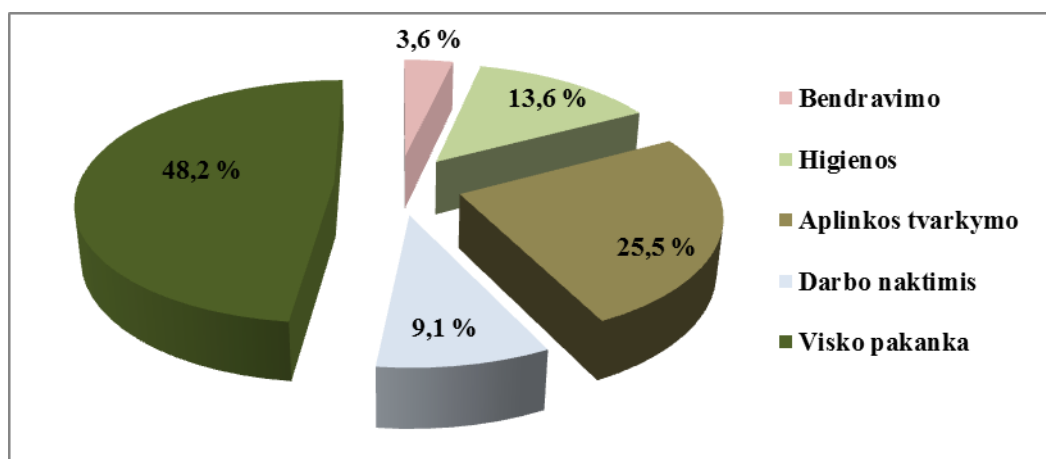
2.3.2.3. Atvejo analizė: Šiaulių regiono (Lietuva) neįgaliųjų socialinių paslaugų poreikis

Šiame poskyryje pateikiami tyrimo duomenys apie Šiaulių regione gyvenančių neįgaliųjų asmenų naudojimąsi socialinėmis paslaugomis. Siekiama išsiaiškinti, ar neįgalieji yra suinteresuoti įgyti žinių apie jiems pritaikytą sveiką gyvenimo būdą, kokiomis socialinėmis paslaugomis jie naudojami, bei kaip vertina jiems paslaugas teikiančius darbuotojus.

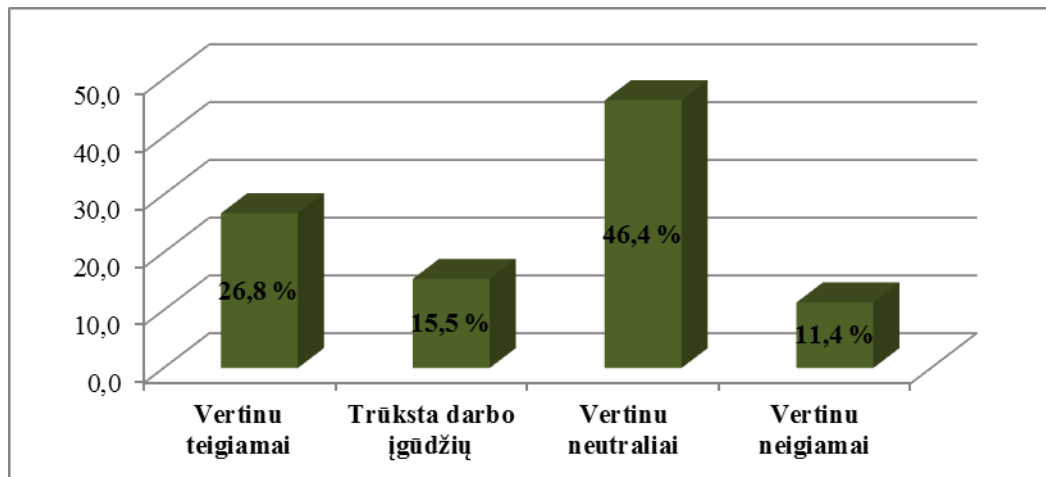
2.3.2.3.1 pav. Socialinės paslaugos, kurios teikiamos Šiaulių regione (Lietuva) gyvenantiems neįgaliesiems, n=220, %

Tyrimo dalyvių buvo prašoma apibūdinti šiuo metu jiems teikiamas socialines paslaugas. 2.3.2.3.1 pav. pateikti duomenys rodo, kad daugumai (76,4 %) Šiaulių regione gyvenančių neįgaliųjų yra teikiamos *informavimo/konsultavimo* paslaugos, 26,8 % – *techninės pagalbos priemonės*, 14,5 % – *stacionarios paslaugos*. 32,7 % Šiaulių regione gyvenančių neįgaliųjų teigė *mokantys* už jiems teikiamas socialines paslaugas.

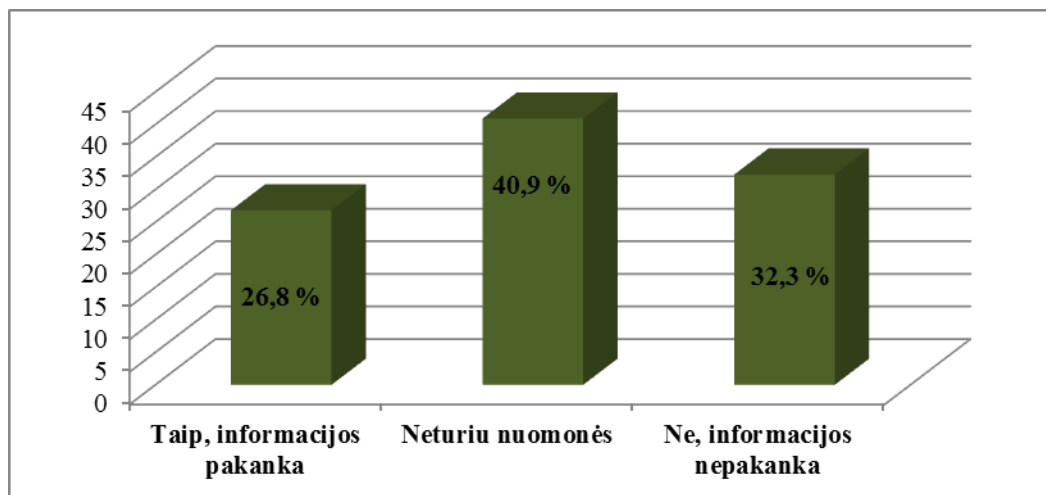
2.3.2.3.2 pav. Neįgaliųjų, gyvenančių Šiaulių regione, nuomonė apie jiems teikiamų socialinių paslaugų trūkumą, n=220, %

Tiriamųjų taip pat buvo prašoma charakterizuoti socialinių paslaugų trūkumą. Apibendrinus tyrimo duomenis identifikuota, kad 25,5 % Šiaulių regione gyvenančių neįgaliųjų trūksta *aplinkos tvarkymo*, 13,6 % – *higienos* paslaugų. Beveik pusė (48,2 %) tyrimo dalyvių tikino, kad *jiems teikiamų socialinių paslaugų pakanka* (2.3.2.3.2 pav.).

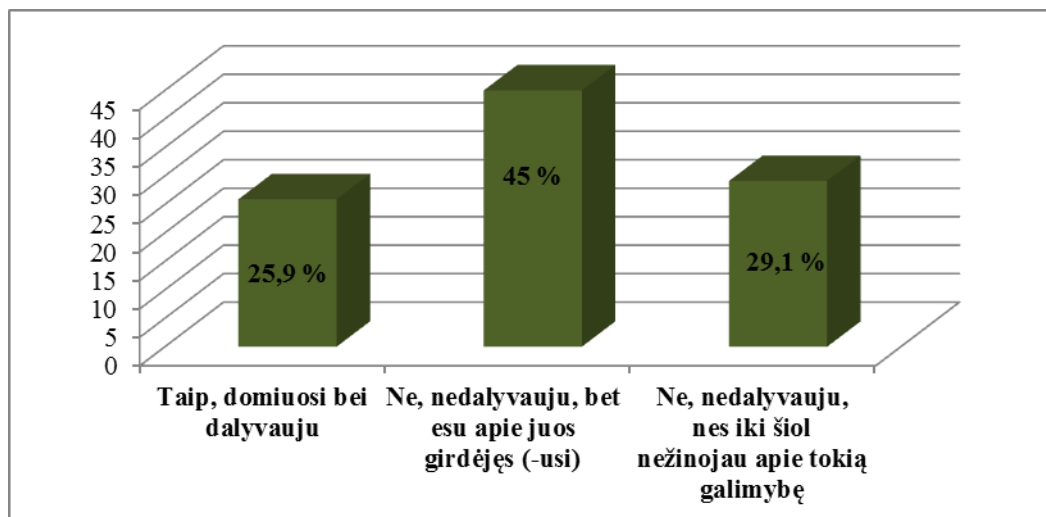
2.3.2.3.3 pav. Neįgaliųjų, gyvenančių Šiaulių regione (Lietuva) nuomonė apie jiems paslaugas teikiančius socialinius darbuotojus, n=220, %

Tyrimu siekta išsiaiškinti Šiaulių regione gyvenančių neįgaliųjų nuomonę apie jiems socialines paslaugas teikiančius socialinio darbo specialistus. Atlikus tyrimą identifikuota, kad tik 26,8 % respondentų socialinius darbuotojus vertina teigiamai, beveik pusė visų tyrimo dalyvių (46,4 %) socialinius darbuotojus vertina neutraliai (2.3.2.3.3 pav.).

2.3.2.3.4 pav. Informacijos apie sveiką gyvenimo būdą pakankamumas neįgaliesiems, gyvenantiems Šiaulių regione (Lietuva): respondentų nuomonė, n=220, %

Šiaulių regione gyvenančių neįgaliųjų buvo prašoma apibūdinti informacijos apie jiems pritaikytą sveiką gyvenimo būdą, pakankamumą. Apibendrinus tyrimo duomenimis paaiškėjo, kad minėto pobūdžio informacijos pakanka tik 26,8 % tyrime dalyvavusių neįgaliųjų (2.3.2.3.4 pav.). 40,9 % respondentų šiuo klausimu pasisakė be nuomonės.

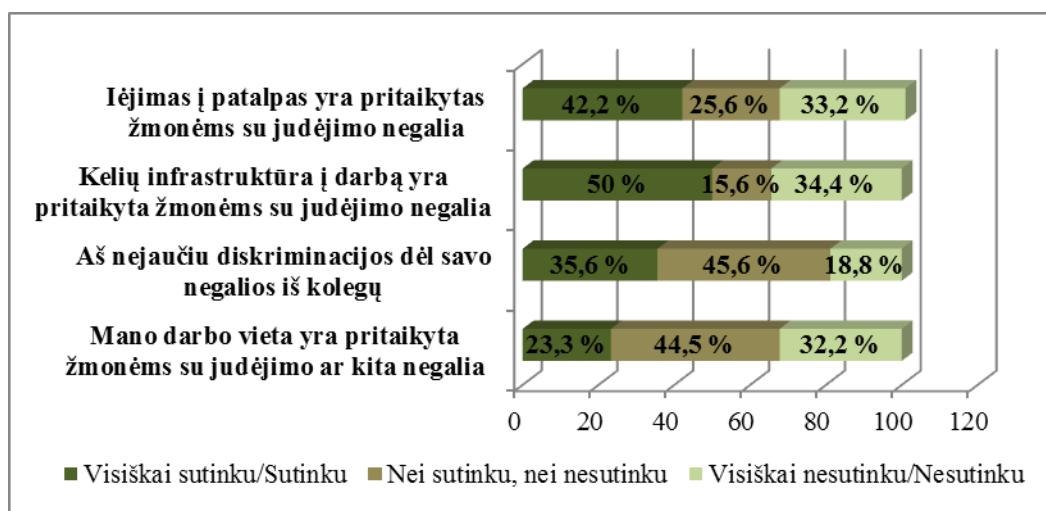

2.3.2.3.5 pav. Neįgaliųjų, gyvenančių Šiaulių regione (Lietuva) suinteresuotumas dalyvauti sveikos gyvensenos mokymuose, n=220, %

Tyrimu taip pat siekta išsiaiškinti, ar Šiaulių regione gyvenantys neįgalieji yra suinteresuoti dalyvauti sveikos gyvensenos mokymuose, skirtuose asmenų su negalia bendrų ir specifinių susirgimų prevencijai skatinti bei sveikos gyvensenos įgūdžiams formuoti. Tyrimo duomenys parodė, kad minėtais mokymais *domisi ir dalyvauja* tik 25,9 % tiriamųjų, 45 % respondentų minėtuose mokymuose *nedalyvauja, bet yra apie juos girdėję* (2.3.2.3.5 pav.).

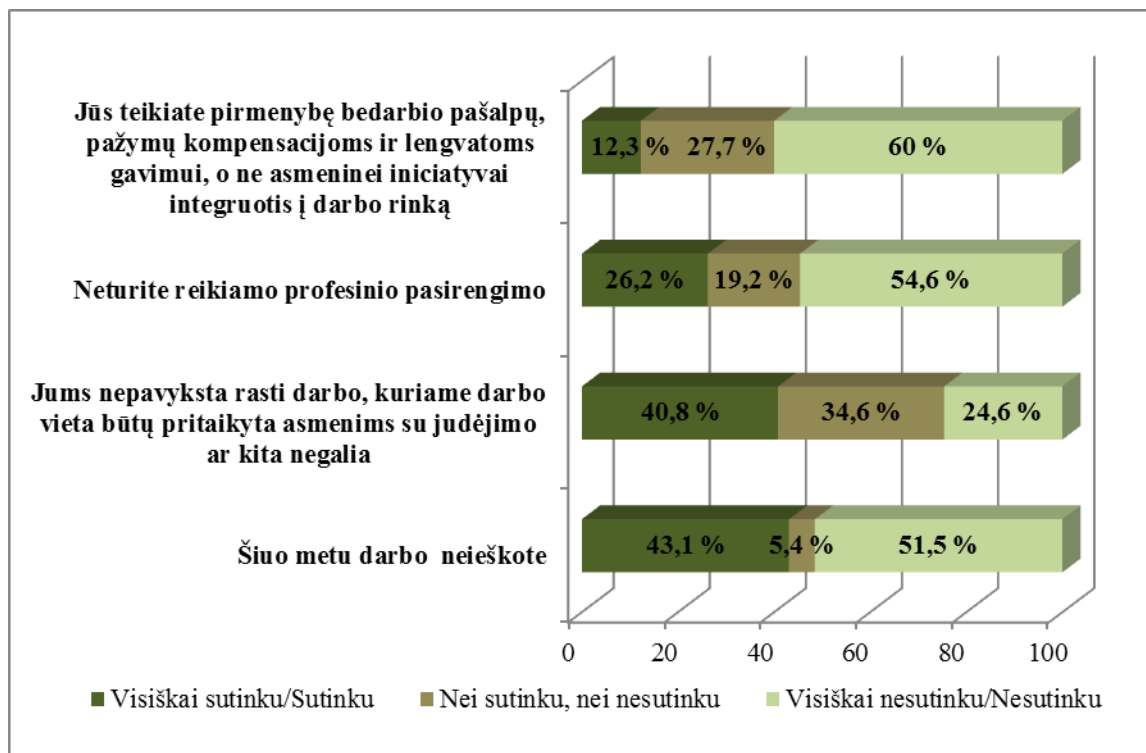
2.3.2.3.1. Atvejo analizė: Šiaulių regiono (Lietuva) neįgaliųjų integracijos į darbo rinką galimybės

Šiame poskyryje charakterizuojama neįgaliųjų, gyvenančių Šiaulių regione, esama situacija darbo rinkos atžvilgiu. Siekiama išanalizuoti, kokios yra neįgaliųjų nedarbo priežastys, bei su kokiomis nenumatytomis situacijomis aplinkos pritaikymo atžvilgiu jie susiduria darbe.

2.3.2.3.1.1 pav. Šiaulių regione (Lietuva) gyvenančių neįgaliųjų darbo aplinkos charakteristika, n=90, %

Tyrimo rezultatai parodė, kad tik 40,9 % Šiaulių regione gyvenančių neįgaliųjų turi darbą. Siekta išsiaiškinti, kokia yra šių tyrimo dalyvių darbo aplinka. Paaiškėjo, kad tik pusės (50 %) respondentų *kelių infrastruktūra vykstant į darbą yra pritaikyta žmonėms su judėjimo negalia*, tik 42,2 % respondentų darbovietėse *iėjimas į patalpas yra pritaikytas asmenims su judėjimo negalia*. Akcentuotina, kad tik daugiau nei trečdalis (35,6 %) tyrimo dalyvių savo darbe *neįaučia diskriminacijos dėl savo negalios iš kolegų* (2.3.2.3.1.1 pav.).

2.3.2.3.1.2 pav. Šiaulių regione (Lietuva) gyvenančių neįgaliųjų nuomonė apie nedarbo priežastis, n=130, %

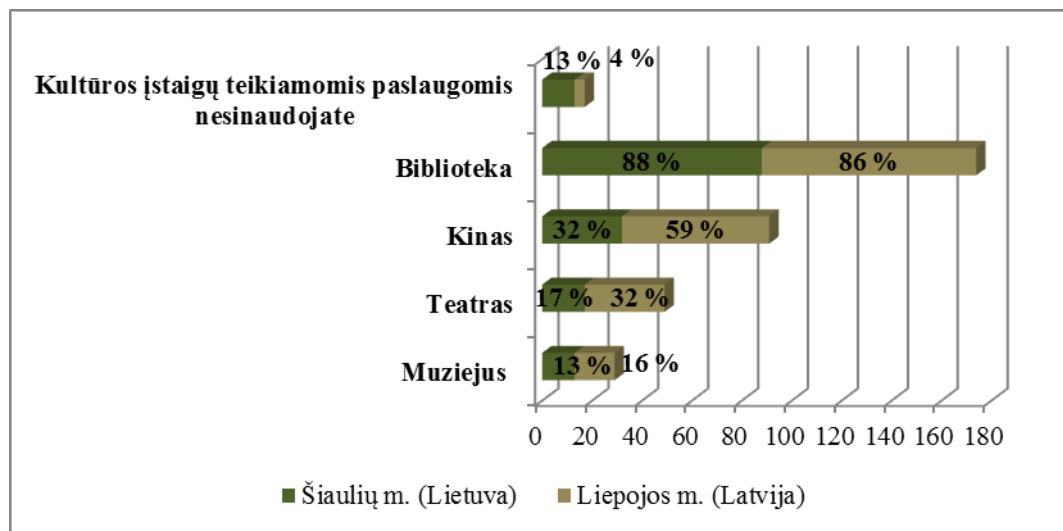
Tyrimu buvo siekta išsiaiškinti respondentų nuomonę apie jų nedarbo priežastis. 43,1 % tiriamųjų teigė, kad *šiuo metu darbo nieiško*. Tačiau 40,8 % respondentų tikino, kad *jiems nepavyksta rasti darbo, kuriame darbo vieta būtų pritaikyta asmenims su judėjimo negalia* (2.3.2.3.1.2 pav.).

2.3.3. Neįgaliųjų visuomeninės veiklos galimybių analizė

Šiuo metu neįgaliesiems trūksta galimybių dalyvauti kultūriniame gyvenime, mažai neįgaliųjų dalyvauja sporto, fizinio aktyvumo, rekreacijos veikloje. Dėl savo negalios pobūdžio (judėjimo funkcijų sutrikimų, regėjimo, klausos, proto ar kompleksinės) bei nepritaikytos aplinkos neįgalieji dažnai negali dalyvauti visuomeniniuose renginiuose, naudotis kultūros ir turizmo paslaugomis, lankyti paminklus ir nacionalines kultūros vertybes.

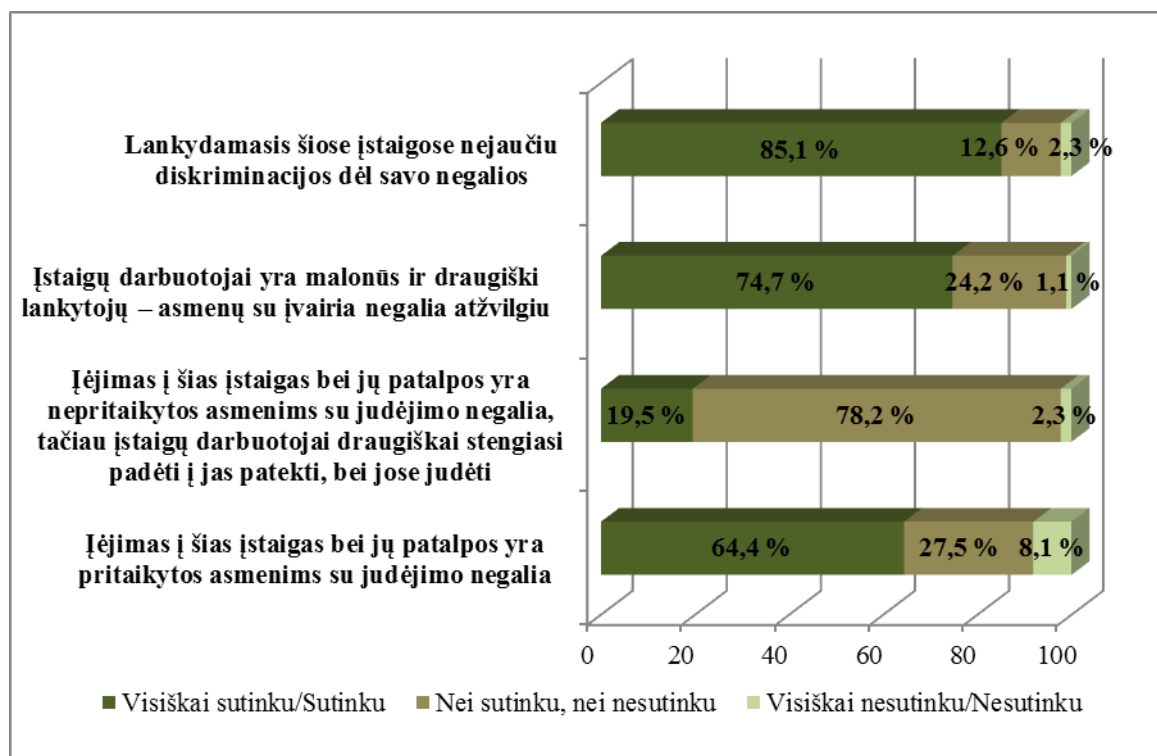
2.3.3.1. Atvejo analizė: Liepojos m. (Latvija) bei Šiaulių m. (Lietuva) neįgaliųjų iniciatyvos bei galimybės užsiimti visuomenine veikla

Šiame poskyryje pateikiami tyrimo rezultatai, atskleidžiantys neįgaliųjų, gyvenančių Šiaulių m. bei Liepojos m. socialinio bei kultūrinio aktyvumo poreikį. Siekta išsiaiškinti, kaip dažnai tiriamieji domisi kultūriniu gyvenimu, ar priklauso nevyriausybinėms organizacijoms ar formalioms grupėms, ar užsiima idėjų, naudingų neįgaliesiems, kaip lygiateisei visuomenės grupei, inicijavimu.

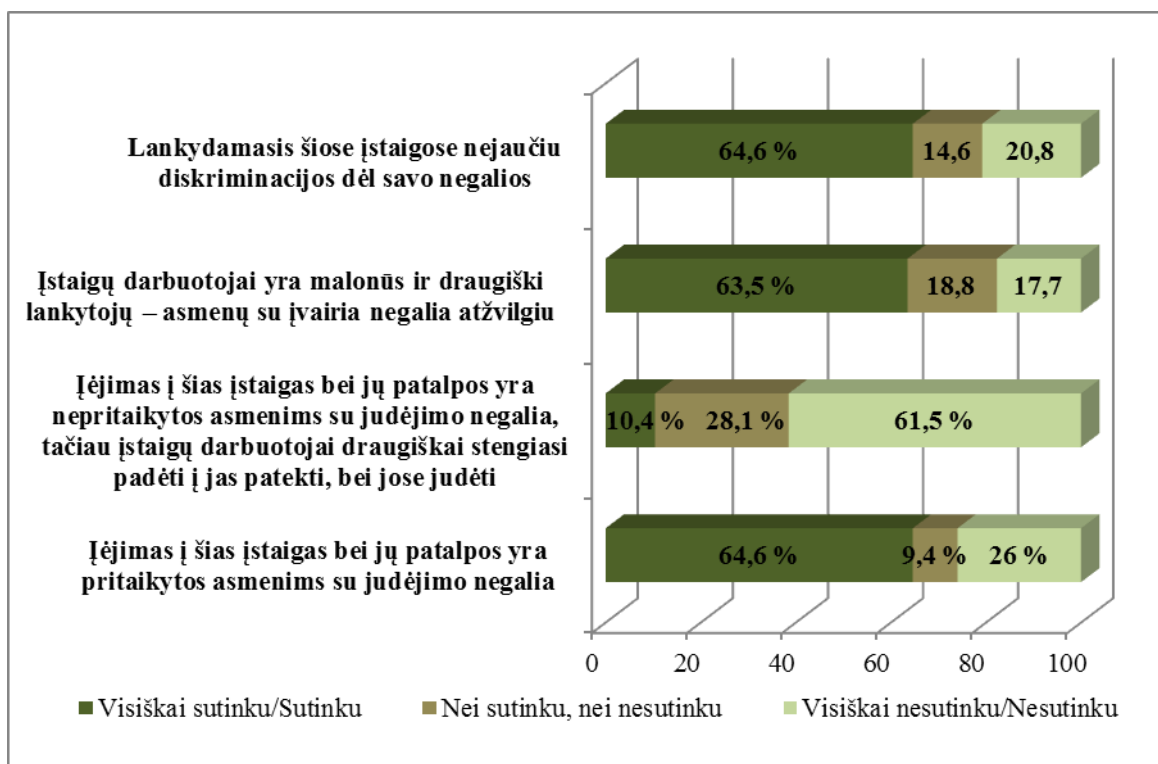
2.3.3.1.1 pav. Kultūros įstaigų teikiamos paslaugos, kuriomis naudojasi Šiaulių m. n=100 (Lietuva) bei Liepojos m. n=100 (Latvija) gyvenantys neįgalieji, %

Atlikto tyrimo rezultatai atskleidė, kad dauguma (88 % bei 86 %) abiejose tirtose vietovėse gyvenančių neįgaliųjų dažniausiai naudojasi *biblioteka*, taip pat – *kino* teikiamomis paslaugomis, nors respondentai iš Šiaulių m. šia paslauga naudojasi beveik dvigubai rečiau nei respondentai iš Liepojos m. (atitinkamai 32 % bei 59 %) (2.3.3.1.1 pav.). Rečiausiai visi tiriamieji naudojami *muziejų* paslaugomis.

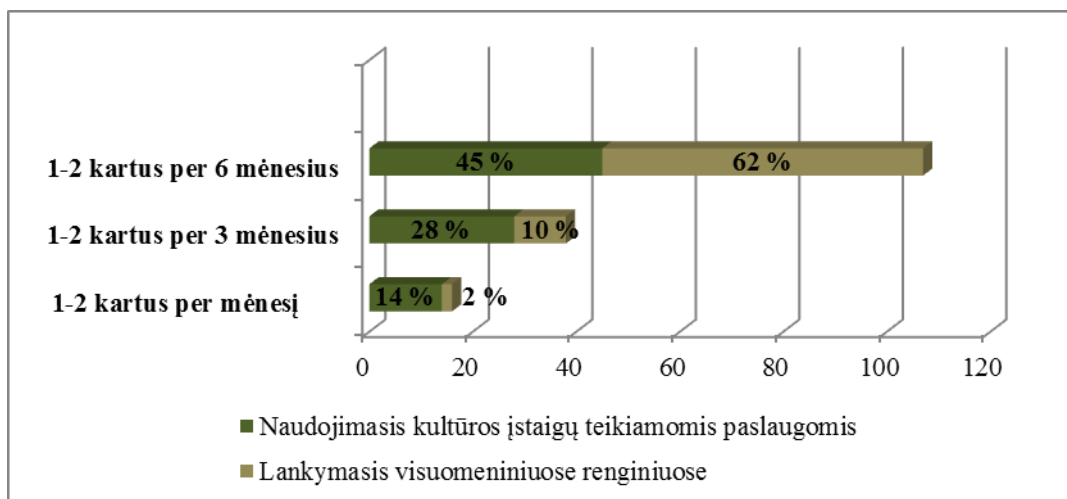
2.3.3.1.2 pav. Šiaulių m. (Lietuva) gyvenančių neįgaliųjų nuomonė apie aplinką kultūros paslaugas teikiančiose įstaigose, n=87, %

Tyrimo dalyvių buvo prašoma pasisakyti apie aplinką jų lankomose kultūros įstaigose. Paaiškėjo, kad daugiau nei pusėje Šiaulių m. gyvenančių respondentų lankomų kultūros įstaigų įėjimas į šias įstaigas bei jų patalpas yra pritaikytas asmenims su judėjimo negalia – šiam siūlomam teiginiui pritarė 64,4 % tiriamųjų (2.3.3.1.2 pav.).

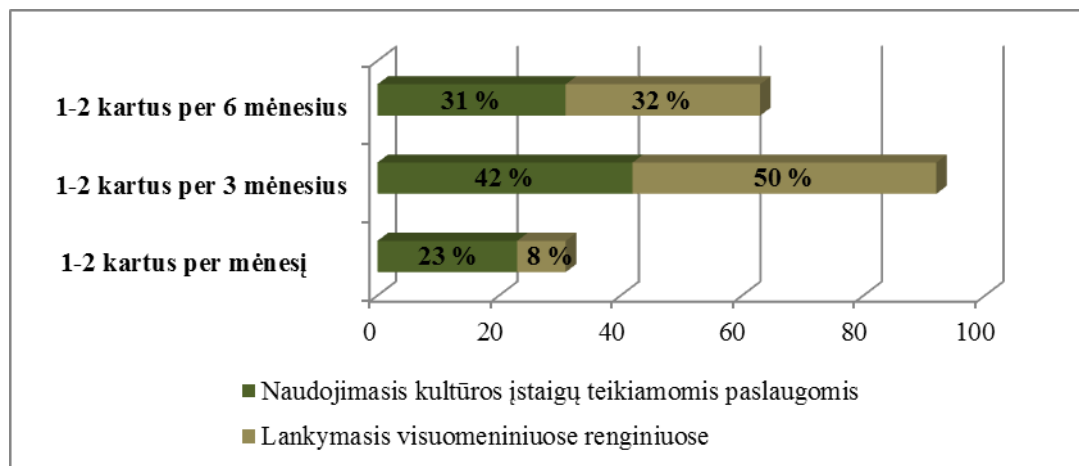
2.3.3.1.3 pav. Liepojos m. (Latvija) gyvenančių neįgaliųjų nuomonė apie aplinką kultūros paslaugas teikiančiose įstaigose, n=96, %

Daugiau nei pusė (64,6 %) Liepojos m. gyvenančių respondentų akcentavo, kad lankydamiesi kultūros įstaigose nejaučiantys diskriminacijos dėl savo negalios, šiek tiek mažesnė respondentų dalis (63,5 %) mano, kad įstaigų darbuotojai yra malonūs ir draugiški lankytojų – asmenų su įvairia negalia atžvilgiu – Šiaulių m. atveju minėti rodikliai yra atitinkamai 20,5 % bei 11,2 % didesni (2.3.3.1.3 pav.).

2.3.3.1.4 pav. Šiaulių m. (Lietuva) gyvenančių neįgaliųjų naudojimosi kultūros įstaigų teikiamomis paslaugomis bei lankymosi visuomeniniuose renginiuose dažnumas, n=100, %

2.3.3.1.4 pav. pateikiami duomenys, atskleidžiantys kaip dažnai Šiaulių m. gyvenantys neįgalieji dalyvauja visuomenės kultūriniame gyvenime. Paaiškėjo, kad respondentai lankosi visuomeniniuose renginiuose dažniausiai tik 1–2 kartus per 6 mėn. – tai akcentavo net 62 % respondentų. Pasisakant klausimu apie dažnumą naudojantis kultūros įstaigų teikiamomis paslaugomis, tą pačią nuomonę išreiškė beveik pusė tyrimo dalyvių (45 %).

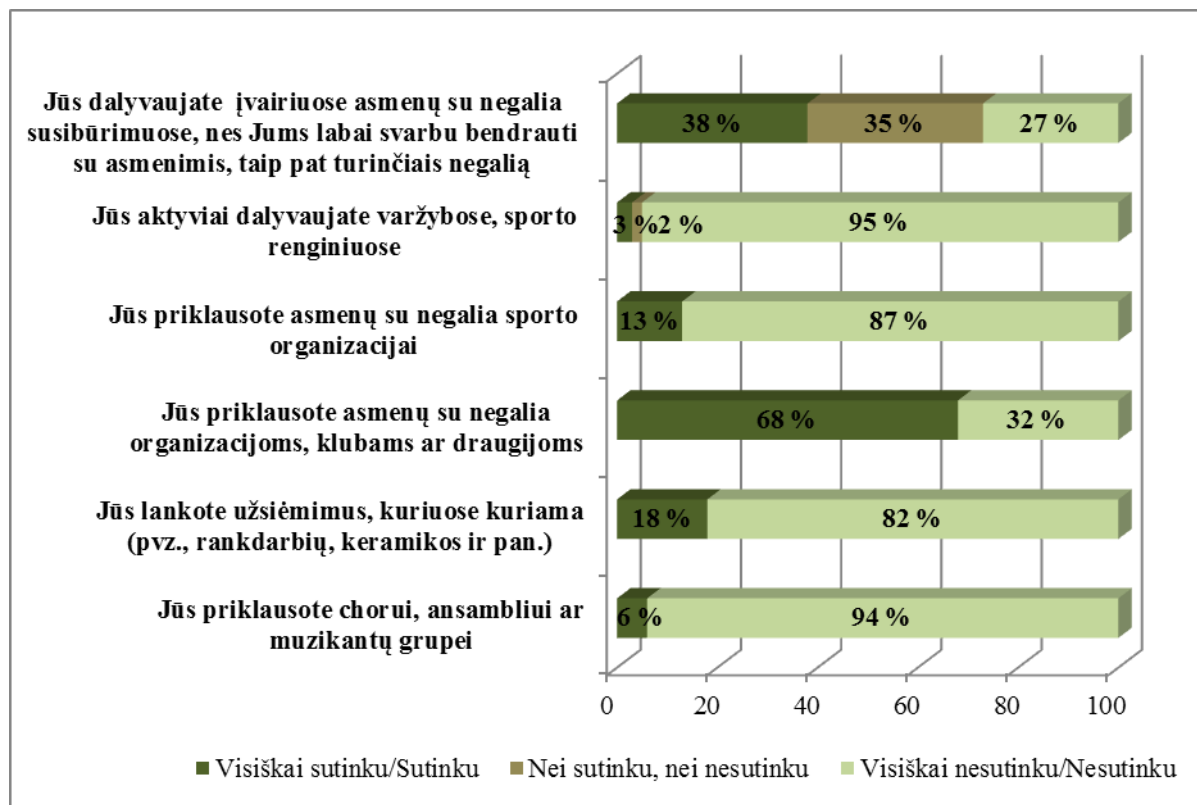

2.3.3.1.5 pav. Liepojos m. (Latvija) gyvenančių neįgaliųjų naudojimosi kultūros įstaigų teikiamomis paslaugomis bei lankymosi visuomeniniuose renginiuose dažnumas, n=100, %

Liepojos m. gyvenantys neįgalieji lankosi visuomeniniuose renginiuose bei naudojami kultūros įstaigų teikiamomis paslaugomis dažniau nei respondentai iš Šiaulių m. – 1–2 kartus per 3 mėn. minėtomis formomis visuomenės kultūriniame/socialiniame gyvenime dalyvauja atitinkamai 42 % bei 50 % respondentų iš Liepojos m., kuomet Šiaulių m. atveju šie rodikliai siekia atitinkamai tik 28 % bei 10 % (2.3.3.1.5 pav.). Tačiau šiek tiek daugiau nei trečdalis respondentų iš Liepojos m. (31 % bei 32 %) lankosi visuomeniniuose renginiuose bei naudojami kultūros įstaigų teikiamomis paslaugomis tik 1–2 kartus per 6 mėn. – tačiau tai yra beveik dvigubai dažniau nei respondentai iš Šiaulių m.

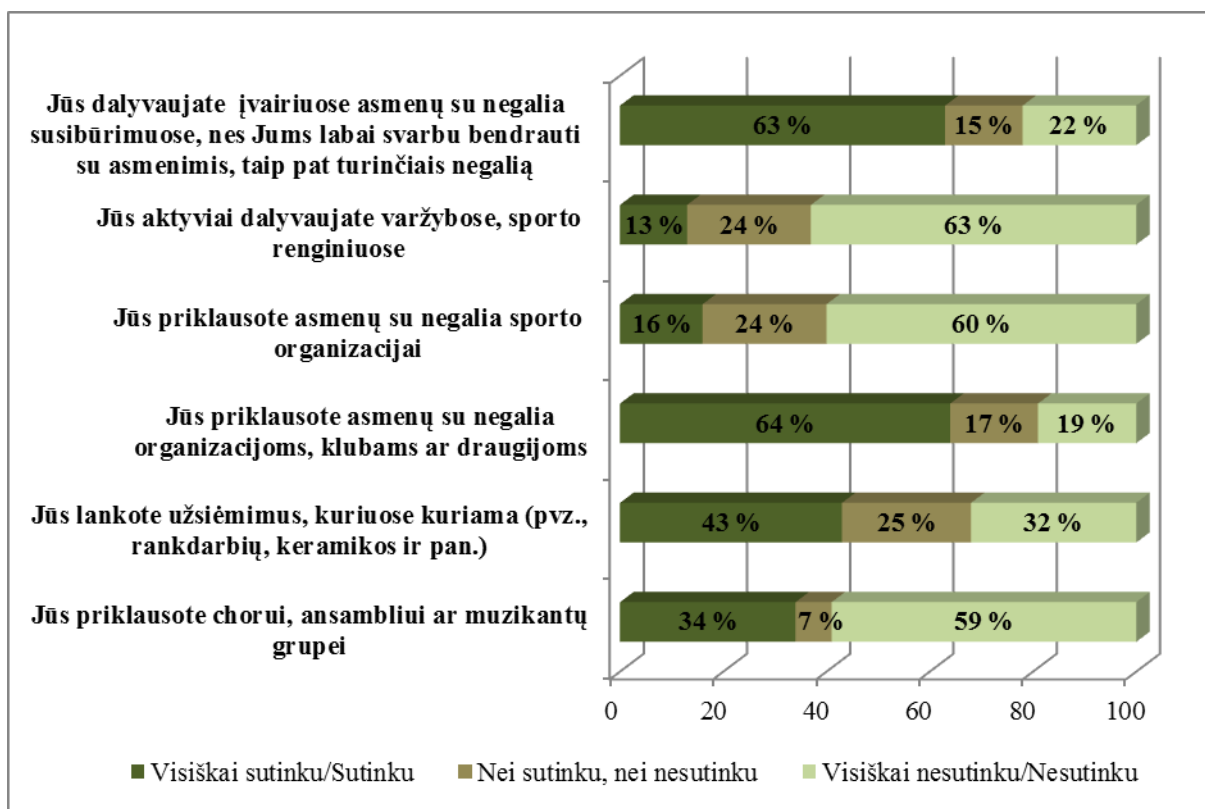
Tyrimu siekta išsiaiškinti, kaip dažnai tyrime sutikę dalyvauti neįgalieji lankosi visuomeniniuose renginiuose. Paaiškėjo, kad 26 % Šiaulių m. gyvenančių neįgaliųjų, bei 10 % tiriamųjų iš Liepojos m. visuomeniniuose renginiuose nesilanko. Šios tiriamųjų grupės buvo prašoma pagrįsti šį požiūrį – pusė respondentų iš Šiaulių m. pritarė siūlomam teiginiui kad visuomeniniuose renginiuose yra nesudaromos sąlygos lankytis neįgaliesiems, trečdalis tiriamųjų argumentavo, kad „...visuomeniniuose renginiuose lankosi tik šiltuoju metų laiku, kadangi žiemą yra sudėtinga judėti šaligatviais“, „...nes gatvių, šaligatvių, bei aikštelių infrastruktūra yra nepritaikyta judėti asmenims su judėjimo negalia“, „...nes neturi pritaikyto transporto, o viešasis transportas nepritaikytas asmenims su negalia“, bei „...nėra kas palydi į renginius, o vienam per sudėtinga“²⁰. Likusi respondentų dalis abiejų tyrimo vykdymo vietovių prašytų argumentų savo atsakymams nepateikė.

²⁰ Sugrupuoti respondentų atsakymai į atviro tipo klausimus.

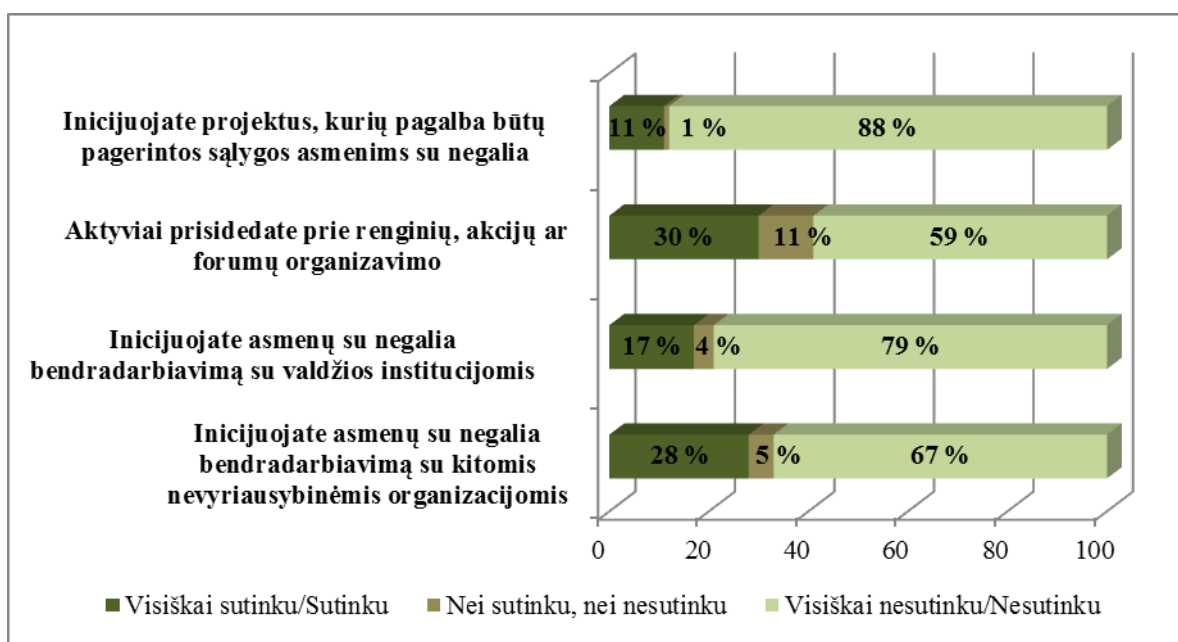
2.3.3.1.6 pav. Šiaulių m. (Lietuva) gyvenančių neįgaliųjų kultūrinės/socialinės veiklos charakteristika, n=100, %

Didžioji dalis (68 %) tyrime sutikusių dalyvauti neįgaliųjų iš Šiaulių m. *priklauso asmenų su negalia organizacijoms, klubams ar draugijoms*, tačiau dauguma respondentų jokia kita visuomenine veikla neužsiima (*nelanko užsiėmimų kuriuose kuriama (pvz., rankdarbių, keramikos ir pan.)* (82 %), *nepriklauso chorui, ansambliui ar muzikantų grupei* (94 %) ir kt.) (2.5.1.6 pav.). 38 % respondentų nurodė *dalyvaujantys įvairiuose asmenų su negalia susibūrimuose, nes jiems labai svarbu bendrauti su asmenimis, taip pat turinčiais negalią*, panašus respondentų skaičius (35 %) šiuo klausimu pasisakė be nuomonės (2.3.3.1.6 pav.).

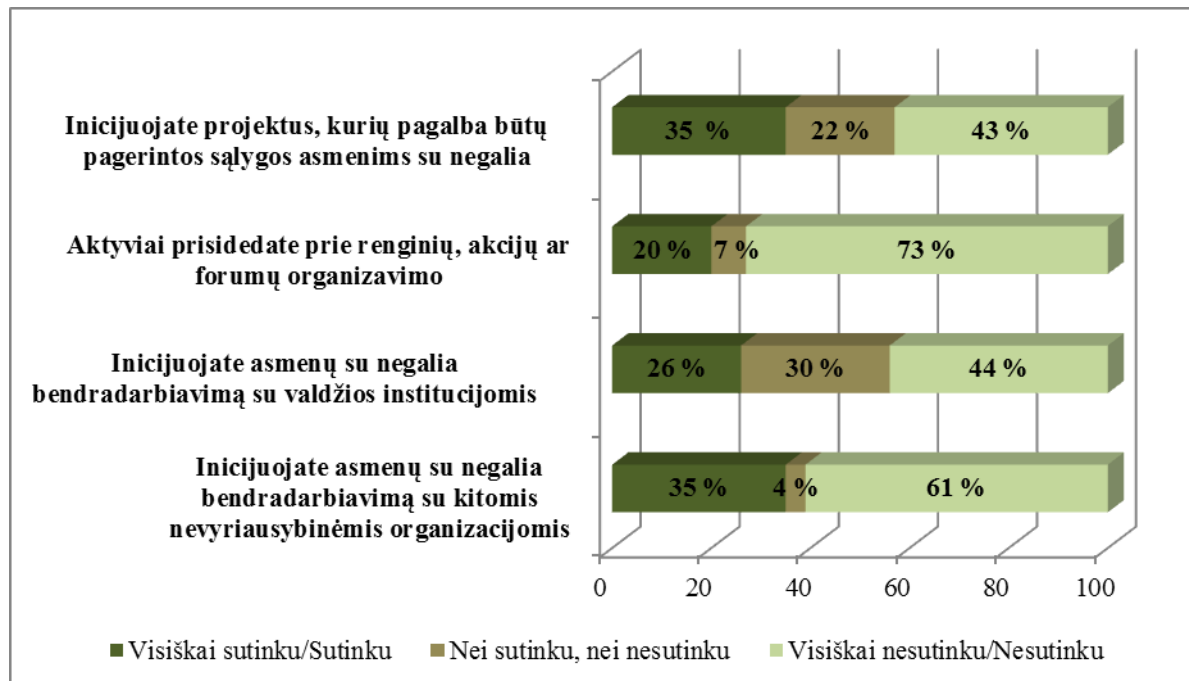
2.3.3.1.7 pav. Liepojos m. (Latvija) gyvenančių neįgaliųjų kultūrinės/socialinės veiklos charakteristika, n=100, %

Asmenų su negalia organizacijoms, klubams ar draugijoms priklauso 63 % tyrimo dalyvių, gyvenančių Liepojos m. – beveik tiek pat kiek ir Šiaulių m. Tačiau, skirtingai nei Šiaulių m., net 43 % Liepojos m. gyvenančių neįgaliųjų lanko užsiėmimus, kuriuose kuriama (pvz., rankdarbių, keramikos ir pan.), 34 % tiriamųjų priklauso chorui, ansambliui ar muzikantų grupei (2.3.3.1.7 pav.).

2.3.3.1.8 pav. Šiaulių m. (Lietuva) gyvenančių neįgaliųjų kitos veiklos, kuriomis jie užsiima įgyvendindami savo socialinius/kultūrinius poreikius n=100, %

Tyrimo duomenys rodo, kad tik trečdalis (30 %) Šiaulių m. gyvenančių neįgaliųjų *aktyviai prisideda prie renginių, akcijų ar forumų organizavimo*, bei vos trečdalis (28 %) *inicijuoja asmenų su negalia bendradarbiavimą su kitomis nevyriausybinėmis organizacijomis* (2.3.3.1.8 pav.).

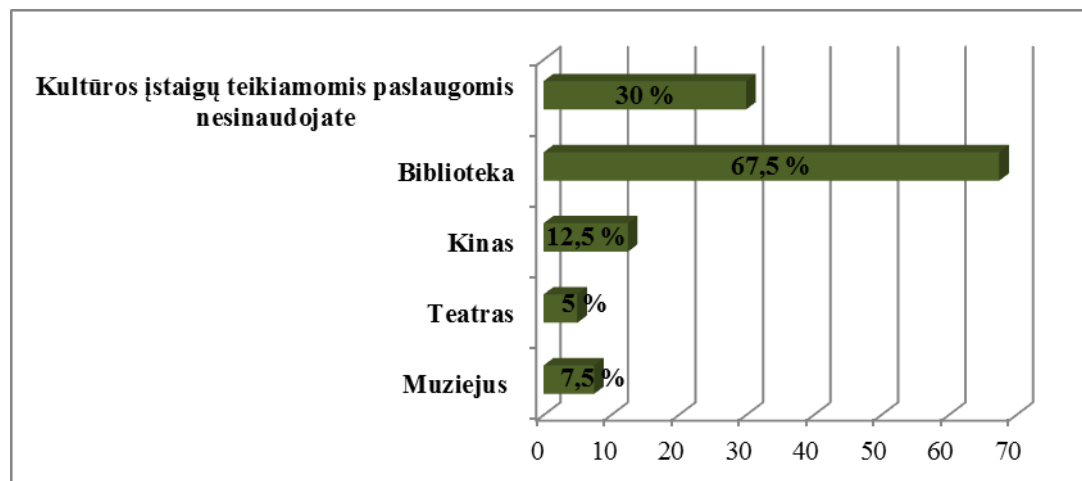

2.3.3.1.9 pav. *Liepojos m. (Latvija) gyvenančių neįgaliųjų kitos veiklos, kuriomis jie užsiima įgyvendindami savo socialinius/kultūrinius poreikius n=100, %*

Neįgalieji, gyvenantys Liepojos m. aktyviau nei respondentai iš Šiaulių m. *inicijuoja asmenų su negalia bendradarbiavimą su kitomis nevyriausybinėmis organizacijomis* (7 % didesnis rodiklis), *inicijuoja asmenų su negalia bendradarbiavimą su valdžios institucijomis* (9 % didesnis rodiklis), bei *inicijuoja projektus, kurių pagalba būtų pagerintos sąlygos asmenims su negalia* (24 % didesnis rodiklis) (2.3.3.1.9 pav.).

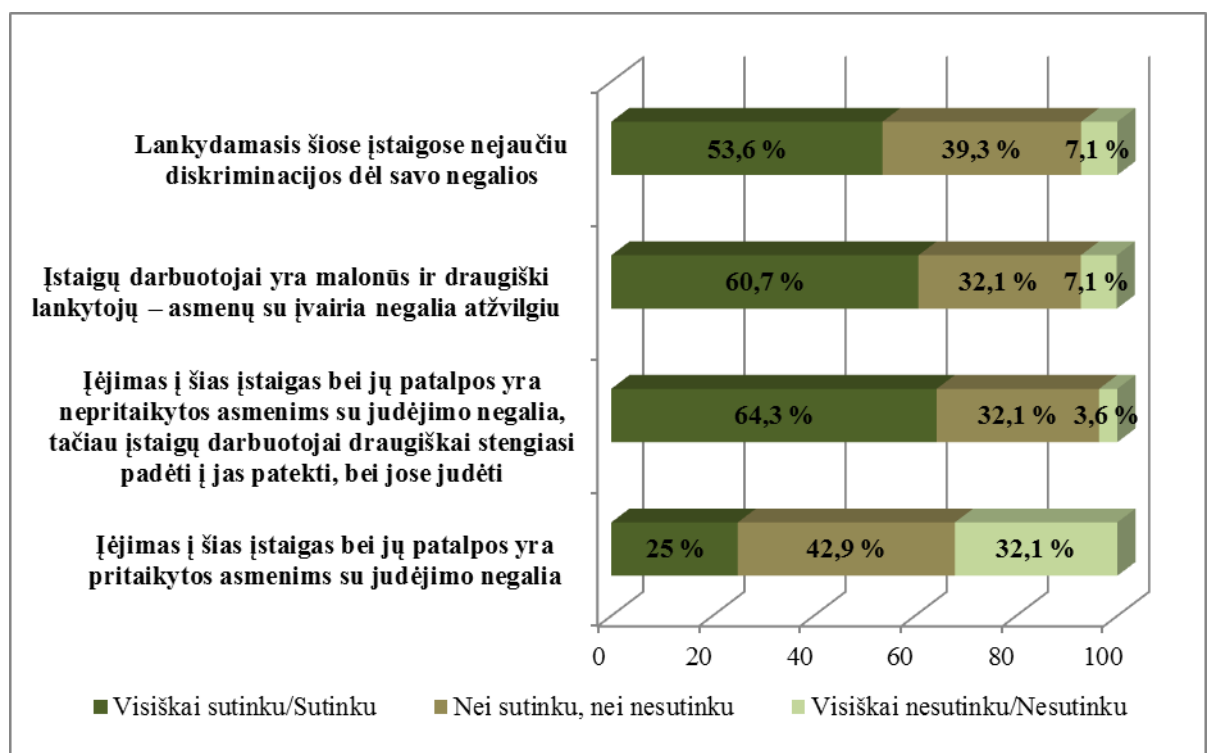
2.3.3.2. Atvejo analizė: Radviliškio m./raj. (Lietuva) neįgaliųjų iniciatyvos bei galimybės užsiimti visuomenine veikla

Šiame poskyryje pateikiami tyrimo rezultatai, atskleidžiantys neįgaliųjų, gyvenančių Radviliškio m./raj. socialinio bei kultūrinio aktyvumo poreikį. Siekta išsiaiškinti, kaip dažnai tiriamieji domisi kultūriniu gyvenimu, ar priklauso nevyriausybinėms organizacijoms ar formalioms grupėms, ar užsiima idėjų, naudingų neįgaliesiems, kaip lygiateisei visuomenės grupei, inicijavimu.

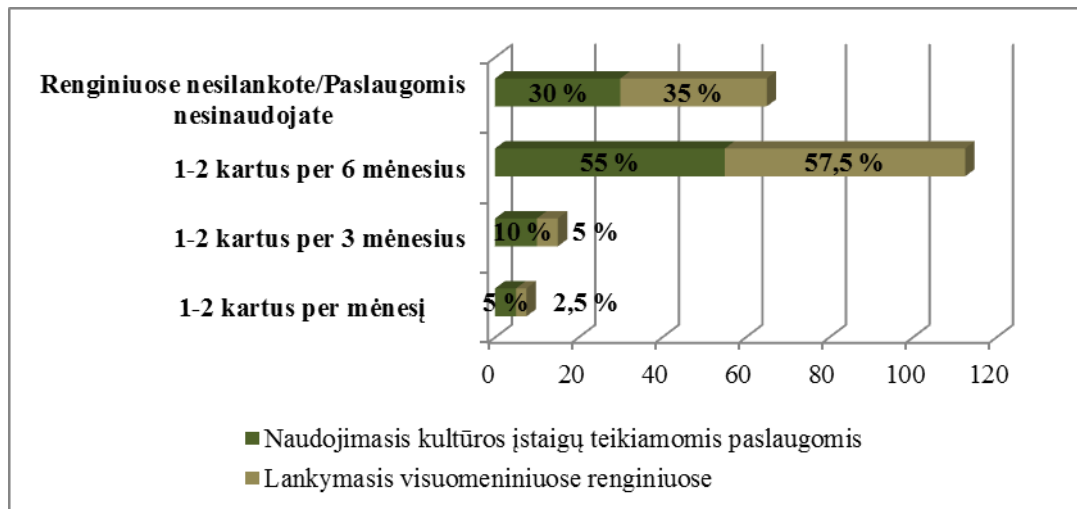
2.3.3.2.1 pav. Kultūros įstaigų teikiamos paslaugos, kuriomis naudojasi Radviliškio m./raj. (Lietuva) gyvenančios neįgalieji, n=40, %

Vienas iš atlikto tyrimo tikslų buvo išanalizuoti Radviliškio m./raj. gyvenančių neįgaliųjų kultūrinį bei socialinį aktyvumą kaip vieną iš neįgaliųjų socialinės integracijos faktorių. Dėl šios priežasties buvo siekta identifikuoti kultūros paslaugas, kuriomis naudojasi minėti tyrimo dalyviai. Iš 2.3.3.2.1 pav. pateiktų duomenų matyti, kad didžioji dalis (67,5 %) respondentų naudojasi bibliotekos, maža dalis (12,5 %) – kino paslaugomis. Tyrimo duomenys rodo, kad net trečdalis (30 %) tyrime dalyvavusių neįgaliųjų kultūros įstaigų teikiamomis paslaugomis nesinaudoja.

2.3.3.2.2 pav. Radviliškio m./raj. (Lietuva) gyvenančių neįgaliųjų nuomonė apie aplinką kultūros paslaugas teikiančiose įstaigose, n=28, %

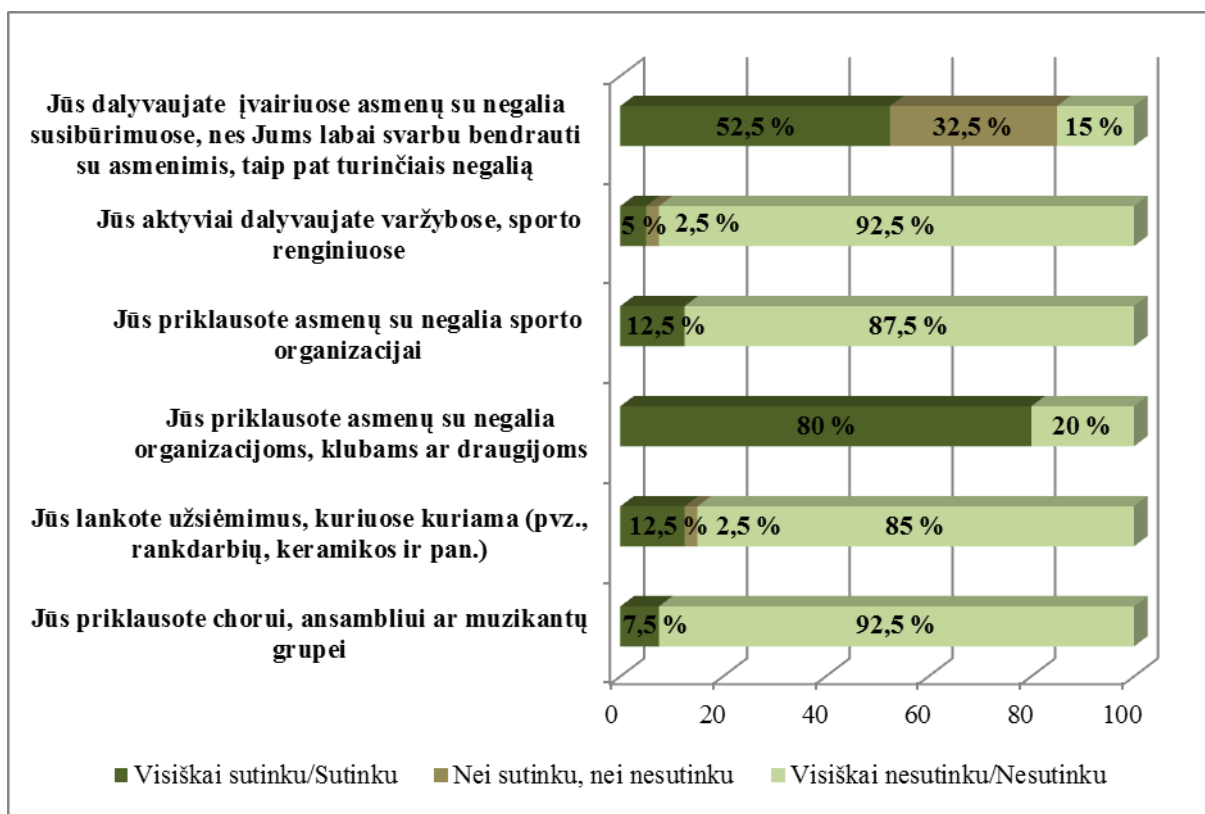
Tyrimo dalyvių buvo prašoma išsakyti nuomonę apie aplinką jų lankomose kultūros įstaigose. Didžioji dalis (64,3 %) teigė, kad įėjimas į šias įstaigas bei jų patalpas yra nepritaikytos asmenims su negalia, tačiau įstaigų darbuotojai draugiškai stengiasi padėti į jas patekti bei jose judėti. Kad įstaigų darbuotojai yra malonūs ir draugiški lankytojų – asmenų su įvairia negalia atžvilgiu teigiamai pasisakė 60,7 % respondentų, tačiau tik šiek tiek daugiau nei pusė (53,6 %) nurodė nejaučiantys diskriminacijos lankydamiesi šiose įstaigose (2.3.3.2.2 pav.).

2.3.3.2.3 pav. Radviliškio m./raj. (Lietuva) gyvenančių neįgaliųjų naudojimosi kultūros įstaigų teikiamomis paslaugomis bei lankymosi visuomeniniuose renginiuose dažnumas, n=40, %

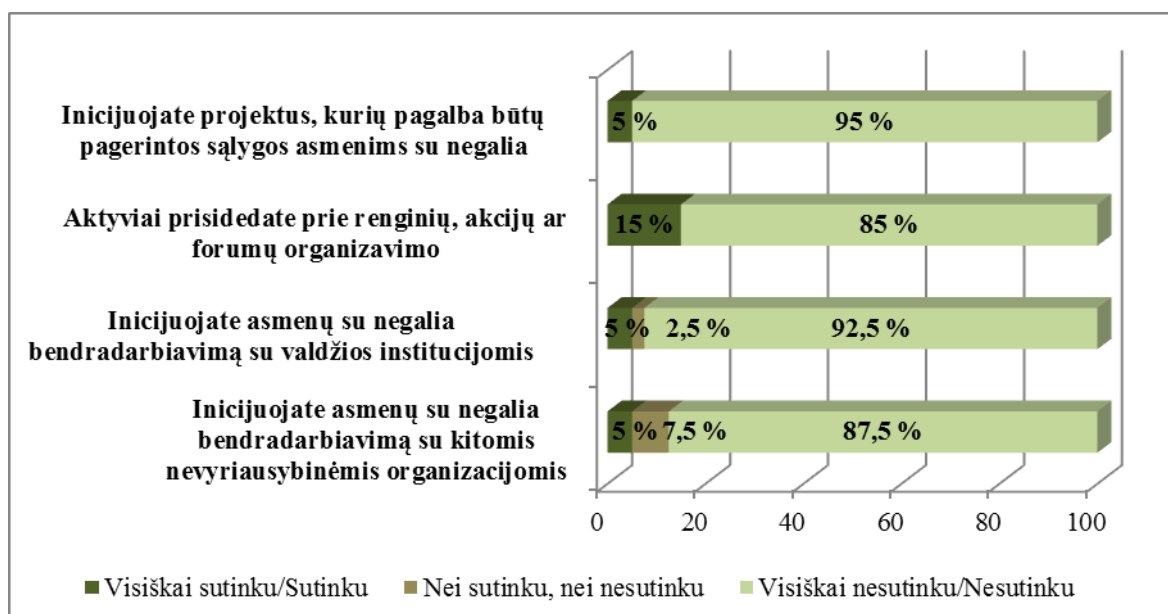
Tyrimo rezultatai atskleidė, kad 14 iš 40 apklaustų Radviliškio m./raj. gyvenančių neįgaliųjų visuomeniniuose renginiuose nesilanko. Šios respondentų grupės buvo prašoma nurodyti priežastis, kurios įtakoja šį faktą. Pusė tiriamųjų (7) teigė manantys, kad visuomeniniuose renginiuose nesudaromos sąlygos lankytis neįgaliesiems. 5 – kad *neleidžia sveikata*, 2 – kad *trūksta informacijos apie įvairius renginius*.

Likusios respondentų grupės buvo prašoma apibūdinti kaip dažnai jie lankosi visuomeniniuose renginiuose bei naudojami kultūros įstaigų teikiamomis paslaugomis. Paaikškėjo, kad dažniausiai tyrime dalyvavę neįgalieji minėtose įstaigose bei visuomeniniuose renginiuose lankosi tik *1–2 kartus per 6 mėn.*, net daugiau nei trečdalis (35 %) respondentų teigė visuomeniniuose renginiuose *nesilankantys*, trečdalis (30 %) tiriamųjų taip pat nurodė nesinaudojantys kultūros įstaigų teikiamomis paslaugomis (2.3.3.2.3 pav.).

2.3.3.2.4 pav. Radviliškio m./raj. (Lietuva) gyvenančių neįgaliųjų kultūrinės/socialinės veiklos charakteristika, n=40, %

Tyrimo dalyvių taip pat buvo prašoma charakterizuoti savo kultūrinę/socialinę veiklą. Tyrimo duomenys parodė, kad dauguma (80 %) respondentų *priklauso asmenų su negalia organizacijoms, klubams ar draugijoms*, tačiau tik šiek tiek daugiau nei pusė (52,5 %) tyrimo dalyvių sutiko, kad *jie dalyvauja įvairiuose asmenų su negalia susibūrimuose, nes jiems yra labai svarbu bendrauti su asmenimis, taip pat turinčiais negalią*. Dauguma tiriamųjų nelanko užsiėmimų, kuriuose kuriama, *nepriklauso sporto organizacijoms* ar chorams ar ansambliams (2.3.3.2.4 pav.).

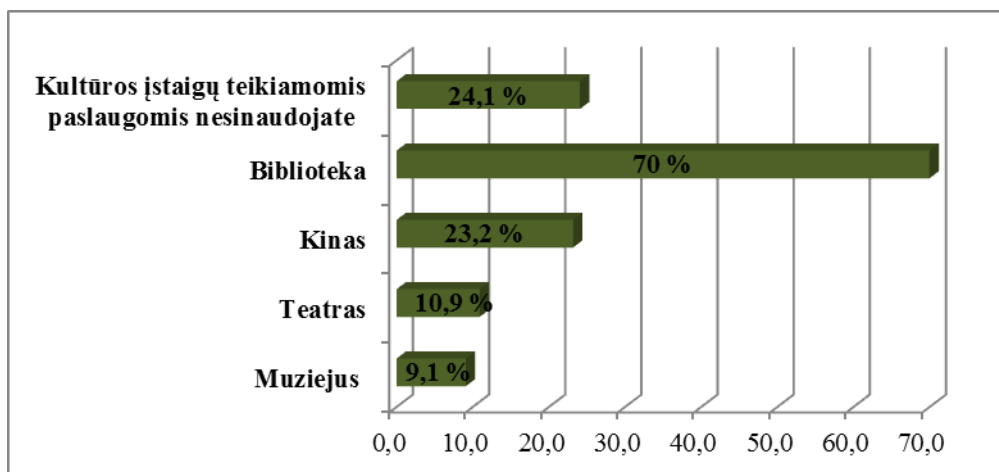

2.3.3.2.5 pav. Radviliškio m./raj. (Lietuva) gyvenančių neįgaliųjų kitos veiklos, kuriomis jie užsiima įgyvendindami savo socialinius/kultūrinius poreikius n=40, %

Dauguma tyrime dalyvavusių Radviliškio m./raj. gyvenančių neįgaliųjų *neinicijuoja projektų, kurių pagalba būtų pagerintos sąlygos asmenims su negalia, bendradarbiavimo su valdžios institucijomis ar kitomis nevyriausybinėmis organizacijomis*. Tik 15 % respondentų teigė aktyviai prisidedantys prie renginių, akcijų ar forumų organizavimo (2.3.3.2.5 pav.).

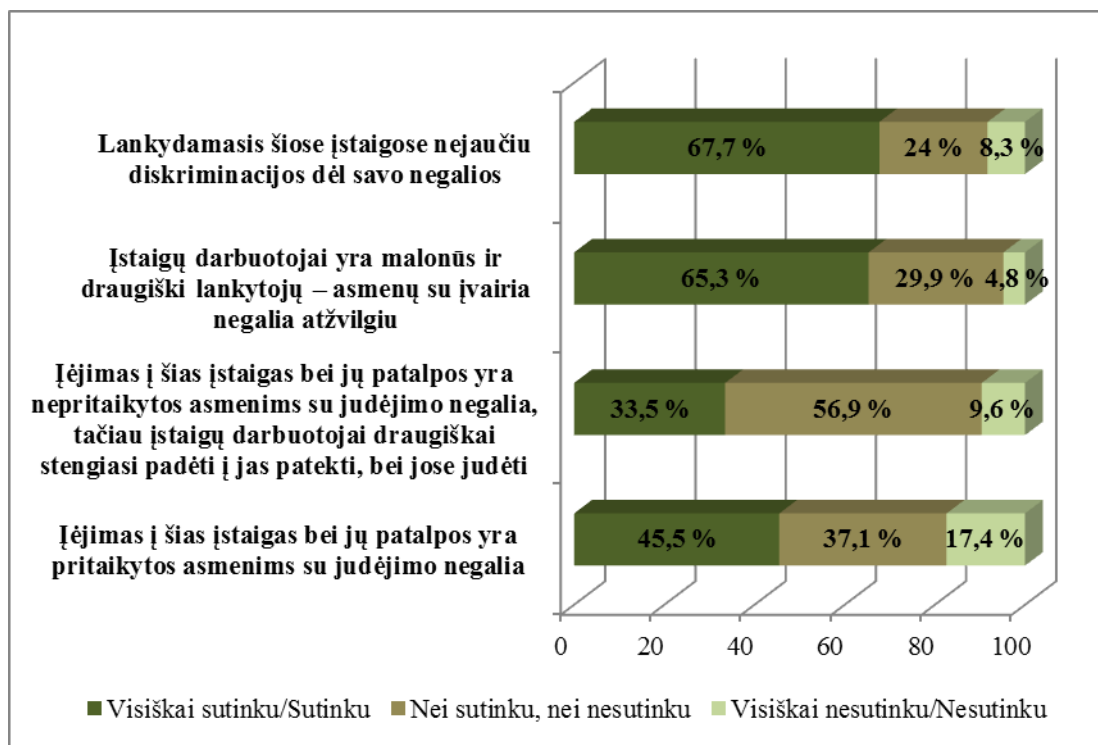
2.3.3.3. Atvejo analizė: Šiaulių regiono (Lietuva) neįgaliųjų iniciatyvos bei galimybės užsiimti visuomenine veikla

Šiame poskyryje pateikiami tyrimo rezultatai, atskleidžiantys neįgaliųjų, gyvenančių Šiaulių regione, socialinio bei kultūrinio aktyvumo poreikį. Siekta išsiaiškinti, kaip dažnai tiriamieji domisi kultūrinio gyvenimu, ar priklauso nevyriausybinėms organizacijoms ar formalioms grupėms, užsiima idėjų, naudingų neįgaliesiems, kaip lygiateisei visuomenės grupei, inicijavimu.

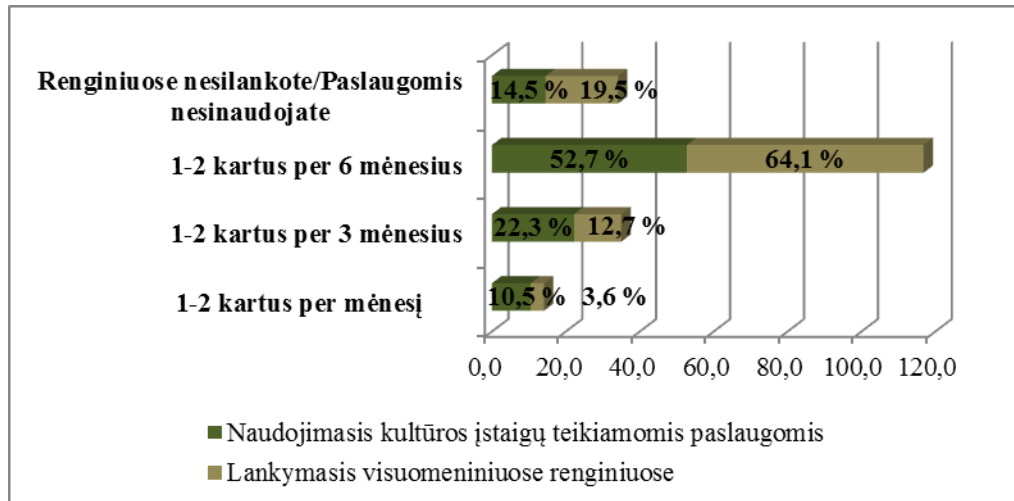
2.3.3.3.1 pav. Kultūros įstaigų teikiamos paslaugos, kuriomis naudojasi Šiaulių regione (Lietuva) gyvenantys neįgalieji, n=220, %

Tyrimo rezultatai parodė, kad dauguma (70 %) Šiaulių regione gyvenančių neįgaliųjų naudojami *bibliotekos*, 23,2 % – *kino* paslaugomis. 24,1 % visų Šiaulių regione gyvenančių tyrime dalyvavusių neįgaliųjų *kultūros įstaigų teikiamomis paslaugomis nesinaudoja* (2.3.3.3.1 pav.).

2.3.3.3.2 pav. Šiaulių regione (Lietuva) gyvenančių neįgaliųjų nuomonė apie aplinką kultūros paslaugas teikiančiose įstaigose, n=167, %

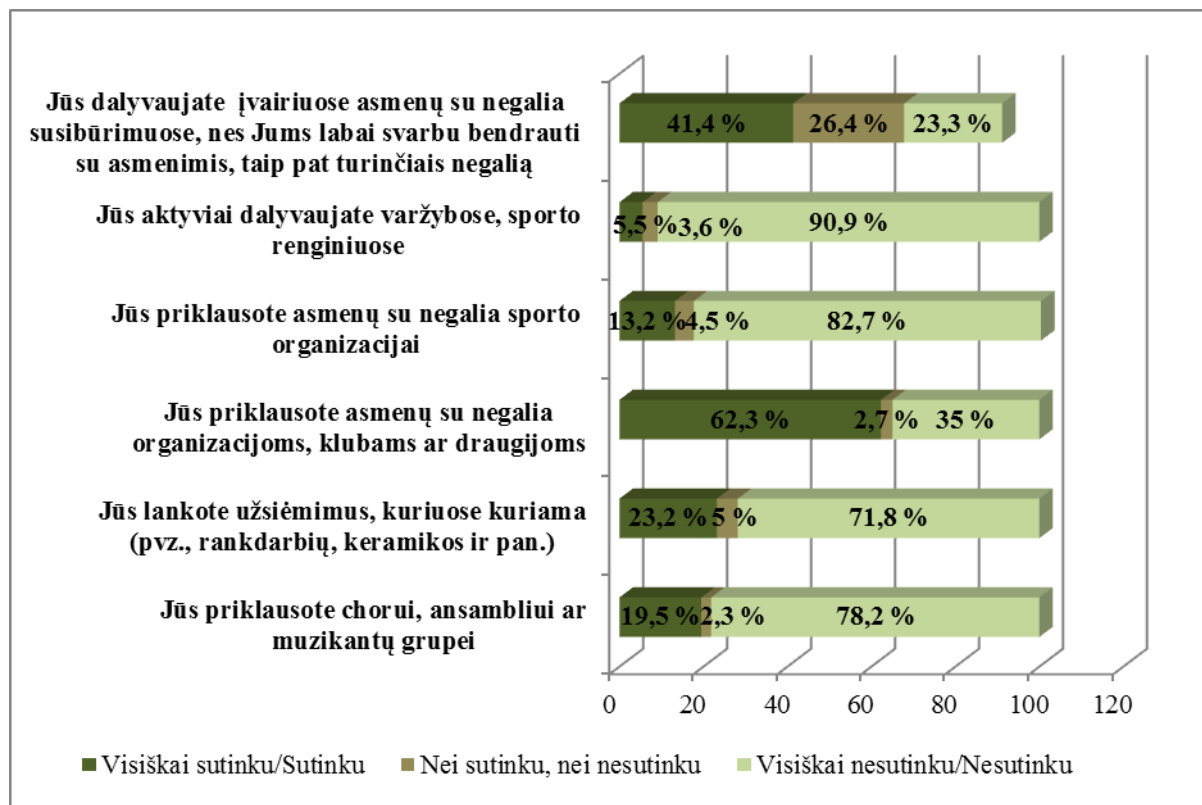
Tyrimo dalyvių buvo prašoma pasisakyti apie aplinką jų lankomose kultūros įstaigose. Paaikškėjo, kad tik 67,7 % respondentų lankydami šiose įstaigose nejaučia diskriminacijos dėl savo negalios, 65,3 % tikino, kad minėtų įstaigų darbuotojai yra malonūs ir draugiški lankytojų – asmenų su įvairia negalia atžvilgiu (2.3.3.3.2 pav.). Akcentuotina, kad tik 45,5 % tiriamųjų patikino, kad kultūros paslaugas teikiančių įstaigų patalpos yra pritaikytos asmenims su judėjimo negalia.

2.3.3.3.3 pav. Šiaulių regione (Lietuva) gyvenančių neįgaliųjų naudojimosi kultūros įstaigų teikiamomis paslaugomis bei lankymosi visuomeniniuose renginiuose dažnumas, n=220, %

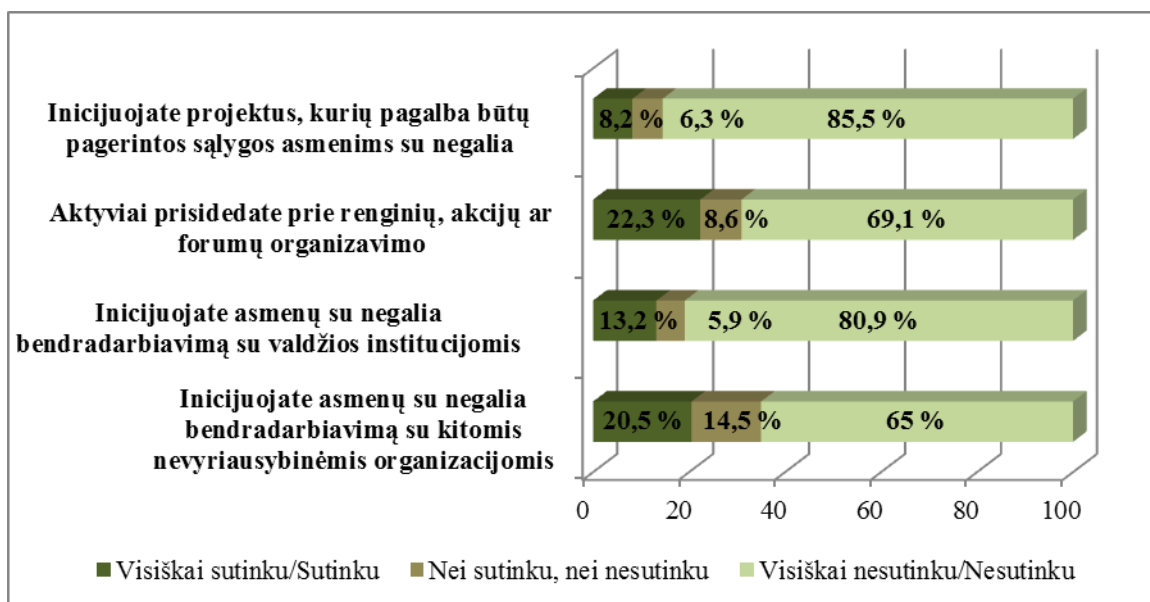
2.3.3.3.3 pav. pateikiami duomenys, atskleidžiantys kaip dažnai Šiaulių regione gyvenantys neįgalieji dalyvauja visuomenės kultūriniame gyvenime. Matyti, kad šiek tiek daugiau nei pusė (52,7 %) tiriamųjų kultūros įstaigų teikiamomis paslaugomis naudojasi 1–2 per 6 mėn. Tokiu pat dažnumu didžioji dalis tyrimo dalyvių (64,1 %) lankosi visuomeniniuose renginiuose.

44 iš 220 apklaustų Šiaulių regione gyvenančių neįgaliųjų teigė nesilankantys visuomeniniuose renginiuose. Jų buvo prašoma nurodyti priežastis, kurios įtakoja šį sprendimą. Apibendrinus tyrimo duomenis paaikškėjo, kad dalis tyrime dalyvavusių neįgaliųjų nesilanko minėtuose renginiuose, nes juose yra nesudaromos sąlygos lankytis neįgaliesiems. Trečdalis respondentų akcentavo, kad tam beleidžia sveikata, likusi dalis – kad trūksta informacijos apie įvairius renginius.

2.3.3.3.4 pav. Šiaulių regione (Lietuva) gyvenančių neįgaliųjų kultūrinės/socialinės veiklos charakteristika, n=220, %

Tyrimu siekta charakterizuoti Šiaulių regione gyvenančių neįgaliųjų kultūrinę/socialinę veiklą. Paaiškėjo, kad respondentų veikla nėra ženkliai diferencijuota – didžioji dalis (62,3 %) tyrimo dalyvių *priklauso asmenų su negalia organizacijoms, klubams ar draugijoms*, 23,2 % lanko užsiėmimus, kuriuose kuriama. Tik 41,4 % respondentų teigė, kad *dalyvauja įvairiuose asmenų su negalia susibūrimuose, nes jiems yra svarbu bendrauti su asmenimis, taip pat turinčiais negalią* (2.3.3.3.4 pav.).

2.3.3.3.5 pav. Šiaulių regione (Lietuva) gyvenančių neįgaliųjų kitos veiklos, kuriais jie užsiima įgyvendindami savo socialinius/kultūrinius poreikius n=220, %

Atlikto tyrimo rezultatai taip pat atskleidė, kad tik 22,3 % tiriamųjų *aktyviai prisideda prie renginių, akcijų ar forumų organizavimo*, 20,5 % respondentų *inicijuoja asmenų su negalia bendradarbiavimą su kitomis nevyriausybinėmis organizacijomis* (2.3.3.3.5 pav.).

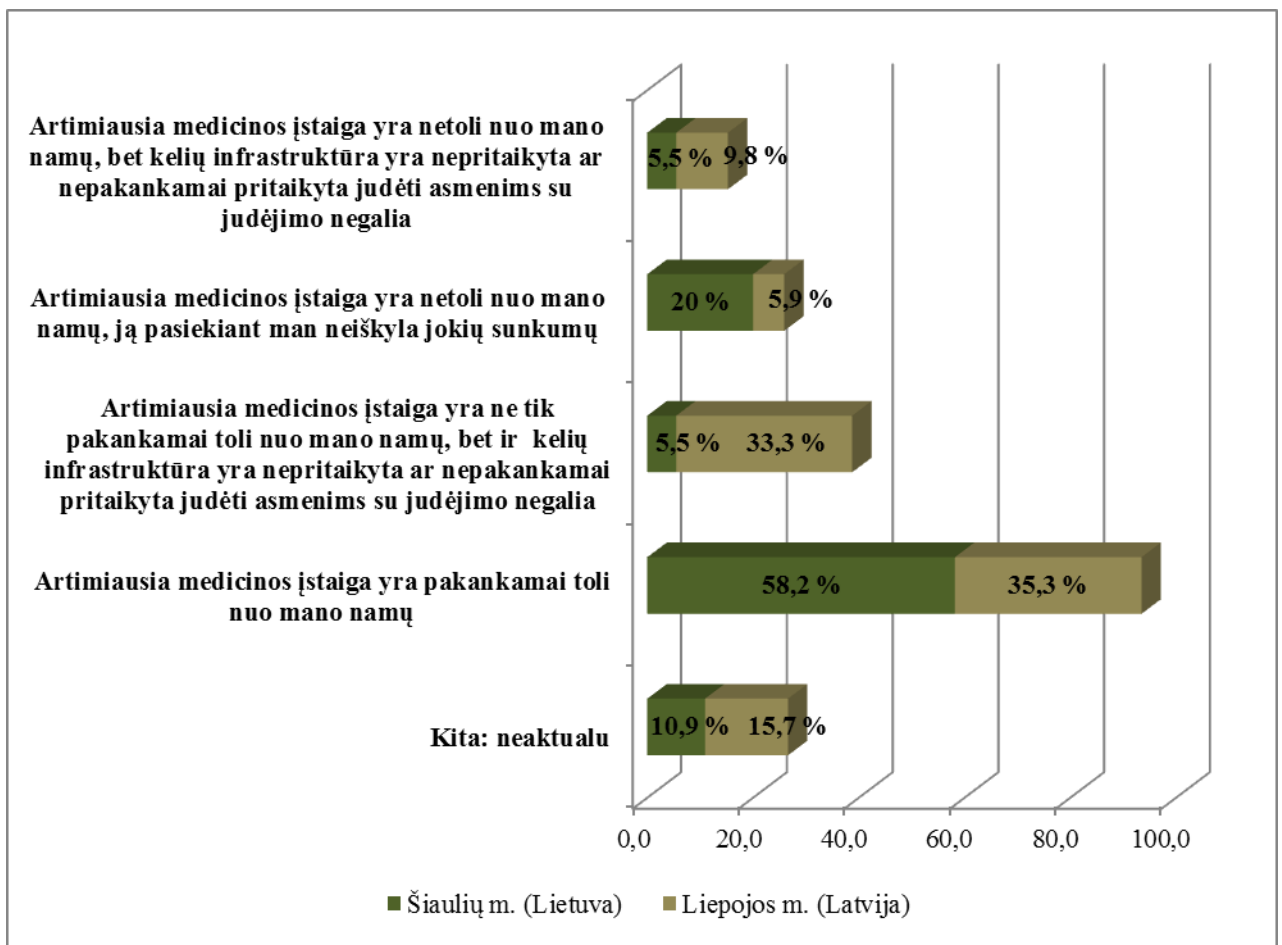
2.3.4. Viešosios aplinkos pritaikymas judėjimo negalią ar judėjimo funkcinį sutrikimą turintiems asmenims

Lietuvoje daugiau kaip 60 tūkst. neįgaliųjų, turinčių judėjimo funkcijos sutrikimų, patiria netiesioginę diskriminaciją dėl nepritaikytos fizinės aplinkos. Ši problema keliama ir Europos Sąjungos lygmeniu. Renovuojami ir modernizuojami statiniai nepritaikomi neįgaliesiems, o nepritaikyta aplinka riboja neįgaliųjų savarankiškumą ir galimybes nevaržomai judėti.

Teisės aktai įpareigoja pritaikyti pastatus neįgaliųjų poreikiams tik pertvarkomose statinio dalyse. Tokios nuostatos neužtikrina, kad visi viešosios paskirties pastatai ir objektai būtų pritaikomi neįgaliesiems, taip pat neaiškūs pritaikymo terminai.

2.3.4.1. Atvejo analizė: viešosios aplinkos pritaikymas judėjimo negalią ar judėjimo funkcinį sutrikimą turintiems asmenims Šiaulių m. (Lietuva)

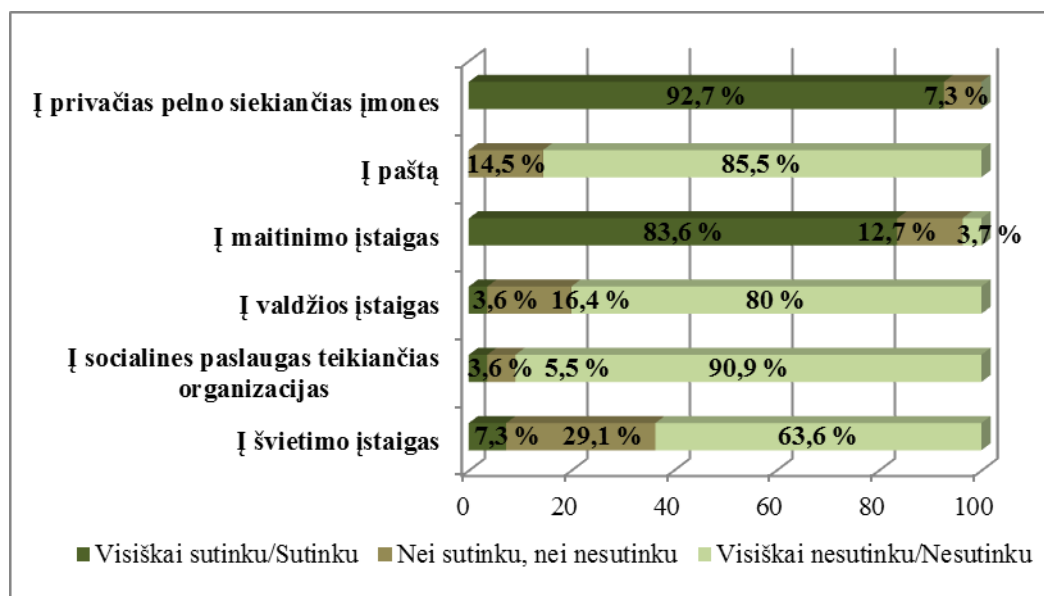
Šiame poskyryje pateikiami tyrimo duomenys, charakterizuojantys esamą situaciją aplinkos pritaikymo Šiaulių m. gyvenančių, judėjimo negalią ar judėjimo funkcinį sutrikimą (toliau – judėjimo negalią turinčių) asmenų atžvilgiu. Siekiama išsiaiškinti, su kokiais sunkumais judėjimo negalią turintys asmenys susiduria bandydami patekti į visuomeninės paskirties pastatus bei juose judėti.

2.3.4.1.1 pav. Šiaulių m. (Lietuva) n=55 bei Liepojos m. (Latvija) n=51 gyvenančių, judėjimo negalią turinčių asmenų nuomonė apie sunkumus, iškylančius vykstant į artimiausias medicinos įstaigas, %

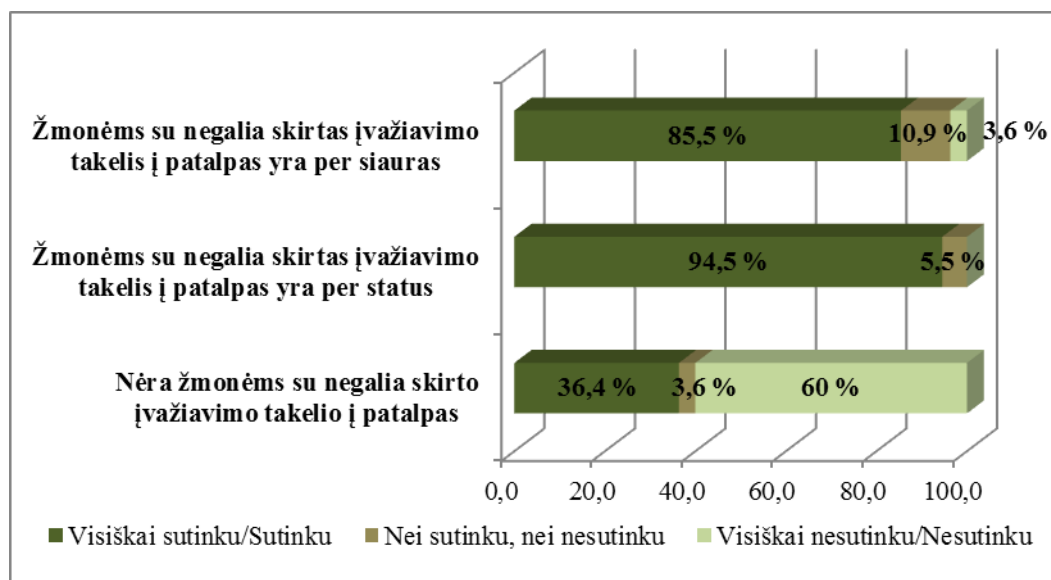
Tyrimo rezultatai parodė, kad 23,6 % Šiaulių m. gyvenančių bei judėjimo negalią turinčių asmenų siekdami patekti į medicinos įstaigas susiduria su jiems nepritaikyta infrastruktūra. Tuo tarpu su sunkumais patenkant į šias įstaigas susiduria tik 6 % Liepojos m. gyvenančių bei minėtą negalią turinčių asmenų. Iš 2.3.4.1.1 pav. pateiktų duomenų matyti, kaip Šiaulių m. bei Liepojos m. gyvenantys judėjimo negalią turintys asmenys aktualizuoja sunkumus, išskylančius vykstant į medicinos įstaigas.

Daugiau nei pusė (58,2 %) Šiaulių m. gyvenančių neįgaliųjų nurodė, kad *artimiausia medicinos įstaiga yra pakankamai toli nuo jų namų*, tuo tarpu su šiuo teiginiu sutiko tik daugiau nei trečdalis (35,3 %) tyrimo dalyvių iš Liepojos m. Tačiau taip pat daugiau nei trečdalis (33,3 %) respondentų iš Liepojos m. akcentavo, kad *artimiausia medicinos įstaiga yra ne tik pakankamai toli nuo jų namų, bet ir kelių infrastruktūra yra nepritaikyta ar nepakankamai pritaikyta judėti asmenims su judėjimo negalia*.

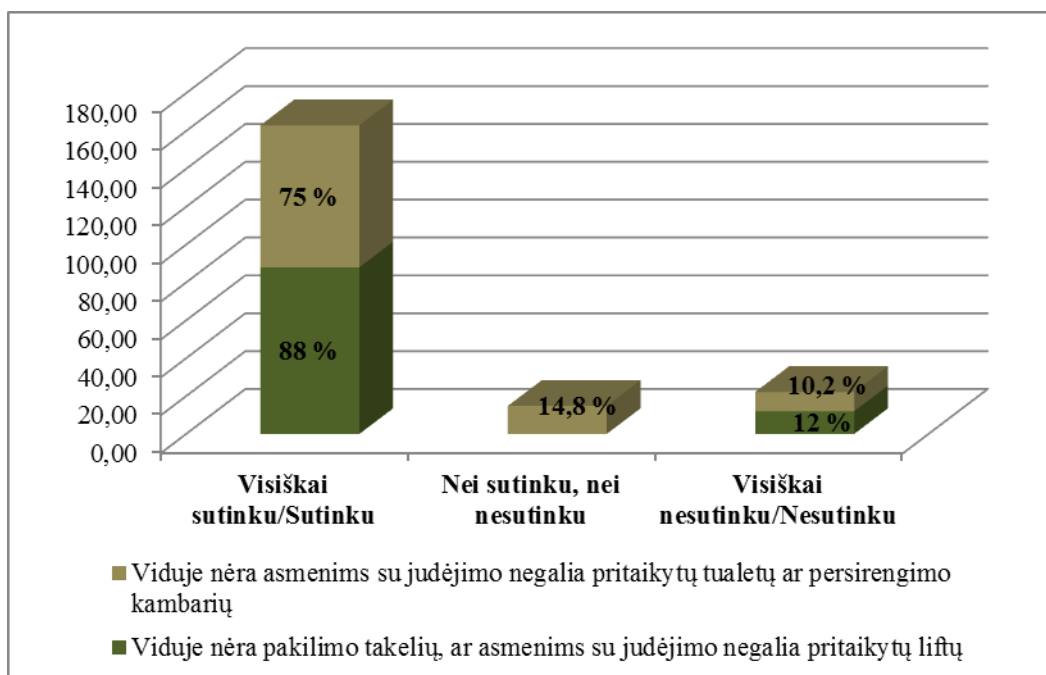
2.3.4.1.2 pav. Visuomeninių pastatų, į kuriuos patenkant Šiaulių m. (Lietuva) gyvenantys judėjimo negalią turintys asmenys susiduria su jiems nepritaikyta infrastruktūra, charakteristika n=55, %

Šiaulių m. gyvenančių, judėjimo negalią turinčių tyrimų dalyvių buvo prašoma identifikuoti visuomeninės paskirties pastatus, į kuriuos patenkant jie susiduria su jiems nepritaikyta infrastruktūra. 2.3.4.1.2 pav. pateikti duomenys leidžia teigti, kad dauguma (92,7 %) tyrime dalyvavusių neįgaliųjų susiduria su sunkumais bandydami patekti į *privačias pelno siekiančias įmones, maitinimo įstaigas* (83,6 %). Mažiausiai sunkumų neįgaliesiems iškyla siekiant patekti į *socialines paslaugas teikiančias organizacijas* (90,9 %), *paštą* (85,5 %), *valdžios įstaigas* (80 %).

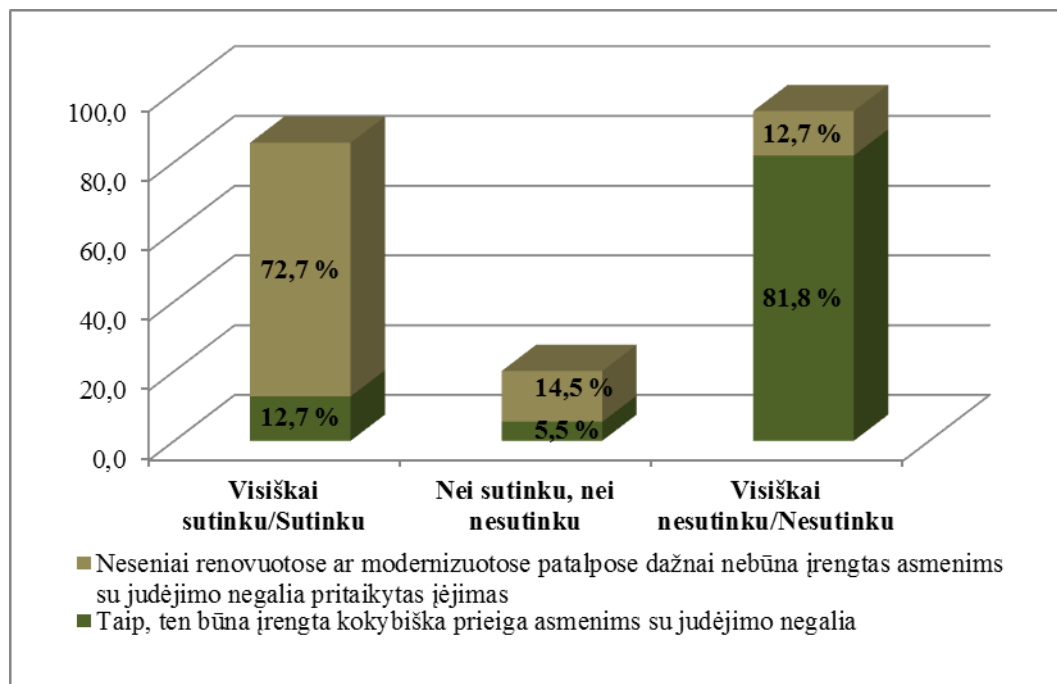
2.3.4.1.3 pav. Visuomeninės paskirties pastatų pritaikymo Šiaulių m. (Lietuva) gyvenantiems judėjimo negalią turintiems asmenims charakteristika, n=55, %

Tirta, su kokiais sunkumais Šiaulių m. gyvenantys bei judėjimo negalią turintys asmenys susiduria bandydami patekti į visuomeninės paskirties pastatus. Dauguma (94,5 %) tiriamųjų kaip viena esminių aplinkos pritaikomumo problemų akcentavo faktą, kad žmonėms su judėjimo negalia skirtas įvažiavimo takelis į patalpas yra per status, bei per siauras (85,5 %) (2.3.4.1.3 pav.). Daugiau nei trečdalis (36,4 %) respondentų akcentavo, kad žmonėms su negalia skirto įvažiavimo takelio į patalpas nėra.

2.3.4.1.4 pav. Sunkumai, su kuriais visuomeninės paskirties pastatų viduje susiduria judėjimo negalią turintys asmenys, gyvenantys Šiaulių m. (Lietuva), n=55, %

Šiaulių m. gyvenančių tyrimo dalyvių buvo prašoma išsakyti nuomonę apie visuomeninės paskirties pastatų patalpų pritaikymą judėjimo negalią turintiems asmenims. Dauguma (88 %) judėjimo negalią turinčių asmenų pabrėžė, kad viduje nėra pakilimo takelių, ar asmenims su judėjimo negalia pritaikytų liftų, net 75 % respondentų akcentavo, kad viduje nėra asmenims su judėjimo negalia pritaikytų tualetų ar persirengimo kambarių (2.3.4.1.4 pav.).

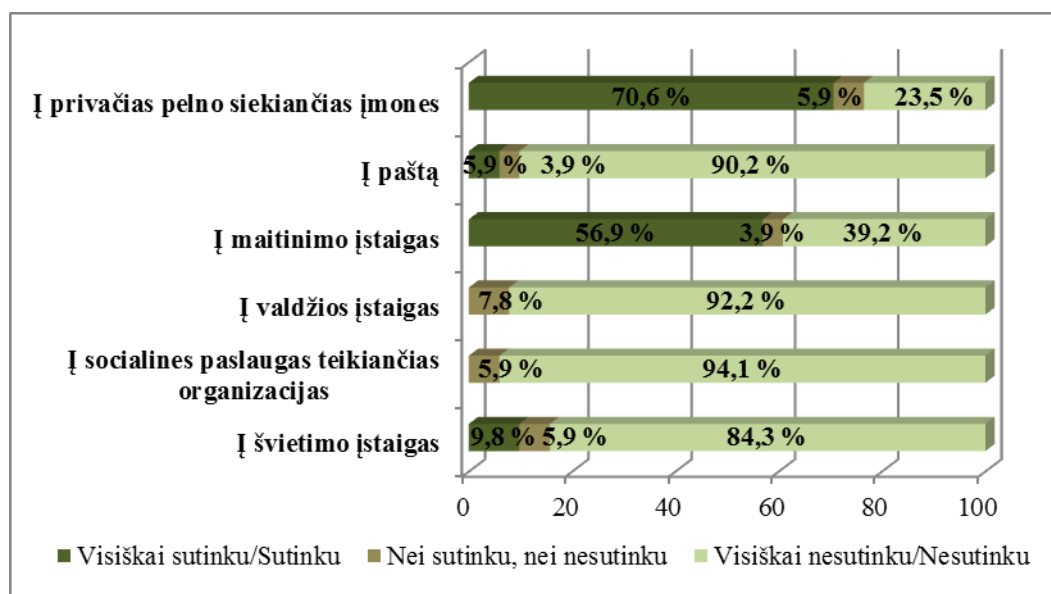

2.3.4.1.5 pav. Neseniai renovuotų ar modernizuotų visuomeninės paskirties pastatų vidaus patalpų pritaikymas asmenims su negalia: esama situacija Šiaulių m. (Lietuva), n=55, %

Tirta, su kokiais sunkumais asmenys su judėjimo negalia susiduria judėdami neseniai renovuotų ar modernizuotų visuomeninės paskirties pastatų viduje. Didžioji dalis (72,7 %) respondentų teigė, kad neseniai renovuotose ar modernizuotose patalpose dažnai nebūna įrengtas asmenims su judėjimo negalia pritaikytas įėjimas (2.3.4.1.5 pav.). Kad prie minėtų pastatų būna įrengta kokybiška prieiga asmenims su judėjimo negalia nesutiko net 81,8 % respondentų.

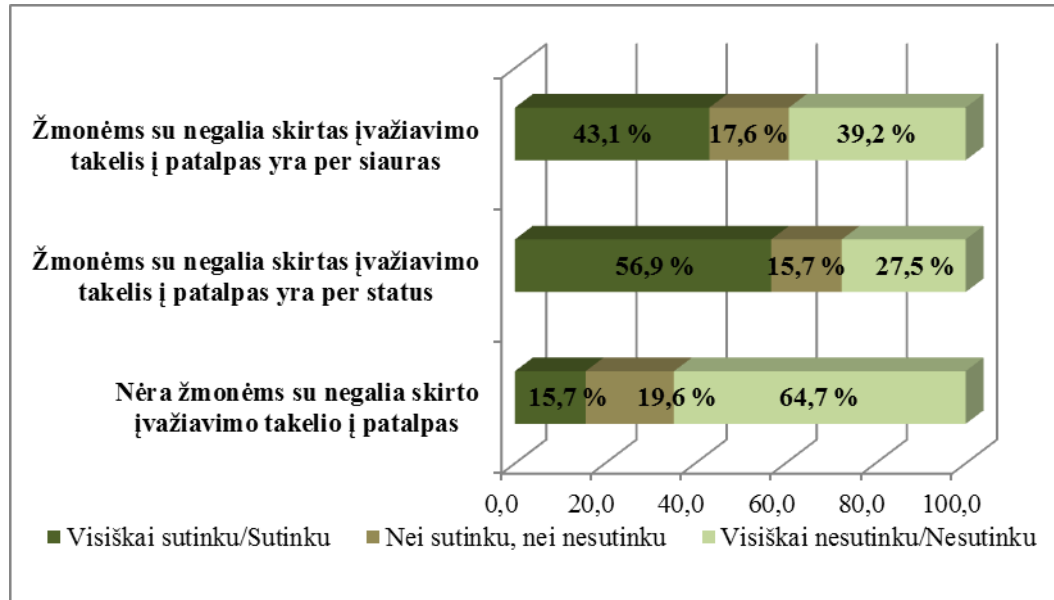
2.3.4.2. Atvejo analizė: viešosios aplinkos pritaikymas judėjimo negalią ar judėjimo funkcinių sutrikimų turintiems asmenims Liepojos m. (Latvija)

Šiame poskyryje pateikiami tyrimo duomenys, charakterizuojantys esamą situaciją aplinkos pritaikymo Liepojos m. gyvenančių, judėjimo negalią ar judėjimo funkcinių sutrikimų (toliau – judėjimo negalią turinčių) asmenų atžvilgiu. Siekiama išsiaiškinti, su kokiais sunkumais judėjimo negalią turintys asmenys susiduria bandydami patekti į visuomeninės paskirties pastatus bei juose judėti.

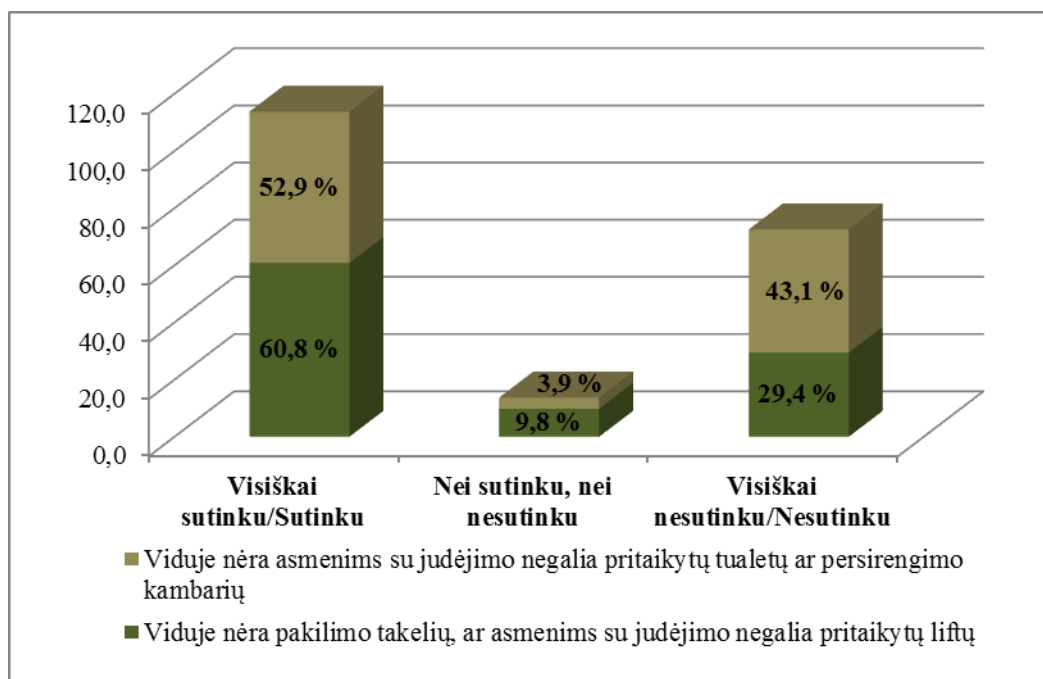
2.3.4.2.1 pav. Visuomeninių pastatų, į kuriuos patenkat Liepojos m. (Latvija) gyvenantys judėjimo negalią turintys asmenys susiduria su jiems nepritaikyta infrastruktūra, charakteristika n=51, %

Liepojos m. gyvenančių, judėjimo negalią turinčių tyrimų dalyvių buvo prašoma identifikuoti visuomeninės paskirties pastatus, į kuriuos patenkant jie susiduria su jiems nepritaikyta infrastruktūra. Tyrimo duomenys rodo, kad didžioji dalis (70,6 %) respondentų susiduria su sunkumais bandydami patekti į *privačias pelno siekiančias įmones* (t.y. 22,1 % mažiau nei Šiaulių m. gyvenančių neįgaliųjų atveju), daugiau nei pusė (56,9 %) – į maitinimo įstaigas (t.y. net 26,7 % mažiau nei Šiaulių m. atveju) (2.3.4.2.1 pav.).

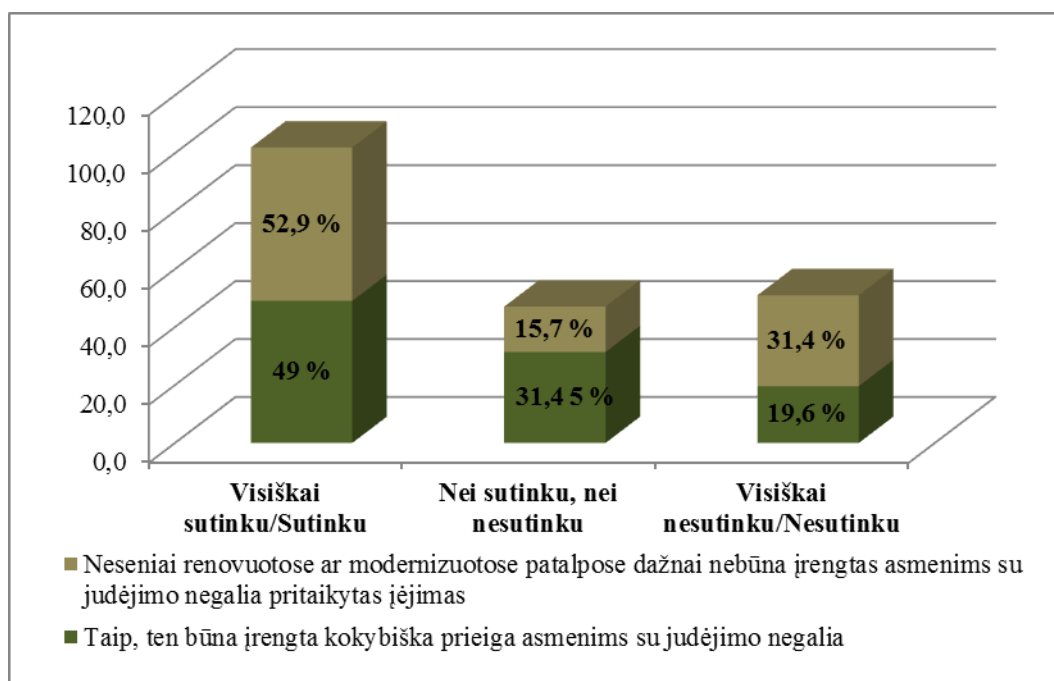
2.3.4.2.2 pav. Visuomeninės paskirties pastatų pritaikymo Liepojos m. (Latvija) gyvenantiems judėjimo negalią turintiems asmenims charakteristika, n=51, %

Tirta, su kokiais sunkumais Liepojos m. gyvenantys bei judėjimo negalią turintys asmenys susiduria bandydami patekti į visuomeninės paskirties pastatus. Paaiškėjo, kad daugiau nei pusei (56,9 %) respondentų žmonėms su negalia skirtas įvažiavimo takelis į patalpas yra per status, 43,1 % – per siauras (2.3.4.2.2 pav.). Šiaulių m. atveju minėti rodikliai yra atitinkamai net 37,6 % bei 42,4 % didesni.

2.3.4.2.3 pav. Sunkumai, su kuriais visuomeninės paskirties pastatų viduje susiduria judėjimo negalią ar judėjimo funkcinių sutrikimų turintys asmenys, gyvenantys Liepojos m. (Latvija), n=51, %

Liepojos m. gyvenančių tyrimo dalyvių buvo prašoma išsakyti nuomonę apie visuomeninės paskirties pastatų patalpų pritaikymą judėjimo negalią turintiems asmenims. 60,8 % respondentų akcentavo, kad viduje nėra pakilimo takelių, ar asmenims su judėjimo negalia pritaikytų liftų, 60,8 % – kad viduje nėra asmenims su judėjimo negalia pritaikytų tualetų ar persirengimo kambarių (2.3.4.2.3 pav.). Apibendrinus tyrimo duomenis paaiškėjo, kad Šiaulių m. yra daugiau su šiomis problemomis susiduriančių neįgaliųjų – minėti rodikliai yra 27,2 % bei 22,1 % didesni.

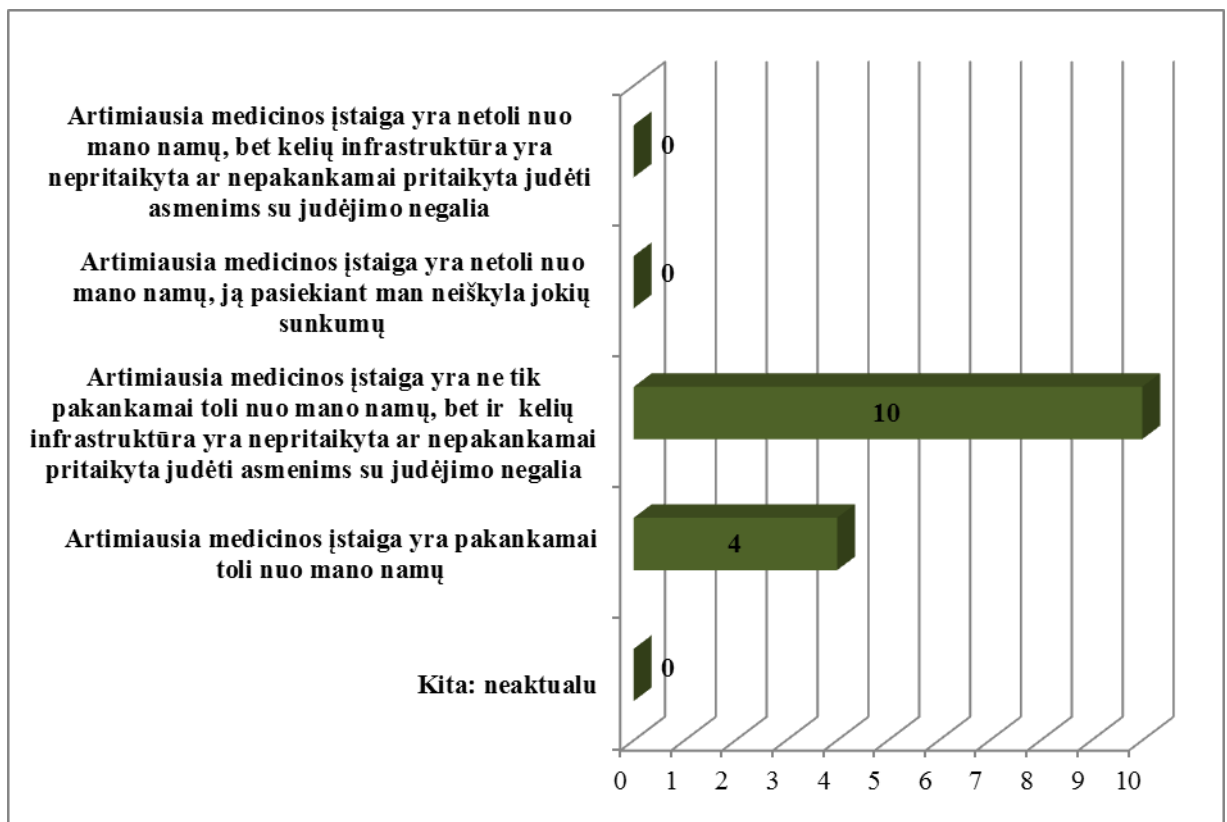
2.3.4.2.4 pav. Neseniai renovuotų ar modernizuotų visuomeninės paskirties pastatų pritaikymas asmenims su negalia ar judėjimo funkcijų sutrikimais: esama situacija Liepojos m. (Latvija), n=51, %

Tirta, su kokiais sunkumais asmenys su judėjimo negalia susiduria judėdami neseniai renovuotų ar modernizuotų visuomeninės paskirties pastatų viduje. Paaiškėjo, kad tik vos pusė (49 %) respondentų, gyvenančių Liepojos m., nurodė, kad minėtuose pastatuose yra įrengta kokybiška

prieiga asmenims su judėjimo negalia – tuo tarpu Šiaulių m. ties šiuo siūlomu teiginiu teigiamai pasisakė vos 13 % tyrimo dalyvių (2.3.4.2.4 pav.).

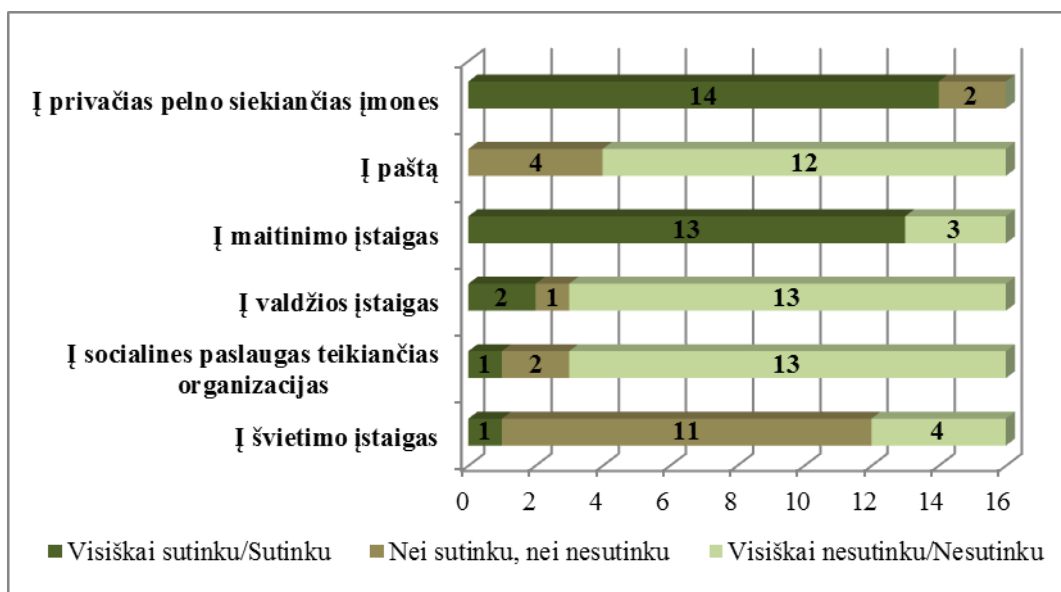
2.3.4.3. Atvejo analizė: viešosios aplinkos pritaikymas judėjimo negalią ar judėjimo funkcinį sutrikimą turintiems asmenims Radviliškio m./raj. (Lietuva)

Šiame poskyryje pateikiami tyrimo duomenys, charakterizuojantys esamą situaciją aplinkos pritaikymo Šiaulių m. gyvenančių, judėjimo negalią turinčių asmenų atžvilgiu. Siekiama išsiaiškinti, su kokiais sunkumais judėjimo negalią turintys asmenys susiduria bandydami patekti į visuomeninės paskirties pastatus bei juose judėti.

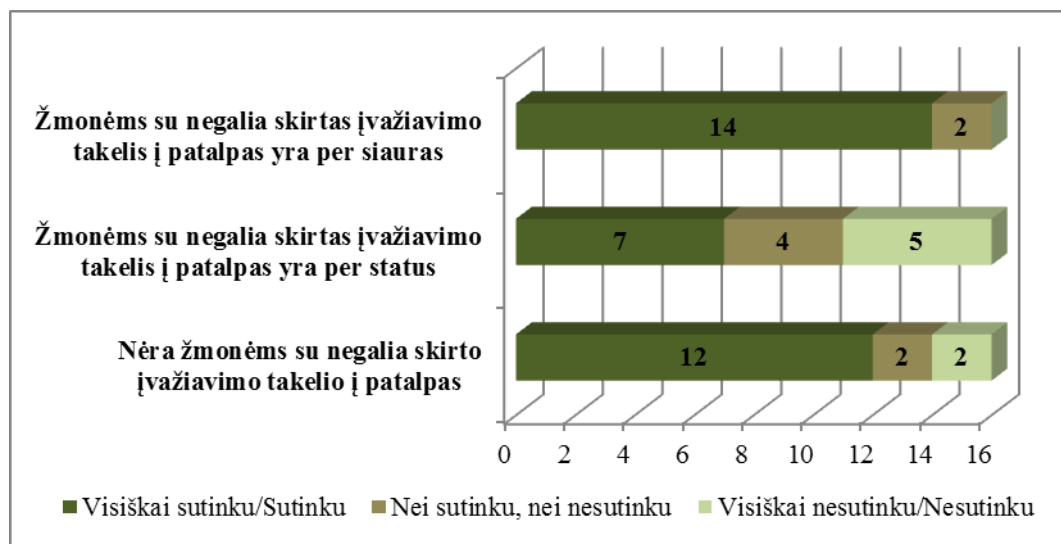
2.3.4.3.1 pav. Radviliškio m./raj. (Lietuva) gyvenančių, judėjimo negalią turinčių asmenų nuomonė apie sunkumus, išskylančius vykstant į artimiausias medicinos įstaigas, n=16, asm.

Tyrimo rezultatai parodė, kad 3 iš 16 Radviliškio m./raj. gyvenančių apklaustų judėjimo negalią turinčių asmenų susiduria su jiems nepritaikyta infrastruktūra patenkant į medicinos įstaigą. Siekta išanalizuoti, su kokiais sunkumais tyrime dalyvavę judėjimo negalią turintys asmenys susiduria vykdamy į medicinos įstaigas. Iš 2.3.4.3.1 pav. pateiktų duomenų matyti, kad dauguma (10) judėjimo negalią turinčių respondentų sutinka su siūlomu teiginiu, kad artimiausia medicinos įstaiga yra ne tik pakankamai toli nuo jų namų, bet ir kelių infrastruktūra yra nepritaikyta ar nepakankamai pritaikyta judėti asmenims su judėjimo negalia.

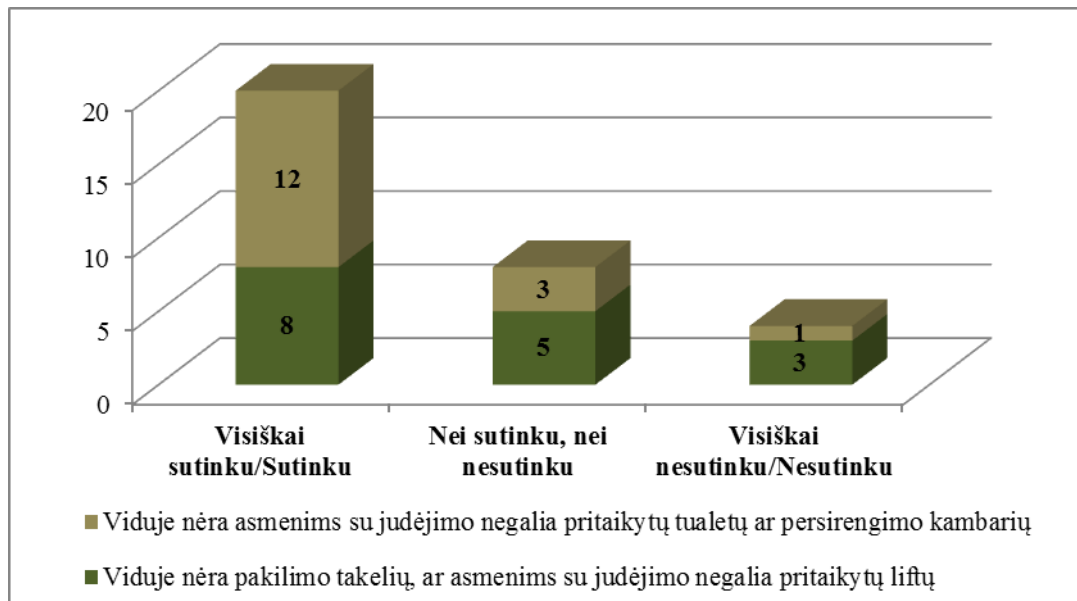
2.3.4.3.2 pav. Visuomeninių pastatų, į kuriuos patenkat Radviliškio m./raj. (Lietuva) gyvenantys judėjimo negalią turintys asmenys susiduria su jiems nepritaikyta infrastruktūra, charakteristika n=16, asm.

Radviliškio m./raj. gyvenančių, judėjimo negalią turinčių tyrimų dalyvių buvo prašoma identifikuoti visuomeninės paskirties pastatus, į kuriuos patenkant jie susiduria su jiems nepritaikyta infrastruktūra. Tyrimo duomenys atskleidė, kad beveik visi (14, 13) šie tyrimo dalyviai susiduria su jiems nepritaikyta infrastruktūra bandant patekti į *privačias pelno siekiančias įmones*, bei į *maitinimo įstaigas* (2.3.4.3.2 pav.).

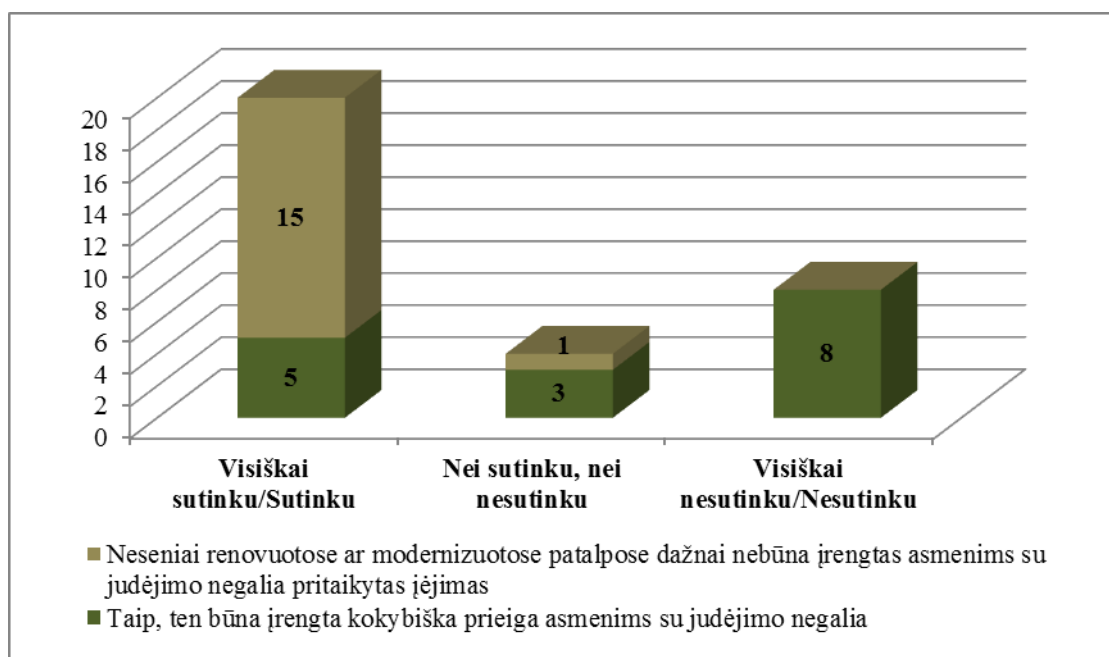
2.3.4.3.3 pav. Visuomeninės paskirties pastatų pritaikymo Radviliškio m./raj. (Lietuva) gyvenantiems judėjimo negalią turintiems asmenims charakteristika, n=16, asm.

Tirta, su kokiais sunkumais Radviliškio m./raj. gyvenantys bei judėjimo negalią turintys asmenys susiduria bandydami patekti į visuomeninės paskirties pastatus. Beveik visi respondentai (14) teigė, kad *asmenims su negalia skirtas įvažiavimo takelis į patalpas yra per siauras*, 12 dalyvių nurodė, kad *įvažiavimo takelio į patalpas, skirtas asmenims su judėjimo negalia apskritai nėra* (2.3.4.3.3 pav.).

2.3.4.3.4 pav. Sunkumai, su kuriais visuomeninės paskirties pastatų viduje susiduria judėjimo negalią turintys asmenys, gyvenantys Radviliškio m./raj. (Lietuva), n=16, asm.

Siekta išsiaiškinti, su kokiais sunkumais judėjimo negalią turintys asmenys susiduria judėdami visuomeninės paskirties pastatų vidaus patalpose. Beveik visi (12) respondentai nurodė, kad minėtos paskirties pastatų viduje nėra asmenims su judėjimo negalia pritaikytų tualetų ar persirengimo kambarių, taip pat 8 tiriamieji teigė, kad viduje nėra pakilimo takelių ar pritaikytų liftų (2.3.4.3.4 pav.).

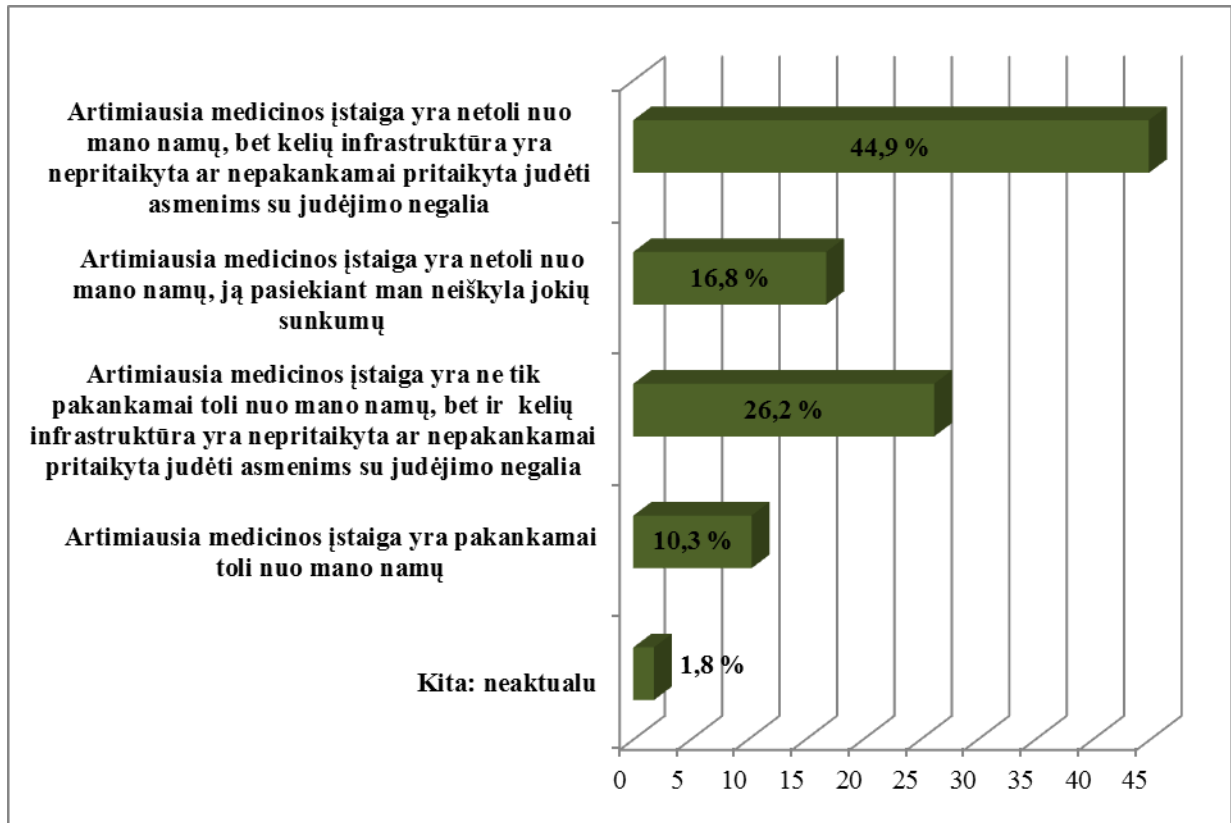

2.3.4.3.5 pav. Neseniai renovuotų ar modernizuotų visuomeninės paskirties pastatų vidaus patalpų pritaikymas asmenims su negalia: esama situacija Radviliškio m./raj. (Lietuva), n=16, asm.

Tirta, su kokiais sunkumais Radviliškio m./raj. gyvenantys asmenys su judėjimo negalia susiduria judėdami neseniai renovuotų ar modernizuotų visuomeninės paskirties pastatų viduje. Beveik visi (15) respondentai nurodė, kad neseniai renovuotose ar modernizuotose patalpose dažnai nebūna įrengtas asmenims su judėjimo negalia pritaikytas įėjimas (2.3.4.3.5 pav.).

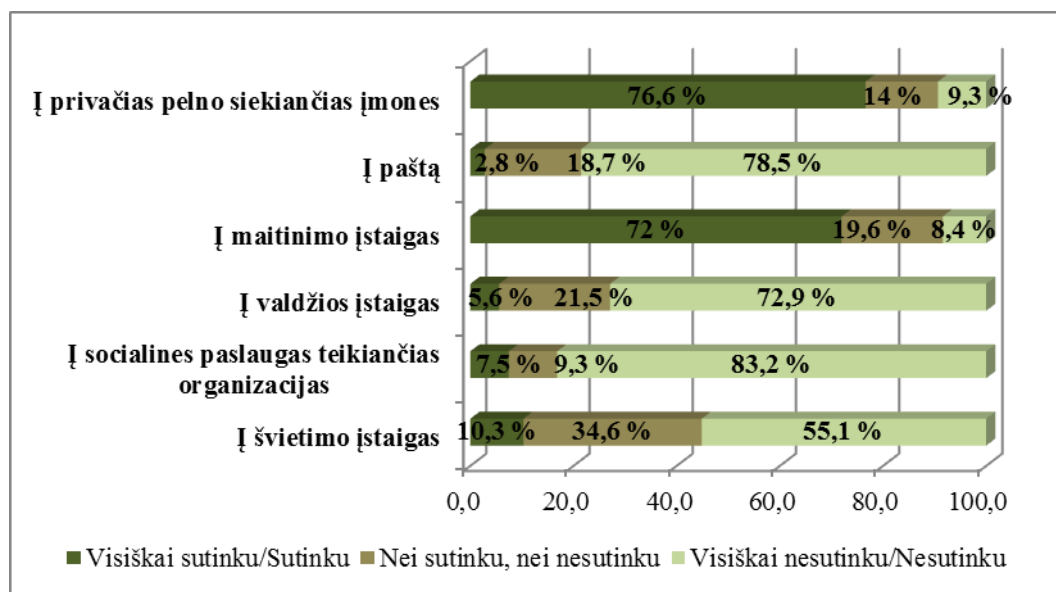
2.3.4.4. Atvejo analizė: viešosios aplinkos pritaikymas judėjimo negalią ar judėjimo funkcinių sutrikimų turintiems asmenims Šiaulių regione (Lietuva)

Šiame poskyryje pateikiami tyrimo duomenys, charakterizuojantys esamą situaciją aplinkos pritaikymo Šiaulių regione gyvenančių, judėjimo negalią ar judėjimo funkcinių sutrikimų (toliau – judėjimo negalią turinčių) asmenų atžvilgiu. Siekiama išsiaiškinti, su kokiais sunkumais judėjimo negalią turintys asmenys susiduria bandydami patekti į visuomeninės paskirties pastatus bei juose judėti.

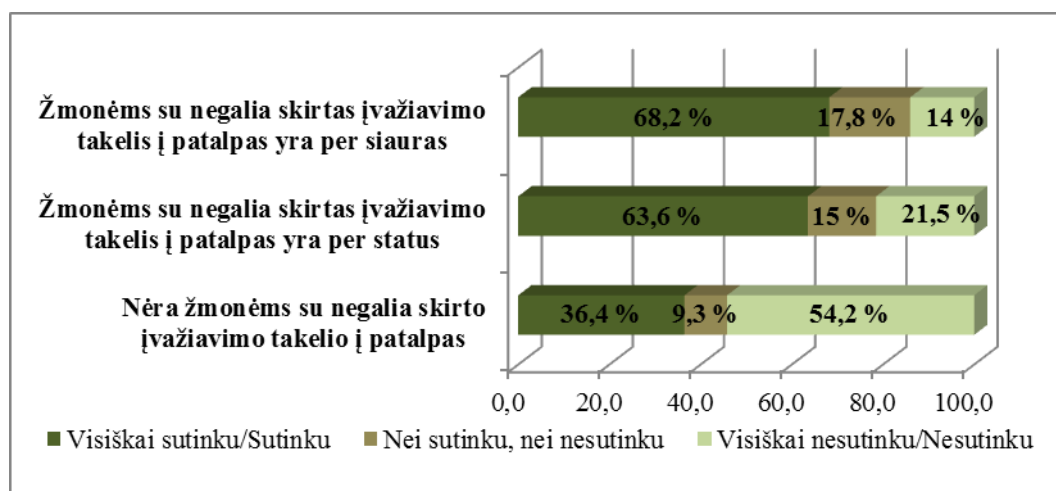
2.3.4.4.1 pav. Šiaulių regione (Lietuva) gyvenančių, judėjimo negalią turinčių asmenų nuomonė apie sunkumus, išskylančius vykstant į artimiausias medicinos įstaigas, n=107, %

Tyrimo rezultatai parodė, kad 25,2 % Šiaulių regione gyvenančių bei judėjimo negalią turinčių asmenų siekdami patekti į medicinos įstaigas susiduria su jiems nepritaikyta infrastruktūra. Siekta išsiaiškinti, su kokiais sunkumais Šiaulių regione gyvenantys neįgalieji susiduria vykdami į artimiausias medicinos įstaigas. Iš 2.3.4.4.1 pav. pateiktų duomenų matyti, kad 44,9 % akcentuoja, kad artimiausia medicinos įstaiga yra netoli nuo jų namų, tačiau kelių infrastruktūra yra nepritaikyta ar nepakankamai pritaikyta judėti asmenims su judėjimo negalia. 26,2 % respondentų akcentavo, kad artimiausia medicinos įstaiga yra ne tik pakankamai toli nuo jų namų, bet kelių infrastruktūra yra nepritaikyta judėti asmenims su judėjimo negalia.

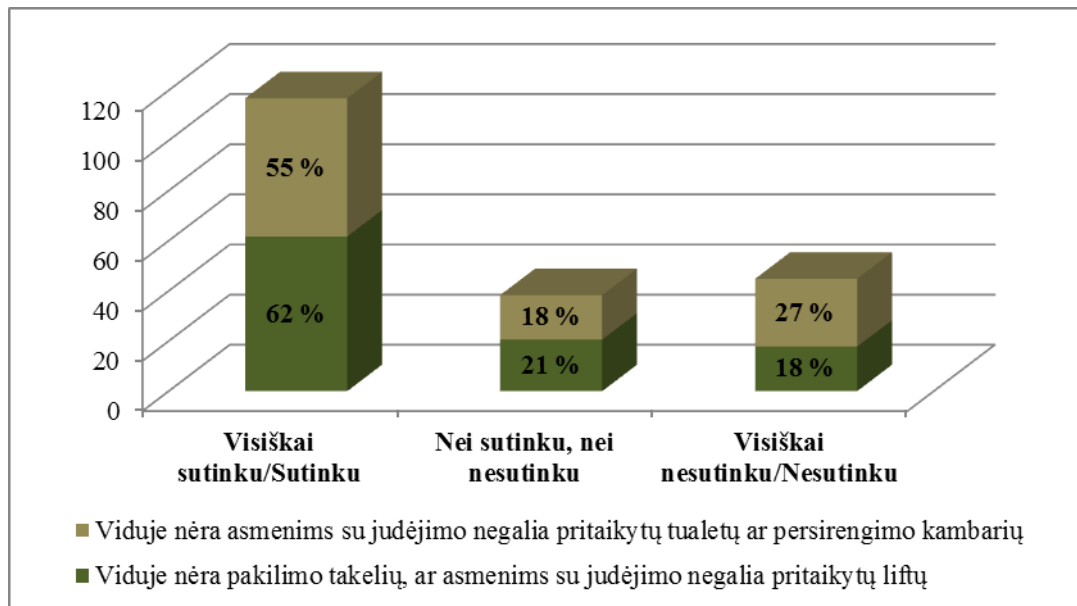
2.3.4.4.2 pav. Visuomeninių pastatų, į kuriuos patenkant Šiaulių regione (Lietuva) gyvenantys judėjimo negalią turintys asmenys susiduria su jiems nepritaikyta infrastruktūra, charakteristika, n=107, %

Šiaulių regione gyvenančių, judėjimo negalią turinčių tyrimų dalyvių buvo prašoma identifikuoti visuomeninės paskirties pastatus, į kuriuos patenkant jie susiduria su jiems nepritaikyta infrastruktūra. Paaiškėjo, kad tyrime dalyvavusiems neįgaliesiems sudėtingiausia patekti į *privačias pelno siekiančias įmones* (76,6 %), *maitinimo įstaigas* (72 %) (2.3.4.4.2 pav.). Mažiausia sunkumų respondentams iškyla bandant patekti į *socialines paslaugas teikiančias organizacijas*.

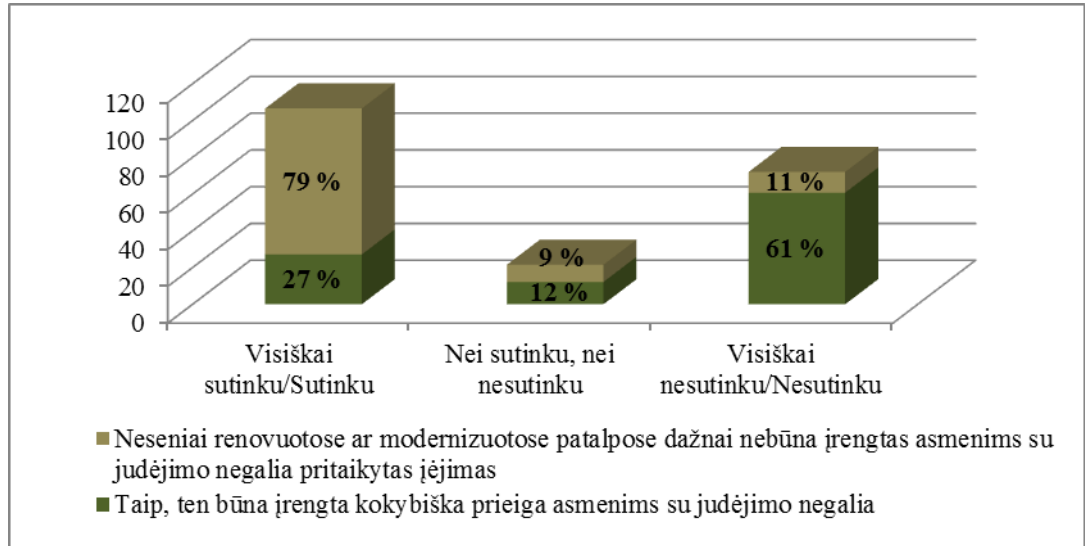
2.3.4.4.3 pav. Visuomeninės paskirties pastatų pritaikymo Šiaulių regione (Lietuva) gyvenantiems judėjimo negalią turintiems asmenims charakteristika, n=107, %

Tirta, su kokiais sunkumais Šiaulių regione gyvenantys bei judėjimo negalią turintys asmenys susiduria bandydami patekti į visuomeninės paskirties pastatus. Net 68,2 % respondentų akcentavo, kad sunkumus sukelia *per siauras asmenims su negalia skirtas įvažiavimo takelis į patalpas* (2.3.4.4.3). 36,4 % respondentų aktualizavo, kad *asmenims su negalia skirto įvažiavimo takelio į patalpas* apskritai nėra.

2.3.4.4.4 pav. Sunkumai, su kuriais visuomeninės paskirties pastatų viduje susiduria judėjimo negalia turintys asmenys, gyvenantys Šiaulių regione (Lietuva), n=107, %

Šiaulių regione gyvenančių tyrimo dalyvių buvo prašoma išsakyti nuomonę apie visuomeninės paskirties pastatų patalpų pritaikymą judėjimo negalia turintiems asmenims. Tyrimo duomenys rodo, kad didžioji dalis (62 %) tyrime dalyvavusių neįgaliųjų skundžiasi, kad minėtų pastatų viduje nėra pakilimo takelių, ar asmenims su judėjimo negalia pritaikytų liftų (2.3.4.4.4 pav.). Daugiau nei pusė (55 %) respondentų aktualizavo, kad viduje nėra asmenims su judėjimo negalia pritaikytų tualetų ar persirengimo kambarių.

2.3.4.4.5 pav. Neseniai renovuotų ar modernizuotų visuomeninės paskirties pastatų vidaus patalpų pritaikymas asmenims su negalia: esama situacija Šiaulių regione (Lietuva), n=107, %

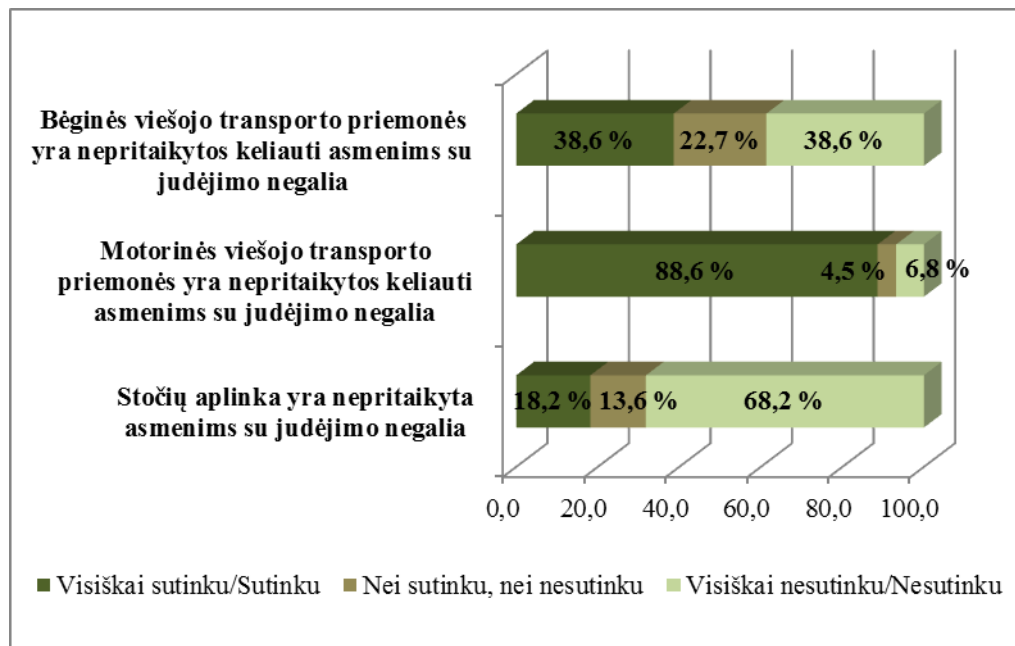
Tirta, su kokiais sunkumais asmenys su judėjimo negalia susiduria judėdami neseniai renovuotų ar modernizuotų visuomeninės paskirties pastatų viduje. Remiantis daugumos (79 %) respondentų nuomone, neseniai renovuotose ar modernizuotose patalpose dažnai nebūna įrengtas asmenims su judėjimo negalia pritaikytas įėjimas (2.3.4.4.5 pav.).

2.3.5. Viešojo transporto pritaikymas judėjimo negalią ar judėjimo funkcinių sutrikimų turintiems asmenims

Didžiojoje dalyje ES šalių nėra bendros viešojo transporto sistemos, kurioje transporto priemonės ir jų maršrutai būtų prieinami visoms keleivių grupėms, įskaitant neįgaliuosius. Didžiuose miestuose eksploatuojami pavieniai asmenims su judėjimo negalia pritaikyti autobusai, dažnai jų maršrutų grafikas nebūna įtrauktas į bendrąjį grafiką, kuriuo naudojasi didžioji dalis visuomenės. Ši problema labiausiai ryški mažesniuose miestuose bei rajonuose.

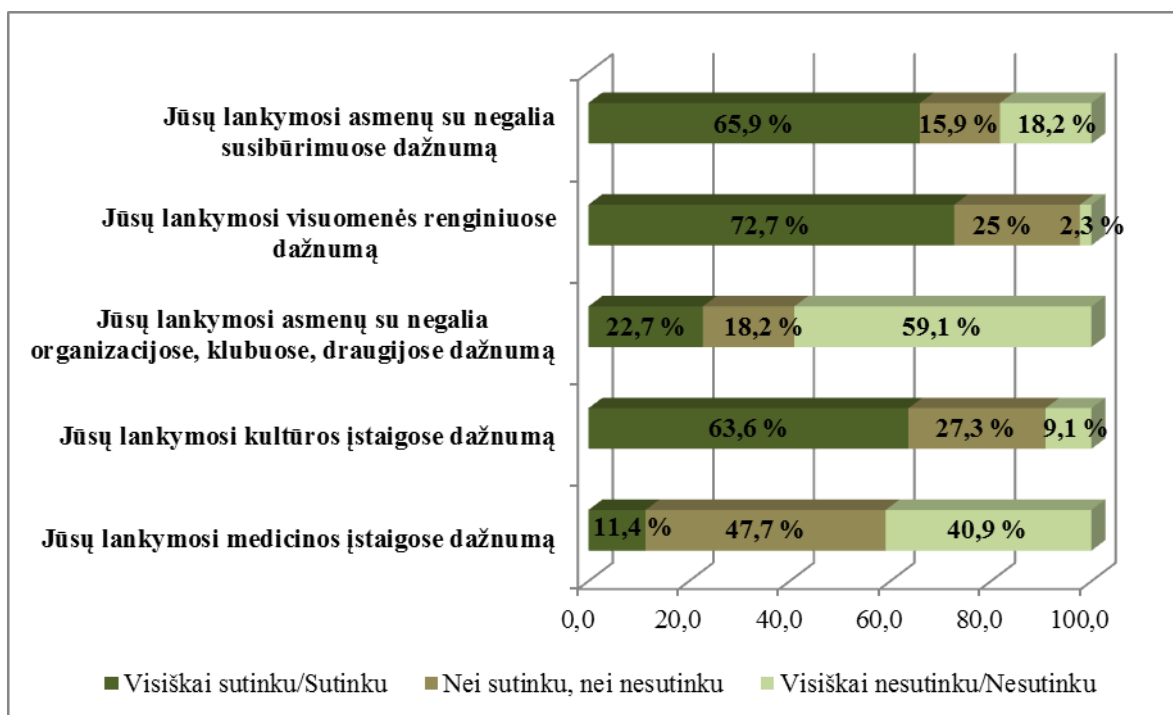
2.3.5.1. Atvejo analizė: Šiaulių m. (Lietuva) viešojo transporto pritaikymas judėjimo negalią ar judėjimo funkcinių sutrikimų turintiems asmenims

Šioje darbo dalyje siekiama charakterizuoti, kaip Šiaulių m. gyvenantys judėjimo negalią turintys asmenys vertina viešojo transporto prieinamumą bei kokiais būdais tai įtakoja jų socialinį aktyvumą.

2.3.5.1.1 pav. Šiaulių m. (Lietuva) gyvenančių judėjimo negalią turinčių asmenų nuomonė apie viešojo transporto prieinamumą, n=44, %

Atlikto tyrimo rezultatai parodė, kad net 80 % Šiaulių m. gyvenančių neįgaliųjų susiduria su sunkumais keliaujant viešuoju transportu. Siekta išsiaiškinti Šiaulių m. gyvenančių judėjimo negalią turinčių asmenų nuomonę apie viešojo transporto prieinamumą. Iš 2.3.5.1.1 pav. pateiktų duomenų matyti, kad dauguma (88,6 %) tiriamųjų akcentavo, kad *motorinės viešojo transporto priemonės yra nepritaikytos keliauti asmenims su judėjimo negalia*, 38,6 % respondentų aktualizavo *bėginių viešojo transporto priemonių nepritaikymą asmenims su judėjimo negalia*.

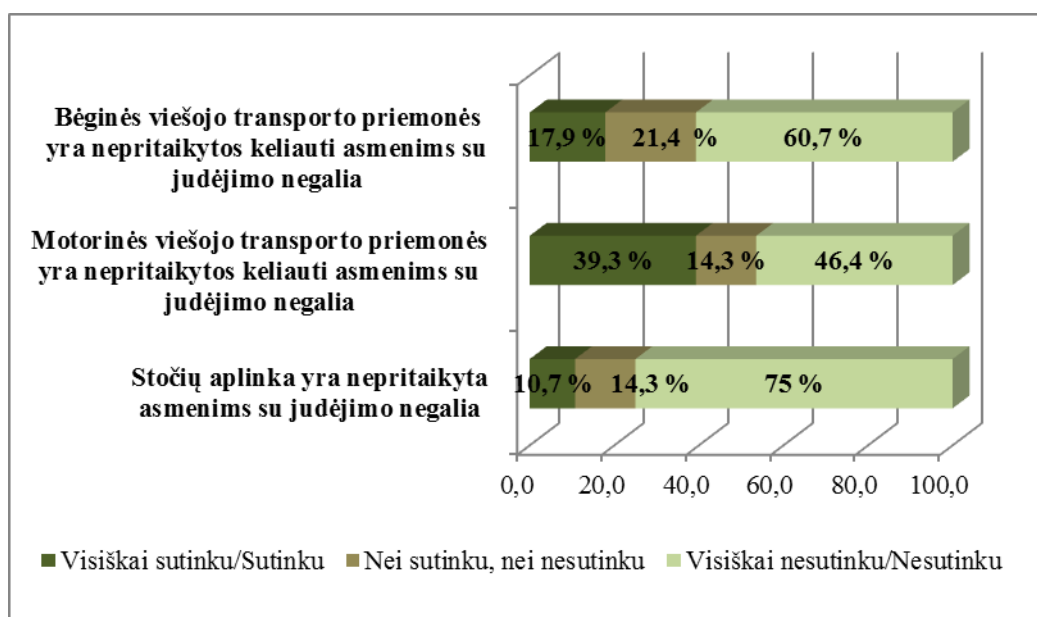

2.3.5.1.2 pav. Šiaulių m. (Lietuva) gyvenančių judėjimo negalią turinčių asmenų nuomonė apie sunkumus, išskylančius keliaujant viešuoju transportu, n=44, %

Sunkumai, išskylantys keliaujant viešuoju transportu įtakoja didžiosios dalies (72,7 %) apklaustųjų judėjimo negalią turinčių asmenų lankymosi visuomenės renginiuose dažnumą, taip pat – daugiau nei pusės (65,9 % bei 63,6 %) respondentų lankymosi asmenų su negalia susibūrimuose, bei lankymosi kultūros įstaigose dažnumą (2.3.5.1.2 pav.). Svarbu akcentuoti, kad beveik pusė (47,7 %) apklaustųjų pasisakė be nuomonės apie sunkumų, išskylančių keliaujant viešuoju transportu, įtaką lankymosi medicinos įstaigose dažnumui.

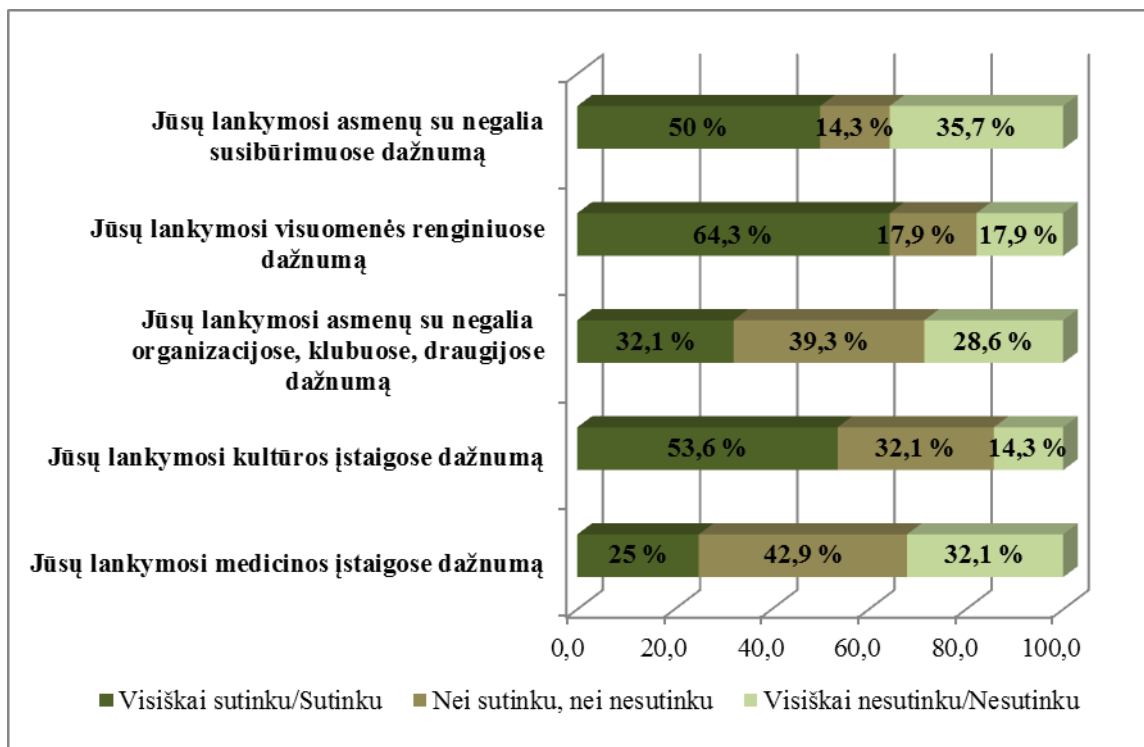
2.3.5.2. Atvejo analizė: Liepojos m. (Latvija) viešojo transporto pritaikymas judėjimo negalią ar judėjimo funkcinį sutrikimų turintiems asmenims

Šiame poskyryje siekiama charakterizuoti, kaip Liepojos m. gyvenantys judėjimo negalią turintys asmenys vertina viešojo transporto prieinamumą bei kokiais būdais tai įtakoja jų socialinį aktyvumą.

2.3.5.2.1 pav. Liepojos m. (Latvija) gyvenančių judėjimo negalią turinčių asmenų nuomonė apie viešojo transporto prieinamumą, n=28, %

Atlikto tyrimo rezultatai parodė, kad net 54,9 % Liepojos m. gyvenančių neįgaliųjų susiduria su sunkumais keliaujant viešuoju transportu. Siekta išsiaiškinti judėjimo negalią turinčių asmenų nuomonę apie viešojo transporto prieinamumą. 39,3 % tiriamųjų teigia, kad *motorinės viešojo transporto priemonės yra nepritaikytos keliauti asmenims su judėjimo negalia*, tuo tarpu Šiaulių m. yra net beveik per pus (47,3 %) daugiau šia problemą akcentuojančių respondentų. Taip pat minėtoje tyrimo vykdymo teritorijoje yra 20,7 % daugiau judėjimo negalią turinčių asmenų, akcentuojančių, kad *bėginės viešojo transporto priemonės yra nepritaikytos keliauti asmenims su judėjimo negalia*, nei Liepojos m. (2.3.5.2.1 pav.).

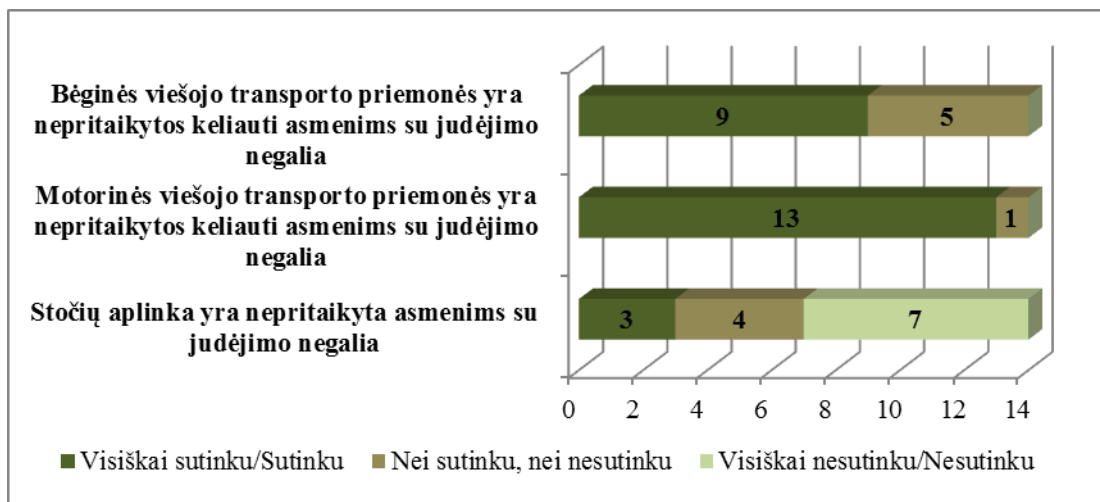

2.3.5.2.2 pav. Liepojos m. (Latvija) gyvenančių judėjimo negalią turinčių asmenų nuomonė apie sunkumus, išskylančius keliaujant viešuoju transportu, n=28, %

Didžioji dalis (64,3 %) Liepojos m. gyvenančių judėjimo negalią turinčių asmenų teigia, kad sunkumai, išskylantys keliaujant viešuoju transportu, neigiamai įtakoja *jų lankymosi visuomenės renginiuose dažnumą*, daugiau nei pusė (53,6 %) respondentų akcentavo įtaką *jų lankymosi kultūros įstaigose dažnumui*, pusė (50 %) – *lankymosi asmenų su negalia susibūrimuose dažnumui* (2.3.5.2.2 pav.). Minėti rodikliai Šiaulių m. atveju yra atitinkamai 8,4 %, 10 %, 15,9 % didesni.

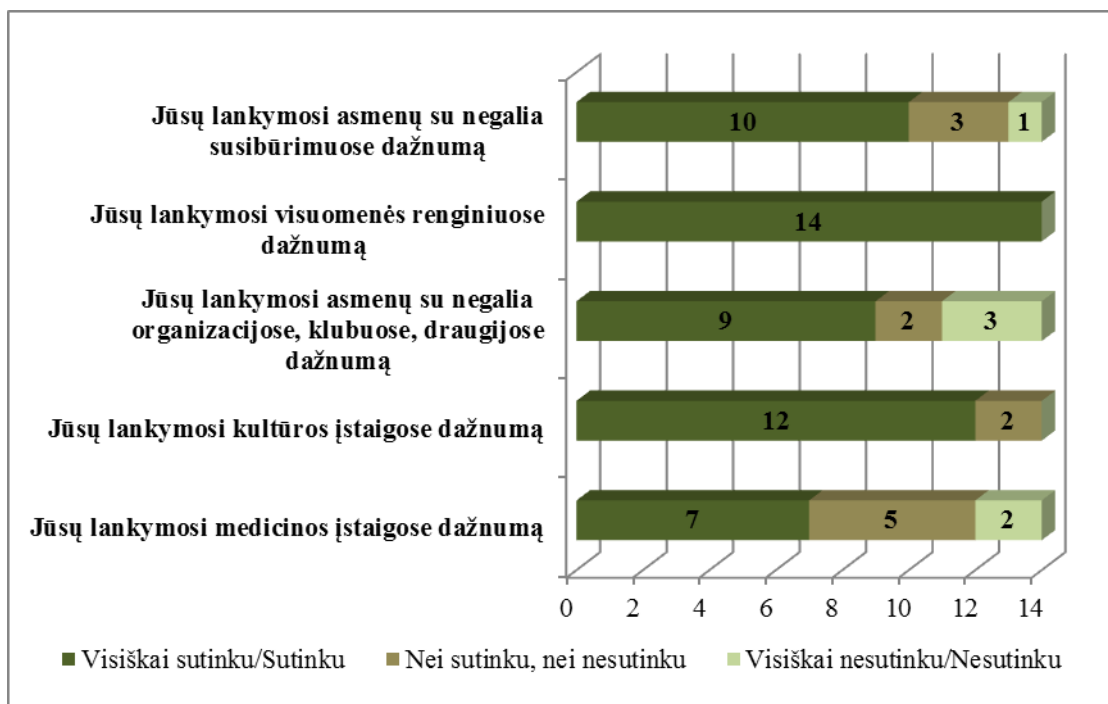
2.3.5.3. Atvejo analizė: Radviliškio m./raj. (Lietuva) viešojo transporto pritaikymas judėjimo negalią ar judėjimo funkcinių sutrikimų turintiems asmenims

Šioje darbo dalyje siekiama charakterizuoti, kaip Radviliškio m./raj. gyvenantys judėjimo negalią turintys asmenys vertina viešojo transporto prieinamumą bei kokiais būdais tai įtakoja jų socialinį aktyvumą.

2.3.5.3.1 pav. Radviliškio m./raj. (Lietuva) gyvenančių judėjimo negalią turinčių asmenų nuomonė apie viešojo transporto prieinamumą, n=14, asm.

Tyrimo rezultatai atskleidė, kad 14 iš 16 apklaustų Radviliškio m. gyvenančių judėjimo negalią turinčių asmenų *susiduria su sunkumais keliaujant viešuoju transportu*. Šios tyrimo dalyvių grupės buvo prašoma apibūdinti viešojo transporto prieinamumą. Iš 2.3.5.3.1 pav. pateiktų duomenų matyti, kad beveik visi (13) respondentai sutinka, kad *motorinės viešojo transporto priemonės yra nepritaikytos keliauti asmenims su judėjimo negalia*. Kad šią negalią turintiems asmenims yra nepritaikytos ir *bėginės viešojo transporto priemonės* sutiko 9 respondentai iš 14 apklaustų (2.3.5.3.1 pav.).

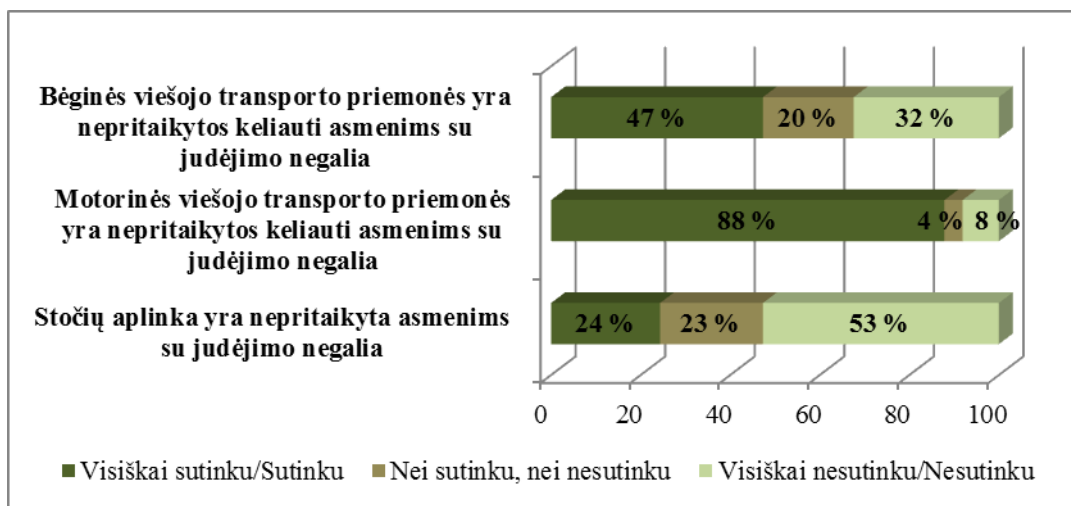

2.3.5.3.2 pav. Radviliškio m./raj. (Lietuva) gyvenančių judėjimo negalią turinčių asmenų nuomonė apie sunkumus, išskylančius keliaujant viešuoju transportu, n=14, asm.

Sunkumai, išskylantys keliaujant viešuoju transportu įtakoja visų (14) Radviliškio m./raj. gyvenančių judėjimo negalią turinčių tyrimo dalyvių *lankymosi visuomenės renginiuose dažnumą*, 12-kos respondentų – *lankymosi kultūros įstaigose dažnumą*, 10-ties respondentų – *lankymosi asmenų su negalia susibūrimuose dažnumą* (2.3.5.3.2 pav.).

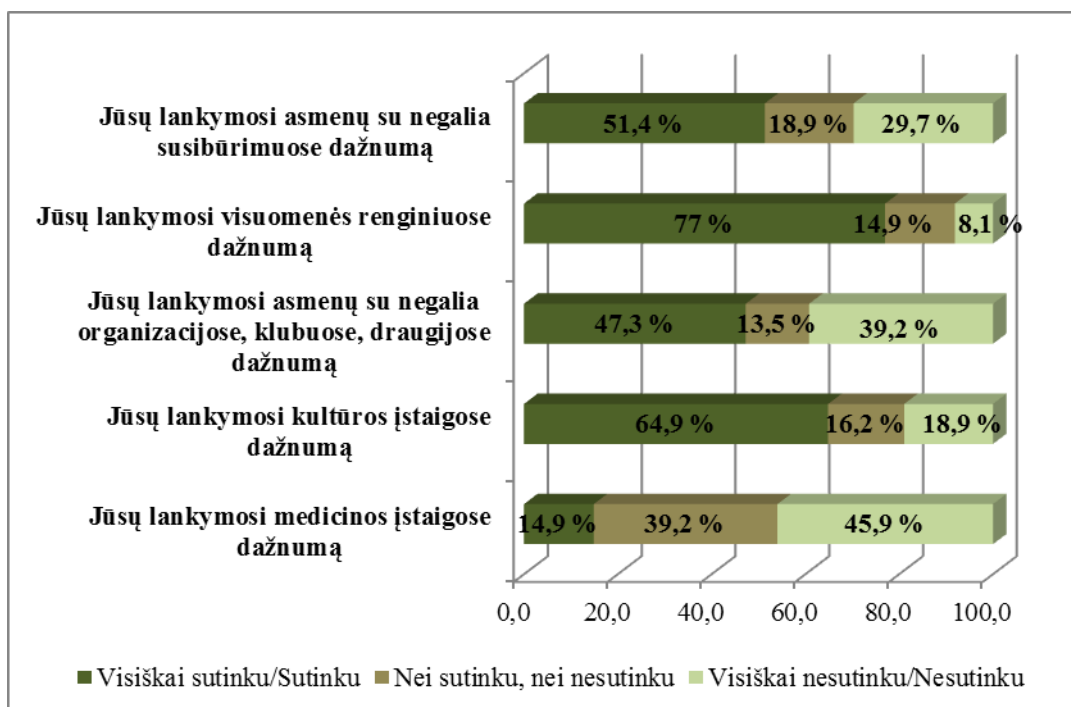
2.3.5.4. Atvejo analizė: Šiaulių regiono (Lietuva) viešojo transporto pritaikymas judėjimo negalia ar judėjimo funkcinį sutrikimų turintiems asmenims

Šioje darbo dalyje siekiama charakterizuoti, kaip Šiaulių regione gyvenantys judėjimo negalia turintys asmenys vertina viešojo transporto prieinamumą bei kokiais būdais tai įtakoja jų socialinį aktyvumą.

2.3.5.4.1 pav. Šiaulių regione (Lietuva) gyvenančių judėjimo negalią turinčių asmenų nuomonė apie viešojo transporto prieinamumą, n=74, %

Atlikto tyrimo rezultatai parodė, kad net 69,2 % Šiaulių regione gyvenančių neįgaliųjų susiduria su sunkumais keliaujant viešuoju transportu. Tyrimu siekta charakterizuoti minėtus sunkumus. Dauguma (88 %) tyrime dalyvavusių neįgaliųjų aktualizavo, kad *motorinės viešojo transporto priemonės yra nepritaikytos keliauti asmenims su judėjimo negalia* (2.3.5.4.1 pav.). Kad *bėginės viešojo transporto priemonės yra nepritaikytos* minėtą negalią turintiems asmenims taip pat akcentavo net 47 % respondentų.

2.3.5.4.2 pav. Šiaulių regione (Lietuva) gyvenančių judėjimo negalią turinčių asmenų nuomonė apie sunkumus, išskylančius keliaujant viešuoju transportu, n=74, %

Sunkumai, išskylantys keliaujant viešuoju transportu įtakoja didžiosios dalies (77 %) tyrime dalyvavusių neįgaliųjų lankymosi visuomenės renginiuose dažnumą. 64,9 % tyrimo dalyvių akcentavo lankymosi kultūros įstaigose dažnumą, 51,4 % lankymosi asmenų su negalia susibūrimuose dažnumą (2.3.5.4.2 pav.). Iš tyrimo duomenų matyti, kad tyrime dalyvavę neįgalieji mažiausiai paiso nepritaikyto viešojo transporto keliamų sunkumų vykstant į medicinos įstaigas.

2.4. Socialines paslaugas neįgaliesiems teikiančių organizacijų iniciatyvos bei galimybės teikiamų paslaugų potencialo bei socialinės integracijos skatinimo atžvilgiu

2.4.1. Socialines paslaugas neįgaliesiems teikiančių organizacijų žmogiškieji ištekliai

Vienas iš svarbiausių rodiklių, padedančių užtikrinti kokybišką socialinių paslaugų teikimą yra socialinio darbo specialistų bei gyventojų skaičiaus santykis, tad siekdamas kokybiško rezultato socialines paslaugas neįgaliesiems teikiančios organizacijos turi tikslingai disponuoti žmogiškaisiais ištekliais.

2.4.1.1. Atvejo analizė: Šiaulių m. (Lietuva) bei Liepojos m. (Latvija) socialines paslaugas neįgaliesiems teikiančių organizacijų darbuotojų skaičiaus analizė

Šioje darbo dalyje pateikiami tyrimo duomenys apie Šiaulių m. bei Liepojos m. socialines paslaugas neįgaliesiems teikiančių organizacijų darbuotojų skaičių bei poreikį. Siekiama išsiaiškinti, koks yra bendras bei socialinio darbo specialistų skaičius abiejų tyrimo vykdymo teritorijų organizacijose, charakterizuoti darbuotojų poreikį.

2.4.1.1.1 lentelė. Bendras ir socialinio darbo specialistų skaičius socialines paslaugas neįgaliesiems teikiančiose organizacijose Šiaulių m. (Lietuva), n =10, asm.

Socialines paslaugas teikiančios organizacijos Šiaulių m.			
Įstaigų skaičius	Bendras darbuotojų skaičius	Įstaigų skaičius	Socialinio darbo specialistų skaičius
2	5	2	2
1	6	5	3
2	7	1	4
2	8	1	6
2	10	1	12
1	30	-	-

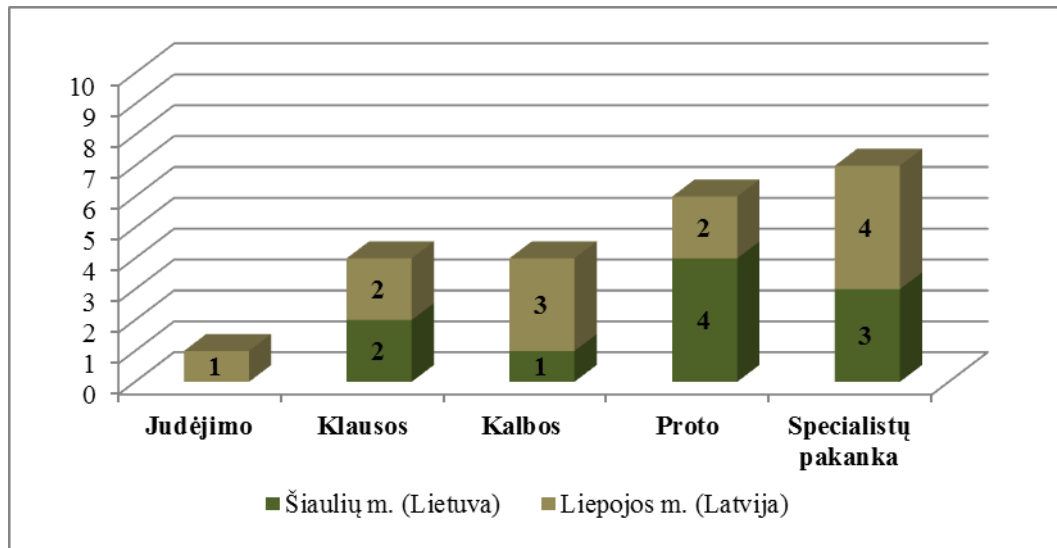
Mažiausias bendras darbuotojų skaičius socialines paslaugas neįgaliesiems teikiančiose organizacijose Šiaulių m. – 5 darbuotojai (2.4.1.1.1 lentelė).

2.4.1.1.2 lentelė. Bendras ir socialinio darbo specialistų skaičius socialines paslaugas neįgaliesiems teikiančiose organizacijose Liepojos m. (Latvija), n =10, asm.

Socialines paslaugas teikiančios organizacijos Liepojos m.			
Įstaigų skaičius	Bendras darbuotojų skaičius	Įstaigų skaičius	Socialinio darbo specialistų skaičius
1	7	2	2
1	8	1	3
4	9	3	5
1	12	1	6
1	16	1	7

1	26	1	10
1	30	1	12

Tiek socialinio darbo specialistų, tiek bendras darbuotojų skaičius Liepojos m. esančiose socialines paslaugas neįgaliesiems teikiančiose organizacijose (2.4.1.1.2 lentelė) yra labiau diferencijuotas, nei organizacijose, esančiose Šiaulių m.

2.4.1.1.1 pav. Socialinio darbo specialistų trūkumas Šiaulių m. (Lietuva) bei Liepojos m. (Latvija) socialines paslaugas neįgaliesiems teikiančiose organizacijose n = 10, asm.

Iš 2.4.1.1.1 pav. pateiktų duomenų matyti, kaip socialines paslaugas neįgaliesiems teikiančių organizacijų, esančių Šiaulių m. bei Liepojos m., vadovai charakterizuoja poreikį specialistų, turinčių tinkamą kvalifikaciją bei reikiamas kompetencijas dirbti su atitinkamą negalią turinčiais asmenimis. Matyti, kad daugiausia tirtose, t. y. 3-jose, organizacijose Šiaulių m. trūksta specialistų, gebančių dirbti su kalbos negalią turinčiais asmenimis. Šiaulių m. yra 4, Liepojos m. – 3 socialines paslaugas teikiančios organizacijos, kuriose socialinio darbo specialistų pakanka.

2.4.1.2. Atvejo analizė: Radviliškio m./raj. (Lietuva) socialines paslaugas neįgaliesiems teikiančių organizacijų darbuotojų skaičiaus analizė

Šioje darbo dalyje pateikiami tyrimo duomenys apie Radviliškio m./raj. socialines paslaugas neįgaliesiems teikiančių organizacijų darbuotojų skaičių bei poreikį. Siekiama išsiaiškinti, koks yra bendras bei socialinio darbo specialistų skaičius abiejų tyrimo vykdymo teritorijų organizacijose, charakterizuoti darbuotojų poreikį.

2.4.1.2.1 lentelė. Bendras ir socialinio darbo specialistų skaičius socialines paslaugas neįgaliesiems teikiančiose organizacijose Radviliškio m./raj. (Lietuva), n=6, asm.

Socialines paslaugas teikiančios organizacijos Radviliškio m./raj.			
Įstaigų skaičius	Bendras darbuotojų skaičius	Įstaigų skaičius	Socialinio darbo specialistų skaičius
1	5	1	3
1	6	1	3
1	8	1	4
1	13	1	6
1	25	1	12
1	39	1	13

2.4.1.2.1 lentelėje pateikiama Radviliškio m./raj. socialines paslaugas neįgaliesiems teikiančių organizacijų bendro bei socialinio darbo specialistų skaičiaus charakteristika. Matyti, kad mažiausiai minėtose organizacijose dirba 5–6 darbuotojai, iš kurių bent 3 yra socialinio darbo specialistai.

Radviliškio m./raj. socialines paslaugas neįgaliesiems teikiančių organizacijų vadovų buvo prašoma charakterizuoti socialinio darbo specialistų, turinčių kvalifikaciją bei kompetenciją dirbti su tam tikrą negalią turinčiais asmenimis, trūkumą. 3 iš 5 apklaustų respondentų nurodė, kad jų organizacijose trūksta socialinio darbo specialistų, dirbančių su *proto* negalią turinčiais, 2 respondentai – dirbančių su *kalbos* negalią turinčiais asmenimis. 2 tiriamieji teigė, kad jų vadovaujamos organizacijose darbuotojų *netrūksta*.

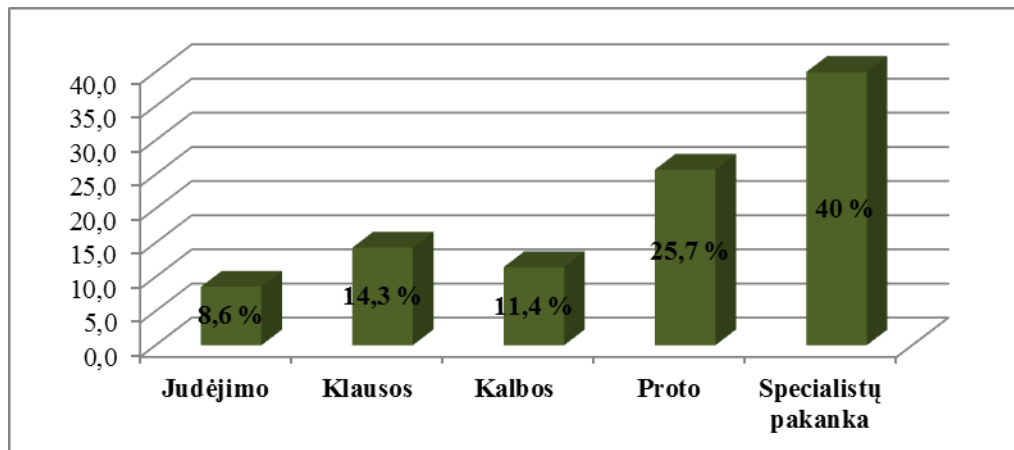
2.4.1.3. Atvejo analizė: Šiaulių regione (Lietuva) socialines paslaugas neįgaliesiems teikiančių organizacijų darbuotojų skaičiaus analizė

Šioje darbo dalyje pateikiami tyrimo duomenys apie Šiaulių regiono socialines paslaugas neįgaliesiems teikiančių organizacijų darbuotojų skaičių bei poreikį. Siekiama išsiaiškinti, koks yra bendras bei socialinio darbo specialistų skaičius abiejų tyrimo vykdymo teritorijų organizacijose, charakterizuoti darbuotojų poreikį.

2.4.1.3.1 lentelė. Bendras ir socialinio darbo specialistų skaičius socialines paslaugas neįgaliesiems teikiančiose organizacijose Šiaulių regione (Lietuva), n =35, asm.

Socialines paslaugas teikiančios organizacijos Šiaulių regione			
Įstaigų skaičius	Bendras darbuotojų skaičius	Įstaigų skaičius	Socialinio darbo specialistų skaičius
11	5	8	2
6	7	13	3
3	8	3	4
3	9	1	5
2	10	2	6
1	12	1	8
2	13	2	10
1	14	1	11
1	15	2	12
2	25	2	13
1	27	-	-
1	30	-	-
1	39	-	-

Iš 2.4.1.3.1 lentelėje pateiktų duomenų matyti, kad bendras bei socialinio darbo specialistų skaičius Šiaulių regiono socialines paslaugas neįgaliesiems teikiančiose organizacijose yra gana stipriai diferencijuotas. Mažiausiai minėtose organizacijose dirba 5 darbuotojai, iš kurių bent 2 yra socialinio darbo specialistai.

2.4.1.3.1 pav. Socialinio darbo specialistų trūkumas Šiaulių regione (Lietuva) socialines paslaugas neįgaliesiems teikiančiose organizacijose n = 35, %

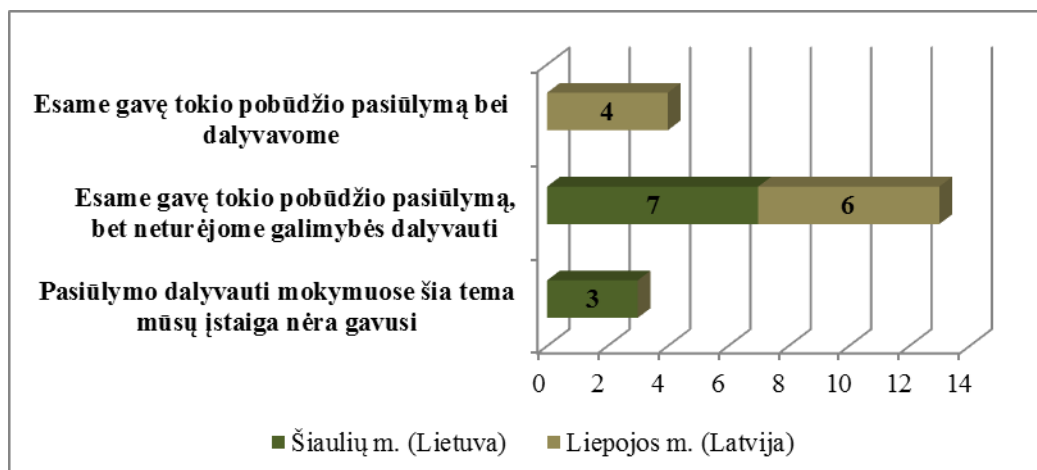
Iš 2.4.1.3.1 pav. pateiktų duomenų matyti, kaip socialines paslaugas neįgaliesiems teikiančių organizacijų, esančių Šiaulių regione, vadovai charakterizuoja poreikį specialistų, turinčių tinkamą kvalifikaciją bei reikiamas kompetencijas dirbti su atitinkamą negalią turinčiais asmenimis. Minėtose organizacijose dažniausiai (25,7 %) trūksta socialinio darbo specialistų, gebančių dirbti su *proto* negalią turinčiais asmenimis, taip pat – gebančių dirbti su *klausos* negalią turinčiais asmenimis. Ketvirtadalis socialines paslaugas neįgaliesiems teikiančių organizacijų vadovų tikino, kad *specialistų trūkumo neįaučia*.

2.4.2. Socialines paslaugas neįgaliesiems teikiančių organizacijų darbuotojų kvalifikacijos tobulinimo poreikis

Siekiant neįgaliesiems teikiamų socialinių paslaugų kokybės santykiai tarp paslaugų teikėjo ir paslaugų gavėjo yra esminiai, kadangi didžiausia dalimi paslaugų kokybę lemia tiesioginis paslaugos teikėjas – socialinis darbuotojas. Tai priklauso nuo jo kvalifikacijos, asmeninių savybių, požiūrio į klientą. Kokybės užtikrinimo sistemai kurti ir užtikrinti įtakos turi ir socialinių paslaugų įstaigų veikla, paslaugų prieinamumas ir kokybė, valstybės vykdomi ir rengiami įstatymai.

2.4.2.1. Atvejo analizė: Šiaulių m. (Lietuva) bei Liepojos m. (Latvija) socialines paslaugas neįgaliesiems teikiančių organizacijų iniciatyvos tobulinti žmogiškuosius išteklius

Šiame poskyryje siekiama identifikuoti, kiek ir kokiuose mokymuose dalyvauja Šiaulių m. bei Liepojos m. socialines paslaugas neįgaliesiems teikiančių organizacijų darbuotojai, charakterizuoti, kaip dažnai minėtose organizacijose yra vykdomos apklausos, siekiant išsiaiškinti, ar neįgalieji yra patenkinti teikiamų paslaugų kokybe.

2.4.2.1.1 pav. Šiaulių m. bei Liepojos m. socialines paslaugas neįgaliesiems teikiančių organizacijų galimybės dalyvauti mokymuose ar kitos formos kvalifikacijos kėlime sveiko, asmenims su negalia pritaikyto gyvenimo būdo tema, n =10, asm.

Respondentų buvo klausama, ar per pastaruosius 2 m. jų vadovaujama įstaiga yra gavusi pasiūlymą dalyvauti valstybės finansuojamuose mokymuose ar kitos formos kvalifikacijos kėlime sveiko, asmenims su negalia pritaikyto gyvenimo būdo tema. Tyrimo rezultatai parodė, kad tik 4 iš 10 apklaustų Liepojos m. socialines paslaugas neįgaliesiems teikiančių organizacijų vadovų yra gavę tokio pobūdžio pasiūlymą bei dalyvavo, dar 6 respondentai akcentavo, kad tokio pobūdžio pasiūlymą yra gavę, bet neturėjo galimybės dalyvauti (2.4.2.1.1 pav.). Tuo tarpu nė viena tirta Šiaulių m. organizacija šio pobūdžio mokymuose nėra dalyvavusi, 3 tyrimo dalyviai netgi akcentavo, kad tokio pasiūlymo jų organizacija apskritai nėra gavusi.

Tyrimu siekta išsiaiškinti, keliuose mokymuose asmenų su negalia integracijos ypatumų tema Šiaulių m. bei Liepojos m. socialines paslaugas neįgaliesiems teikiančių organizacijų darbuotojai dalyvavo 2011 m. Apibendrinus gautus duomenis paaiškėjo, kad 1 Šiaulių m. socialines paslaugas neįgaliesiems teikianti organizacija 2011 m. dalyvavo 1 minėtuose mokymuose, 5 organizacijos – 3 mokymuose, po 2 organizacijas – atitinkamai 4 bei 5 mokymuose. Po 3 Liepojos m. socialines paslaugas neįgaliesiems teikiančias organizacijas tais pačiais metais dalyvavo 3 minėtuose mokymuose, 4 – 5 mokymuose.

Tirta, keliuose mokymuose darbo su negalia turinčiais asmenimis tema Šiaulių m. bei Liepojos m. socialines paslaugas neįgaliesiems teikiančių organizacijų darbuotojai dalyvavo 2011 m. Tyrimo duomenys rodo, kad po 1 Šiaulių m. organizaciją atitinkamai dalyvavo 1, 2 bei 6 minėtuose mokymuose, 7 organizacijos – 3 mokymuose. Po 3 Liepojos m. socialines paslaugas neįgaliesiems teikiančias organizacijas tais pačiais metais dalyvavo atitinkamai 6 bei 7 mokymuose, 4 organizacijos – 8 mokymuose.

Socialines paslaugas neįgaliesiems teikiančių organizacijų vadovų buvo klausama, ar jų valdomų organizacijų darbuotojams yra kasmet organizuojami specialūs užsiėmimai, kurių metu būtų lavinami vien praktiniai darbo su neįgaliais asmenimis, įgūdžiai. Paaiškėjo, kad 4 iš 10 tirtų organizacijų Šiaulių m., bei 2 iš 10 tirtų organizacijų iš Liepojos m. minėtų užsiėmimų kasmet neorganizuoja.

Tyrimu siekta išsiaiškinti, ar socialines paslaugas teikiančių organizacijų vadovai per pastaruosius 3 metus savo organizacijoje inicijavo užsienio šalių gerosios patirties taikymą, siekiant geresnio rezultato darbe su įvairių negalią turinčiais asmenimis. Tyrimo rezultatai parodė, kad gerosios patirties taikymą inicijuoja 8 iš 10 apklaustų Šiaulių m. minėtų organizacijų vadovų, bei visi (10 iš 10) apklausti Liepojos m. minėtų organizacijų vadovai.

Socialines paslaugas neįgaliesiems teikiančių organizacijų vadovų buvo klausama, ar jų vadovaujamos organizacijose yra vykdomos apklausos, siekiant išsiaiškinti, ar socialines paslaugas gaunantys neįgalieji yra patenkinti teikiamų paslaugų kokybe. Paaiškėjo, kad minėto pobūdžio apklausas vykdo 4 Šiaulių m. organizacijos iš 10 apklaustų, bei 7 Liepojos m. organizacijos iš 10 apklaustų. Tyrimo dalyvių buvo prašoma apibūdinti, kaip dažnai jų vadovaujamos organizacijose yra vykdomos panašaus pobūdžio apklausos. Apibendrinus tyrimo duomenis paaiškėjo, kad Šiaulių m. organizacijos apklausas vykdo 1–2 kartus per 12 mėn., Liepojos m. – 3 organizacijos – 1–2 kartus per 6 mėn., 4 organizacijos – 1–2 kartus per 12 mėn.

2.4.2.2. Atvejo analizė: Radviliškio m./raj. (Lietuva) socialines paslaugas neįgaliesiems teikiančių organizacijų iniciatyvos tobulinti žmogiškuosius išteklius

Šiame poskyryje siekiama identifikuoti, kiek ir kokiuose mokymuose dalyvauja Radviliškio m./raj. socialines paslaugas neįgaliesiems teikiančių organizacijų darbuotojai, charakterizuoti, kaip dažnai minėtose organizacijose yra vykdomos apklausos, siekiant išsiaiškinti, ar neįgalieji yra patenkinti teikiamų paslaugų kokybe.

Respondentų buvo klausiama, *ar per pastaruosius 2 m. jų vadovaujama įstaiga yra gavusi pasiūlymą dalyvauti valstybės finansuojamuose mokymuose ar kitos formos kvalifikacijos kėlime sveiko, asmenims su negalia pritaikyto gyvenimo būdo tema*. Tyrimo rezultatai parodė, 2 iš 6 tirtų organizacijų *pasiūlymo dalyvauti mokymuose šia tema nėra gavusi*, 4 organizacijos *tokio pobūdžio pasiūlymą yra gavusios, bet neturėjo galimybės dalyvauti*.

Tyrimu siekta išsiaiškinti, keliuose mokymuose *asmenų su negalia integracijos ypatumų tema* Radviliškio m./raj. socialines paslaugas neįgaliesiems teikiančių organizacijų darbuotojai dalyvavo 2011 m. Apibendrinus gautus duomenis paaiškėjo, kad 1 organizacija 2011 m. dalyvavo tik 2 mokymuose, 4 organizacijos – 3 mokymuose, 1 – 4 mokymuose.

Tirta, keliuose mokymuose *darbo su negalia turinčiais asmenimis tema* Šiaulių m. bei Liepojos m. socialines paslaugas neįgaliesiems teikiančių organizacijų darbuotojai dalyvavo 2011 m. Tyrimo duomenys rodo, 4 tirtos organizacijos 2011 m. dalyvavo 3 minėtuose mokymuose, po 1 organizaciją – atitinkamai 5 bei 6 mokymuose.

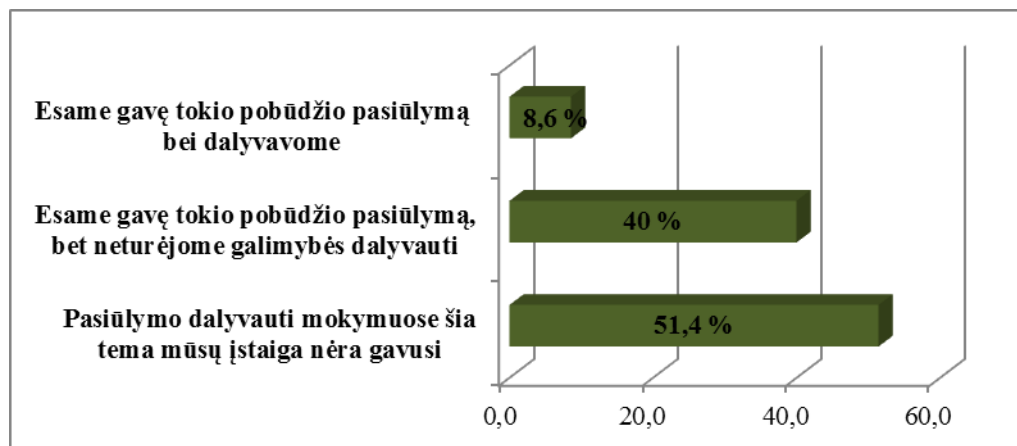
Socialines paslaugas neįgaliesiems teikiančių organizacijų vadovų buvo klausiama, ar jų valdomų organizacijų darbuotojams *yra kasmet organizuojami specialūs užsiėmimai, kurių metu būtų lavinami vien praktiniai darbo su neįgaliais asmenimis, įgūdžiai*. Paaiškėjo, kad 2 iš 6 tirtų organizacijų kasmet šie užsiėmimai nėra organizuojami.

Tyrimu siekta išsiaiškinti, ar socialines paslaugas teikiančių organizacijų vadovai per pastaruosius 3 metus savo organizacijoje *inicijavo užsienio šalių gerosios patirties taikymą*, siekiant geresnio rezultato darbe su įvairių negalia turinčiais asmenimis. Tyrimo rezultatai parodė, kad gerosios patirties taikymą inicijuoja 4 iš 6 tirtų organizacijų.

Socialines paslaugas neįgaliesiems teikiančių organizacijų vadovų buvo klausiama, ar jų vadovaujamos organizacijose yra vykdomos apklausos, *siekiant išsiaiškinti, ar socialines paslaugas gaunantys neįgalieji yra patenkinti teikiamų paslaugų kokybe*. Paaiškėjo, kad minėto pobūdžio apklausas vykdo 3 iš 6 tirtų organizacijų. Tyrimo dalyvių buvo prašoma apibūdinti, kaip dažnai jų vadovaujamos organizacijose yra vykdomos panašaus pobūdžio apklausos. Apibendrinus tyrimo duomenis paaiškėjo, kad minėtas apklausas organizacijos vykdo *1–2 kartus per 12 mėnesių*.

2.4.2.3. Atvejo analizė: Šiaulių regione (Lietuva) socialines paslaugas neįgaliesiems teikiančių organizacijų iniciatyvos tobulinti žmogiškuosius išteklius

Šiame poskyryje siekiama identifikuoti, kiek ir kokiuose mokymuose dalyvauja Šiaulių regiono socialines paslaugas neįgaliesiems teikiančių organizacijų darbuotojai, charakterizuoti, kaip dažnai minėtose organizacijose yra vykdomos apklausos, siekiant išsiaiškinti, ar neįgalieji yra patenkinti teikiamų paslaugų kokybe.

2.4.2.3.1. pav. Šiaulių regione (Lietuva) socialines paslaugas neįgaliesiems teikiančių organizacijų galimybės dalyvauti mokymuose ar kitos formos kvalifikacijos kėlime sveiko, asmenims su negalia pritaikyto gyvenimo būdo tema, n =35, %

Šiaulių regiono įvairias paslaugas visuomenei teikiančių organizacijų vadovų buvo klausiama, ar per pastaruosius 2 m. jų vadovaujama įstaiga yra gavusi pasiūlymą dalyvauti valstybės finansuojamuose mokymuose ar kitos formos kvalifikacijos kėlime sveiko, asmenims su negalia pritaikyto gyvenimo būdo tema. Iš 2.4.2.3.1. pav. pateiktų duomenų matyti, kad net 51,4 % tyrimo dalyvių pasiūlymo dalyvauti mokymuose šia tema nėra gavusi. 40 % respondentų teigė, kad jų vadovaujamos organizacijos yra gavę tokio pobūdžio pasiūlymą, bet neturėjo galimybės dalyvauti.

Tyrimu siekta išsiaiškinti, keliuose mokymuose asmenų su negalia integracijos ypatumų tema Šiaulių regione socialines paslaugas neįgaliesiems teikiančių organizacijų darbuotojai dalyvavo 2011 m. Apibendrinus gautus duomenis paaiškėjo, kad 4 minėtų organizacijų darbuotojai dalyvavo 5 mokymuose, 6 organizacijos – 4 mokymuose, 14 – 3 mokymuose, 8 – 2 mokymuose, 3 – 1 mokymuose.

Tirta, keliuose mokymuose darbo su negalią turinčiais asmenimis tema Šiaulių regione socialines paslaugas neįgaliesiems teikiančių organizacijų darbuotojai dalyvavo 2011 m. Tyrimo duomenys rodo, kad 1 organizacija dalyvavo 6 minėtuose mokymuose, 3 organizacijos – 5 mokymuose, 16 – 3 mokymuose, 10 – 2 mokymuose, 5 – 1 mokymuose.

Socialines paslaugas neįgaliesiems teikiančių organizacijų vadovų buvo klausiama, ar jų valdomų organizacijų darbuotojams yra kasmet organizuojami specialūs užsiėmimai, kurių metu būtų lavinami vien praktiniai darbo su neįgaliais asmenimis, įgūdžiai. Paaiškėjo, kad 14 (60 %) iš 35 tirtų Šiaulių regiono socialines paslaugas neįgaliesiems teikiančių organizacijų kasmet minėtų praktinių užsiėmimų neorganizuoja.

Tyrimu siekta išsiaiškinti, ar socialines paslaugas teikiančių organizacijų vadovai per pastaruosius 3 metus savo organizacijoje inicijavo užsienio šalių gerosios patirties taikymą, siekiant geresnio rezultato darbe su įvairių negalią turinčiais asmenimis. Tyrimo rezultatai parodė, kad gerosios patirties taikymą inicijuoja tik 24 (68,6 %) iš 35 tirtų organizacijų.

Socialines paslaugas neįgaliesiems teikiančių organizacijų vadovų buvo klausiama, ar jų vadovaujamos organizacijose yra vykdomos apklausos, siekiant išsiaiškinti, ar socialines paslaugas gaunantys neįgalieji yra patenkinti teikiamų paslaugų kokybe. Paaiškėjo, kad minėto pobūdžio apklausas vykdo tik 21 (60 %) organizacija iš 35 apklaustų. Tyrimo dalyvių buvo prašoma apibūdinti, kaip dažnai jų vadovaujamos organizacijose yra vykdomos panašaus pobūdžio apklausos. Apibendrinus tyrimo duomenis paaiškėjo, kad 4 Šiaulių regiono socialines

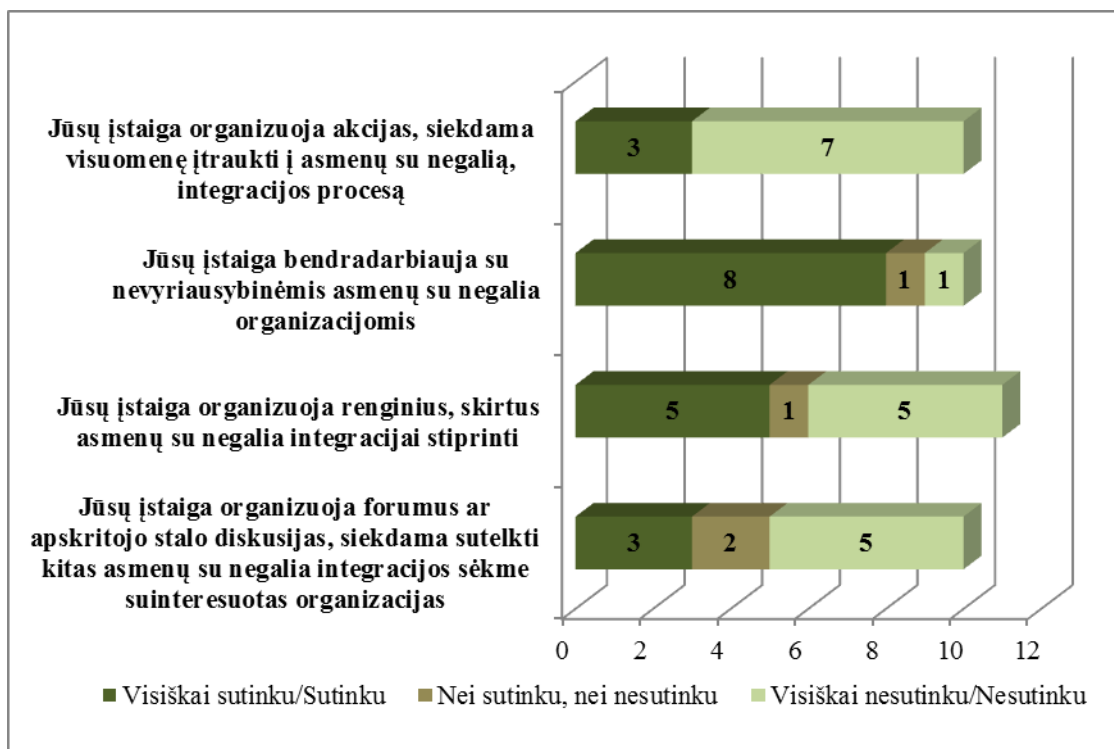
paslaugas neįgaliesiems teikiančių organizacijų minėto pobūdžio apklausos vykdo 1–2 kartus per 6 mėn., 17 organizacijų – 1–2 kartus per 12 mėn.

2.4.3. Socialines paslaugas neįgaliesiems teikiančių organizacijų partnerystės pagrindu vykdomos veiklos potencialas

Šiandien socialines paslaugas teikiančios organizacijos susiduria su iššūkiu – nuolat skatinti socialinį dialogą tarp visuomenės ir socialiai pažeidžiamų jos grupių, ypatingą dėmesį skiriant asmenims su negalia. Siekiant socialinės sanglaudos tvarumo asmenų su negalia atžvilgiu, šioms organizacijoms tenka svarbus vaidmuo, kaip vienam iš esminių, bendradarbiavimo tarp neįgalųjų socialinės integracijos sėkme suinteresuotų organizacijų.

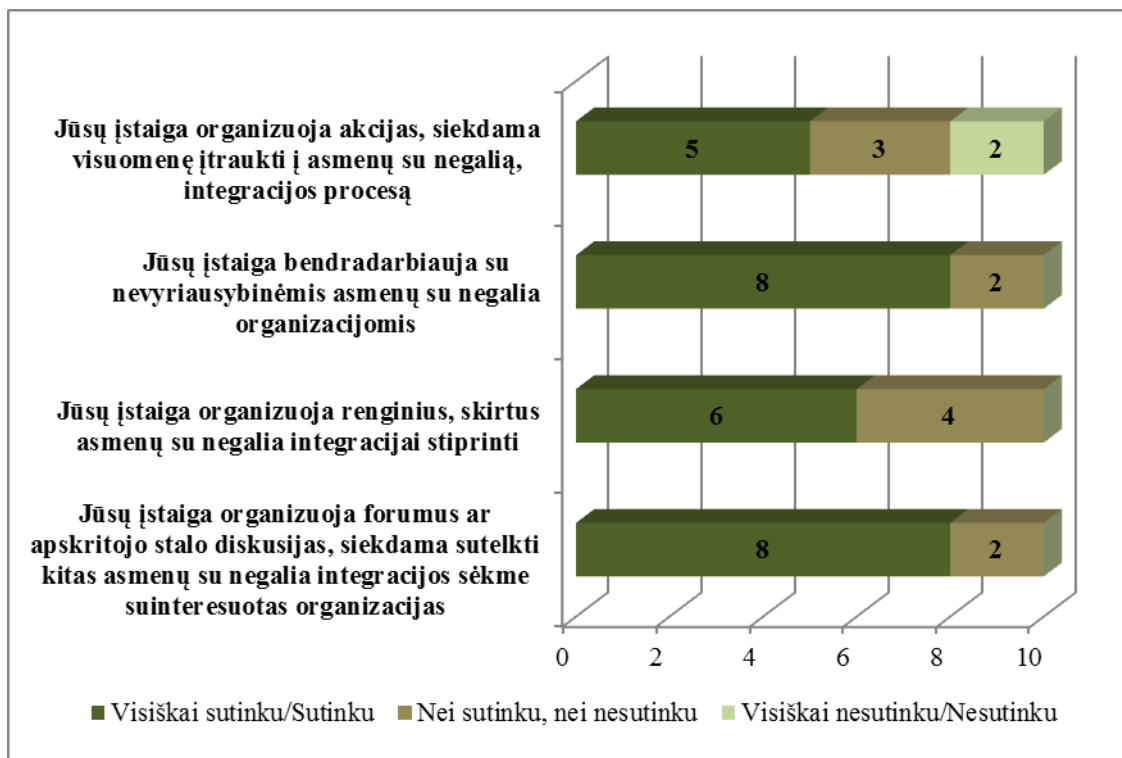
2.4.3.1. Atvejo analizė: Šiaulių m. (Lietuva) bei Liepojos m. (Latvija) socialines paslaugas neįgaliesiems teikiančių organizacijų iniciatyvos bendradarbiauti

Šiame poskyryje siekiama charakterizuoti, kokio pobūdžio socialines veiklas, skirtas neįgalųjų socialinei integracijai stiprinti, inicijuoja Šiaulių m. bei Liepojos m. socialines paslaugas neįgaliesiems teikiančios organizacijos.

2.4.3.1.1 pav. Šiaulių m. (Lietuva) socialines paslaugas neįgaliesiems teikiančių organizacijų iniciatyvos stiprinti neįgalųjų socialinį aktyvumą, n =10, asm.

Iš 2.4.3.1.1 pav. pateiktų duomenų matyti, kad 8 iš 10 apklaustų Šiaulių m. socialines paslaugas neįgaliesiems teikiančių organizacijų bendradarbiauja su nevyriausybinėmis asmenų su negalia organizacijomis, bei pusė (5) apklaustų organizacijų organizuoja renginius, skirtus asmenų su negalia integracijai stiprinti.

2.4.3.1.2 pav. Liepojos m. (Latvija) socialines paslaugas neįgaliesiems teikiančių organizacijų iniciatyvos stiprinti neįgaliųjų socialinį aktyvumą, n =10, asm.

Kaip ir Šiaulių m., 8 iš 10 apklaustų Liepojos m. socialines paslaugas neįgaliesiems teikiančių organizacijų *bendradarbiauja su nevyriausybinėmis asmenų su negalia organizacijomis*, taip pat toks pat Liepojos m. organizacijų skaičius *organizuoja forumus ar apskritojo stalo diskusijas, siekdama sutelkti kitas asmenų su negalia integracijos sėkme suinteresuotas organizacijas*, bei 6 organizacijos *organizuoja renginius, skirtus asmenų su negalia integracijai stiprinti* (2.4.3.1.2 pav.).

2.4.3.2. Atvejo analizė: Radviliškio m./raj. (Lietuva) socialines paslaugas neįgaliesiems teikiančių organizacijų iniciatyvos bendradarbiauti

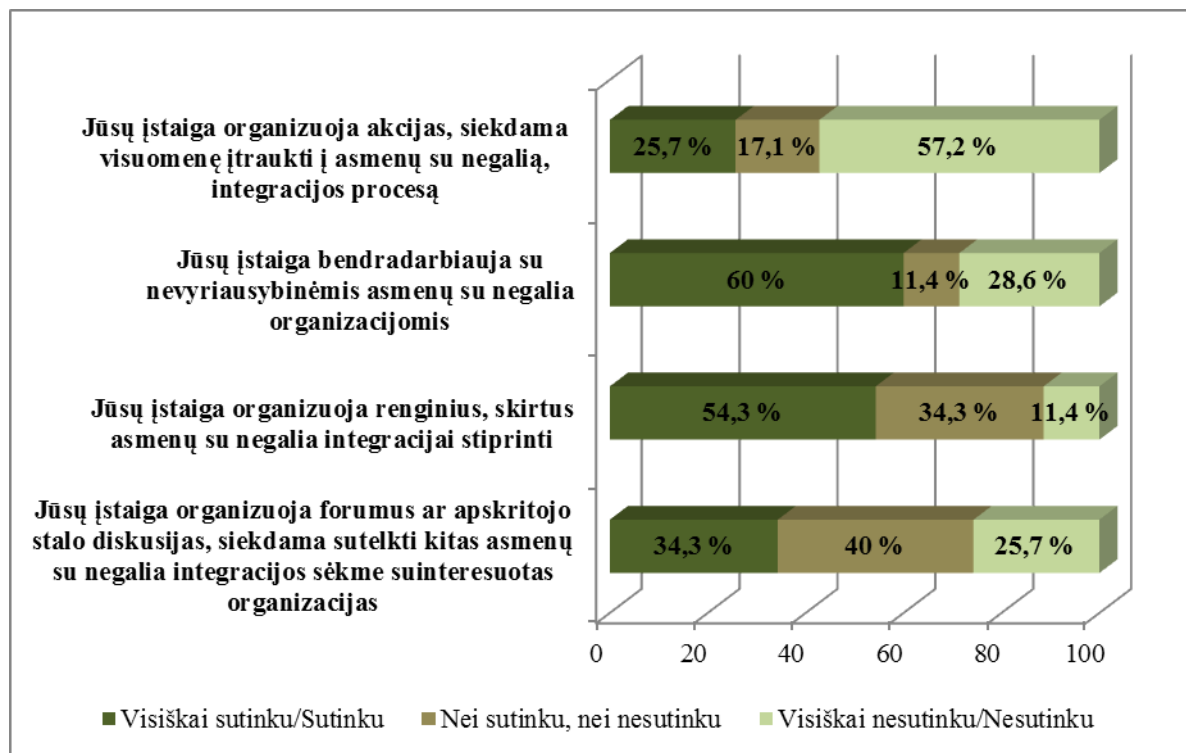
Šiame poskyryje siekiama charakterizuoti, kokio pobūdžio socialines veiklas, skirtas neįgaliųjų socialinei integracijai stiprinti, inicijuoja Radviliškio m./raj. socialines paslaugas neįgaliesiems teikiančios organizacijos.

Tyrimu siekta išsiaiškinti, kokios yra Radviliškio m./raj. socialines paslaugas neįgaliesiems teikiančių organizacijų iniciatyvos stiprinti neįgaliųjų socialinį aktyvumą. Paaikškėjo, kad visos (6) tirtos organizacijos *bendradarbiauja su nevyriausybinėmis asmenų su negalia organizacijomis*, 4 organizacijos *organizuoja forumus ar apskritojo stalo diskusijas, siekiant sutelkti kitas neįgaliųjų integracijos sėkme suinteresuotas organizacijas*.

Tačiau nė viena tirta organizacija *neorganizuoja renginių, skirtų neįgaliųjų integracijai stiprinti*, ar *akcijų, siekiant visuomenę įtraukti į asmenų su negalia integracijos procesą*.

2.4.3.3. Atvejo analizė: Šiaulių regiono (Lietuva) socialines paslaugas neįgaliesiems teikiančių organizacijų iniciatyvos bendradarbiauti

Šiame poskyryje siekiama charakterizuoti, kokio pobūdžio socialines veiklas, skirtas neįgaliųjų socialinei integracijai stiprinti, inicijuoja Šiaulių regiono socialines paslaugas neįgaliesiems teikiančios organizacijos.

2.4.3.3.1 pav. Šiaulių regione (Lietuva) socialines paslaugas neįgaliesiems teikiančių organizacijų iniciatyvos stiprinti neįgaliųjų socialinį aktyvumą, n = 35, %

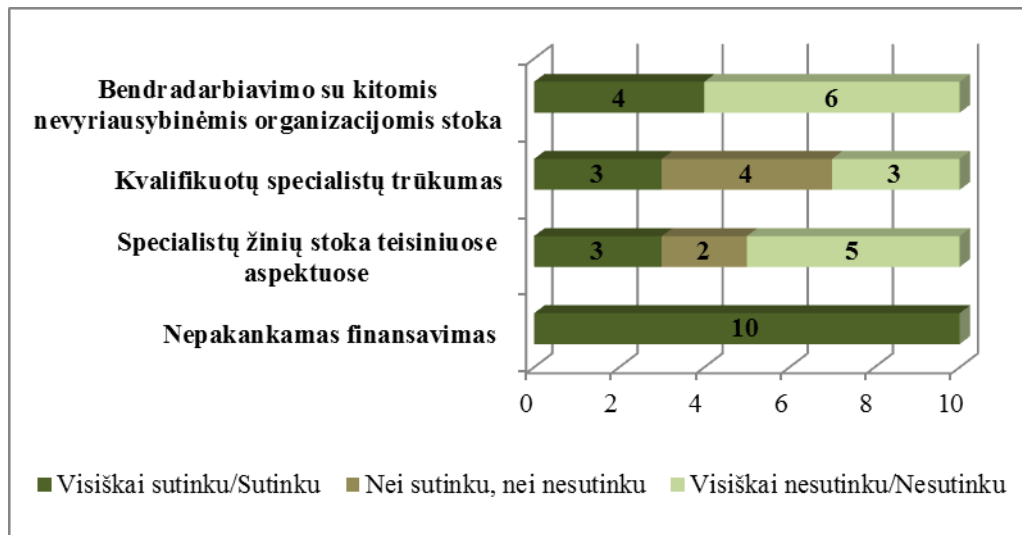
Siekta charakterizuoti Šiaulių regiono įvairias paslaugas neįgaliesiems teikiančių organizacijų iniciatyvas stiprinti neįgaliųjų socialinį aktyvumą. Paaiškėjo, kad didžioji dalis (60 %) tirtų organizacijų *bendradarbiauja su nevyriausybinėmis asmenų su negalia organizacijomis*, daugiau nei pusė (54,3 %) organizacijų *organizuoja renginius, skirtus asmenų su negalia integracijai stiprinti* (2.4.3.3.1 pav.).

2.4.4. Probleminių aspektų, su kuriais susiduria socialines paslaugas neįgaliesiems teikiančios organizacijos, priešastingumo analizė

Šiandien socialines paslaugas neįgaliesiems teikiančios organizacijos susiduria su daugybe iššūkių, sąlygojamų šalies teisinės sistemos, finansų politikos, augančio socialinių paslaugų poreikio ir kt. Siekdamas nepasiduoti stagnacijai, organizacijos savo ruožtu privalo užtikrinti, kad tai turės kuo mažesnę neigiamą įtaką teikiamų paslaugų kokybei.

2.4.4.1. Atvejo analizė: Šiaulių m. (Lietuva) socialines paslaugas neįgaliesiems teikiančių organizacijų vadovų nuomonės kontekstualizavimas

Šiame poskyryje pateikiami tyrimo duomenys, charakterizuojantys, probleminius aspektus, su kuriais susiduria Šiaulių m. socialines paslaugas neįgaliesiems teikiančios organizacijos, siekiama išsiaiškinti jų planus plėsti teikiamų paslaugų spektrą, kontekstualizuoti vadovų nuomonę apie neįgaliųjų socialinės integracijos sąlygas Lietuvoje.

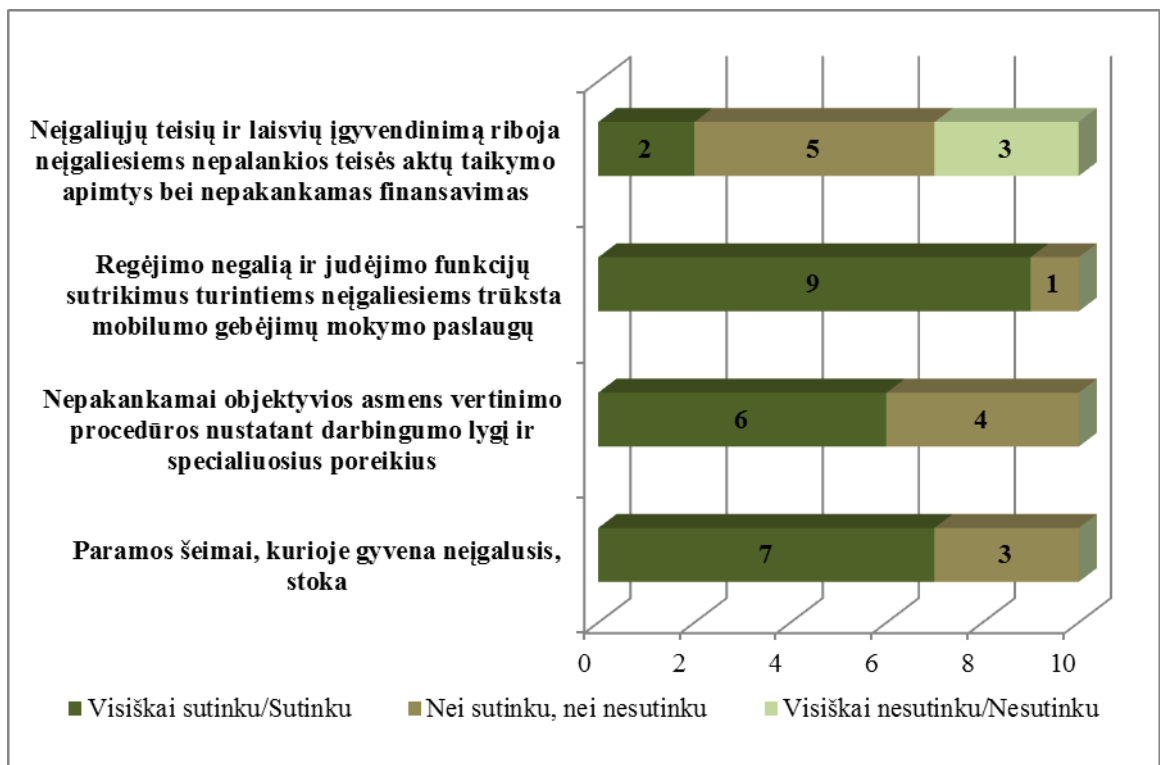

2.4.4.1.1 pav. Probleminiai aspektai, su kuriais susiduria Šiaulių m. (Lietuva) socialines paslaugas neįgaliesiems teikiančios organizacijos n =10, asm.

Tyrimo dalyvių buvo prašoma identifikuoti sunkumus, su kuriais šiuo metu susiduria jų vadovaujamos organizacijos. Apibendrinus tyrimo duomenis paaiškėjo, kad visų (10) tyrime dalyvavusių organizacijų vykdomą veiklą apsunkina *nepakankamas finansavimas*, 4 organizacijos akcentavo *bendradarbiavimo su kitomis nevyriausybinėmis organizacijomis stoką* (2.4.4.1.1 pav.).

Tyrimu buvo siekiama išsiaiškinti, ar Šiaulių m. socialines paslaugas teikiančios organizacijos artimiausiu metu planuoja didinti teikiamų paslaugų spektrą *darbo su negalią turinčiais asmenimis srityje*. Šiuo klausimu teigiamai pasisakė tik 1 organizacija, dar 4 pasisakė ties atsakymo variantu „*galbūt*“, likusi apklaustų organizacijų dalis teigė plėsti įstaigos veiklos *neplanuojančios*. Organizacijų vadovų buvo prašoma pagrįsti savo nuomonę minėtu klausimu. Atsakymus pateikė vos pusės apklaustų organizacijų vadovai – „...planuojame plėsti paslaugas kompleksinę negalią turintiems asmenims“, „...paslaugų plėtrai nepakanka finansinių išteklių“²¹.

²¹ Sugrupuoti respondentų atsakymai į atviro tipo klausimus.

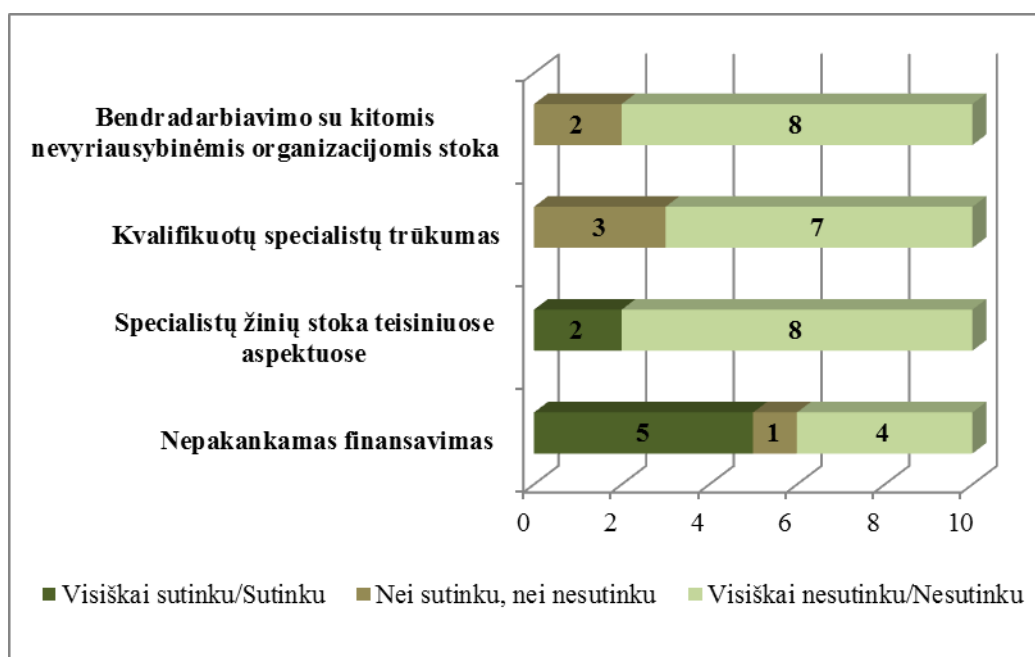

2.4.4.1.2 pav. Šiaulių m. (Lietuva) socialines paslaugas neįgaliesiems teikiančių organizacijų vadovų nuomonė apie neįgaliųjų socialinės integracijos sąlygas Lietuvoje n =10, asm.

Atliekant tyrimą taip pat buvo siekiama išsiaiškinti Šiaulių m. socialines paslaugas neįgaliesiems teikiančių organizacijų vadovų nuomonę apie neįgaliųjų socialinės integracijos sąlygas Lietuvoje. Gauti tyrimo duomenys rodo, kad beveik visų (9) apklaustų organizacijų vadovai sutinka, kad Lietuvoje *regėjimo negalią ir judėjimo funkcijų sutrikimus turintiems neįgaliesiems trūksta mobilumo gebėjimų mokymo paslaugų*, 7 organizacijų vadovai akcentavo *paramos šeimai, kurioje gyvena neįgalusis, stoką* (2.4.4.1.2 pav.).

2.4.4.2. Atvejo analizė: Liepojos m. (Latvija) socialines paslaugas neįgaliesiems teikiančių organizacijų vadovų nuomonės kontekstualizavimas

Šiame poskyryje pateikiami tyrimo duomenys, charakterizuojantys, probleminius aspektus, su kuriais susiduria Liepojos m. socialines paslaugas neįgaliesiems teikiančios organizacijos, siekiama išsiaiškinti jų planus plėsti teikiamų paslaugų spektrą, kontekstualizuoti vadovų nuomonę apie neįgaliųjų socialinės integracijos sąlygas Latvijoje.

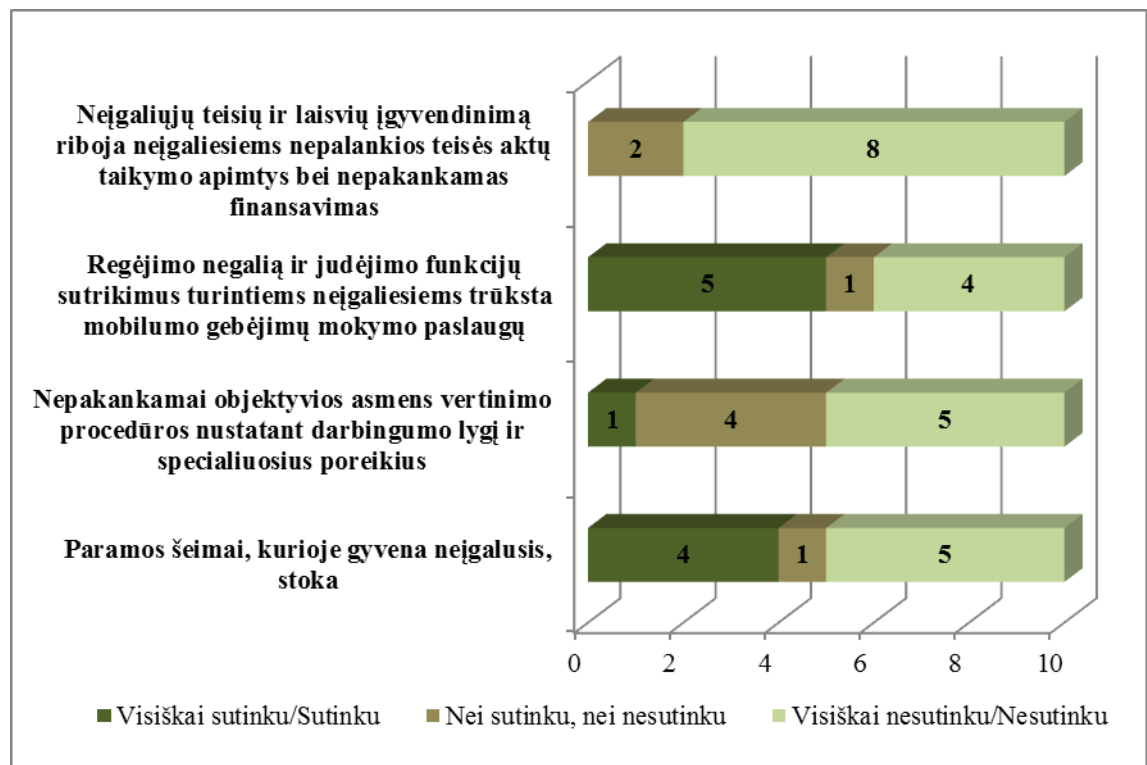

2.4.4.2.1 pav. Probleminiai aspektai, su kuriais susiduria Liepojos m. (Latvija) socialines paslaugas neįgaliesiems teikiančios organizacijos, n =10, asm.

Tyrimo dalyvių buvo prašoma identifikuoti sunkumus, su kuriais šiuo metu susiduria jų vadovaujamos organizacijos. Apibendrinus tyrimo duomenis paaiškėjo, pusės (5) apklaustų organizacijų vykdomą veiklą komplikuoja *nepakankamas finansavimas*, 3 organizacijos akcentavo *kvalifikuotų specialistų trūkumą*. Tačiau didžioji dalis (8) apklaustų tyrimo dalyvių nesutiko, kad jų vadovaujamos organizacijose jaučiama *bendradarbiavimo su nevyriausybinėmis organizacijomis stoka*, ar kad *specialistai pasižymi žinių stoka teisiniuose aspektuose* (2.4.4.2.1 pav.).

Tirta, ar Liepojos m. socialines paslaugas teikiančios organizacijos artimiausiu metu planuoja didinti teikiamų paslaugų spektrą *darbo su negalią turinčiais asmenimis srityje*. Teigiamai pasisakė net 6 apklaustos organizacijos iš 10, dar 3 pasisakė nežinančios bei 1 organizacija nurodė tokių planų neturinti. Organizacijų vadovų buvo prašoma pagrįsti savo nuomonę minėtu klausimu. Atsakymus pateikė 7 organizacijų vadovai iš 10 apklaustų – „...teiksime daugiau paslaugų kompleksinę negalią turintiems asmenims“, „...organizuosime užsiėmimus kalbos bei klausos negalią turintiems“, „...didindami paslaugų spektrą orientuosimės į proto negalią turinčius asmenis“²².

²² ²² Sugrupuoti respondentų atsakymai į atviro tipo klausimus.

2.4.4.2.2 pav. Liepojos m. (Latvija) socialines paslaugas neįgaliesiems teikiančių organizacijų vadovų nuomonė apie neįgaliųjų socialinės integracijos sąlygas Latvijoje, n =10, asm.

Buvo siekiama išsiaiškinti Liepojos m. socialines paslaugas neįgaliesiems teikiančių organizacijų vadovų nuomonę apie neįgaliųjų socialinės integracijos sąlygas Latvijoje. Gauti tyrimo duomenys rodo, kad pusė (5) apklaustų organizacijų vadovų sutinka, kad Latvijoje *regėjimo negalią ir judėjimo funkcijų sutrikimus turintiems neįgaliesiems trūksta mobilumo gebėjimų mokymo paslaugų*, 4 organizacijos akcentavo *paramos šeimai, kurioje gyvena neįgalusis stoką* (2.4.4.2.2 pav.).

2.4.4.3. Atvejo analizė: Radviliškio m./raj. (Lietuva) socialines paslaugas neįgaliesiems teikiančių organizacijų vadovų nuomonės kontekstualizavimas

Šiame poskyryje pateikiami tyrimo duomenys, charakterizuojantys, probleminius aspektus, su kuriais susiduria Radviliškio m./raj. socialines paslaugas neįgaliesiems teikiančios organizacijos, siekiama išsiaiškinti jų planus plėsti teikiamų paslaugų spektrą, kontekstualizuoti vadovų nuomonę apie neįgaliųjų socialinės integracijos sąlygas Lietuvoje.

Tyrimo dalyvių buvo prašoma identifikuoti sunkumus, su kuriais šiuo metu susiduria jų vadovaujamos organizacijos. Apibendrinus tyrimo duomenis paaiškėjo, kad visų (6) tyrime dalyvavusių organizacijų vykdomą veiklą apsunkina *nepakankamas finansavimas*, 3 organizacijos akcentavo *specialistų žinių stoką teisiniuose aspektuose*, po 2 organizacijos – *bendradarbiavimo su kitomis nevyriausybinėmis organizacijomis stoką* bei *kvalifikuotų specialistų trūkumą*.

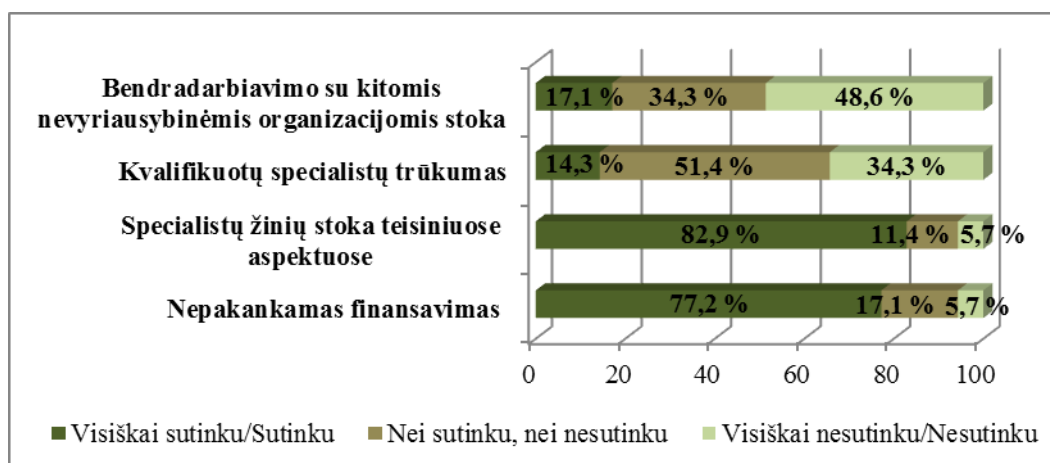
Tyrimu buvo siekiama išsiaiškinti, ar Radviliškio m./raj. socialines paslaugas teikiančios organizacijos artimiausiu metu planuoja didinti teikiamų paslaugų spektrą *darbo su negalią turinčiais asmenimis srityje*. Šiuo klausimu teigiamai nepasisakė nė viena organizacija iš 6 apklaustų, 3 pasisakė ties atsakymo variantu „*galbūt*“, likusi apklaustų organizacijų dalis (3) teigė plėsti įstaigos veiklos *neplanuojančios*.

Organizacijų vadovų buvo prašoma pagrįsti savo nuomonę minėtu klausimu. Atsakymus pateikė vos pusės apklaustų organizacijų vadovai – „...trūksta finansinių išteklių“, „...nematome tam poreikio“²³.

Atliekant tyrimą taip pat buvo siekiama išsiaiškinti Radviliškio m./raj. socialines paslaugas neįgaliesiems teikiančių organizacijų vadovų nuomonę apie neįgaliųjų socialinės integracijos sąlygas Lietuvoje. Gauti tyrimo duomenys parodė, kad visų tirtų (6) organizacijų vadovai sutinka, kad šalyje *regėjimo negalią ir judėjimo funkcijų sutrikimus turintiems neįgaliesiems trūksta mobilumo gebėjimų mokymo paslaugų, jaučiama paramos šeimai, kurioje gyvena neįgalusis, stoka.*

2.4.4.4. Atvejo analizė: Šiaulių regione (Lietuva) socialines paslaugas neįgaliesiems teikiančių organizacijų vadovų nuomonės kontekstualizavimas

Šiame poskyryje pateikiami tyrimo duomenys, charakterizuojantys, probleminius aspektus, su kuriais susiduria Šiaulių regiono socialines paslaugas neįgaliesiems teikiančios organizacijos, siekiama išsiaiškinti jų planus plėsti teikiamų paslaugų spektrą, kontekstualizuoti vadovų nuomonę apie neįgaliųjų socialinės integracijos sąlygas Lietuvoje.

2.4.4.4.1 pav. Probleminiai aspektai, su kuriais susiduria Šiaulių regiono (Lietuva) socialines paslaugas neįgaliesiems teikiančios organizacijos, n = 35, %

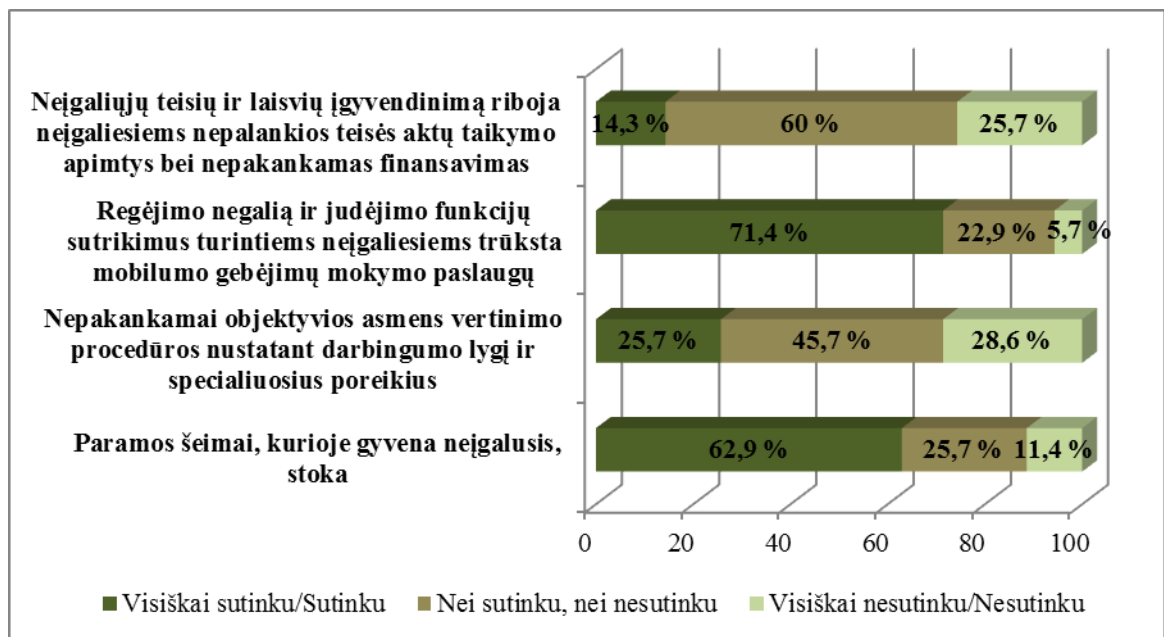
Tirta, su kokiais probleminiais aspektais susiduria Šiaulių regiono socialines paslaugas neįgaliesiems teikiančios organizacijos. Paaiškėjo, kad dauguma (82,9 %) tirtų organizacijų veiklą neigiamai įtakoja *specialistų žinių stoka teisiniuose aspektuose*, taip pat (77,2 %) tirtų organizacijų aktualizavo *nepakankamą finansavimą* (2.4.4.4.1 pav.).

Tyrimu buvo siekiama išsiaiškinti, ar Šiaulių regiono socialines paslaugas teikiančios organizacijos artimiausiu metu planuoja didinti teikiamų paslaugų spektrą *darbo su negalią turinčiais asmenimis srityje*. Šiuo klausimu teigiamai pasisakė tik 5 (14,3 %) tyrime dalyvavusios organizacijos, dar 10 (28,6 %) organizacijų šiuo klausimu pasisakė be nuomonės.

Organizacijų vadovų buvo prašoma pagrįsti savo nuomonę minėtu klausimu. Atsakymus pateikė vos trečdalis apklaustų organizacijų vadovai – „...planuojame plėsti paslaugas kompleksinę negalią turintiems asmenims“, „...paslaugų plėtrai nepakanka finansinių išteklių“, „...nematome tam poreikio“²⁴.

²³ Sugrupuoti respondentų atsakymai į atviro tipo klausimus.

²⁴ Sugrupuoti respondentų atsakymai į atviro tipo klausimus.

2.4.4.4.2 pav. Šiaulių regiono (Lietuva) socialines paslaugas neįgaliesiems teikiančių organizacijų vadovų nuomonė apie neįgaliųjų socialinės integracijos sąlygas Lietuvoje n =35, %

Atliekant tyrimą taip pat buvo siekiama išsiaiškinti Šiaulių regiono socialines paslaugas neįgaliesiems teikiančių organizacijų vadovų nuomonę apie neįgaliųjų socialinės integracijos sąlygas Lietuvoje. Didžioji dalis (71,4 %) respondentų akcentavo, kad *regėjimo negalią ir judėjimo funkcijų sutrikimus turintiems neįgaliesiems trūksta mobilumo gebėjimų mokymo paslaugų*, 62,9 % – *paramos šeimai, kurioje gyvena neįgalusis, stoka*.

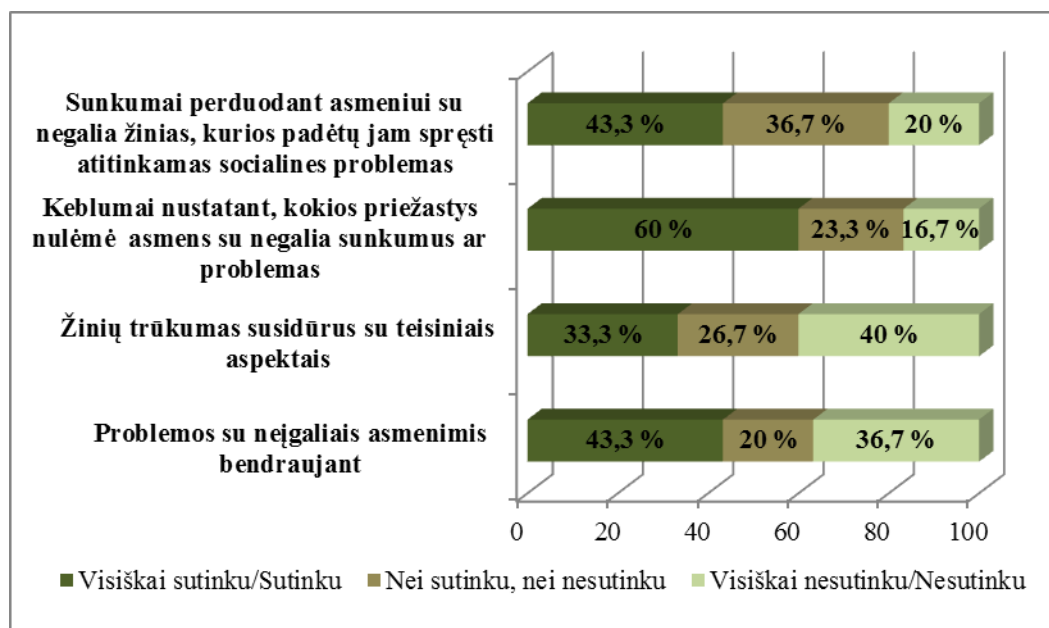
2.5. Su neįgaliaisiais dirbančių socialinio darbo specialistų darbo problematika

2.5.1. Probleminių aspektų, su kuriais socialinio darbo specialistai susiduria darbe su neįgaliaisiais, priežastingumo analizė

Socialinis darbas turi būti orientuotas į vartotojo, šiuo atveju – neįgalaus asmens, aktyvumą. Vartotojas turėtų būti traktuojamas ne kaip pasyvus socialinių paslaugų vartotojas, o kaip aktyvus sprendžiamų problemų dalyvis. Taigi, šiame kliento – neįgalaus asmens – socialinės situacijos kitimo procese, socialinis darbuotojas neįgaliajam turi tapti vadovu, aiškiai parodančiu poreikio tenkinimo bei problemų mažinimo būdus.

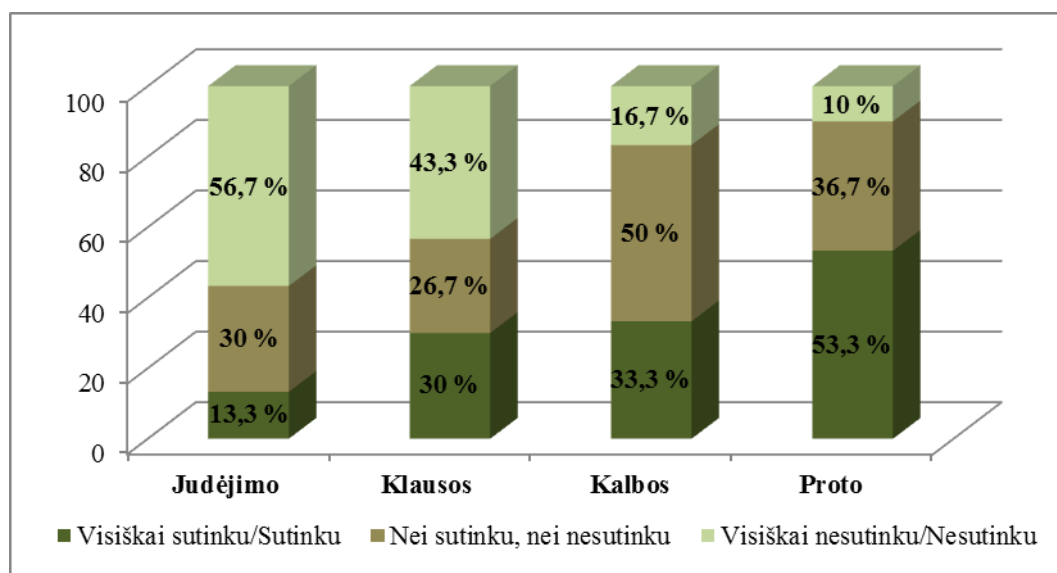
2.5.1.1. Atvejo analizė: probleminiai aspektai, su kuriais susiduria Šiaulių m. (Lietuva) su neįgaliaisiais dirbantys socialinio darbo specialistai

Šiame poskyryje pateikiami tyrimo duomenys, charakterizuojantys probleminius aspektus, su kuriais susiduria Šiaulių m. socialines paslaugas neįgaliesiems teikiančių organizacijų darbuotojai, tiesiogiai dirbantys su neįgaliaisiais. Siekiama išsiaiškinti, su kuriais rūšies negalią turinčiais asmenimis darbuotojams dirbti yra sudėtingiausia, kas darbuotojus motyvuoja darbui su neįgaliaisiais, bei šio darbo įgūdžių tobulinimui.

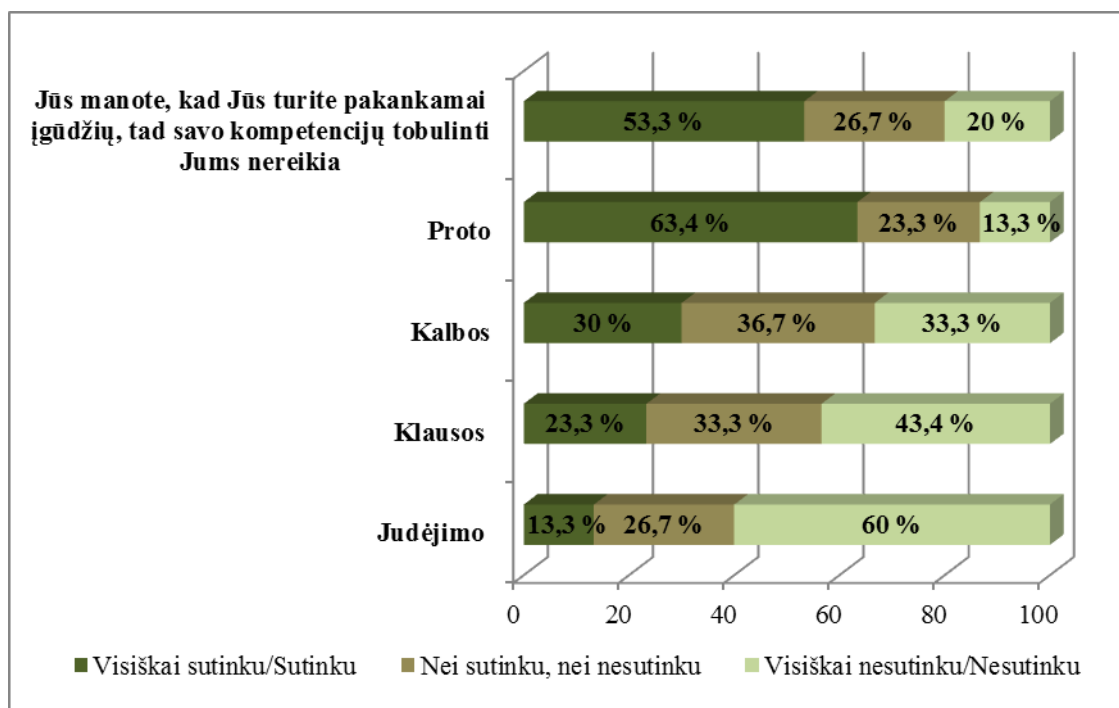
2.5.1.1.1 pav. Probleminiai aspektai, su kuriais susiduria Šiaulių m. (Lietuva) socialines paslaugas neįgaliesiems teikiančių organizacijų darbuotojai, tiesiogiai dirbantys su neįgaliaisiais n=30, %

Apibendrinus tyrimo duomenis paaiškėjo, kad daugiau nei pusė (60 %) Šiaulių m. socialines paslaugas neįgaliesiems teikiančių darbuotojų, tiesiogiai dirbančių su neįgaliaisiais, akcentavo, kad dirbant su neįgaliaisiais, jiems iškyla keblumų nustatant, kokios priežastys nulėmė asmens su negalia sunkumus ar problemas (2.5.1.1.1 pav.). 43,3 % tyrimo dalyvių kaip vieną iš probleminių aspektų darbe su neįgaliaisiais nurodė išylančius sunkumus perduodant asmeniui su negalia žinias, kurios padėtų jam spręsti atitinkamas socialines problemas, darbuotojai taip pat teigė, kad jiems iškyla problemų su neįgaliais asmenimis bendraujant.

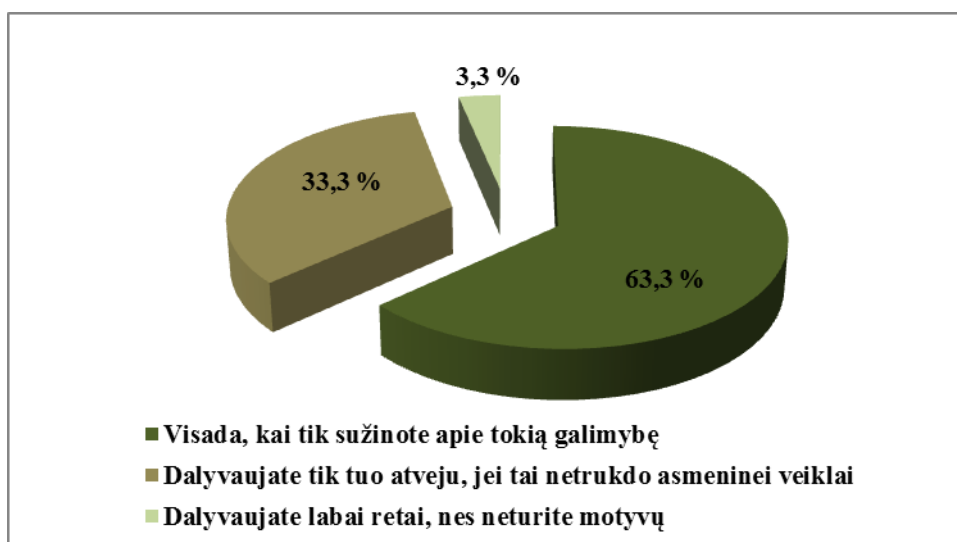
2.5.1.1.2 pav. Negalios, su kurių įgijusiais asmenimis dirbti sudėtingiausia, rūšys: Šiaulių m. (Lietuva) socialines paslaugas neįgaliesiems teikiančių organizacijų darbuotojų, tiesiogiai dirbančių su neįgaliaisiais, nuomonė n=30, %

Tiriamųjų buvo prašoma identifikuoti negalios rūšis, su kurių įgijusiais asmenimis jiems dirbti yra sudėtingiausia. Iš 2.5.1.1.2 pav. pateiktų duomenų matyti, kad Šiaulių m. socialines paslaugas neįgaliesiems teikiančių organizacijų darbuotojams sudėtingiausia dirbti yra su proto (53,3 %), kalbos (33,3 %) negalią turinčiais asmenimis. Atitinkamai dar 36,7 % bei 50 % tiriamųjų ties šiais atsakymais pasisakė be nuomonės.

2.5.1.1.3 pav. Šiaulių m. (Lietuva) socialines paslaugas neįgaliesiems teikiančių organizacijų darbuotojų, tiesiogiai dirbančių su neįgaliaisiais, nuomonė apie turimų kompetencijų, reikalingų bendraujant ir dirbant su tam tikrą negalią turinčiais asmenimis, tobulinimo poreikį n=30, %

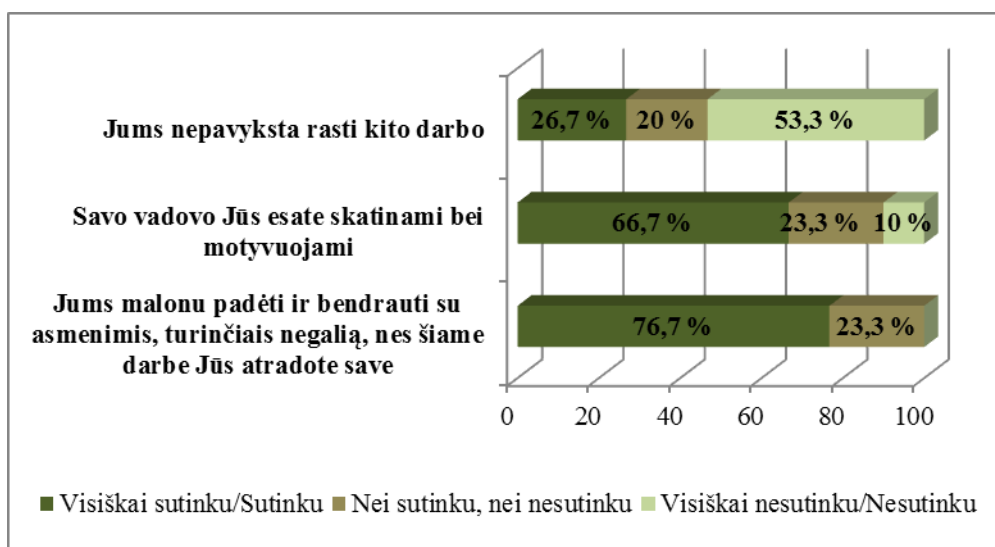
Tyrimo dalyvaujantys Šiaulių m. socialines paslaugas neįgaliesiems teikiančių organizacijų darbuotojai turėjo išsakyti nuomonę apie savo turimų kompetencijų, reikalingų bendraujant su tam tikrą negalią turinčiais asmenimis, tobulinimo poreikį. Daugiau nei pusė (63,4 %) tiriamųjų nurodė, kad jiems reikėtų tobulinti minėtas kompetencijas dirbant su *proto*, bei *kalbos* (36,7 %) negalią turinčiais asmenimis. Šiek tiek daugiau nei pusė (53,3 %) respondentų akcentavo manantys, kad jie turi pakankamai įgūdžių, tad savo kompetencijų tobulinti jiems nereikia (2.5.1.1.3 pav.).

2.5.1.1.4 pav. Šiaulių m. (Lietuva) socialines paslaugas neįgaliesiems teikiančių organizacijų darbuotojų, tiesiogiai dirbančių su neįgaliaisiais, suinteresuotumas dalyvauti renginiuose, kuriuos inicijuoja jų organizacija n=30, %

Siekta išsiaiškinti, ar tyrime dalyvavę socialiniai darbuotojai yra suinteresuoti dalyvauti savo darbovietės iniciatyva organizuojamuose renginiuose (forumuose, diskusijose), kuriuose dalyvauti nėra privaloma. Tyrimo duomenys parodė, kad daugiau nei pusė (63,3 %) respondentų minėtuose

renginiuose dalyvauja visada, kai tik sužino apie tokią galimybę, šiek tiek daugiau nei trečdalis (33,3 %) – dalyvauja tik tuo atveju, jei tai netrukdo asmeninei veiklai (2.5.1.1.4 pav.).

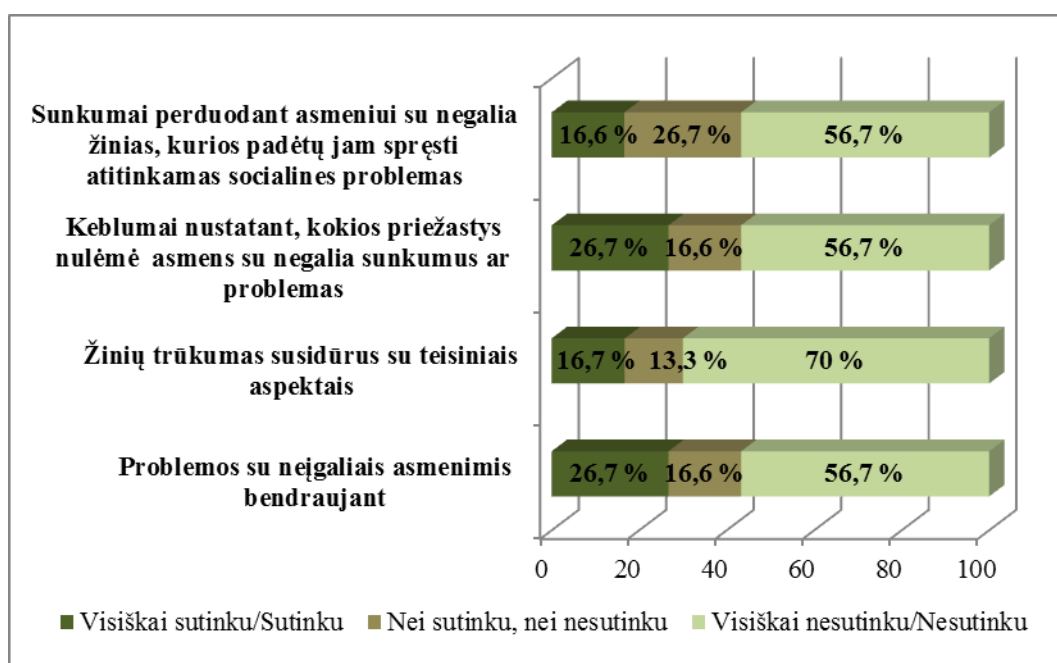

2.5.1.1.5 pav. Šiaulių m. (Lietuva) socialines paslaugas neįgaliesiems teikiančių organizacijų darbuotojų, tiesiogiai dirbančių su neįgaliaisiais, motyvacija turimam darbui n=30, %

Siekta išsiaiškinti, kas su neįgaliaisiais dirbančius socialinius darbuotojus motyvuoja šiam darbui. Didžioji dalis (76,7 %) tiriamųjų sutiko su siūlomu teiginiu, kad jiems malonu padėti ir bendrauti su asmenimis, turinčiais negalią, nes šiame darbe jie atradote save, taip pat daugiau nei pusė (66,7 %) respondentų teigė, kad yra savo vadovo skatinami bei motyvuojami (2.5.1.1.5 pav.).

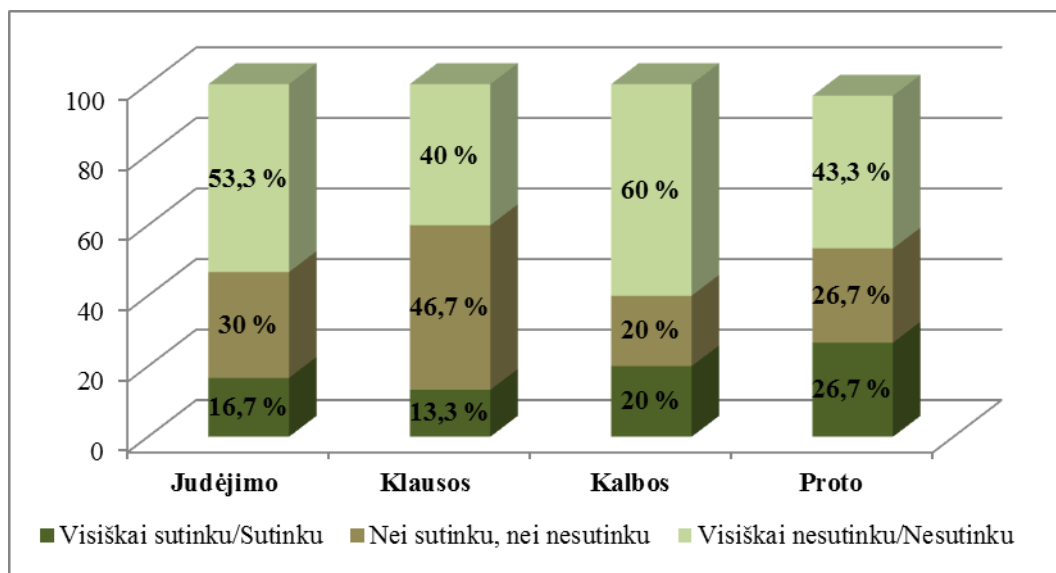
2.5.1.2. Atvejo analizė: probleminiai aspektai, su kuriais susiduria Liepojos m. (Latvija) su neįgaliaisiais dirbantys socialinio darbo specialistai

Šiame poskyryje pateikiami tyrimo duomenys, charakterizuojantys probleminius aspektus, su kuriais susiduria Liepojos m. socialines paslaugas neįgaliesiems teikiančių organizacijų darbuotojai, tiesiogiai dirbantys su neįgaliaisiais. Siekiama išsiaiškinti, su kurios rūšies negalią turinčiais asmenimis darbuotojams dirbti yra sudėtingiausia, kas darbuotojus motyvuoja darbui su neįgaliaisiais, bei šio darbo įgūdžių tobulinimui.

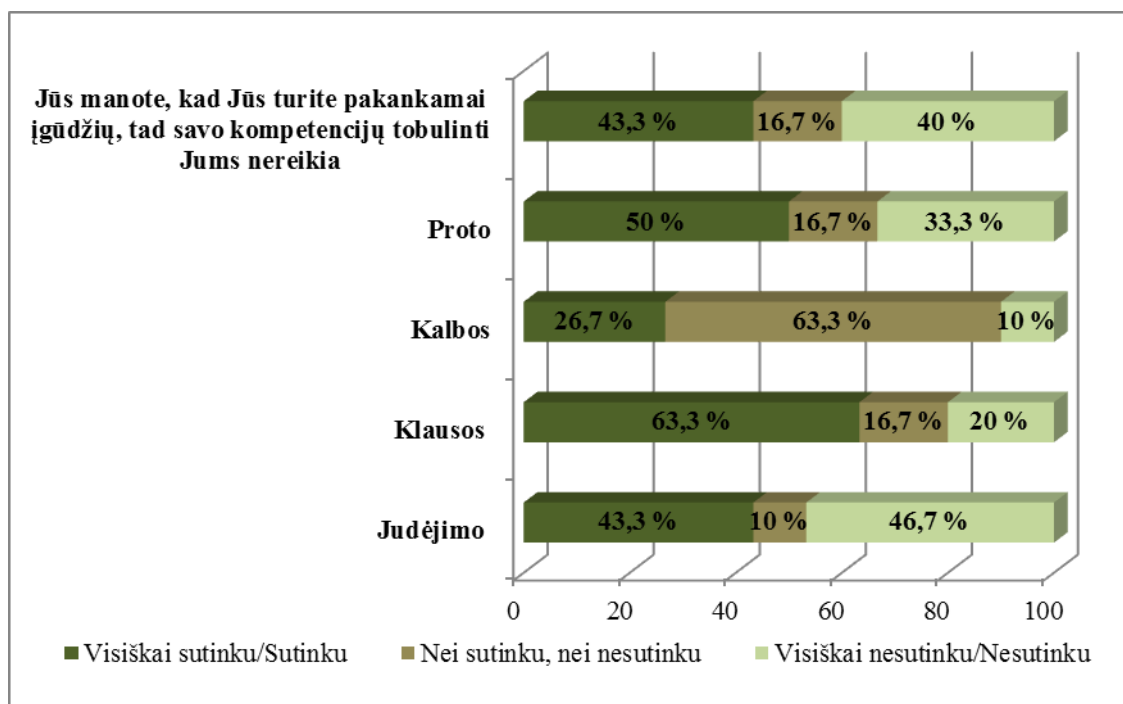
2.5.1.2.1 pav. Probleminiai aspektai, su kuriais susiduria Liepojos m. (Latvija) socialines paslaugas neįgaliesiems teikiančių organizacijų darbuotojai, tiesiogiai dirbantys su neįgaliaisiais, n=30, %

Šiame poskyryje pateikiami tyrimo duomenys, charakterizuojantys probleminius aspektus, su kuriais susiduria Liepojos m. socialines paslaugas neįgaliesiems teikiančių organizacijų darbuotojai, tiesiogiai dirbantys su neįgaliaisiais. Tik vos trečdalis (26,7 %) respondentų teigė, kad jiems *iškyla problemų su neįgaliais asmenimis bendraujant*, bei *iškyla keblumų nustatant, kokios priežastys nulėmė asmens su negalia sunkumus ar problemas* – tai yra 16,6 % bei 33,3 % mažiau nei Šiaulių m. atveju (2.5.1.2.1 pav.).

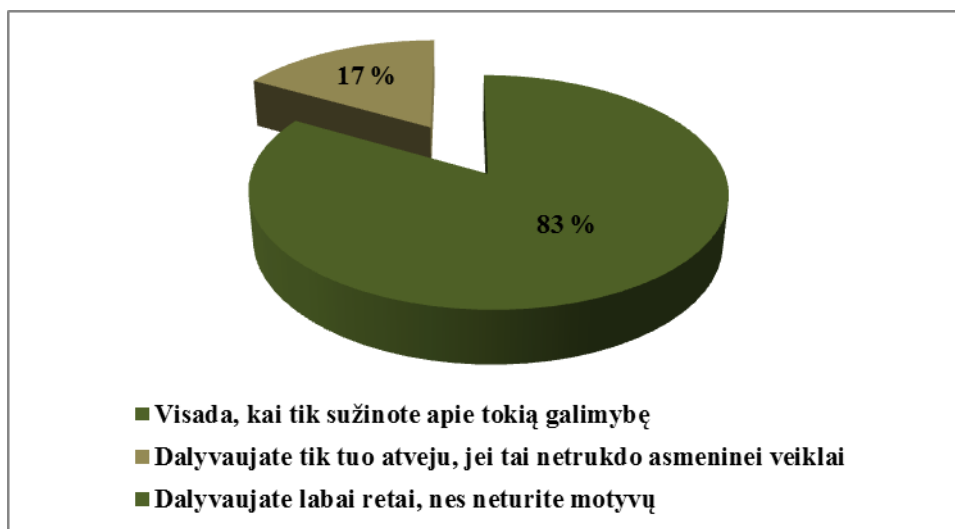
2.5.1.2.2 pav. Negalios, su kurių įgijusiais asmenimis dirbti sudėtingiausia, rūšys: Liepojos m. (Latvija) socialines paslaugas neįgaliesiems teikiančių organizacijų darbuotojų, tiesiogiai dirbančių su neįgaliaisiais, nuomonė n=30, %

Tiriamųjų buvo prašoma identifikuoti negalios rūšį, su kurių įgijusiais asmenimis jiems dirbti yra sudėtingiausia. Didžiausia respondentų iš Liepojos m. dalis, nurodžiusi, kad savo praktikoje ji susiduria su negalios rūšimi, su kurių įgijusiais asmenimis dirbti yra labiausiai sudėtinga, sudarė tik 26,7 %, ir pasirinko atsakymą – *proto negalia* (2.5.1.2.2 pav.), kas yra net 26,6 % mažiau nei Šiaulių m. atveju (2.5.1.1.2 pav.). Daugiau nei pusė (60 %) tiriamųjų nesutiko, kad sudėtingiausia yra dirbti su *kalbos* negalią turinčiais asmenimis.

2.5.1.2.3 pav. Liepojos m. (Latvija) socialines paslaugas neįgaliesiems teikiančių organizacijų darbuotojų, tiesiogiai dirbančių su neįgaliaisiais, nuomonė apie turimų kompetencijų, reikalingų bendraujant bei dirbant su tam tikrą negalią turinčiais asmenimis, tobulinimo poreikį n=30, %

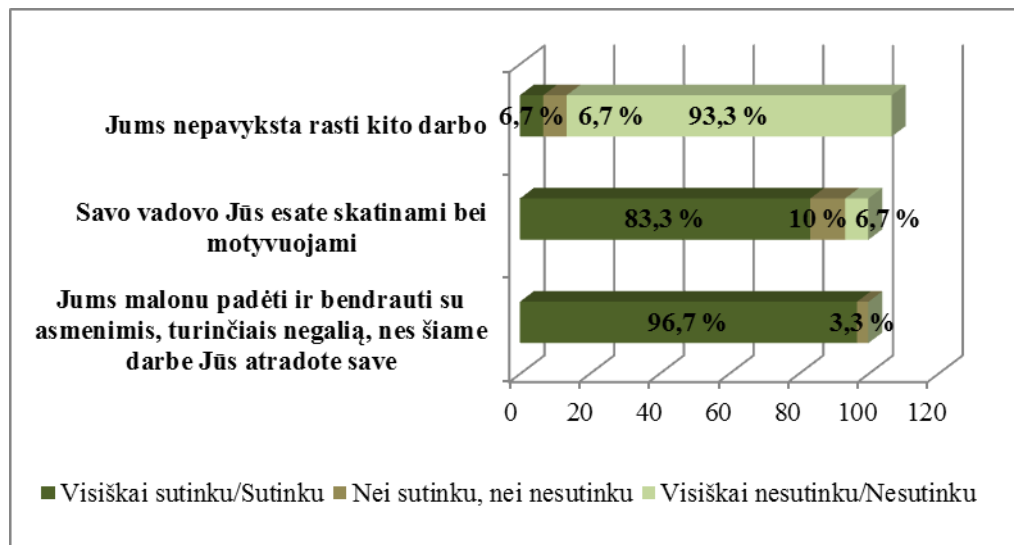
Tyrimo dalyvaujantys Šiaulių m. socialines paslaugas neįgaliesiems teikiančių organizacijų darbuotojai turėjo išsakyti savo nuomonę apie kompetencijų, reikalingų bendraujant su tam tikrą negalią turinčiais asmenimis, tobulinimo poreikį. Tyrimo duomenys rodo, kad daugiau nei pusė (63,3 %) respondentų iš Liepojos m. sutinka, kad jiems reikia tobulinti turimas kompetencijas bendraujant bei dirbant su *klausos*, bei su *judėjimo* negalią turinčiais asmenimis (2.5.1.2.3 pav.), kas yra atitinkamai net 40 % bei trečdaliu (30 %) daugiau nei Šiaulių m. atveju (2.5.1.1.3 pav.).

2.5.1.2.4 pav. Liepojos m. (Latvija) socialines paslaugas neįgaliesiems teikiančių organizacijų darbuotojų, tiesiogiai dirbančių su neįgaliaisiais, suinteresuotumas dalyvauti renginiuose, kuriuos inicijuoja jų organizacija n=30, %

Siekta išsiaiškinti, ar tyrime dalyvavę socialiniai darbuotojai iš Liepojos m. yra suinteresuoti dalyvauti savo darbovietės iniciatyva organizuojamuose renginiuose (forumuose, diskusijose), kuriuose dalyvauti nėra privaloma. Dauguma (83 %) tiriamųjų teigė *dalyvaujantys visada, kai tik*

sužino apie tokią galimybę (2.5.1.2.4 pav.), kas yra 19,7 % didesnis rodiklis nei Šiaulių m. atveju (2.5.1.1.3 pav.).

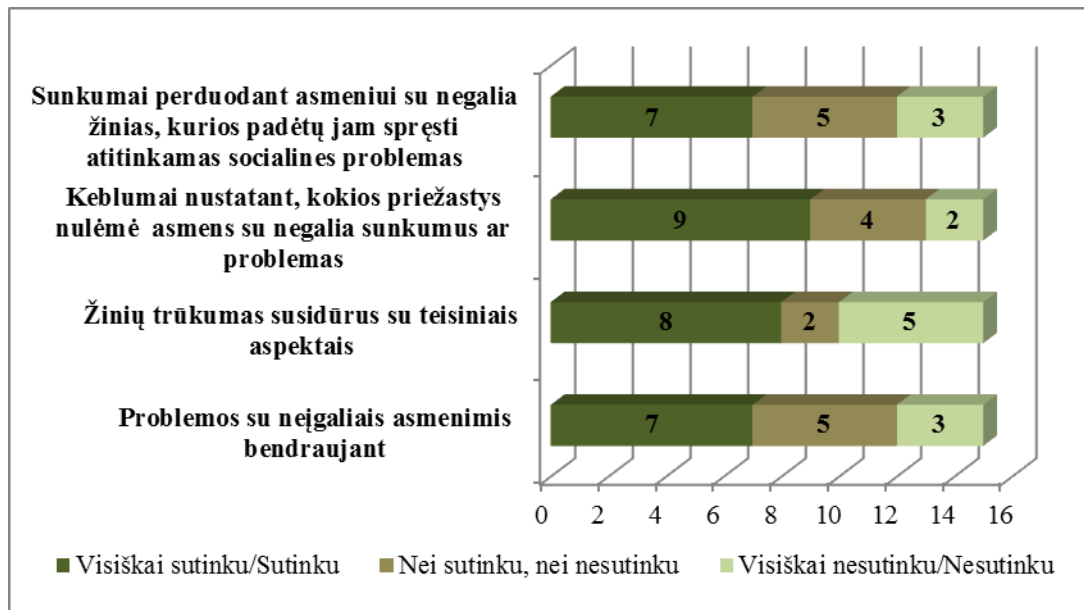

2.5.1.2.5 pav. Liepojos m. (Latvija) socialines paslaugas neįgaliesiems teikiančių organizacijų darbuotojų, tiesiogiai dirbančių su neįgaliaisiais, motyvacija turimam darbui n=30, %

Siekta išsiaiškinti, kas su neįgaliaisiais dirbančius socialinius darbuotojus motyvuoja šiam darbui. Gauti tyrimo duomenys leidžia teigti, kad dauguma tyrime dalyvavusių socialinių darbuotojų iš Liepojos m. dirba šį darbą, kadangi jiems yra malonu padėti ir bendrauti su asmenimis, turinčiais negalią, šiame darbe jie atradote save (96,7 %), darbuotojai taip pat savo vadovo yra skatinami bei motyvuojami (83,3 %) (2.5.1.2.5 pav.). Minėti rodikliai yra atitinkamai 20 % bei 16,6 % didesni nei Šiaulių m. atveju (2.5.1.1.4 pav.).

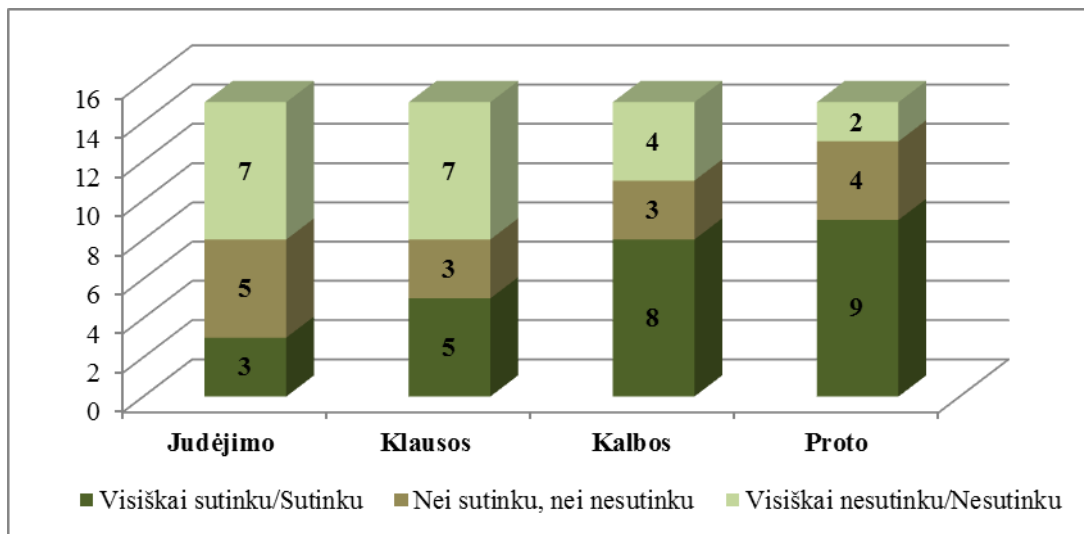
2.5.1.3. Atvejo analizė: probleminiai aspektai, su kuriais susiduria Radviliškio m./raj. (Lietuva) su neįgaliaisiais dirbantys socialinio darbo specialistai

Šiame poskyryje pateikiami tyrimo duomenys, charakterizuojantys probleminius aspektus, su kuriais susiduria Radviliškio m./raj. socialines paslaugas neįgaliesiems teikiančių organizacijų darbuotojai, tiesiogiai dirbantys su neįgaliaisiais. Siekiama išsiaiškinti, su kurios rūšies negalią turinčiais asmenimis darbuotojams dirbti yra sudėtingiausia, kas darbuotojus motyvuoja darbui su neįgaliaisiais, bei šio darbo įgūdžių tobulinimui.

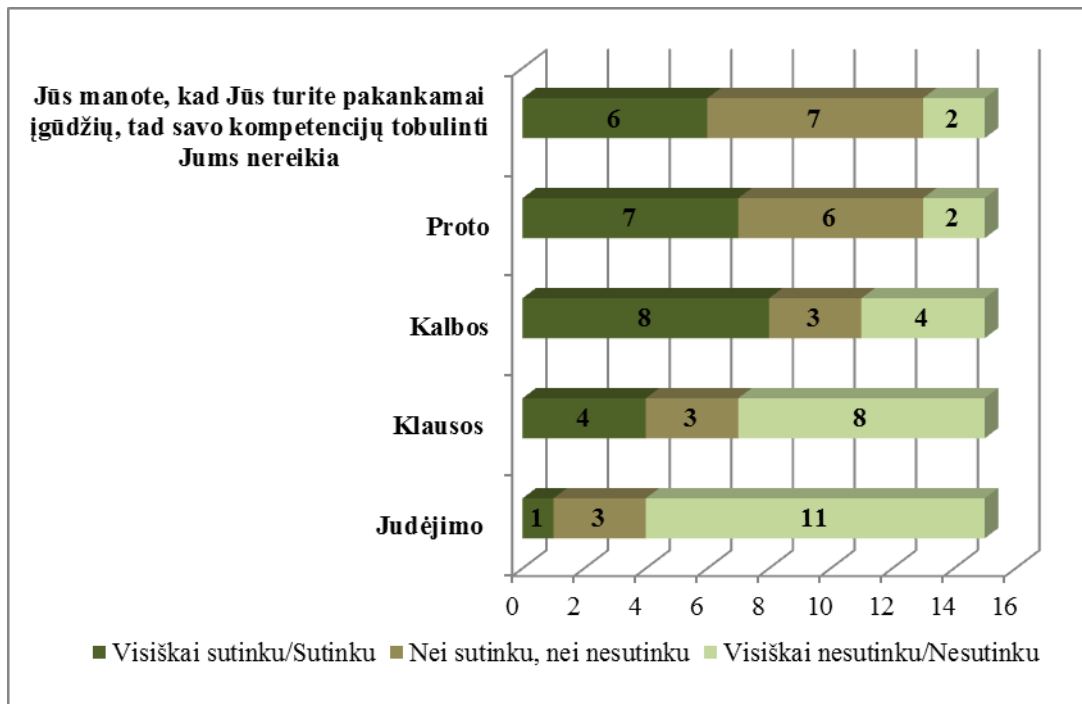
2.5.1.3.1 pav. Probleminiai aspektai, su kuriais susiduria Radviliškio m./raj. (Lietuva) socialines paslaugas neįgaliesiems teikiančių organizacijų darbuotojai, tiesiogiai dirbantys su neįgaliaisiais n=15, asm.

Apibendrinus tyrimo duomenis paaiškėjo, kad net 9 iš 15 apklaustų socialines paslaugas neįgaliesiems teikiančių darbuotojų, tiesiogiai dirbančių su neįgaliaisiais, iškyla keblumų nustatant, kokios priežastys nulėmė asmens su negalia sunkumus ar problemas, 8 darbuotojai akcentavo žinių trūkumą susidūrus su teisiniais aspektais (2.5.1.3.1 pav.).

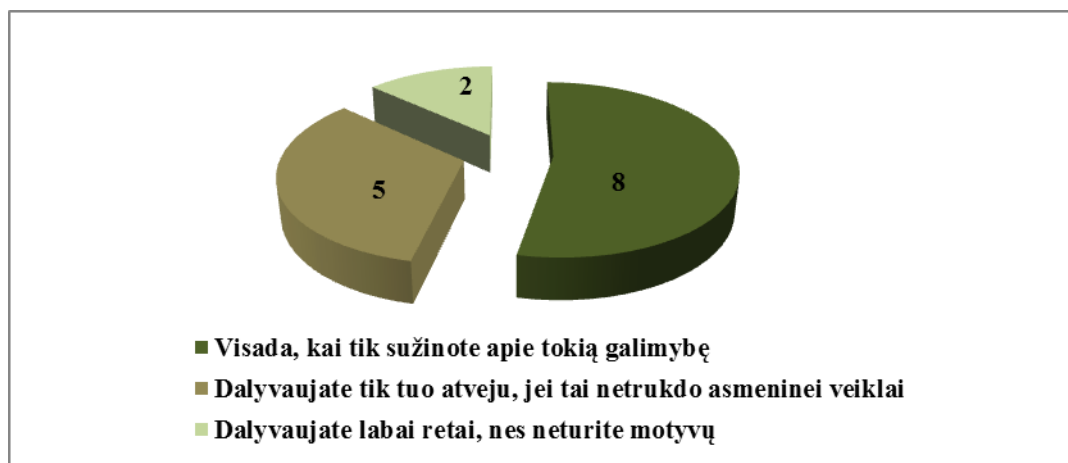
2.5.1.3.2 pav. Negalios, su kurių įgijusiais asmenimis dirbti sudėtingiausia, rūšys: Radviliškio m./raj. (Lietuva) socialines paslaugas neįgaliesiems teikiančių organizacijų darbuotojų, tiesiogiai dirbančių su neįgaliaisiais, nuomonė n=15, asm.

Tiriamųjų buvo prašoma identifikuoti negalios rūšis, su kurių įgijusiais asmenimis jiems dirbti yra sudėtingiausia. Tyrimo rezultatai parodė, kad respondentams šiuo metu sudėtingiausia dirbti yra su *proto* (9) bei *kalbos* (8) negalią turinčiais asmenimis (2.5.1.3.2 pav.).

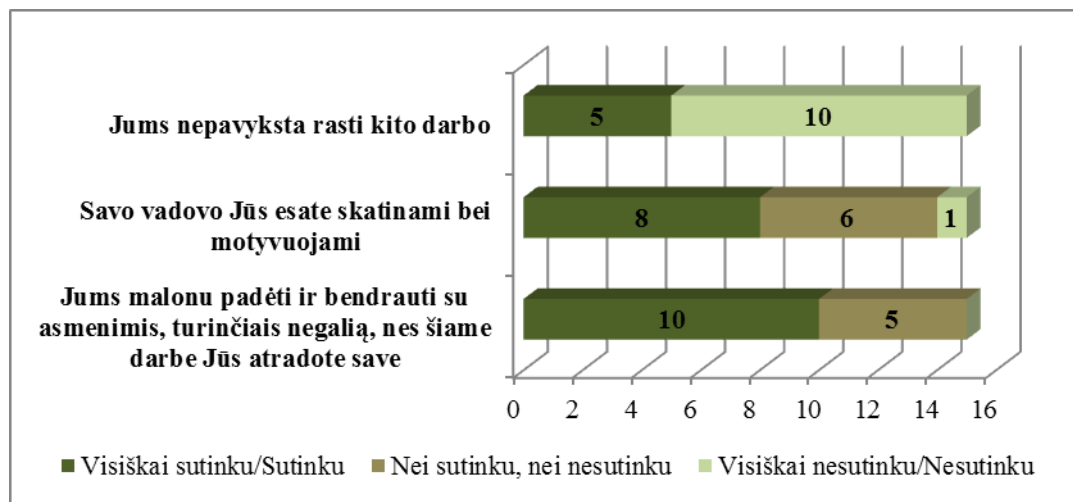
2.5.1.3.3 pav. Radviliškio m./raj. (Lietuva) socialines paslaugas neįgaliesiems teikiančių organizacijų darbuotojų, tiesiogiai dirbančių su neįgaliaisiais, nuomonė apie turimų kompetencijų, reikalingų bendraujant ir dirbant su tam tikrą negalią turinčiais asmenimis, tobulinimo poreikį n=15, asm.

Tyrimo dalyvaujantys Radviliškio m./raj. socialines paslaugas neįgaliesiems teikiančių organizacijų darbuotojai turėjo išsakyti nuomonę apie savo turimų kompetencijų, reikalingų bendraujant su tam tikrą negalią turinčiais asmenimis, tobulinimo poreikį. 8 iš 15 apklaustų darbuotojų teigė manantys, kad jiems reikėtų tobulinti savo kompetencijas bei įgūdžius dirbant su kalbos, 7 darbuotojai – su proto negalią turinčiais asmenimis (2.5.1.3.3 pav.).

2.5.1.3.4 pav. Radviliškio m./raj. (Lietuva) socialines paslaugas neįgaliesiems teikiančių organizacijų darbuotojų, tiesiogiai dirbančių su neįgaliaisiais, suinteresuotumas dalyvauti renginiuose, kuriuos inicijuoja jų organizacija n=15, asm.

Siekta išsiaiškinti, ar tyrime dalyvavę socialiniai darbuotojai yra suinteresuoti dalyvauti savo darbovietės iniciatyva organizuojamuose renginiuose (forumuose, diskusijose), kuriuose dalyvauti nėra privaloma. Tyrimo duomenys parodė, kad tik 8 darbuotojai iš 15 apklaustų minėtuose renginiuose lankosi visada, kai tik sužino apie tokią galimybę. Dar 5 darbuotojai šiuo klausimu pasisakė be nuomonės (2.5.1.3.4 pav.).

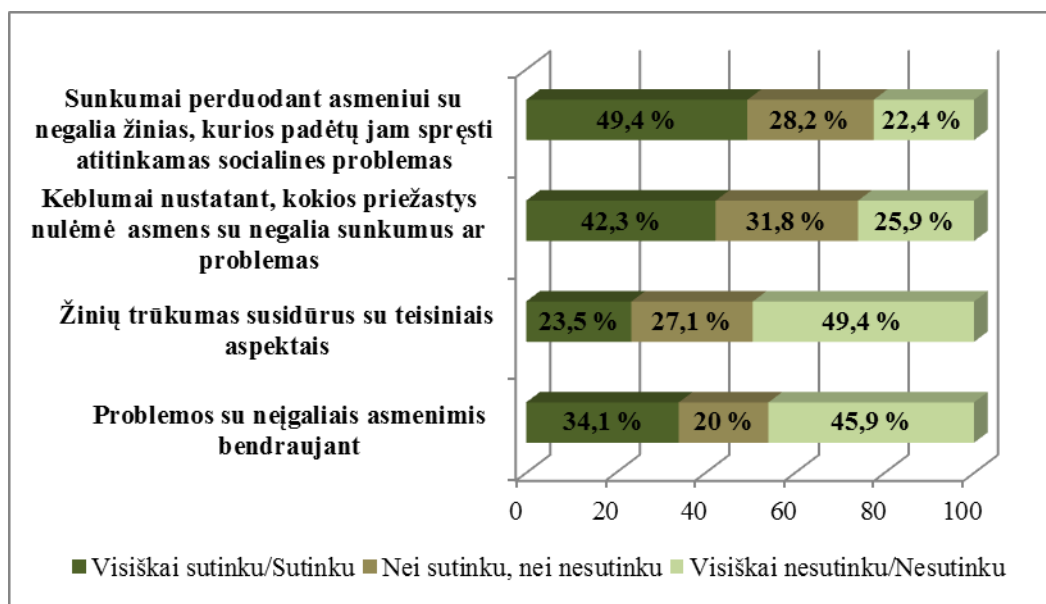

2.5.1.3.5 pav. Radviliškio m./raj. (Lietuva) socialines paslaugas neįgaliesiems teikiančių organizacijų darbuotojų, tiesiogiai dirbančių su neįgaliaisiais, motyvacija turimam darbui n=15, asm.

Siekta išsiaiškinti, kas su neįgaliaisiais dirbančius socialinius darbuotojus motyvuoja šiam darbui. 10 iš 15 apklaustų darbuotojų teigė, kad jiems yra malonu padėti ir bendrauti su asmenimis, turinčiais negalią, kadangi šiame darbe jie atrado save, tačiau 5 iš 10 apklaustų respondentų pripažino, kad dirba šį darbą tik todėl, kad jiems nepavyksta rasti kito darbo (2.5.1.3.5 pav.).

2.5.1.4. Atvejo analizė: probleminiai aspektai, su kuriais susiduria Šiaulių regiono (Lietuva) su neįgaliaisiais dirbantys socialinio darbo specialistai

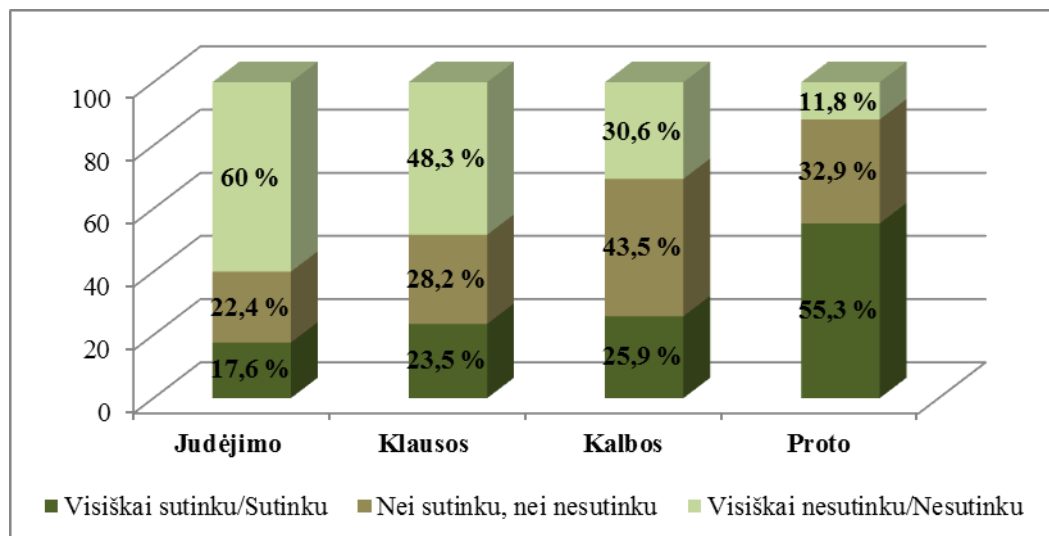
Šiame poskyryje pateikiami tyrimo duomenys, charakterizuojantys probleminius aspektus, su kuriais susiduria Šiaulių regiono socialines paslaugas neįgaliesiems teikiančių organizacijų darbuotojai, tiesiogiai dirbantys su neįgaliaisiais. Siekiama išsiaiškinti, su kurios rūšies negalią turinčiais asmenimis darbuotojams dirbti yra sudėtingiausia, kas darbuotojus motyvuoja darbui su neįgaliaisiais, bei šio darbo įgūdžių tobulinimui.

2.5.1.4.1 pav. Probleminiai aspektai, su kuriais susiduria Šiaulių regiono (Lietuva) socialines paslaugas neįgaliesiems teikiančių organizacijų darbuotojai, tiesiogiai dirbantys su neįgaliaisiais n=85, %

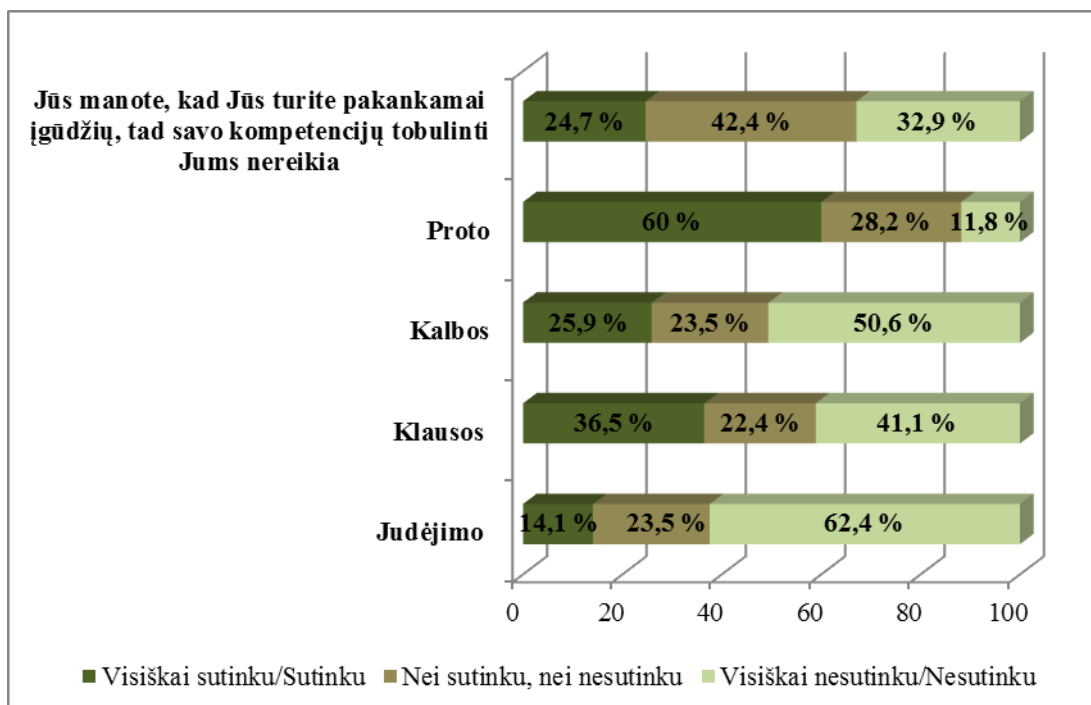
Tyrimo dalyvių – su neįgaliaisiais tiesiogiai dirbančių socialinių darbuotojų – buvo prašoma identifikuoti probleminius aspektus, su kuriais jie susiduria dirbdami su neįgaliais asmenimis.

Beveik pusė (49,4 %) respondentų teigė, kad jiems iškyla sunkumų *perduodant neįgaliam asmeniui žinias, kurios padėtų jam spręsti atitinkamas socialines problemas*. 42,3 % respondentų aktualizavo, kad *jiems iškyla sunkumų nustatant, kokios priežastys nulėmė neįgalaus asmens sunkumus ar problemas* (2.5.1.4.1 pav.).

2.5.1.4.2 pav. *Negalios, su kurių įgijusiais asmenimis dirbti sudėtingiausia, rūšys: Šiaulių regiono (Lietuva) socialines paslaugas neįgaliesiems teikiančių organizacijų darbuotojų, tiesiogiai dirbančių su neįgaliaisiais, nuomonė n=85, %*

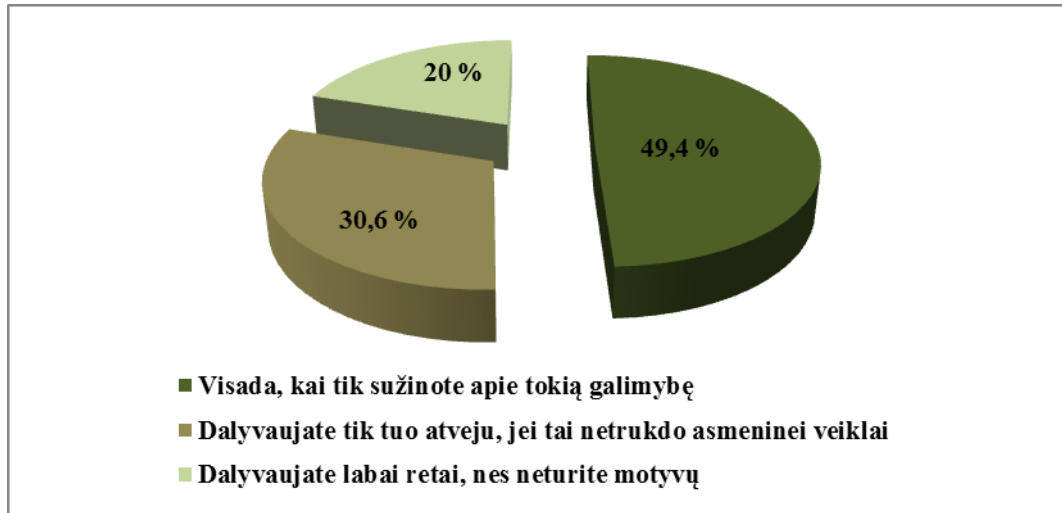
Šiaulių regione gyvenančių tiriamųjų buvo prašoma identifikuoti negalios rūšis, su kurių įgijusiais asmenimis jiems dirbti yra sudėtingiausia. Iš 2.5.1.4.2 pav. pateiktų duomenų matyti, kad daugiausia (55,3 %) respondentų šiuo klausimu akcentavo *proto*, 25,9 % – *kalbos* negalią (2.5.1.4.2 pav.).

2.5.1.4.3 pav. *Šiaulių regiono (Lietuva) socialines paslaugas neįgaliesiems teikiančių organizacijų darbuotojų, tiesiogiai dirbančių su neįgaliaisiais, nuomonė apie turimų kompetencijų, reikalingų bendraujant ir dirbant su tam tikrą negalią turinčiais asmenimis, tobulinimo poreikį n=85, %*

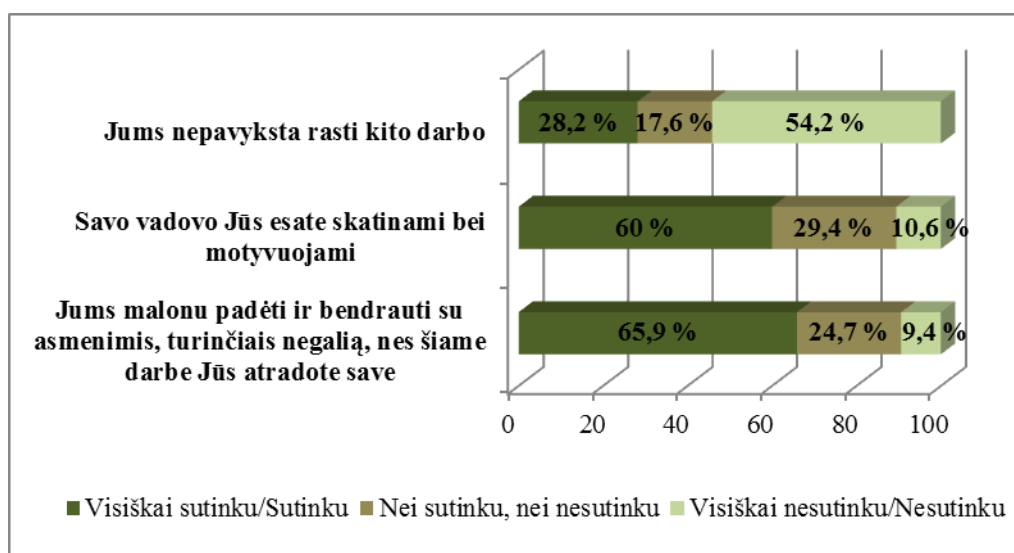
Tyrimo dalyvaujantys Šiaulių regiono socialines paslaugas neįgaliesiems teikiančių organizacijų darbuotojai turėjo išsakyti nuomonę apie savo turimų kompetencijų, reikalingų

bendraujant su tam tikrą negalią turinčiais asmenimis, tobulinimo poreikį. Didžioji dalis (60 %) respondentų, akcentavo, kad jiems reikėtų tobulinti savo kompetencijas ir įgūdžius dirbant su *proto*, 36,5 % – su *klausos* negalią turinčiais asmenimis (2.5.1.4.3 pav.). 24,7 % teigė manantys, kad jie turi pakankamai kokybiškų įgūdžių dirbti su neįgaliais asmenimis, tad savo kompetencijų jiems tobulinti nereikia.

2.5.1.4.4 pav. Šiaulių regiono (Lietuva) socialines paslaugas neįgaliesiems teikiančių organizacijų darbuotojų, tiesiogiai dirbančių su neįgaliais, suinteresuotumas dalyvauti renginiuose, kuriuos inicijuoja jų organizacija n=85, %

Siekta išsiaiškinti, ar tyrime dalyvavę socialiniai darbuotojai yra suinteresuoti dalyvauti savo darbovietės iniciatyva organizuojamuose renginiuose (forumuose, diskusijose), kuriuose dalyvauti nėra privaloma. Tyrimo duomenys parodė, kad beveik pusė (49,4 %) tyrime dalyvavusių socialinių darbuotojų minėtuose renginiuose *dalyvauja visada, kai tik sužino apie tokią galimybę*, trečdalis (30,6 %) respondentų teigė *dalyvaujantys tik tuo atveju, jei tai netrukdo asmeninei veiklai* (2.5.1.4.4 pav.).

2.5.1.4.5 pav. Šiaulių regiono (Lietuva) socialines paslaugas neįgaliesiems teikiančių organizacijų darbuotojų, tiesiogiai dirbančių su neįgaliais, motyvacija turimam darbui n=85, %

Siekta išsiaiškinti, kas su neįgaliais dirbančius socialinius darbuotojus motyvuoja šiam darbui. Paaikškėjo, kad tik 65,9 % tyrime dalyvių yra *malonu padėti ir bendrauti su neįgaliais asmenimis, nes šiame darbe jie atrado save*. Taip pat 60 % respondentų akcentavo, kad *savo vadovo jie yra skatinami ir motyvuojami* (2.5.1.4.5 pav.).

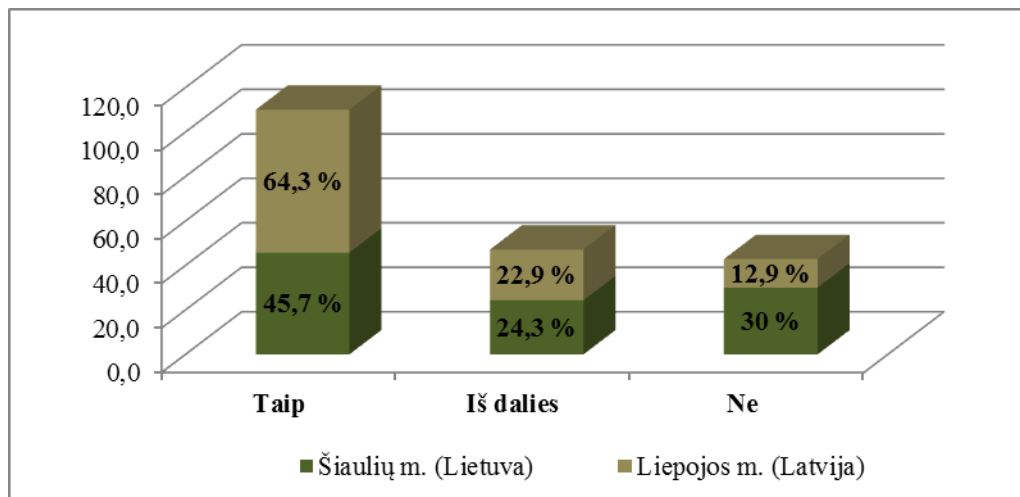
2.6. Įvairias paslaugas visuomenei teikiančių organizacijų galimybės bei poreikis prisidėti prie neįgaliųjų socialinės integracijos darnumo

2.6.1. Įvairias paslaugas visuomenei teikiančių organizacijų aplinkos pritaikymas asmenims su judėjimo negalia

Siekiant sėkmingos neįgaliųjų socialinės integracijos svarbu užtikrinti neįgaliesiems prieinamą aplinką erdvėse, kuriose jie realizuoja savo kasdienes poreikius. Viešųjų organizacijų aplinkos pritaikymas judėjimo negalią turintiems asmenims tiesiogiai įtakoja jų aktyvumą bei tuo pačiu – socialinės integracijos procesą bei socialinių paslaugų prieinamumą.

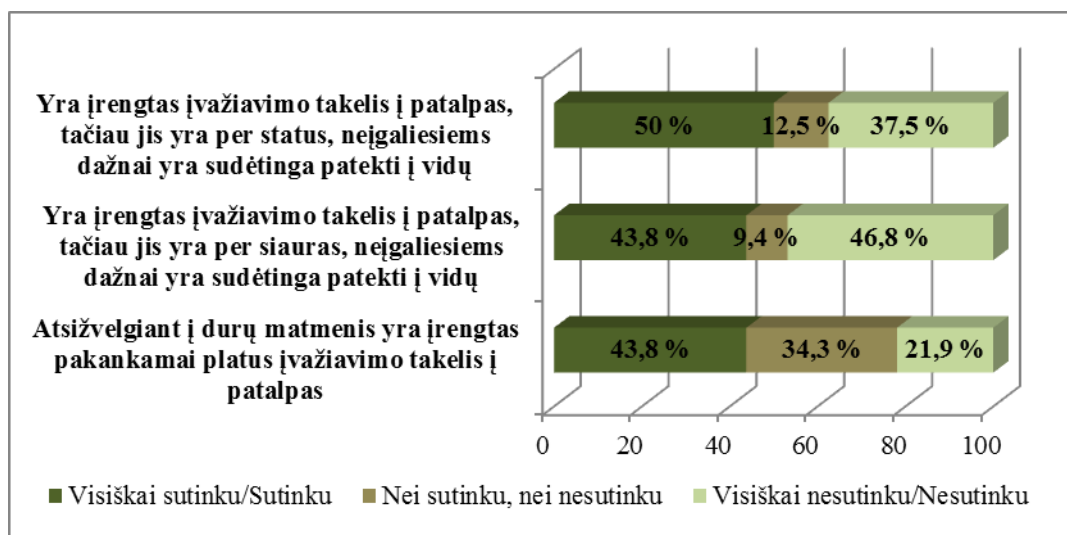
2.6.1.1. Atvejo analizė: Šiaulių m. (Lietuva) įvairias paslaugas visuomenei teikiančių organizacijų aplinkos pritaikymas asmenims su judėjimo negalia

Šioje darbo dalyje siekiama charakterizuoti Šiaulių m. įvairias paslaugas visuomenei teikiančių organizacijų patalpų pritaikymą asmenims su judėjimo negalia, išsiaiškinti, ar organizacijų darbuotojai yra apmokyti asmenų su negalia bendravimo bei aptarnavimo įgūdžių.

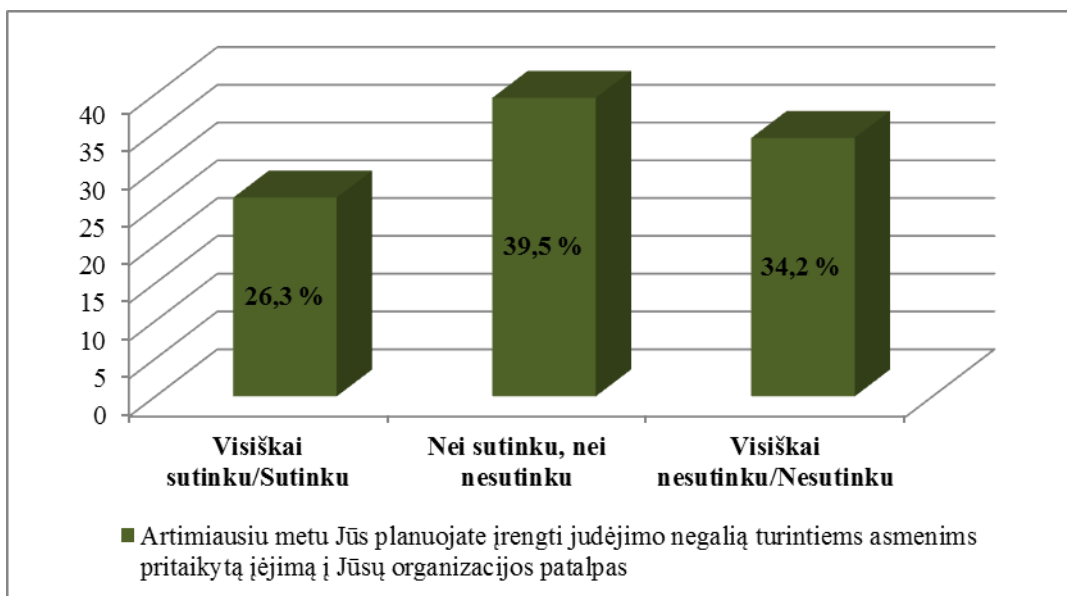
2.6.1.1.1 pav. Šiaulių m. (Lietuva) $n=70$ bei Liepojos m. (Latvija) $n=70$ įvairias paslaugas visuomenei teikiančių organizacijų patalpų (prieigos) pritaikymo asmenims su judėjimo negalia charakteristika, %

Tyrimo duomenys rodo, kad prieiga į beveik pusę (45,7 %) tirtų Šiaulių m. įvairias paslaugas visuomenei teikiančių organizacijų yra *pritaikyta asmenims su judėjimo negalia*, tuo tarpu Liepojos m. atveju šis rodiklis siekia 64,3 % (2.6.1.1.1 pav.). Net trečdalyje (30 %) Šiaulių m. organizacijų įėjimas į patalpas minėtą negalią turintiems asmenims *nėra pritaikytas*, tuo tarpu tokių subjektų Liepojos m. tirtų organizacijų tarpe yra vos 12,9 %.

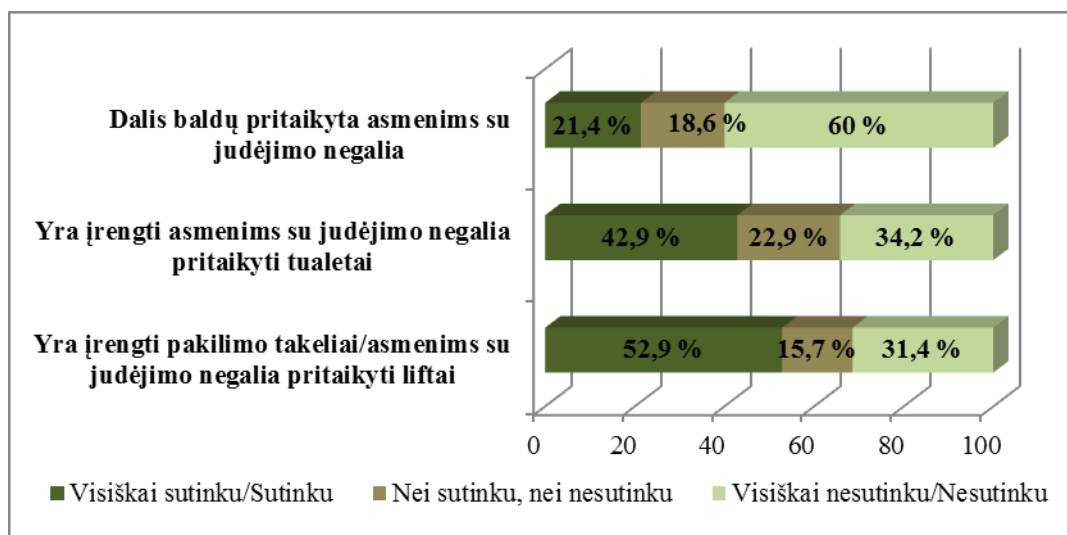
2.6.1.1.2 pav. Šiaulių m. (Lietuva) įvairias paslaugas visuomenei teikiančių organizacijų pastatų pritaikymo asmenims su judėjimo negalia charakteristika, n=32, %

Tyrimo dalyvavusių Šiaulių m. organizacijų vadovų buvo prašoma apibūdinti neįgaliesiems pritaikytą prieigą į jų irganizacijų patalpas. Pusė tyrimo dalyvių pripažino, kad jų organizacijose yra įrengtas įvažiavimo takelis į patalpas, tačiau jis yra per status, ir neįgaliesiems dažnai yra sudėtinga patekti į vidų (2.6.1.1.2 pav.). Kad yra įrengtas pakankamai platus įvažiavimo takelis į patalpas nurodė tik 43,8 % respondentų, likusi dalis šiuo klausimu pasisakė be nuomonės arba neigiamai.

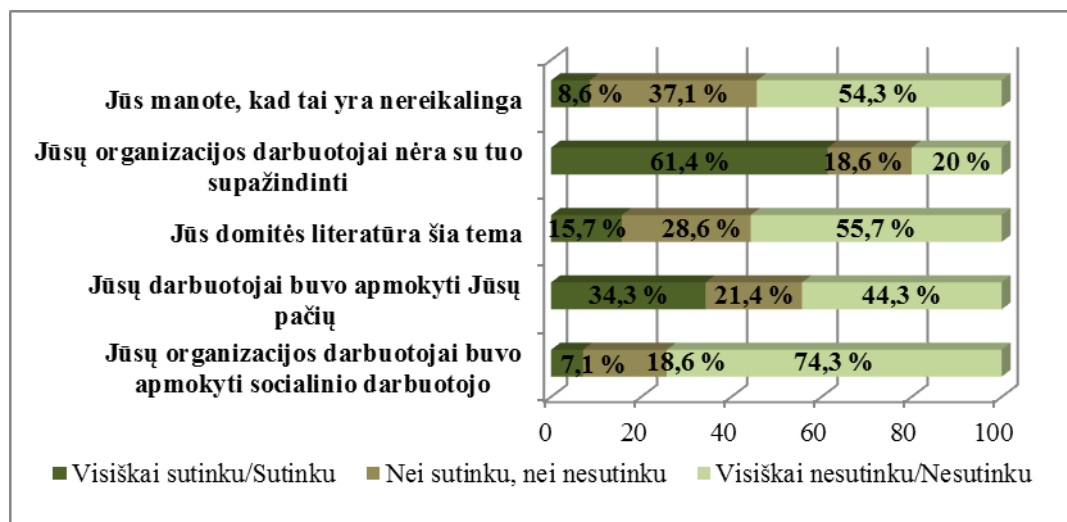
2.6.1.1.3 pav. Šiaulių m. (Lietuva) įvairias paslaugas visuomenei teikiančių organizacijų vadovų nuomonė apie planus savo organizacijose realizuoti architektūrinius sprendimus, paremtus universalus dizaino principais n=38, %

Respondentų, kurių vadovaujamos organizacijose nėra įrengta judėjimo negalią turintiems asmenims pritaikyta prieiga, arba ji įrengta nekokybiškai, buvo prašoma išsakyti nuomonę apie planus artimiausiu metu realizuoti architektūrinius sprendimus, paremtus universalus dizaino principais. Apibendrinus tyrimo duomenis paaiškėjo, kad tik 26,3 % apklaustų organizacijų vadovų artimiausiu metu planuoja įrengti judėjimo negalią turintiems asmenims pritaikytą įėjimą į savo organizacijų patalpas, 39,5 % šiuo klausimu pasisakė be nuomonės (2.6.1.1.3 pav.).

2.6.1.1.4 pav. Šiaulių m. (Lietuva) įvairias paslaugas visuomenei teikiančių organizacijų patalpų pritaikymo asmenims su judėjimo negalia charakteristika, n=70, %

Tyrimu siekta charakterizuoti, Šiaulių m. įvairias paslaugas visuomenei teikiančių organizacijų patalpų pritaikymą judėjimo negalią turintiems asmenims. Iš 2.6.1.1.4 pav. pateiktų duomenų matyti, kad tik šiek tiek daugiau nei pusėje (52,9 %) tirtų organizacijų yra įrengti pakilimo takeliai/asmenims su judėjimo negalia pritaikyti liftai, tik 42,9 % organizacijų yra įrengti asmenims su judėjimo negalia pritaikyti tualetai, bei tik 21,4 % tirtų organizacijų dalis baldų yra pritaikyta asmenims su judėjimo negalia.

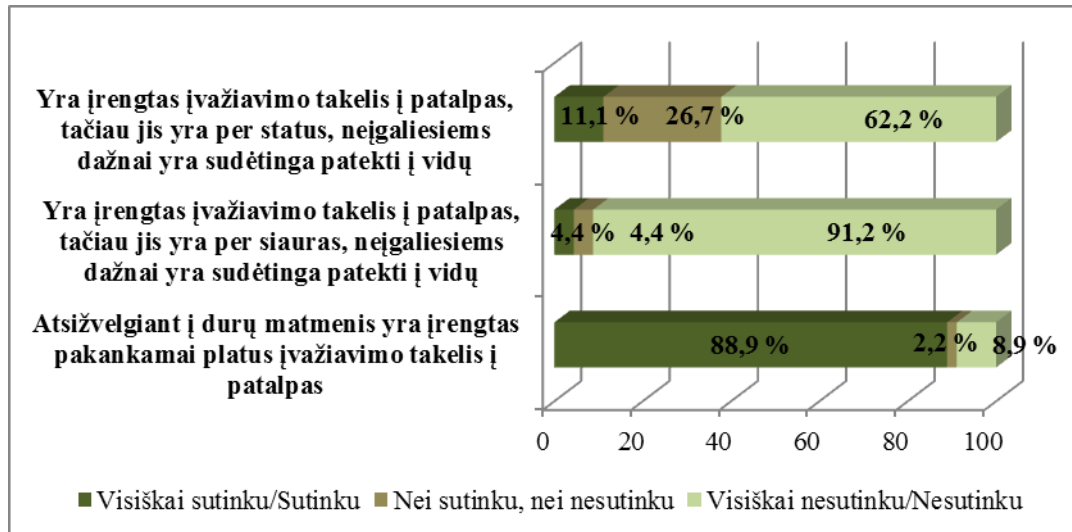

2.6.1.1.5 pav. Šiaulių m. (Lietuva) įvairias paslaugas visuomenei teikiančių organizacijų vadovų iniciatyvos apmokyti savo darbuotojus aptarnavimo bei bendravimo su neįgaliaisiais įgūdžių, n=70, %

Siekta išsiaiškinti, ar Šiaulių m. įvairias paslaugas visuomenei teikiančių organizacijų vadovai yra suinteresuoti apmokyti savo darbuotojus bendravimo bei neįgalių asmenų aptarnavimo įgūdžių. Tyrimo duomenys parodė, kad šiek tiek daugiau nei trečdalis (34,3 %) organizacijų darbuotojai buvo apmokyti organizacijų vadovų, tik 15,7 % organizacijų vadovų domisi literatūra šia tema, bei net 61,4 % tirtų organizacijų darbuotojai nėra su tuo supažindinti (2.6.1.1.5 pav.).

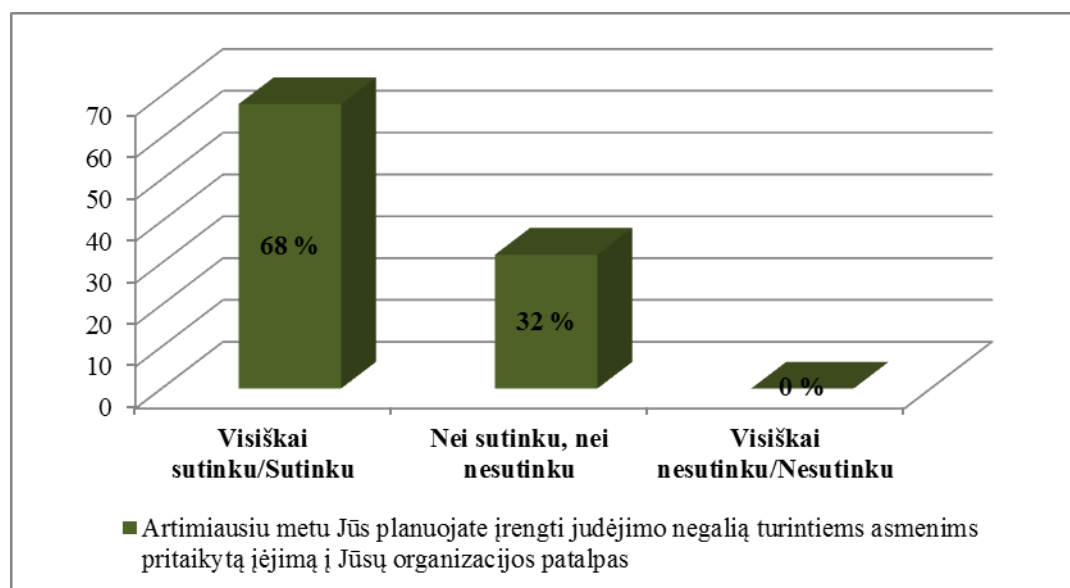
2.6.1.2. Atvejo analizė: Liepojos m. (Latvija) įvairias paslaugas visuomenei teikiančių organizacijų aplinkos pritaikymas asmenims su judėjimo negalia

Šioje darbo dalyje siekiama charakterizuoti Liepojos m. įvairias paslaugas visuomenei teikiančių organizacijų patalpų pritaikymą asmenims su judėjimo negalia, išsiaiškinti, ar organizacijų darbuotojai yra apmokyti asmenų su negalia bendravimo bei aptarnavimo įgūdžių.

2.6.1.2.1 pav. Liepojos m. (Latvija) įvairias paslaugas visuomenei teikiančių organizacijų pastatų pritaikymo asmenims su judėjimo negalia charakteristika, n=45, %

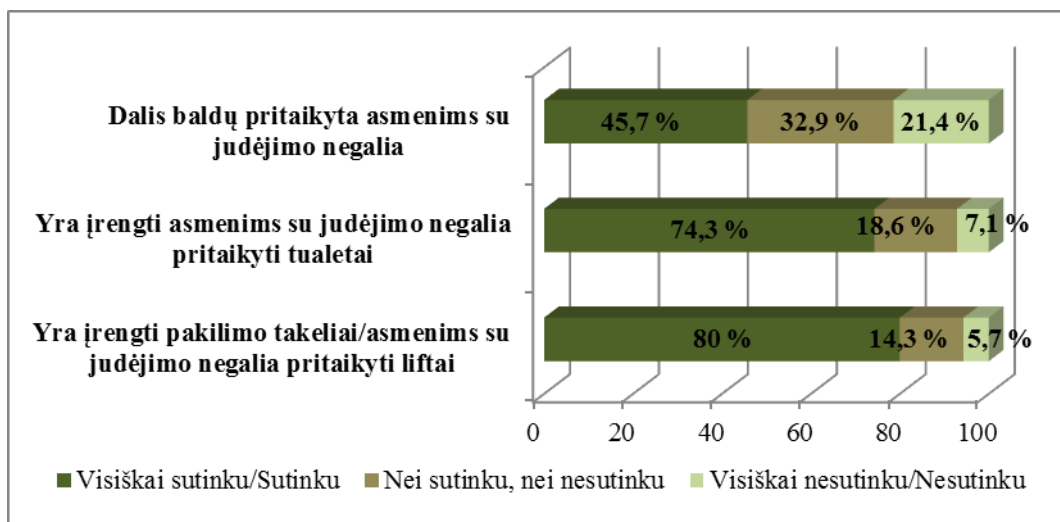
Tyrimo dalyvavusių Liepojos m. organizacijų vadovų buvo prašoma apibūdinti neįgaliesiems pritaikytą prieigą į jų organizacijų patalpas. Dauguma (88,9 %) respondentų nurodė, kad *atsižvelgiant į durų matmenis yra įrengtas pakankamai platus įvažiavimo takelis į patalpas* (2.6.1.2.1 pav.) – tai yra dvigubai daugiau nei Šiaulių m. atveju. Labai mažos respondentų iš Liepojos m. grupės nurodė, kad *įvažiavimo takelis yra per status* arba *per siauras* – tai yra atitinkamai beveik penkis kartus bei beveik 10 kartų mažiau nei tarp Šiaulių m. tirtų organizacijų tarpe.

2.6.1.2.2 pav. Liepojos m. (Latvija) įvairias paslaugas visuomenei teikiančių organizacijų vadovų nuomonė apie planus savo organizacijose realizuoti architektūrinius sprendimus, n=25, %

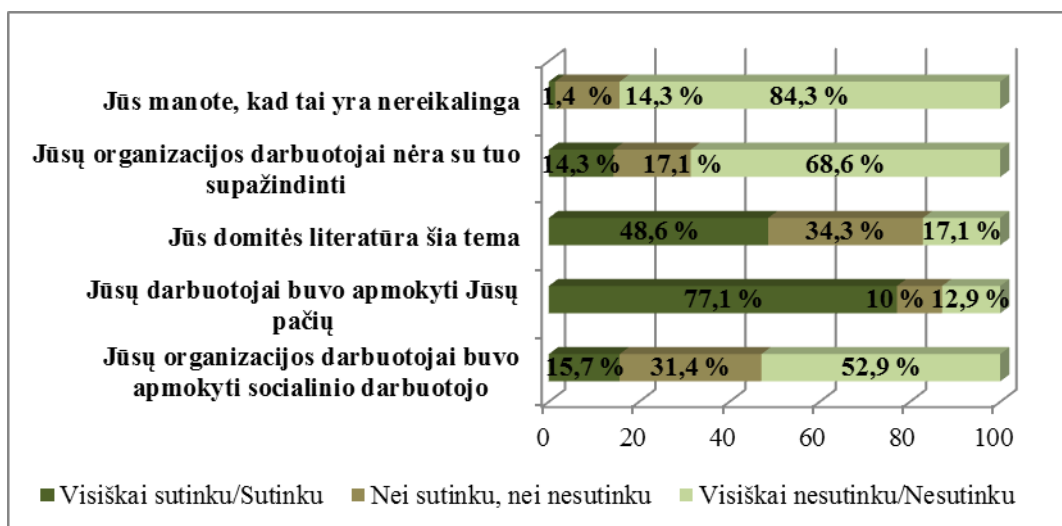
Respondentų, kurių vadovaujamos organizacijose nėra įrengta judėjimo negalią turintiems asmenims pritaikyta prieiga, arba ji įrengta nekokybiškai, buvo prašoma išsakyti nuomonę apie

planus artimiausiu metu realizuoti architektūrinius sprendimus, paremtus universalaus dizaino principais. Tyrimo duomenys parodė, kad Liepojos m. minėtų organizacijų vadovai, yra labiau, nei respondentai iš Šiaulių m., suinteresuoti savo organizacijose realizuoti universalaus dizaino principus – didžioji dalis (68 %) Liepojos m. respondentų *artimiausiu metu planuoja įrengti judėjimo negalią turintiems asmenims pritaikytą įėjimą į savo organizacijų patalpas*, šiek tiek daugiau nei trečdalis (32 %) tiriamųjų šiuo klausimu pasisakė be nuomonės (2.6.1.2.2 pav.).

2.6.1.2.3 pav. Liepojos m. (Latvija) įvairias paslaugas visuomenei teikiančių organizacijų patalpų pritaikymo asmenims su judėjimo negalia charakteristika, n=70, %

Tyrimu siekta charakterizuoti, Liepojos m. įvairias paslaugas visuomenei teikiančių organizacijų patalpų pritaikymą judėjimo negalią turintiems asmenims. Tyrimo duomenys rodo, kad daugumoje (80 % bei 74,3 %) tirtų organizacijų *yra įrengti pakilimo takeliai/asmenims su negalia pritaikyti liftai* bei *asmenims su negalia pritaikyti tualetai* (2.6.1.2.3 pav.) – tai yra atitinkamai 27,1 % bei 31,4 % daugiau organizacijų nei Šiaulių m. 45,7 % tirtų Liepojos m. organizacijų *dalis baldų yra pritaikyta asmenims su judėjimo negalia*, Šiaulių m. tokių organizacijų tiriamųjų tarpe buvo perpus mažiau.

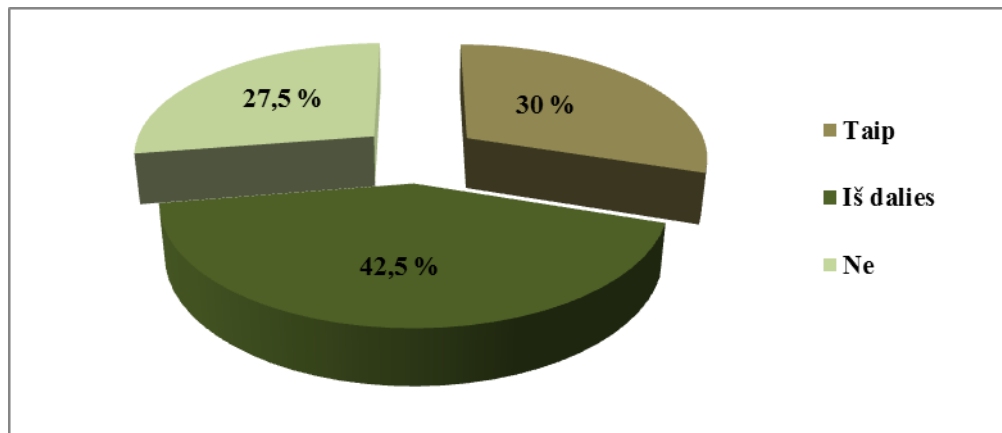
2.6.1.2.4 pav. Liepojos m. (Latvija) įvairias paslaugas visuomenei teikiančių organizacijų vadovų iniciatyvos apmokyti savo darbuotojus aptarnavimo bei bendravimo su neįgaliaisiais įgūdžių, n=70, %

Siekta išsiaiškinti, ar Liepojos m. įvairias paslaugas visuomenei teikiančių organizacijų vadovai yra suinteresuoti apmokyti savo darbuotojus bendravimo bei neįgaliųjų asmenų aptarnavimo įgūdžių. Iš 2.6.1.2.4 pav. pateiktų duomenų matyti, kad daugumos (77,1 %) tirtų organizacijų

darbuotojai buvo apmokyti vadovų, beveik pusė (48,6 %) tirtų organizacijų vadovų nurodė *besidomintys literatūra šia tema*, dar 34,3 % respondentų šiuo klausimu pasisakė be nuomonės (2.6.1.2.4 pav.). Minėtieji rodikliai Šiaulių m. atveju yra atitinkamai net 42,8 % bei 32,9 % mažesni.

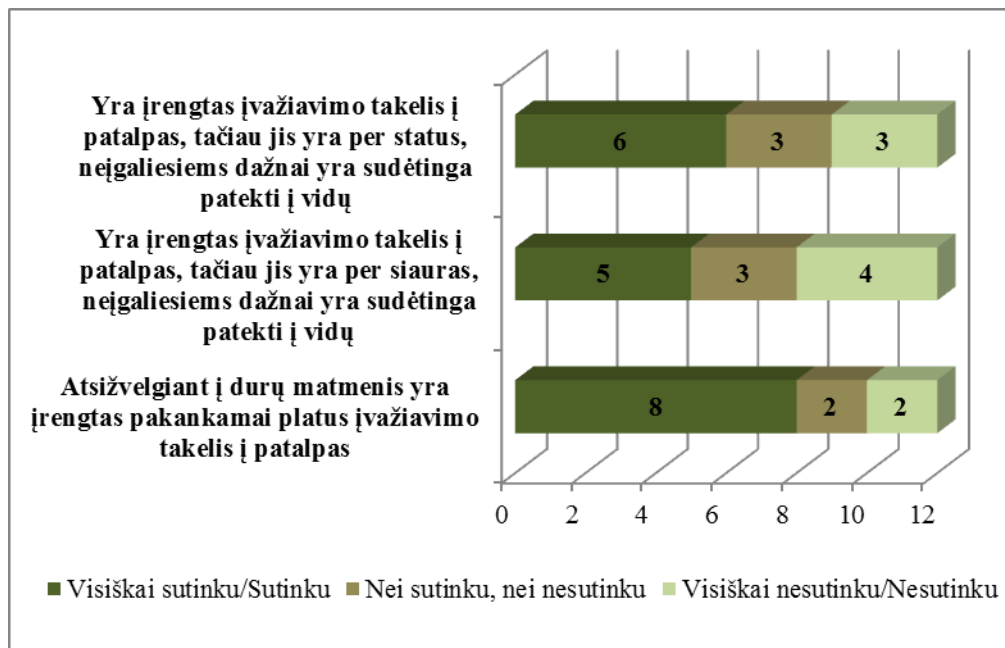
2.6.1.3. Atvejo analizė: Radviliškio m./raj. (Lietuva) įvairias paslaugas visuomenei teikiančių organizacijų aplinkos pritaikymas asmenims su judėjimo negalia

Šioje darbo dalyje siekiama charakterizuoti Radviliškio m./raj. įvairias paslaugas visuomenei teikiančių organizacijų patalpų pritaikymą asmenims su judėjimo negalia, išsiaiškinti, ar organizacijų darbuotojai yra apmokyti asmenų su negalia bendravimo bei aptarnavimo įgūdžių.

2.6.1.3.1 pav. Radviliškio m./raj. (Lietuva) įvairias paslaugas visuomenei teikiančių organizacijų patalpų (prieigos) pritaikymo asmenims su judėjimo negalia charakteristika, n=40, %

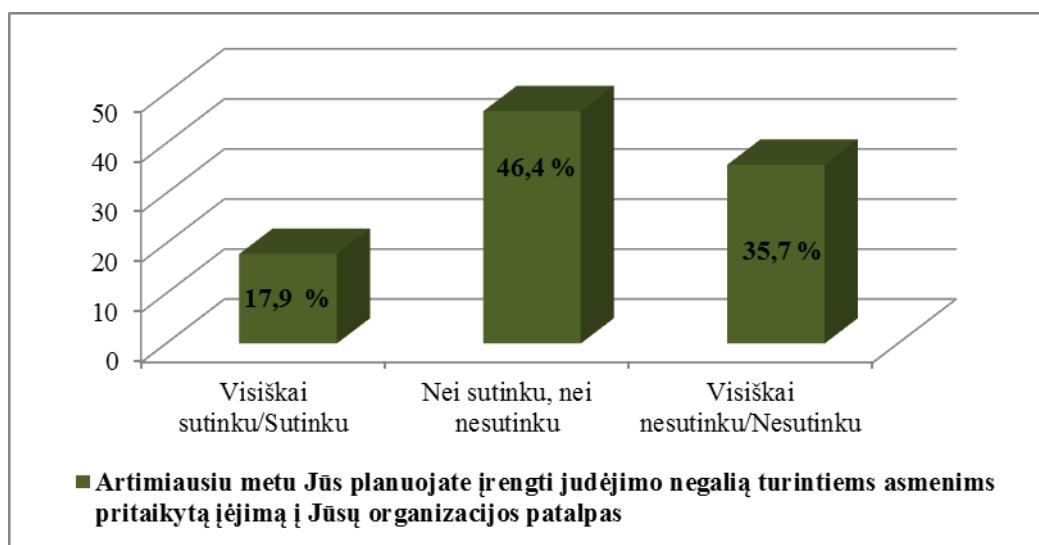
Apibendrinus tyrimo duomenis paaiškėjo, kad prieiga į 42,5 % įvairias paslaugas visuomenei teikiančių organizacijų yra tik *iš dalies* pritaikyta judėjimo negalią turintiems asmenims, beveik trečdalyje (27,5 %) organizacijų prieiga neįgaliesiems *nėra pritaikyta* (2.6.1.3.1 pav.).

2.6.1.3.2 pav. Radviliškio m./raj. (Lietuva) įvairias paslaugas visuomenei teikiančių organizacijų pastatų pritaikymo asmenims su judėjimo negalia charakteristika, n=12, asm.

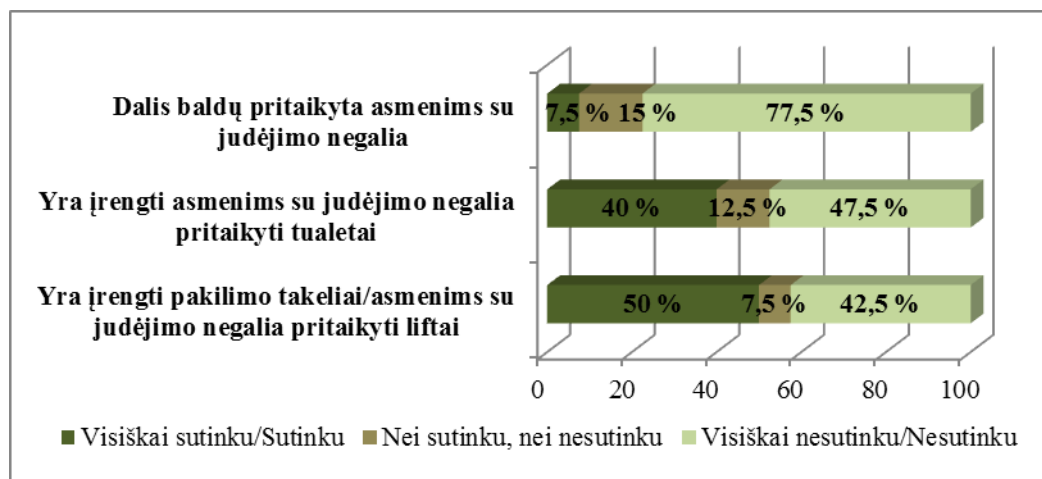
Tyrimo dalyvavusių Radviliškio m./raj. organizacijų, kuriose yra įrengta prieiga judėjimo negalią turintiems asmenims, vadovų (12) buvo prašoma apibūdinti neįgaliesiems pritaikytą

prieigą į jų organizacijų patalpas. Pusė respondentų (6) pripažino, kad jų organizacijose yra įrengtas įvažiavimo takelis į patalpas, tačiau jis yra per status, tad neįgaliesiems dažnai yra sudėtinga patekti į vidų. Dar 5 tiriamieji nurodė, kad įvažiavimo takelis yra per siauras (2.6.1.3.2 pav.).

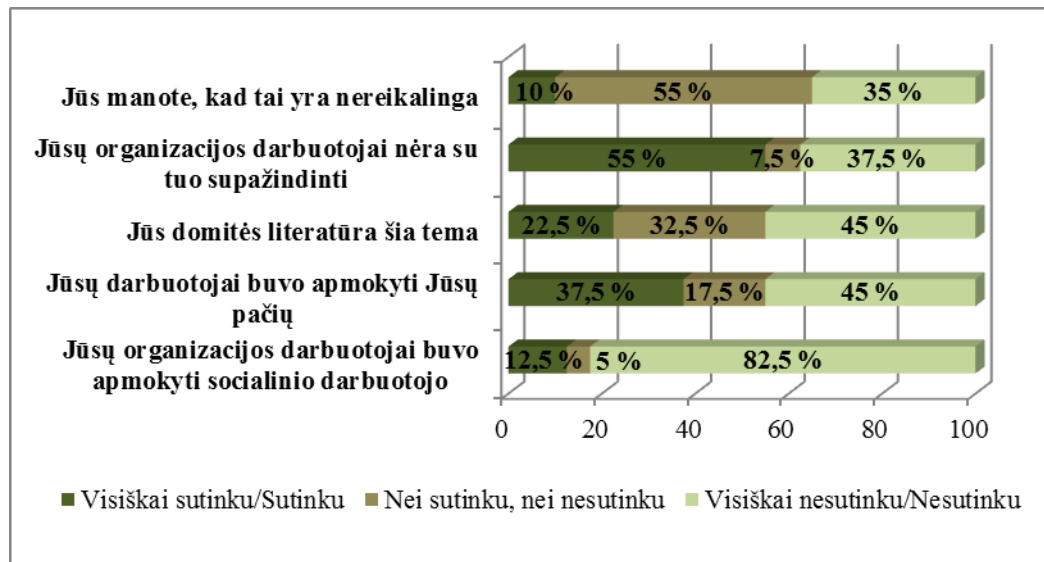
2.6.1.3.3 pav. Radviliškio m./raj. (Lietuva) įvairias paslaugas visuomenei teikiančių organizacijų vadovų nuomonė apie planus savo organizacijose realizuoti architektūrinius sprendimus, paremtus universalaus dizaino principais n=28, %

Respondentų, kurių vadovaujamos organizacijose nėra įrengta judėjimo negalią turintiems asmenims pritaikyta prieiga, arba ji įrengta nekokybiškai, buvo prašoma išsakyti nuomonę apie planus artimiausiu metu realizuoti architektūrinius sprendimus, paremtus universalaus dizaino principais. Apibendrinus tyrimo duomenis paaiškėjo, kad vos 17,9 % respondentų artimiausiu metu planuoja įrengti judėjimo negalią turintiems asmenims pritaikytą įėjimą. 46,4 % šiuo klausimu pasisakė be nuomonės.

2.6.1.3.4 pav. Radviliškio m./raj. (Lietuva) įvairias paslaugas visuomenei teikiančių organizacijų patalpų pritaikymo asmenims su judėjimo negalia charakteristika, n=40, %

Tyrimu siekta charakterizuoti, Radviliškio m./raj. įvairias paslaugas visuomenei teikiančių organizacijų patalpų pritaikymą judėjimo negalią turintiems asmenims. Iš 2.6.1.3.4 pav. pateiktų duomenų matyti, kad tik pusėje (50 %) organizacijų yra įrengti pakilimo takeliai/asmenims su judėjimo negalia pritaikyti liftai, bei tik ketvirtadalyje (40 %) organizacijų yra įrengti asmenims su judėjimo negalia pritaikyti tualetai.

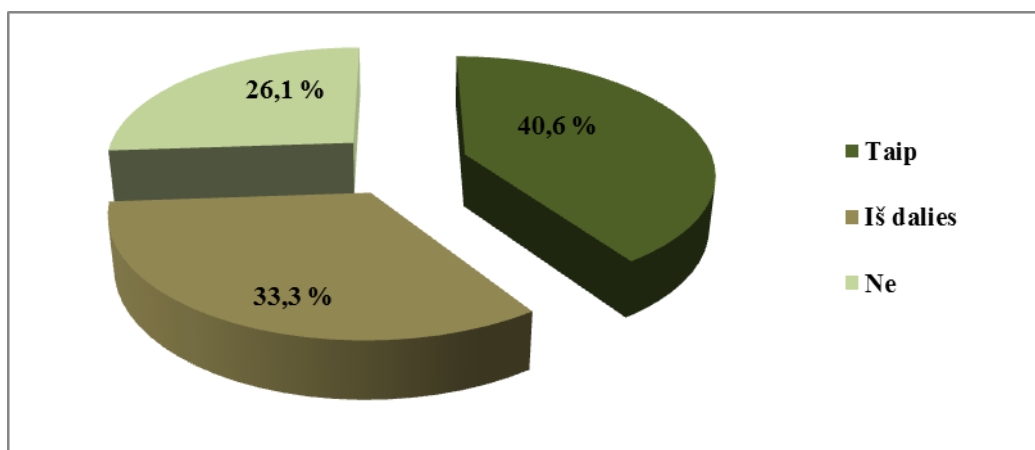

2.6.1.3.5 pav. Radviliškio m./raj. (Lietuva) įvairias paslaugas visuomenei teikiančių organizacijų vadovų iniciatyvos apmokyti savo darbuotojus aptarnavimo bei bendravimo su neįgaliaisiais įgūdžių, n=40, %

Siekta išsiaiškinti, ar Radviliškio m./raj. įvairias paslaugas visuomenei teikiančių organizacijų vadovai yra suinteresuoti apmokyti savo darbuotojus bendravimo bei neįgalių asmenų aptarnavimo įgūdžių. Tyrimo duomenys parodė, kad beveik 37,5 % organizacijų darbuotojai buvo apmokyti savo vadovų, tačiau vos 22,5 % vadovų teigė besidomintys literatūra šia tema. Net 55 % organizacijų vadovų pripažino, kad jų darbuotojai nėra supažindinti su bendravimo bei aptarnavimo įgūdžiais teikiant paslaugas neįgaliesiems (2.6.1.3.5 pav.).

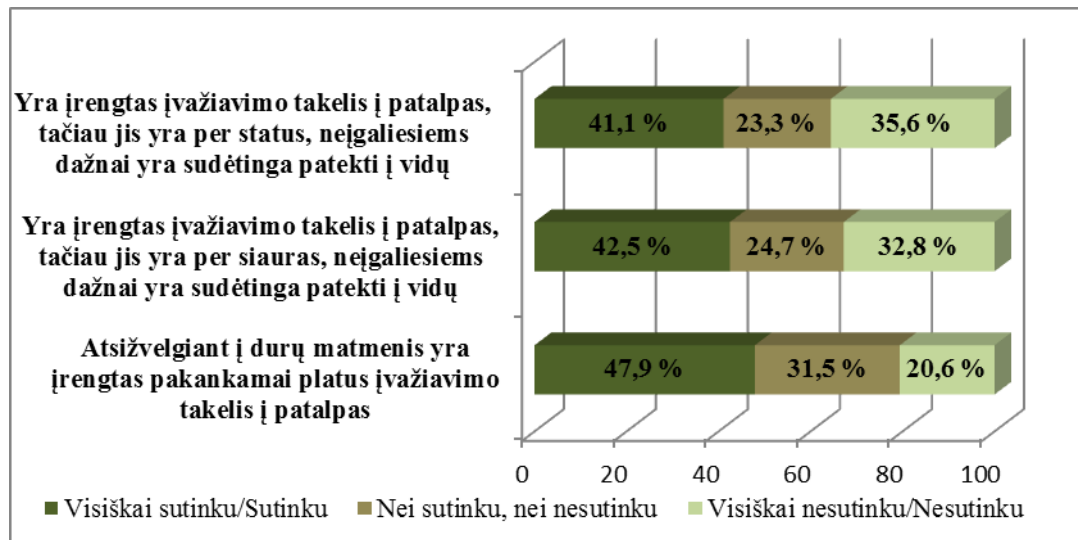
2.6.1.4. Atvejo analizė: Šiaulių regiono (Lietuva) įvairias paslaugas visuomenei teikiančių organizacijų aplinkos pritaikymas asmenims su judėjimo negalia

Šioje darbo dalyje siekiama charakterizuoti Šiaulių regiono įvairias paslaugas visuomenei teikiančių organizacijų patalpų pritaikymą asmenims su judėjimo negalia, išsiaiškinti, ar organizacijų darbuotojai yra apmokyti asmenų su negalia bendravimo bei aptarnavimo įgūdžių.

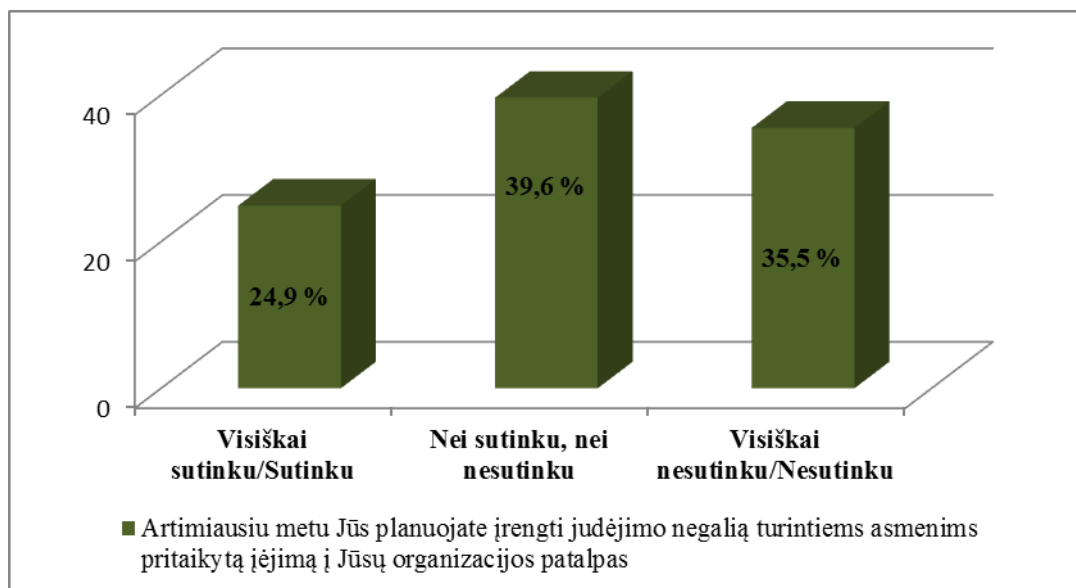
2.6.1.4.1 pav. Šiaulių regione (Lietuva) įvairias paslaugas visuomenei teikiančių organizacijų patalpų (prieigos) pritaikymo asmenims su judėjimo negalia charakteristika, n=180 %

Siekta išsiaiškinti, ar tyrime dalyvavusiose įvairias paslaugas visuomenei teikiančiose organizacijose yra įrengta asmenims su judėjimo negalia pritaikyta prieiga į patalpas. Iš 2.6.1.4.1 pav. pateiktų duomenų matyti, kad judėjimo negalių turintiems asmenims pritaikyta prieiga yra įrengta tik šiek tiek daugiau nei ketvirtadalyje (40,6 %) tirtų organizacijų. Šiek tiek daugiau nei trečdalyje (33,3 %) organizacijų universalus dizaino principai realizuoti tik iš dalies.

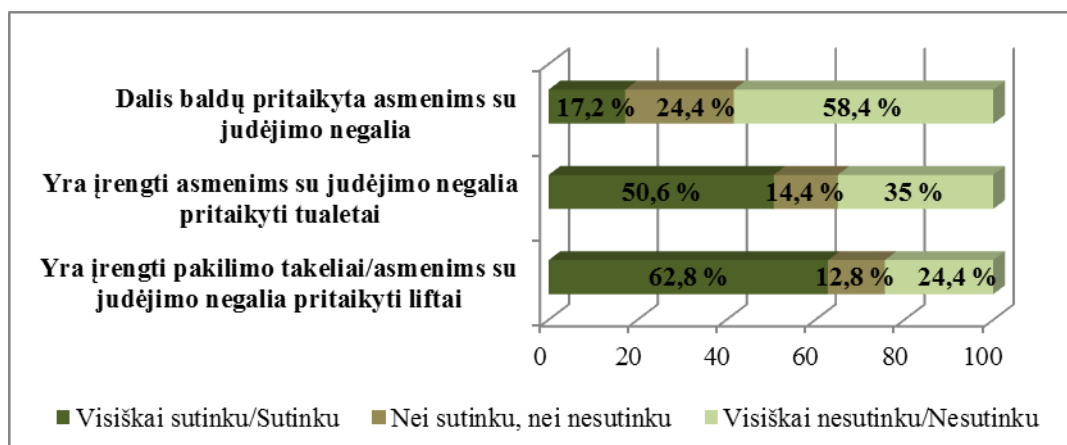
2.6.1.4.2 pav. Šiaulių regione (Lietuva) įvairias paslaugas visuomenei teikiančių organizacijų pastatų pritaikymo asmenims su judėjimo negalia charakteristika, n=180, %

Tyrime dalyvavusių Šiaulių regiono organizacijų vadovų buvo prašoma apibūdinti neįgaliesiems pritaikytą prieigą į jų irganizacijų patalpas. Paaiškėjo, kad tik 47,9 % tirtų organizacijų atsižvelgiant į durų matmenis yra įrengtas pakankamai platus įvažiavimo takelis į patalpas (2.6.1.4.2 pav.).

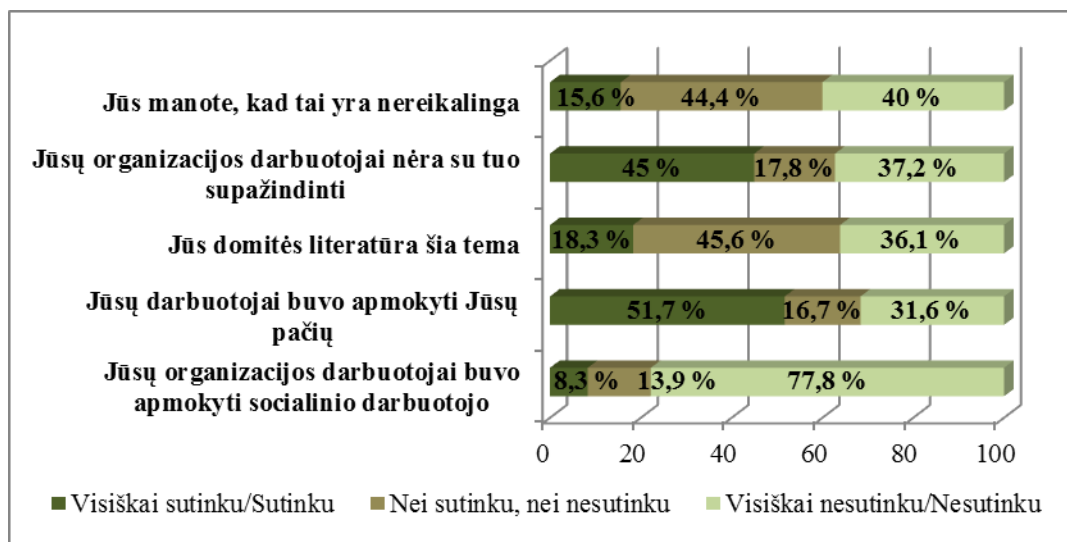
2.6.1.4.3 pav. Šiaulių regione (Lietuva) įvairias paslaugas visuomenei teikiančių organizacijų vadovų nuomonė apie planus savo organizacijose realizuoti architektūrinius sprendimus, paremtus universalaus dizaino principais n=107, %

Respondentų, kurių vadovaujamos organizacijose nėra įrengta judėjimo negalią turintiems asmenims pritaikyta prieiga, arba ji įrengta nekokybiškai, buvo prašoma išsakyti nuomonę apie planus artimiausiu metu realizuoti architektūrinius sprendimus, paremtus universalaus dizaino principais. Akcentuotina, kad tik 24,9 % tyrime dalyvavusių Šiaulių regiono įvairias paslaugas visuomenei teikiančių organizacijų artimiausiu metu planuoja įrengti judėjimo negalią turintiems asmenims pritaikytą įėjimą į patalpas (2.6.1.4.3 pav.). 39,6 % organizacijų vadovų šiuo klausimu pasisakė be nuomonės.

2.6.1.4.4 pav. Šiaulių regione (Lietuva) įvairias paslaugas visuomenei teikiančių organizacijų patalpų pritaikymo asmenims su judėjimo negalia charakteristika, n=180, %

Tyrimu siekta charakterizuoti Šiaulių regiono įvairias paslaugas visuomenei teikiančių organizacijų patalpų pritaikymą judėjimo negalių turintiems asmenims. Paaiškėjo, kad tik 62,8 % organizacijų yra įrengti pakilimo takeliai/asmenims su judėjimo negalia pritaikyti liftai (2.6.1.4.4 pav.). Taip pat tik 50,6 % tirtų organizacijų yra įrengti asmenims su judėjimo negalia pritaikyti tualetai.

2.6.1.4.5 pav. Šiaulių regione (Lietuva) įvairias paslaugas visuomenei teikiančių organizacijų vadovų iniciatyvos apmokyti savo darbuotojus aptarnavimo bei bendravimo su neįgaliaisiais įgūdžių, n=180, %

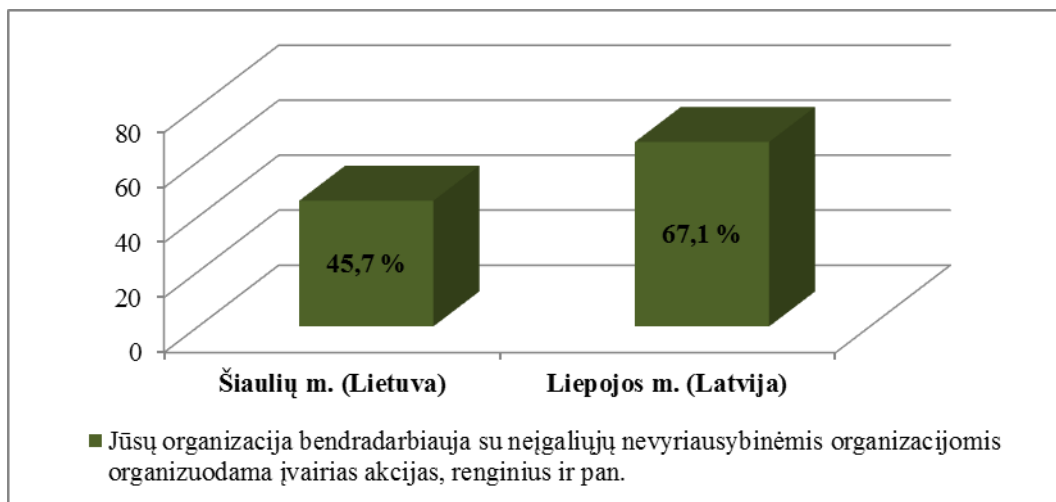
Siekta išsiaiškinti, ar Šiaulių regiono įvairias paslaugas visuomenei teikiančių organizacijų vadovai yra suinteresuoti apmokyti savo darbuotojus bendravimo bei neįgalių asmenų aptarnavimo įgūdžių. Iš 2.6.1.4.5 pav. pateiktų duomenų matyti, kad tik pusės (51,7 %) organizacijų darbuotojai buvo apmokyti vadovų, bei tik 18,3 % organizacijų vadovų domisi literatūra šia tema. Akcentuotina, kad net 45 % tirtų organizacijų darbuotojai nėra supažindinti su aptarnavimo bei bendravimo su neįgaliaisiais, įgūdžiais.

2.6.2. Įvairias paslaugas visuomenei teikiančių organizacijų iniciatyvos bendradarbiauti su neįgaliųjų nevyriausybinėmis organizacijomis

Dauguma įvairias paslaugas visuomenei teikiančių organizacijų nėra suinteresuotos bendradarbiauti su nevyriausybinėmis neįgaliųjų organizacijomis. Siekiant palankių sprendimų neįgaliųjų socialinės integracijos bei socialinių paslaugų prieinamumo atžvilgiu, svarbu plėtoti bendras idėjas tarp socialinių paslaugų bei kito viešojo sektoriaus subjektų.

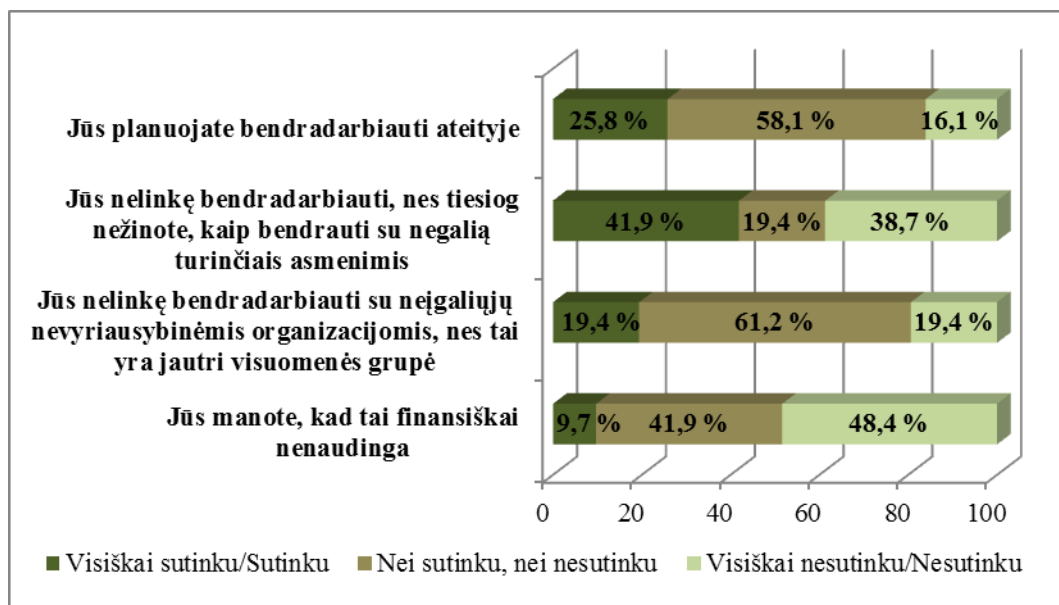
2.6.2.1. Atvejo analizė: Šiaulių m. (Lietuva) bei Liepojos m. (Latvija) įvairias paslaugas visuomenei teikiančių organizacijų iniciatyvos bendradarbiauti

Šiame poskyryje siekiama charakterizuoti Šiaulių m. bei Liepojos m. įvairias paslaugas visuomenei teikiančių organizacijų iniciatyvas bendradarbiauti su neįgaliųjų nevyriausybinėmis organizacijomis. Siekta išsiaiškinti, ar įvairias paslaugas visuomenei teikiančios organizacijos yra linkusios bendradarbiauti su minėta visuomenės grupe, bei kokios priežastys įtakoja šias iniciatyvas.

2.6.2.1.1 pav. Šiaulių m. (Lietuva) įvairias paslaugas visuomenei teikiančių organizacijų iniciatyvos bendradarbiauti su neįgaliųjų nevyriausybinėmis organizacijomis n=70, %

Apibendrinus tyrimo duomenis paaiškėjo, kad su neįgaliųjų nevyriausybinėmis organizacijomis organizuojant įvairias akcijas, renginius ir pan. bendradarbiauja tik 45,7 % tirtų Šiaulių m. organizacijų, tuo tarpu Liepojos m. šių organizacijų skaičius siekė net 67,1 % (2.6.2.1.1 pav.).

2.6.2.1.2 pav. Įvairias paslaugas visuomenei teikiančių organizacijų nebendradarbiavimo su neįgaliųjų nevyriausybinėmis organizacijomis priežastys: Šiaulių m. (Lietuva) organizacijų vadovų nuomonė, n=31, %

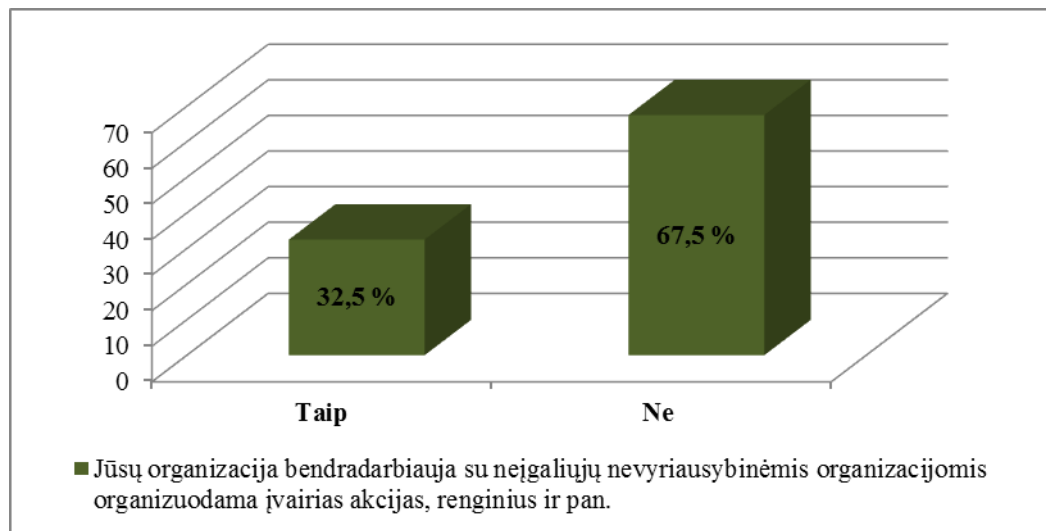
Siekta išsiaiškinti, kodėl dalis tyrime dalyvavusių Šiaulių m. įvairias paslaugas visuomenei teikiančių organizacijų nėra linkusios bendradarbiauti su neįgaliųjų nevyriausybinėmis organizacijomis. 41,9 % apklaustų organizacijų vadovų nurodė, kad nėra linkę bendradarbiauti,

nes tiesiog nežino, kaip bendrauti su negalią turinčiais asmenimis, gan didelė dalis (61,2 %) nurodė priežastį – tai jautri visuomenės grupė (2.6.2.1.2 pav.). Paklausti, ar planuoja su neįgaliųjų nevyriausybėmis organizacijomis bendradarbiauti ateityje, teigiamai pasisakė tik 25,8 % respondentų bei beveik pusė (58,1 %) pasisakė be nuomonės.

Tarp 70 tirtų Liepojos m. įvairias paslaugas neįgaliesiems teikiančių organizacijų tik 10 nurodė nebendradarbiaujančios su nevyriausybėmis neįgaliųjų organizacijomis. Vos dvi tirtos organizacijos nurodė nebendradarbiaujančios, nes tiesiog nežino, kaip bendradarbiauti su negalia turinčiais asmenimis, likusi dalis (8 organizacijos) teigė planuojančios bendradarbiauti ateityje.

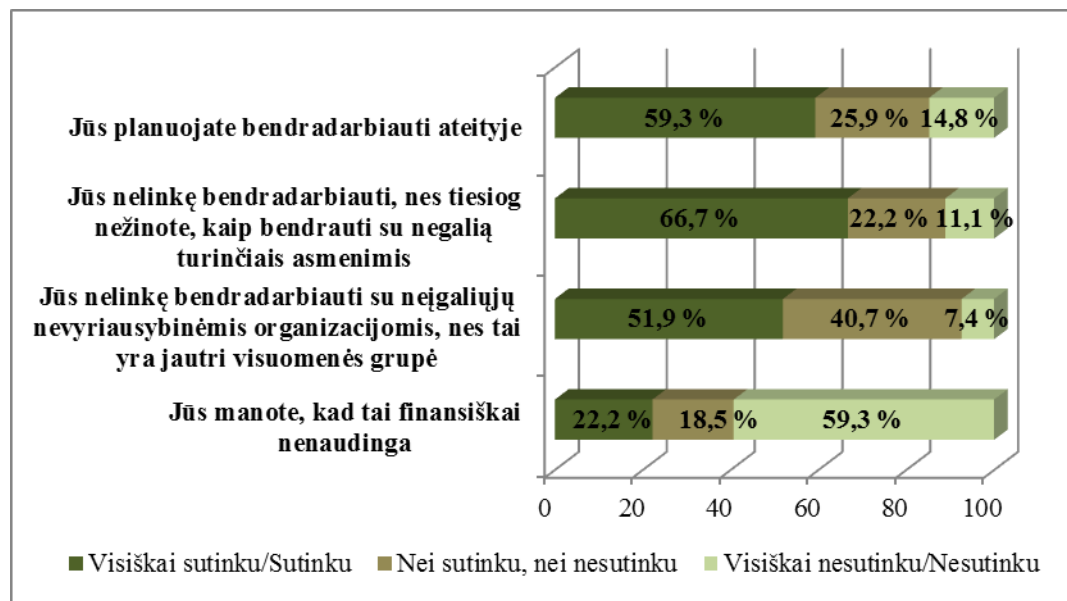
2.6.2.2. Atvejo analizė: Radviliškio m./raj. (Lietuva) įvairias paslaugas visuomenei teikiančių organizacijų iniciatyvos bendradarbiauti

Šiame poskyryje siekiama charakterizuoti Radviliškio m./raj. įvairias paslaugas visuomenei teikiančių organizacijų iniciatyvas bendradarbiauti su neįgaliųjų nevyriausybėmis organizacijomis. Siekta išsiaiškinti, ar įvairias paslaugas visuomenei teikiančios organizacijos yra linkusios bendradarbiauti su minėta visuomenės grupe, bei kokios priežastys įtakoja šias iniciatyvas.

2.6.2.2.1 pav. Radviliškio m./raj. (Lietuva) įvairias paslaugas visuomenei teikiančių organizacijų iniciatyvos bendradarbiauti su neįgaliųjų nevyriausybėmis organizacijomis n=40, %

Tyrimo rezultatai parodė, kad su nevyriausybėmis neįgaliųjų organizacijomis bendradarbiauja tik šiek tiek daugiau nei trečdalis (32,5 %) tyrime dalyvavusių įvairias paslaugas visuomenei teikiančių organizacijų (2.6.2.2.1 pav.).

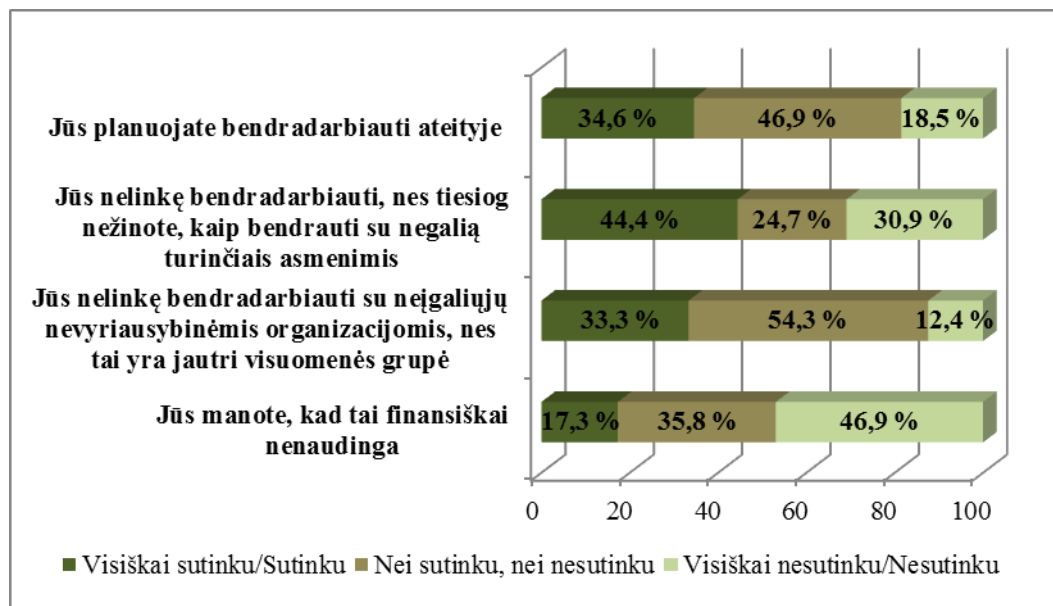

2.6.2.2.2 pav. Įvairias paslaugas visuomenei teikiančių organizacijų nebendradarbiavimo su neįgaliųjų nevyriausybinėmis organizacijomis priežastys: Radviliškio m./raj. (Lietuva) organizacijų vadovų nuomonė, n=27, %

Siekta išsiaiškinti, kodėl dalis tyrime dalyvavusių Radviliškio m./raj. įvairias paslaugas visuomenei teikiančių organizacijų nėra linkusios bendradarbiauti su neįgaliųjų nevyriausybinėmis organizacijomis. Paaiškėjo, kad didžioji dalis (66,7 %) organizacijų nėra linkusios bendradarbiauti, nes *tiesiog nežino, kaip bendrauti su negalia turinčiais asmenimis*, arba laiko neįgalius asmenis *jautria visuomenės grupe* (51,9 %) (2.6.2.2.2 pav.). Vis dėlto 59,3 % tyrime dalyvavusių organizacijų su nevyriausybinėmis neįgaliųjų organizacijomis *planuoja bendradarbiauti ateityje*, dar 25,9 % respondentų šiuo klausimu pasisakė be nuomonės.

2.6.2.3. Atvejo analizė: Šiaulių regiono (Lietuva) įvairias paslaugas visuomenei teikiančių organizacijų iniciatyvos bendradarbiauti

Šiame poskyryje siekiama charakterizuoti Šiaulių regiono įvairias paslaugas visuomenei teikiančių organizacijų iniciatyvas bendradarbiauti su neįgaliųjų nevyriausybinėmis organizacijomis. Siekta išsiaiškinti, ar įvairias paslaugas visuomenei teikiančios organizacijos yra linkusios bendradarbiauti su minėta visuomenės grupe, bei kokios priežastys įtakoja šias iniciatyvas.

2.6.2.3.1 pav. Įvairias paslaugas visuomenei teikiančių organizacijų nebendradarbiavimo su neįgaliųjų nevyriausybinėmis organizacijomis priežastys: Šiaulių regiono (Lietuva) organizacijų vadovų nuomonė, n=81, %

Tyrimo rezultatai parodė, kad tik 55 % tyrime dalyvavusių Šiaulių regiono įvairias paslaugas visuomenei teikiančių organizacijų bendradarbiauja su neįgaliųjų nevyriausybinėmis organizacijomis, organizuojant įvairias akcijas, renginius ir pan. Siekta išsiaiškinti, kokie aspektai neigiamai įtakoja likusios tiriamųjų dalies iniciatyvas bendradarbiauti.

Tyrimo duomenys rodo, kad 44,4 % respondentų nėra linkę bendradarbiauti, nes tiesiog nežino, kaip bendrauti su negalia turinčiais asmenimis. Daugiau nei trečdalis (33,3 %) organizacijų vadovų akcentuoja, kad iniciatyvas bendradarbiauti įtakoja visuomenėje vyraujantis stereotipas, kad neįgalieji – jautri visuomenės grupė (2.6.2.3.1 pav.). Svarbu pabrėžti, kad tik 34,6 % apklaustų Šiaulių regiono įvairias paslaugas visuomenei teikiančių organizacijų planuoja bendradarbiauti su nevyriausybinėmis neįgaliųjų organizacijomis ateityje.

2.6.3. Negalia turinčių darbuotojų potencialas įvairias paslaugas visuomenei teikiančiose organizacijose

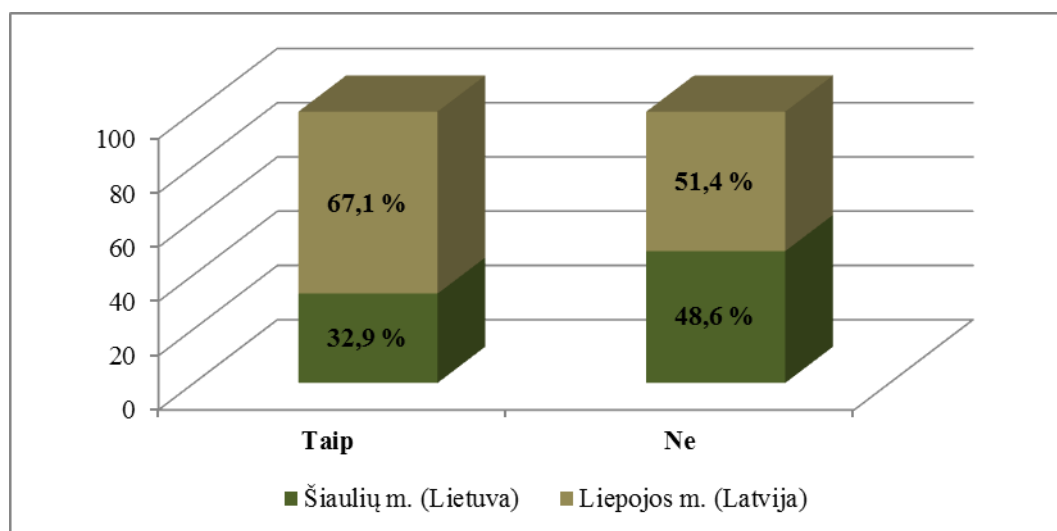
Nors yra siekiama neįgaliesiems didinti užimtumo galimybes: teikiama finansinė pagalba darbdaviams, parama pradėti savo verslą, organizuojama neįgaliųjų profesinė ir kvalifikacinė rehabilitacija, tačiau žemas darbo apmokėjimo lygis, mažas darbdavių suinteresuotumas įdarbinti neįgaliuosius ir neįgaliesiems garantuotas minimalaus darbo užmokesčio dydžio socialinių išmokų mokėjimas bei įvairios lengvatos neskatina neįgaliųjų dirbti.

Neveiksmingas neįgalių asmenų įdarbinimo mechanizmas, nepakankamas darbdavių ir neįgaliesiems atstovaujančių organizacijų bendradarbiavimas su teritorinėmis darbo biržomis, priemonių, kurios skatintų neįgaliuosius gauti didesnes darbo pajamas, o ne socialines išmokas, stoka ir bendra padėtis darbo rinkoje lemia mažą dirbančių neįgaliųjų skaičių.

2.6.3.1. Atvejo analizė: negalia turinčių darbuotojų potencialas Šiaulių m. (Lietuva) įvairias paslaugas visuomenei teikiančiose organizacijose

Šiame poskyryje siekiama išanalizuoti negalia turinčių darbuotojų potencialą Šiaulių m. įvairias paslaugas visuomenei teikiančiose organizacijose, atskleisti, kokios priežastys įtakoja

darbdavių nenorą įdarbinti neįgalų asmenį bei kokia yra jų nuomonė apie neįgalaus asmens galimybes šiuolaikinėje darbo rinkoje.

2.6.3.1.1 pav. Šiaulių m. (Lietuva) n=70 bei Liepojos m. (Latvija) n=70 įvairias paslaugas visuomenei teikiančios organizacijos, įdarbinusios asmenis, turinčius negalią, %

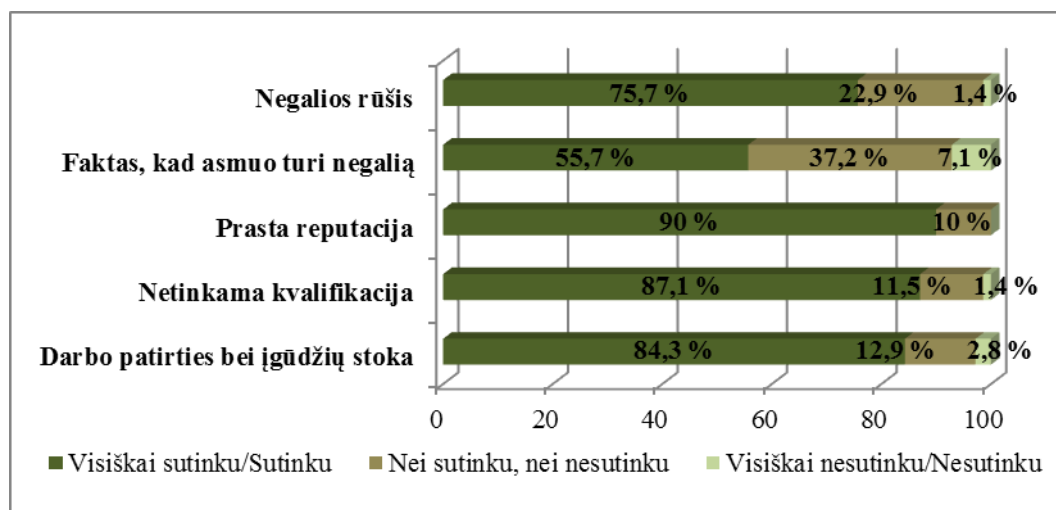
Remiantis tyrimo duomenimis, tik šiek tiek daugiau nei trečdalis (32,9 %) įvairias paslaugas neįgaliesiems teikiančių bei tyrime dalyvavusių organizacijų yra įdarbinusios neįgalius asmenis, tuo tarpu tarp Liepojos m. tiriamųjų tokios organizacijos sudaro didžiąją dalį – 67,1 % (2.6.3.1.1 pav.).

2.6.3.1.1 lentelė. Negalią turinčių darbuotojų skaičius Šiaulių m. (Lietuva) n=23 bei Liepojos m. (Latvija) n=34 įvairias paslaugas visuomenei teikiančiose organizacijose, asm.

Šiaulių m. (Lietuva)		Liepojos m. (Latvija)	
Organizacijų skaičius	Negalią turinčių darbuotojų skaičius	Organizacijų skaičius	Negalią turinčių darbuotojų skaičius
10	1	14	1
6	2	8	2
4	3	6	3
3	4	-	-

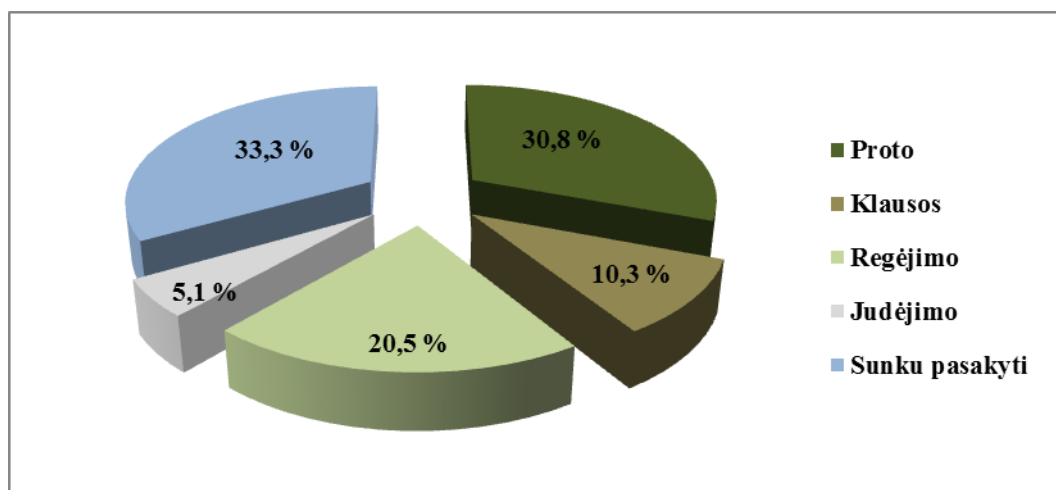
Tyrimo dalyvių buvo prašoma identifikuoti darbuotojų negalios rūšį. Paaiškėjo, kad 23 Šiaulių m. apklaustose organizacijose dirba 21 asmuo, sergantis širdies ligomis, 10 – judėjimo negalią turinčių asmenų, 6 – turintys klausos negalią, 4 – turintys kalbos negalią, 5 – sergantys onkologinėmis ligomis (2.6.3.1.1 lentelė).

34 apklaustose Liepojos m. organizacijose dirba 27 asmenys, sergantys širdies ligomis, 11 – turinčių judėjimo negalią asmenų, 7 – turintys klausos negalią, 4 – turintys kalbos negalią, 3 – segantys onkologinėmis ligomis, 2 – sergantys endokrinologinėmis ligomis.

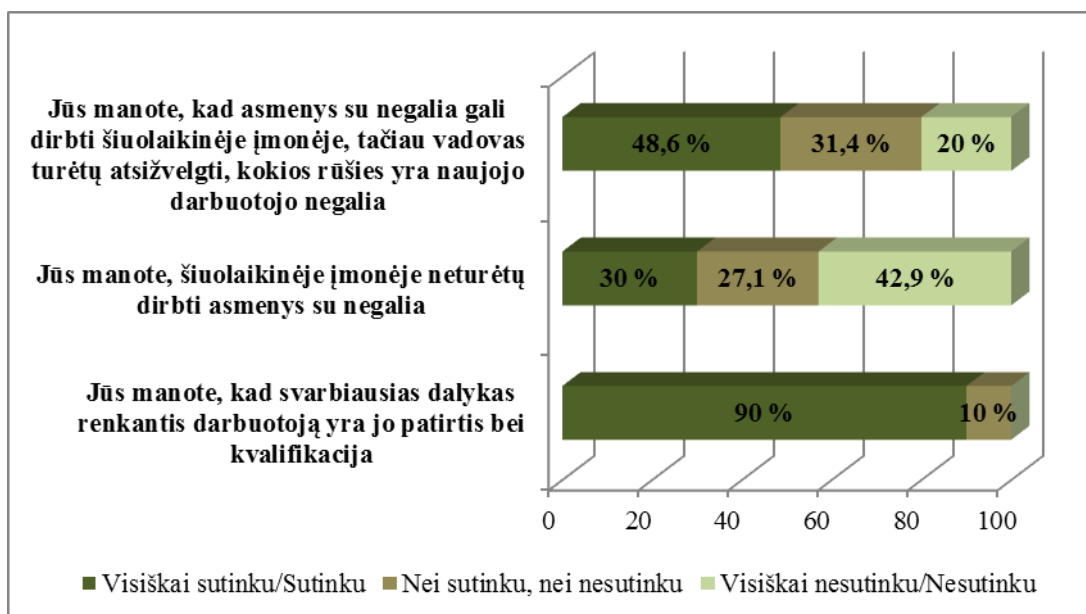
2.6.3.1.2 pav. Priežastys, kurios galėtų nulemti sprendimą nepriimti į darbą neįgalaus asmens: Šiaulių m. (Lietuva) įvairias paslaugas visuomenei teikiančių organizacijų vadovų nuomonė, n=70, %

Šiaulių m. įvairias paslaugas visuomenei teikiančių organizacijų buvo klausiama, kokios priežastys įtakotų jų sprendimą nepriimti neįgalaus asmens į darbą. Paaikškėjo, kad didžiausią įtaką minėtam vadovų sprendimui turėtų *prasta reputacija* (pasisakė 90 % respondentų) bei *netinkama kvalifikacija* (87,1 %) (2.6.3.1.2 pav.). Kad priėmimą į darbą įtakotų *faktas, kad asmuo turi negalią* nurodė daugiau nei pusė (55,7 %) respondentų, kad įtakos turėtų *negalios rūšis* – net 75,7% respondentų.

2.6.3.1.3 pav. Negalios, kuri įtakotų ją įgijusio asmens priėmimą į darbą, charakteristika: Šiaulių m. (Lietuva) įvairias paslaugas visuomenei teikiančių organizacijų vadovų nuomonė, n=70, %

Respondentų buvo prašoma pasisakyti, kokią negalią turinčio asmens jie nepriimtų dirbti į savo organizaciją. Dvi respondentų grupės, sudarančios po daugiau nei ketvirtadalį (30,8 % bei 33,3 %) viso Šiaulių m. apklaustų respondentų skaičiaus teigė nepriimsiančios į darbą *proto* negalią, kita respondentų grupė teigė, kad minėtą negalios rūšį jiems *įvardinti sudėtinga* (2.6.3.1.3 pav.).

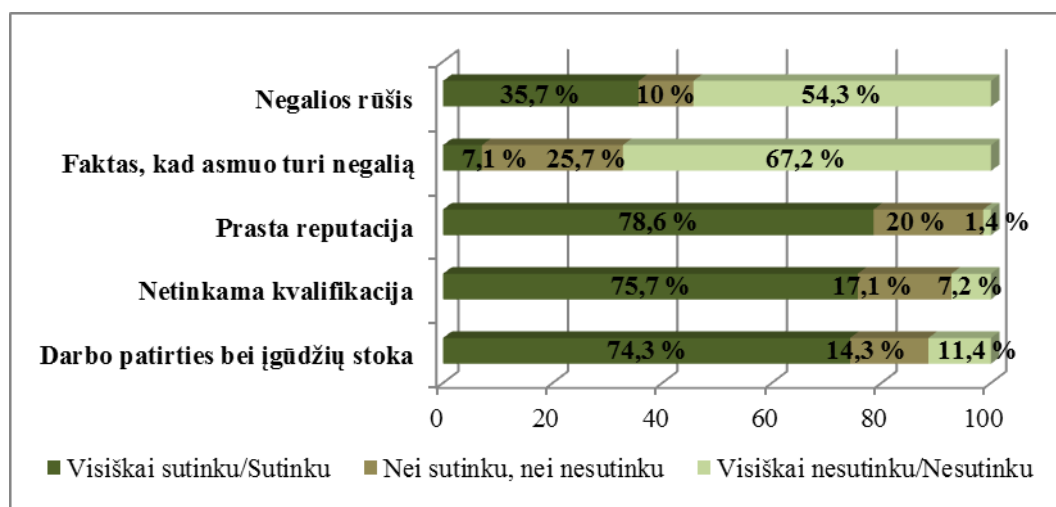

2.6.3.1.4 pav. Šiaulių m. (Lietuva) įvairias paslaugas visuomenei teikiančių organizacijų vadovų nuomonė apie neįgalius asmenis šiuolaikinėje darbo rinkoje, n=70, %

Įvairias paslaugas neįgaliesiems Šiaulių m. teikiančių organizacijų vadovų buvo prašoma išsakyti savo nuomonę apie neįgalių asmenų integraciją į šiuolaikinę darbo rinką. Paaiškėjo, kad dauguma apklaustų organizacijų vadovų (90 %) *mano, kad svarbiausias dalykas renkantis darbuotoją yra jo patirtis bei kvalifikacija*, beveik pusė (48,6 %) – *kad asmenys su negalia gali dirbti šiuolaikinėje įmonėje, tačiau vadovas turėtų atsižvelgti, kokios rūšies yra naujojo darbuotojo negalia* (2.6.3.1.4 pav.).

2.6.3.2. Atvejo analizė: negalią turinčių darbuotojų potencialas Liepojos m. (Latvija) įvairias paslaugas visuomenei teikiančiose organizacijose

Šiame poskyryje siekiama išanalizuoti negalią turinčių darbuotojų potencialą Liepojos m. įvairias paslaugas visuomenei teikiančiose organizacijose, atskleisti, kokios priežastys įtakoja darbdavių nenorą įdarbinti neįgalų asmenį bei kokia yra jų nuomonė apie neįgalaus asmens galimybes šiuolaikinėje darbo rinkoje.

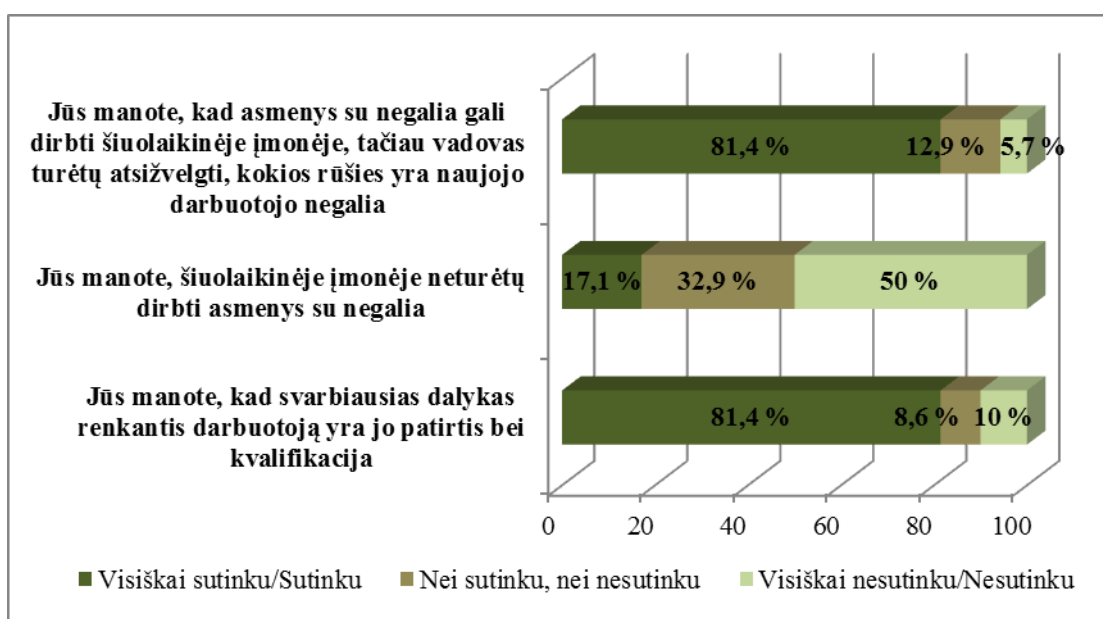

2.6.3.2.1 pav. Priežastys, kurios galėtų nulemti sprendimą nepriimti į darbą neįgalaus asmens: Liepojos m. (Latvija) įvairias paslaugas visuomenei teikiančių organizacijų vadovų nuomonė, n=70, %

Liepojos m. įvairias paslaugas visuomenei teikiančių organizacijų buvo klausiama, kokios priežastys įtakotų jų sprendimą nepriimti neįgalaus asmens į darbą. Paaiškėjo, kad daugumos

Liepojos m. įvairias paslaugas visuomenei teikiančių organizacijų vadovų sprendimą dėl neįgalaus asmens neįdarbinimo nulemtų tokie aspektai kaip *prasta reputacija* (78,6 % respondentų), *netinkama kvalifikacija* (75,7 %) (2.6.3.2.1 pav.). Kad neįdarbinimo sprendimą galėtų įtakoti *faktas, kad asmuo turi negalią* teigė vos 7,1 % Liepojos m. respondentų, o tai yra beveik aštuonis kartus mažiau nei Šiaulių m. atveju. Vis dėlto, daugiau nei trečdalis (35,7 %) Liepojos m. tyrime dalyvavusių minėtų organizacijų vadovų nurodė, kad sprendimą neįdarbinti neįgalaus asmens įtakotų *jo negalios rūšis*, tačiau pastarasis rodiklis Šiaulių m. atveju yra daugiau nei du kartus didesnis.

Vos 7,1 % įvairias paslaugas visuomenei teikiančių Liepojos m. organizacijų vadovų nurodė, kad *faktas, jog asmuo turi negalią* įtakotų jų sprendimą svarstant galimybę priimti į darbą neįgalų asmenį. Beveik visi, šią nuomonę išsakę respondentai akcentavo, kad tai būtų *proto negalią* turintis asmuo, vienas respondentas teigė, kad savo organizacijoje neįdarbintų *regos negalią* turinčio asmens.

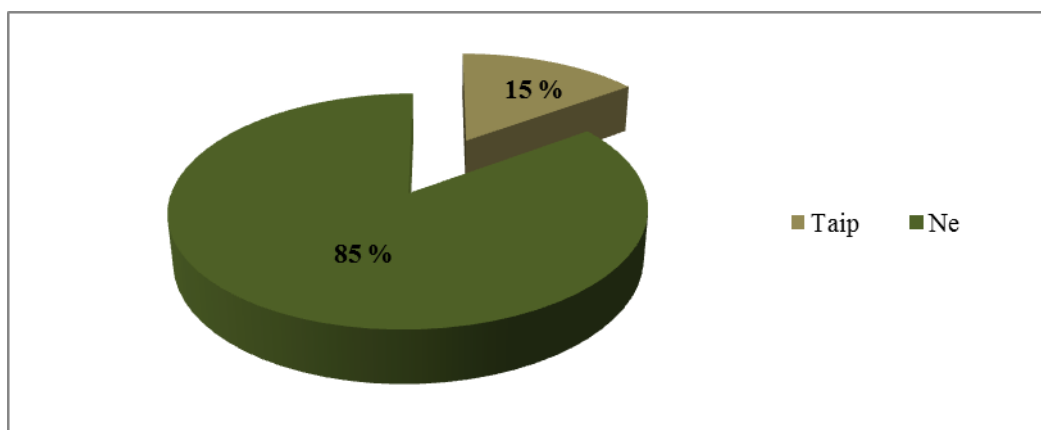

2.6.3.2.2 pav. Liepojos m. (Latvija) įvairias paslaugas visuomenei teikiančių organizacijų vadovų nuomonė apie neįgalius asmenis šiuolaikinėje darbo rinkoje, n=70, %

Įvairias paslaugas neįgaliesiems Liepojos m. teikiančių organizacijų vadovų buvo prašoma išsakyti savo nuomonę apie neįgalių asmenų integraciją į šiuolaikinę darbo rinką. Iš 2.6.3.2.2 pav. pateiktų duomenų matyti, kad vienodo dydžio respondentų grupės (81,4 %) pasisakė teigiamai ties siūlytu teiginiu, kad *svarbiausias dalykas renkantis darbuotoją yra jo patirtis bei kvalifikacija*, kita grupė akcentavo, kad *asmenys su negalia gali dirbti šiuolaikinėje įmonėje, tačiau vadovas turėtų atsižvelgti, kokios rūšies yra naujojo darbuotojo negalia*. Su pastarąja nuomone sutiko daugiau nei trečdaliu (32,8 %) mažiau respondentų iš Šiaulių m.

2.6.3.3. Atvejo analizė: negalią turinčių darbuotojų potencialas Radviliškio m./raj. (Lietuva) įvairias paslaugas visuomenei teikiančiose organizacijose

Šiame poskyryje siekiama išanalizuoti negalią turinčių darbuotojų potencialą Radviliškio m./raj. įvairias paslaugas visuomenei teikiančiose organizacijose, atskleisti, kokios priežastys įtakoja darbdavių nenorą įdarbinti neįgalų asmenį bei kokia yra jų nuomonė apie neįgalaus asmens galimybes šiuolaikinėje darbo rinkoje.

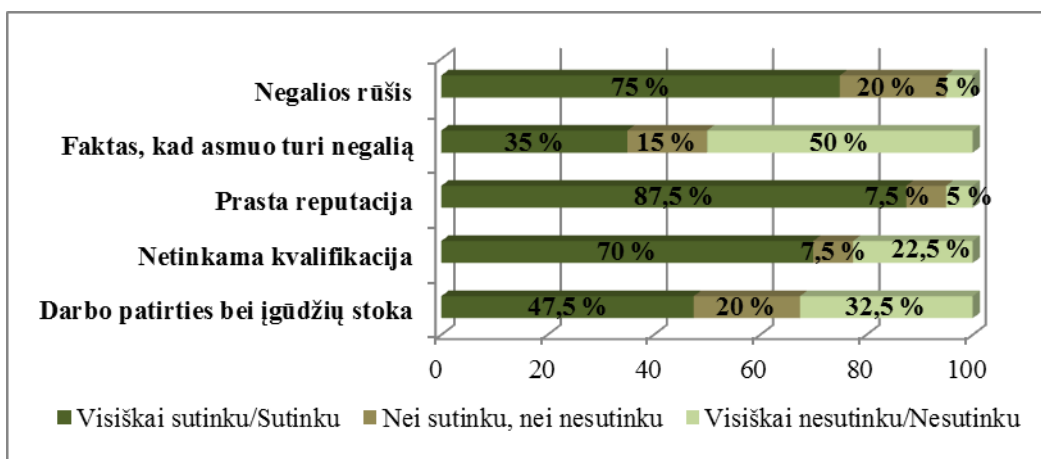
2.6.3.3.1 pav. Radviliškio m./raj. (Lietuva) įvairias paslaugas visuomenei teikiančios organizacijos, įdarbinusios asmenis, turinčius negalią, n=40, %

Tyrimo rezultatai parodė, kad tik 15 % tyrime dalyvavusių Radviliškio m./raj. įvairias paslaugas visuomenei teikiančių organizacijų dirba *asmenys, turintys negalią* (2.6.3.3.1 pav.).

2.6.3.3.1 lentelė. Negalią turinčių darbuotojų skaičius Radviliškio m./raj. (Lietuva) įvairias paslaugas visuomenei teikiančiose organizacijose, n=6, asm.

Radviliškio m./raj. (Lietuva)	
Organizacijų skaičius	Negalią turinčių darbuotojų skaičius
4	1
1	2
1	3

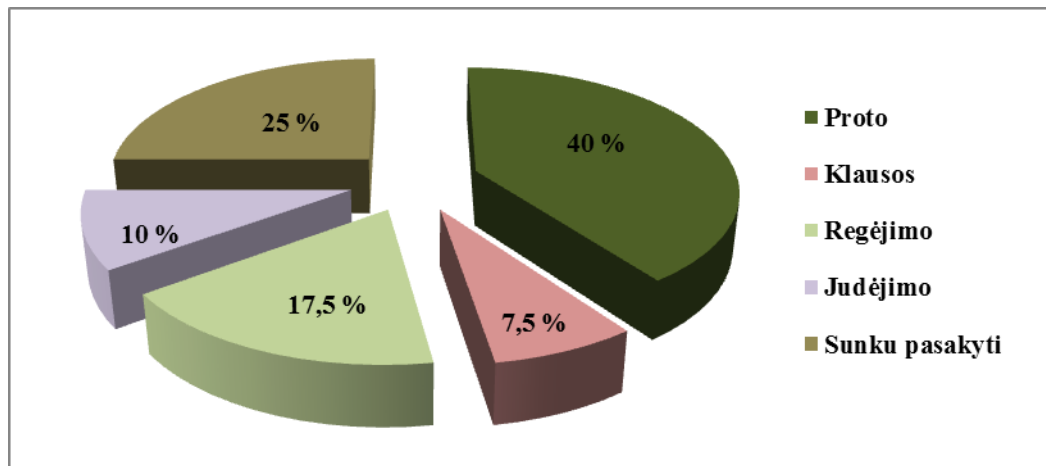
Tyrimo dalyvių buvo prašoma identifikuoti darbuotojų negalios rūšį. Paaiškėjo, kad minėtose organizacijose dirba 5 asmenys, sergantys *širdies ligomis*, 3 asmenys – *turintys judėjimo negalią*, 1 – sergantis *onkologine liga* (2.6.3.3.1 lentelė.).

2.6.3.3.2 pav. Priežastys, kurios galėtų nulemti sprendimą nepriimti į darbą neįgalaus asmens: Radviliškio m./raj. (Lietuva) įvairias paslaugas visuomenei teikiančių organizacijų vadovų nuomonė, n=40, %

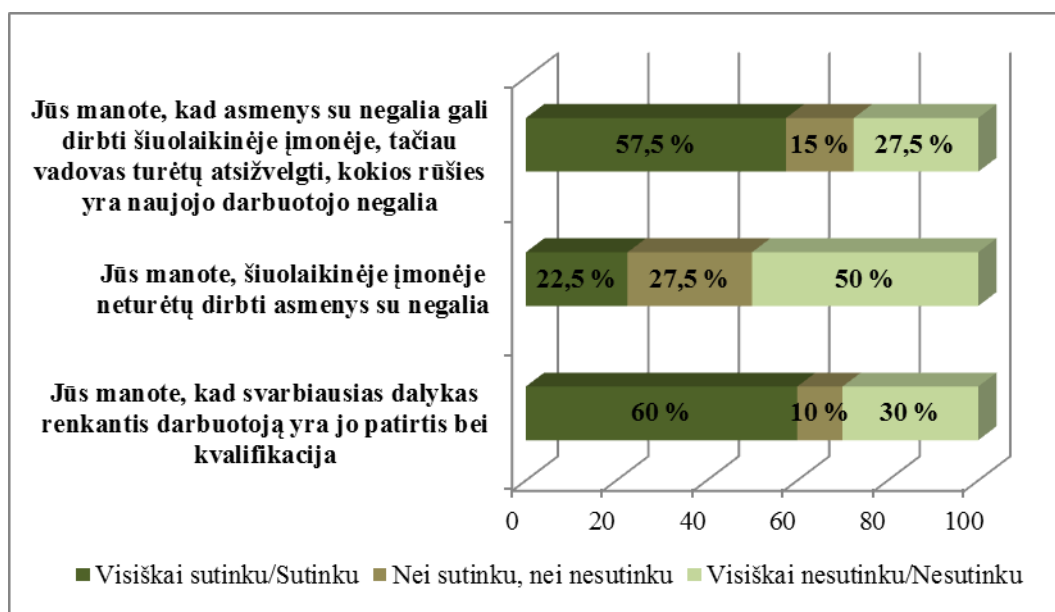
Radviliškio m./raj. įvairias paslaugas visuomenei teikiančių organizacijų buvo klausiama, kokios priežastys įtakotų jų sprendimą nepriimti neįgalaus asmens į darbą. Paaiškėjo, kad didžiausią įtaką minėtam vadovų sprendimui turėtų *prasta reputacija* (87,5 %), *netinkama kvalifikacija* (70 %), *darbo patirties, įgūdžių stoka* (47,5 %) (2.6.3.3.2 pav.). Kad sprendimą dėl įdarbinimo galėtų įtakoti *faktas, kad asmuo turi negalią* sutiko tik 35 % organizacijų vadovų,

tačiau, kad sprendimui įdarbinti neįgalų asmenį turėtų įtakos naujojo darbuotojo *negalios rūšis*, nurodė net 75 % respondentų.

2.6.3.3.3 pav. *Negalios, kuri įtakotų ją įgijusio asmens priėmimą į darbą, charakteristika: Radviliškio m./raj. (Lietuva) įvairias paslaugas visuomenei teikiančių organizacijų vadovų nuomonė, n=40, asm.*

Respondentų buvo prašoma apibūdinti negalią, kurią įgijusio asmens jie nepriimtų dirbti į savo organizaciją. Paaikškėjo, kad 40 % organizacijos vadovų neįdarbintų *proto* negalią turinčio asmens, 17,5 % – turinčio *regėjimo* negalią asmens (2.6.3.3.3 pav.). 25 % vadovų pasirinko atsakymo variantą *sunku pasakyti*.

2.6.3.3.4 pav. *Radviliškio m./raj. (Lietuva) įvairias paslaugas visuomenei teikiančių organizacijų vadovų nuomonė apie neįgalius asmenis šiuolaikinėje darbo rinkoje, n=40, %*

Įvairias paslaugas neįgaliesiems Radviliškio m./raj. teikiančių organizacijų vadovų buvo prašoma išsakyti savo nuomonę apie neįgalių asmenų integraciją į šiuolaikinę darbo rinką. Didžiosios dalies (60 %) respondentų nuomone *svarbiausias dalykas renkantis darbuotoją yra jo patirtis ir kvalifikacija* (2.6.3.3.4 pav.). Ties klausimu, ar *asmenys su negalia gali dirbti šiuolaikinėje įmonėje* teigiamai pasisakė 57,3 % respondentų, tačiau jie akcentavo, kad tokiu atveju *vadovas turėtų atsižvelgti, kokios rūšies yra naujojo darbuotojo negalia*.

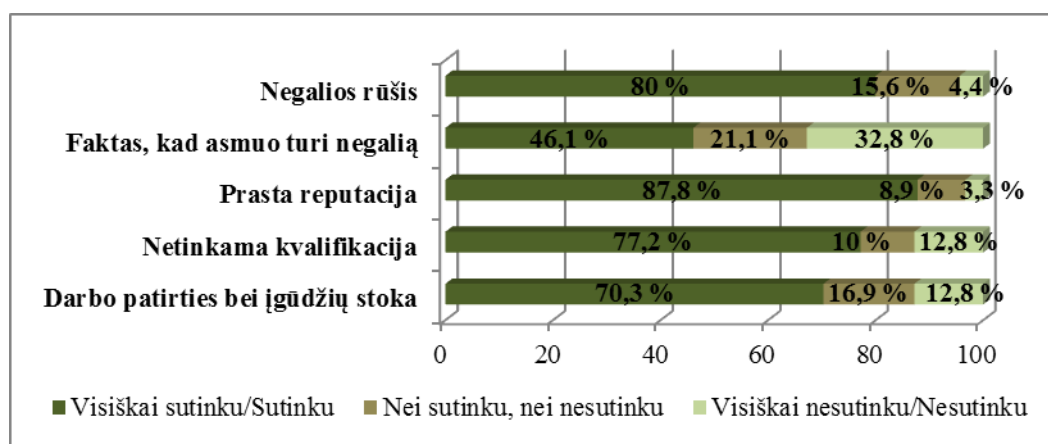
2.6.3.4. Atvejo analizė: negalią turinčių darbuotojų potencialas Šiaulių regiono (Lietuva) įvairias paslaugas visuomenei teikiančiose organizacijose

Šiame poskyryje siekiama išanalizuoti negalią turinčių darbuotojų potencialą Šiaulių regiono įvairias paslaugas visuomenei teikiančiose organizacijose, atskleisti, kokios priežastys įtakoja darbdavių nenorą įdarbinti neįgalų asmenį bei kokia yra jų nuomonė apie neįgalaus asmens galimybes šiuolaikinėje darbo rinkoje.

2.6.3.4.1 lentelė. Negalią turinčių darbuotojų skaičius Šiaulių regiono (Lietuva) įvairias paslaugas visuomenei teikiančiose organizacijose, n=43, asm.

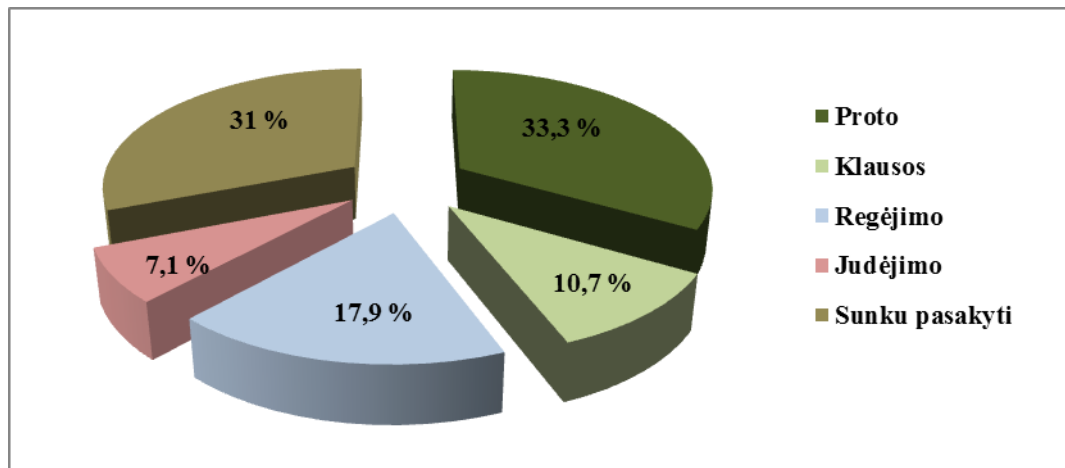
Šiaulių regionas (Lietuva)	
Organizacijų skaičius	Negalią turinčių darbuotojų skaičius
15	1
10	2
8	3
5	4

Tyrimo rezultatai rodo, kad tik 23,9 % tirtose Šiaulių regiono įvairias paslaugas teikiančiose organizacijos dirba negalią turinčių darbuotojų. Paaiškėjo, kad 43 tirtose organizacijose dirba 29 darbuotojai, sergantys širdies ligomis, 17 – turinčių judėjimo negalią, 14 – turinčių klausos, 10 – kalbos negalią, 9 – sergantys onkologinėmis ligomis.

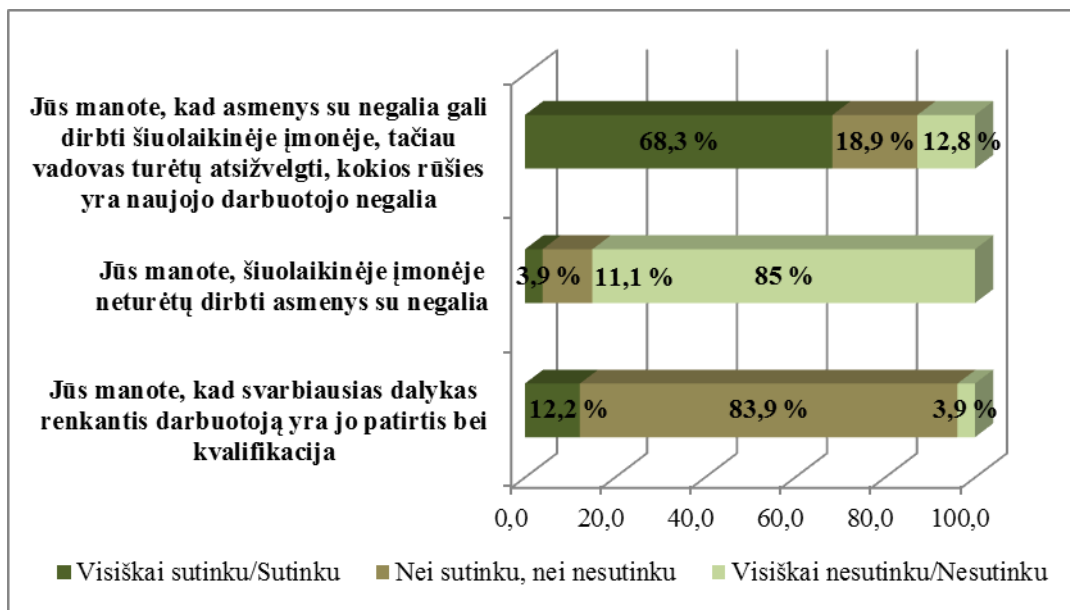
2.6.3.4.1 pav. Priežastys, kurios galėtų nulemti sprendimą nepriimti į darbą neįgalaus asmens: Šiaulių regiono (Lietuva) įvairias paslaugas visuomenei teikiančių organizacijų vadovų nuomonė, n=180, %

Šiaulių regiono įvairias paslaugas visuomenei teikiančių organizacijų buvo klausama, kokios priežastys įtakotų jų sprendimą nepriimti neįgalaus asmens į darbą. 46,1 % respondentų akcentavo, kad viena iš tokio pobūdžio priežasčių būtų *faktas, kad asmuo turi negalią*, net 80 % organizacijų vadovų akcentavo, kad sprendimą dėl įdarbinimo įtakotų *asmens negalios rūšis* (2.6.3.4.1 pav.).

2.6.3.4.2 pav. *Negalios, kuri įtakotų ją įgijusio asmens priėmimą į darbą, charakteristika: Šiaulių regiono (Lietuva) įvairias paslaugas visuomenei teikiančių organizacijų vadovų nuomonė, n=83, %*

Respondentų buvo prašoma pasisakyti, kokią negalią turinčio asmens jie nepriimtų dirbti į savo organizaciją. Paaiškėjo, kad šiek tiek daugiau nei trečdalis (33,3 %) tyrime dalyvavusių įvairias paslaugas visuomenei teikiančių organizacijų vadovų neįdarbintų *proto*, 17,9 % – *regėjimo negalią* turinčių asmenų (2.6.3.4.2 pav.). 31 % respondentų pripažino, kad ji šį klausimą jiems yra sudėtinga atsakyti.

2.6.3.4.3 pav. *Šiaulių regiono (Lietuva) įvairias paslaugas visuomenei teikiančių organizacijų vadovų nuomonė apie neįgalius asmenis šiuolaikinėje darbo rinkoje, n=180, %*

Įvairias paslaugas neįgaliesiems Šiaulių regione teikiančių organizacijų vadovų buvo prašoma išsakyti savo nuomonę apie neįgaliųjų asmenų integraciją į šiuolaikinę darbo rinką. Respondentų tarpe vyravo nuomonė, kad *asmenys su negalia gali dirbti šiuolaikinėje įmonėje, tačiau vadovas turėtų atsižvelgti, kokios rūšies yra naujojo darbuotojo negalia* (2.6.3.4.3 pav.).

ESMINĖS IŠVADOS

1. Daugiau nei pusės Liepojos m. gyvenančių neįgaliųjų gyvenamasis būstas yra iš dalies, daugiau nei trečdalis – pilnai pritaikytas jų poreikiams. Tuo tarpu beveik pusės Šiaulių m. gyvenančių neįgaliųjų būstas nėra pritaikytas jų poreikiams, o iš dalies pritaikytų būstų skaičius siekia tik trečdalį. Analogiška situacija identifikuota Radviliškio m./raj. bei visame Šiaulių regione – pusės ar daugiau nei pusės neįgaliųjų būstas yra nepritaikytas jų poreikiams, o iš dalies pritaikytų būstų skaičius net nesiekia trečdaliaus.
2. Kaip viena iš socialinių paslaugų, padedančių integruotis į visuomenę, tiek Liepojos m., tiek Šiaulių m. gyvenantys neįgalieji dažniausiai naudojami informavimu/konsultavimu. Šiaulių m. yra per pus daugiau neįgaliųjų, kuriems yra teikiamos kelių rūšių socialinės paslaugos, nei Liepojos m. Daugumai Radviliškio m./raj. gyvenančių neįgaliųjų yra teikiamos pagalbos namuose paslaugos, daugumai Šiaulių regione – informavimo/konsultavimo paslaugos, techninės pagalbos priemonės bei stacionarios paslaugos.
3. Didžiąją dalį neįgaliųjų, gyvenančių Liepojos m., Šiaulių m. bei Radviliškio m./raj., teikiamų socialinių paslaugų pakanka. Tačiau visame Šiaulių regione vis dėlto jaučiamas aplinkos tvarkymo paslaugų trūkumas.
4. Daugiau nei pusė Liepojos m., bei vos trečdalis Šiaulių m. gyvenančių neįgaliųjų jiems socialines paslaugas teikiančius darbuotojus vertina teigiamai, beveik ketvirtadalis Liepojos m. bei daugiau nei ketvirtadalis Šiaulių m. gyvenančių neįgaliųjų – neutraliai. Panaši situacija identifikuota ir Radviliškio m./raj. – tik daugiau nei trečdalis neįgaliųjų socialinius darbuotojus vertina teigiamai, daugiau nei pusė – neutraliai. Visame Šiaulių regione teigiamai socialinius darbuotojus vertinančių neįgaliųjų skaičius nesiekia trečdaliaus, vertinančių neutraliai – nesiekia pusės. Dalis Šiaulių regione gyvenančių neįgaliųjų aktualizuoja socialinio darbo specialistų darbo įgūdžių trūkumą.
5. Daugumai Liepojos m. gyvenančių neįgaliųjų informacijos apie jiems pritaikytą sveiką gyvenimo būdą pakanka, tuo tarpu Šiaulių m. šis rodiklis nesiekia trečdaliaus. Panašaus dydžio neįgaliųjų grupės abiejuose miestuose nėra dalyvavusios mokymuose sveiko gyvenimo būdo tema, bet yra apie juos girdėjusios. Tačiau Liepojos m. dešimtadaliu daugiau neįgaliųjų domisi ir dalyvauja minėtais mokymais, negu Šiaulių m. Radviliškio m./raj. gyvenančių neįgaliųjų tarpe informacijos apie sveiką gyvenimo būdą pakanka mažiau nei ketvirtadaliui, visame Šiaulių regione – mažiau nei trečdaliui neįgaliųjų. Dauguma Radviliškio m./raj. gyvenančių neįgaliųjų nėra dalyvavę mokymuose sveiko gyvenimo būdo tema, nes iki šiol nežinojo apie šią galimybę. Tačiau visame Šiaulių regione šis rodiklis nesiekia trečdaliaus.
6. Beveik pusė Liepojos m. gyvenančių neįgaliųjų turi darbą – dešimtadaliu daugiau nei Šiaulių m. Dauguma Liepojos m. gyvenančių neįgaliųjų darbe nejaučia diskriminacijos iš kolegų, tuo tarpu Šiaulių m. šis rodiklis yra dešimtadaliu mažesnis. Daugumos Liepojos m. gyvenančių neįgaliųjų darbo vieta yra pritaikyta asmenims su judėjimo ar kita negalia, tuo tarpu Šiaulių m. šis rodiklis nesiekia pusės. Tik daugiau nei trečdalis Radviliškio m./raj. gyvenančių neįgaliųjų turi darbą, dauguma jų darbe nejaučia diskriminacijos dėl savo negalios, tačiau maža dalis neįgaliųjų darbo vietų yra pritaikytos asmenims su judėjimo ar kita negalia. Tačiau visame Šiaulių regione išryškėjo šios tendencijos: tik pusės neįgaliųjų

kelių infrastruktūra vykstant į darbą yra pritaikyta asmenims su judėjimo negalia, tik daugiau nei trečdalis neįgaliųjų darbe neįaučia diskriminacijos dėl savo negalios, mažiau nei trečdalis neįgaliųjų darbo vietų yra pritaikytos asmenims su judėjimo ar kita negalia.

7. Šiek tiek daugiau nei trečdaliui Liepojos m. gyvenančių neįgaliųjų nepavyksta rasti darbo, kuriame darbo vieta būtų pritaikyta asmenims su judėjimo ar kita negalia, Šiaulių m. šis rodiklis yra šešiais procentiniais punktais didesnis, Radviliškio m./raj. siekia daugiau nei pusę viso neįgaliųjų skaičiaus, tačiau visame Šiaulių regione yra šiek tiek didesnis nei ketvirtadalis. Daugiau nei trečdalis tiek Šiaulių m., tiek Radviliškio m./raj., tiek Šiaulių regione gyvenančių neįgaliųjų šiuo metu darbo neieško, kas yra per pus daugiau nei Liepojos m.
8. Dauguma neįgaliųjų Liepojos m. naudojami bibliotekos paslaugomis, didžioji dalis – taip pat ir kino, daugiau nei trečdalis – taip pat ir teatro paslaugomis. Šiaulių m., Radviliškio m./raj. bei visame Šiaulių regione gyvenantys neįgalieji daugiausia naudojami bibliotekos, šiek tiek daugiau nei trečdalis Šiaulių m. neįgaliųjų – dar ir kino paslaugomis. Net trečdalis Radviliškio m./raj. gyvenančių neįgaliųjų kultūros įstaigų teikiamomis paslaugomis nesinaudoja.
9. Šiek tiek daugiau nei pusė Radviliškio m./raj. bei didžioji dalis Šiaulių m. bei visame Šiaulių regione gyvenančių neįgaliųjų lankydami kultūros paslaugas teikiančiose įstaigos neįaučia diskriminacijos dėl savo negalios. Liepojos m. šis rodiklis yra beveik dvidešimčia procentinių punktų mažesnis.
10. Liepojos m. gyvenantys neįgalieji kultūros įstaigų teikiamomis paslaugomis dažniausiai naudojami bei visuomeniniuose renginiuose lankosi 1–2 kartus per 3 mėn., Šiaulių m., Radviliškio m./raj. bei visame Šiaulių regione gyvenantys neįgalieji – 1–2 kartus per 6 mėn. Daugiau nei trečdalis Radviliškio m./raj. gyvenančių neįgaliųjų minėtomis paslaugomis nesinaudoja bei visuomeniniuose renginiuose nesilanko.
11. Liepojos m./raj. gyvenančių neįgaliųjų socialinė/kultūrinė veikla yra labiau diferencijuota nei Šiaulių m. gyvenančių neįgaliųjų. Didžioji dalis Liepojos m. neįgaliųjų dalyvauja įvairiuose neįgaliųjų susibūrimuose, priklauso neįgaliųjų nevyriausybinėms organizacijoms, daugiau nei ketvirtadalis lanko užsiėmimus, kuriuose kuriama, daugiau nei trečdalis priklauso chorui, ansambliui ar muzikantų grupei. Tuo tarpu daugiausia Šiaulių m. gyvenančių neįgaliųjų priklauso neįgaliųjų nevyriausybinėms organizacijoms, beveik ketvirtadalis – dalyvauja įvairiuose neįgaliųjų susibūrimuose. Tokia pat tendencija pastebima ir Radviliškio m./raj. bei visame Šiaulių regione.
12. Dauguma tiek Liepojos m., tiek Šiaulių m., Radviliškio m./raj. bei visame Šiaulių regione gyvenančių neįgaliųjų nėra aktyvūs renginių, akcijų ar forumų organizavimo, neįgaliųjų nevyriausybinių organizacijų bendradarbiavimo su valdžios institucijomis skatinimo, projektų inicijavimo atžvilgiu.
13. Artimiausia medicinos įstaiga yra pakankamai toli nuo daugiau nei trečdalis Liepojos m. gyvenančių, daugiau nei pusės Šiaulių m. bei Radviliškio m./raj. gyvenančių neįgaliųjų gyvenamųjų būstų. Artimiausia medicinos įstaiga yra netoli nuo beveik pusės Šiaulių regione gyvenančių neįgaliųjų namų, tačiau kelių infrastruktūra yra nepritaikyta ar nepakankamai pritaikyta judėti asmenims su judėjimo negalia.

14. Dauguma tiek Liepojos m., tiek Šiaulių m., Radviliškio m./raj. bei visame Šiaulių regione gyvenančių neįgaliųjų susiduria su sunkumais bandydami patekti į maitinimo įstaigas bei privačias pelno siekiančias įmones.
15. Dauguma Šiaulių m. bei Radviliškio m./raj. gyvenančių neįgaliųjų susiduria su sunkumais bandydami patekti į visuomeninės paskirties pastatus, kuomet asmenims su judėjimo negalia skirtas įvažiavimo takelis į patalpas yra per status arba per siauras, Liepojos m. minėti rodikliai yra dvigubai mažesni. Daugiau nei trečdalyje Šiaulių m. neįgaliųjų lankomų visuomeninės paskirties pastatų apskritai nėra įrengta prieiga asmenims su judėjimo negalia.
16. Daugumoje Šiaulių m. bei Radviliškio m./raj. bei didžiojoje dalyje Šiaulių regiono bei Liepojos m. neįgaliųjų lankomų visuomeninės paskirties pastatų viduje nėra asmenims su negalia pritaikytų tualetų ar persirengimo kambarių, pakilimo takelių ar pritaikytų liftų.
17. Beveik pusėje Liepojos m. neįgaliųjų lankomuose neseniai renovuotuose ar modernizuotuose pastatuose yra įrengta kokybiška prieiga asmenims su judėjimo negalia. Daugumoje Šiaulių m., Radviliškio m./raj. bei Šiaulių regione neįgaliųjų lankomų minėto pobūdžio pastatų nėra pritaikyti judėjimo negalią turintiems asmenims.
18. Dauguma Šiaulių m. gyvenančių neįgaliųjų viešojo transporto prieinamumą charakterizavo tokiais probleminiais aspektais kaip judėjimo negalią turintiems asmenims nepritaikytos motorinės viešojo transporto priemonės, beveik ketvirtadalis – tokiais aspektais kaip judėjimo negalią turintiems asmenims nepritaikytos bėginės viešojo transporto priemonės. Šie probleminiai aspektai buvo aktualiausi ir Radviliškio m./raj. bei Šiaulių regione. Liepojos m. minėti probleminiai aspektai viešojo transporto prieinamumo atžvilgiu buvo mažiau aktualūs ten gyvenantiems neįgaliesiems – juos charakterizavo vos ketvirtadalis neįgaliųjų.
19. Sunkumai, išskylantys keliaujant viešuoju transportu, neigiamai įtakoja didžiosios dalies Šiaulių m., Radviliškio m./raj., Šiaulių regione gyvenančių neįgaliųjų lankymosi asmenų su negalia susibūrimuose, visuomeniniuose renginiuose, kultūros įstaigose dažnumą. Liepojos m. gyvenantys neįgalieji labiausiai aktualizavo nepritaikyto viešojo transporto įtaką lankymuisi visuomenės renginiuose.
20. Bendras bei socialinio darbo specialistų skaičius Šiaulių m. socialines paslaugas neįgaliesiems teikiančiose organizacijose yra žymiai labiau diferencijuotas nei Liepojos m. Šiaulių m. bei Radviliškio m./raj. socialines paslaugas teikiančiose organizacijose jaučiamas poreikis socialinio darbo specialistų, gebančių dirbti su proto negalią turinčiais asmenimis. Net ketvirtadalyje Šiaulių regiono organizacijų specialistų poreikis nejaučiamas. Liepojos m. minėtose organizacijose jaučiamas neryškus poreikis specialistų, gebančių dirbti su kalbos negalią turinčiais asmenimis.
21. Nepakankamas finansavimas, kaip vienas iš probleminių aspektų, lemiančių socialinių paslaugų apimtį, prieinamumą, bei kokybę, neigiamai įtakoja visų Šiaulių m. bei Radviliškio m./raj., daugumos Šiaulių regiono bei pusės Liepojos m. socialines paslaugas neįgaliesiems teikiančių organizacijų veiklą.
22. Didžioji dalis Šiaulių m., Radviliškio m./raj., Šiaulių regiono socialines paslaugas neįgaliesiems teikiančių organizacijų darbuotojų, tiesiogiai dirbančių su neįgaliaisiais, susiduria su sunkumais nustatant, kokios priežastys nulėmė neįgalaus asmens problemas.

Tuo tarpu su minėtomis problemomis susiduria per pus mažiau Liepojos m. socialines paslaugas neįgaliesiems teikiančių organizacijų darbuotojų.

23. Liepojos m. socialines paslaugas neįgaliesiems teikiančių organizacijų darbuotojams sudėtingiausia dirbti yra su klausos, judėjimo negalią turinčiais asmenimis, Šiaulių m. organizacijų darbuotojams – su kalbos, proto negalią turinčiais asmenimis, Radviliškio m./raj. – su kalbos, proto, Šiaulių regiono – su proto, kalbos negalią turinčiais asmenimis.
24. Didžiojoje dalyje Liepojos m., daugiau nei ketvirtadalyje Šiaulių m., tik trečdalyje Radviliškio m./raj., bei tik šiek tiek daugiau nei ketvirtadalyje Šiaulių regiono įvairias paslaugas visuomenei teikiančių organizacijų patalpose yra įrengta prieiga asmenims su judėjimo negalia.
25. Didžioji dalis Liepojos m., tik daugiau nei ketvirtadalis Šiaulių m., tik šiek tiek daugiau nei trečdalis Radviliškio m./raj., bei tik šiek tiek daugiau nei pusė Šiaulių regiono įvairias paslaugas visuomenei teikiančių organizacijų bendradarbiauja su neįgaliųjų nevyriausybinėmis organizacijomis, organizuojant įvairias akcijas, renginius ir pan.
26. Didžiojoje dalyje Liepojos m., šiek tiek daugiau nei trečdalyje Šiaulių m. bei mažoje dalyje Radviliškio m./raj. įvairias paslaugas neįgaliesiems teikiančių organizacijų dirba negalią turinčių darbuotojų. Bendras įdarbintų neįgaliųjų asmenų skaičius Šiaulių regione nesiekia trečdaliao.
27. Faktas, kad naujasis darbuotojas turi negalią, įtakotų daugiau nei trečdaliao Liepojos m., didžiosios dalies Šiaulių m., daugiau nei trečdaliao Radviliškio m./raj. įvairias paslaugas visuomenei teikiančių organizacijų vadovų sprendimą dėl įdarbinimo. Bendras šią nuomonės poziciją palaikančių vadovų skaičius Šiaulių regione sudaro daugiau nei ketvirtadali.
28. Naujojo darbuotojo negalios rūšis įtakotų daugiau nei trečdaliao Liepojos m., didžiosios dalies Šiaulių m. bei Radviliškio m./raj. įvairias paslaugas visuomenei teikiančių organizacijų vadovų sprendimą dėl įdarbinimo. Bendras šią nuomonės poziciją palaikančių Šiaulių regiono įvairias paslaugas visuomenei teikiančių organizacijų vadovų skaičius sudaro daugumą.

NEĮGALIŪJŲ SOCIALINĖS INTEGRACIJOS BEI SOCIALINIŲ PASLAUGŲ PRIEINAMUMO SKATINIMO GAIRĖS

Atsižvelgiant į remiantis atlikto tyrimo rezultatais identifikuotų probleminių aspektų charakteristiką Šiaulių m., Radviliškio m./raj. bei kituose Šiaulių regiono teritoriniuose vienetuose (Lietuva) bei Liepojos m. (Latvija) gyvenančių neįgaliųjų socialinės integracijos bei socialinių paslaugų prieinamumo atžvilgiu, yra tikslinga suformuluoti neįgaliųjų socialinės integracijos bei socialinių paslaugų prieinamumo skatinimo gaires.

Abiejose tyrimo vykdymo teritorijose identifikuoti panašūs ar tie patys probleminiai aspektai, tačiau tyrimo vykdymo teritorijoje Lietuvoje jie yra dažniau sutinkami ir pasireiškia stambesniu mastu nei tyrimo vykdymo teritorijoje Latvijoje. Atsižvelgiant į šį aspektą buvo parengtos bendros neįgaliųjų socialinės integracijos bei socialinių paslaugų prieinamumo skatinimo gairės tikslinei grupei abiejose tyrimo vykdymo teritorijose.

Neįgaliųjų socialinės integracijos bei socialinių paslaugų prieinamumo stiprinimas Šiaulių m., Radviliškio m./raj., kituose Šiaulių regiono teritoriniuose vienetuose (Lietuva) bei Liepojos m. (Latvija)

Gairės	Tikslinė grupė
<p>1. Nestacionarios socialinės paslaugos turi būti teikiamos kuo arčiau neįgalaus asmens gyvenamosios vietos. Tad yra būtina:</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ išlyginti nestacionarių socialinių paslaugų skirtumus pasiekiant, kad visų savivaldybių teritorijose būtų prieinamos dienos centrų, pagalbos į namus paslaugos (nors iki šalies vidurkio); ☐ didinti nestacionarių paslaugų plėtrą, kad tokios paslaugos kaip vaikų dienos centrai, neįgaliųjų laisvalaikio centrai ar pagalbos į namus paslaugos būtų pasiekiamos kiekvienoje seniūnijose; ☐ didinti įvairių naujų socialinio darbo formų plėtrą. 	<p><u>Neįgalieji</u></p> <p>Gairės taikytinos iš dalies orientuojantis į Liepojos m. gyvenančius neįgaliuosius, tačiau ypatingai - į Šiaulių m., Radviliškio m./raj., bei kituose Šiaulių regiono teritoriniuose vienetuose gyvenančius neįgaliuosius.</p>
<p>2. Statinių, aplinkos ir produktų projektavimas pagal universalaus dizaino principus ne tik patenkintų daugelio žmonių poreikius ir atitiktų galimybes, bet ir padėtų sutaupyti lėšų, kurios būtų skiriamos statiniams rekonstruoti, siekiant juos pritaikyti neįgaliųjų poreikiams.</p>	<p><u>Neįgalieji</u></p> <p>Gairės taikytinos iš dalies orientuojantis į Liepojos m. gyvenančius neįgaliuosius, tačiau ypatingai - į Šiaulių m., Radviliškio m./raj., bei kituose Šiaulių regiono teritoriniuose vienetuose gyvenančius neįgaliuosius.</p>
<p>3. Universalaus dizaino statiniai ir produktai padėtų išvengti neįgaliųjų, pagyvenusių asmenų atskirties, padidintų šių asmenų lygias galimybes, vartojimo ir naudojimosi statiniais ir produktais saugumą, padėtų išlikti savarankiškiems pasirenkant savo veiklą visuomenės gyvenime.</p>	<p><u>Neįgalieji</u></p> <p>Gairės taikytinos iš dalies orientuojantis į Liepojos m. gyvenančius neįgaliuosius, tačiau ypatingai - į Šiaulių m., Radviliškio m./raj., bei kituose Šiaulių regiono teritoriniuose vienetuose gyvenančius</p>

	neįgaliuosius.
4. Kad būtų užtikrinamas gestų kalbos vartojimas, turi būti rengiamos, plėtojamos ir įgyvendinamos priemonės, apimančios gestų kalbos tyrimą, vartojimą, žodynų rengimą, gestų kalbos vertėjų paslaugų plėtojimą.	<u>Neįgalieji</u> Gairės taikytinos iš dalies orientuojantis į Liepojos m. gyvenančius neįgaliuosius, tačiau ypatingai - į Šiaulių m., Radviliškio m./raj., bei kituose Šiaulių regiono teritoriniuose vienetuose gyvenančius neįgaliuosius.
5. Būtina daugiau informuoti visuomenę apie neįgaliuosius, jų problemas bei socialinės integracijos ir integruoto ugdymo svarbą neįgaliųjų gyvenime.	<u>Neįgalieji</u> Gairės taikytinos iš dalies orientuojantis į Liepojos m. gyvenančius neįgaliuosius, tačiau ypatingai - į Šiaulių m., Radviliškio m./raj., bei kituose Šiaulių regiono teritoriniuose vienetuose gyvenančius neįgaliuosius.
6. Turėtų būti ugdoma pačių neįgalių asmenų bei jų šeimos narių kompetencija, diegiamas savipagalbos principu pagrįstas socialinis funkcionavimas, t.y. neįgaliesiems bei jų šeimos nariams galėtų būti teikiama informacija (informacinių leidinių, lankstinukų pavidalu, siunčiama elektroniniu paštu) apie įvairius moralinės (psichologinės) paramos šaltinius: savitarpio palaikymo šeimoje didinimą, bendravimą su šeimomis, kuriose auga neįgalūs vaikai, dalyvavimą vietinės bendruomenės gyvenime, geros kaimynystės vystymą.	<u>Neįgalieji</u> Gairės taikytinos iš dalies orientuojantis į Liepojos m. gyvenančius neįgaliuosius, tačiau ypatingai - į Šiaulių m., Radviliškio m./raj., bei kituose Šiaulių regiono teritoriniuose vienetuose gyvenančius neįgaliuosius.
7. Svarbu palaikyti intensyvius ryšius su visuomenės informavimo priemonėmis, t.y. informacija, susijusi su neįgaliaisiais bei jų socialine integracija ir integruotu ugdymu, turėtų būti skleidžiama įvairiais visuomenės informavimo kanalais – per televiziją, radiją, spaudoje, internete; valstybinės ar visuomeninės organizacijos turėtų daugiau inicijuoti įvairias televizijos laidas, straipsnius spaudoje, kuriuose būtų skatinamas teigiamas visuomenės požiūris į neįgaliuosius. Taip pat būtų naudinga rengti įvairias akcijas, kurios padėtų atkreipti visuomenės dėmesį į tam tikras neįgaliųjų problemas.	<u>Neįgalieji</u> Gairės taikytinos iš dalies orientuojantis į Liepojos m. gyvenančius neįgaliuosius, tačiau ypatingai - į Šiaulių m., Radviliškio m./raj., bei kituose Šiaulių regiono teritoriniuose vienetuose gyvenančius neįgaliuosius.
8. Siekiant efektyvesnio neįgaliųjų problemų sprendimo, būtina skatinti didesnę bendradarbiavimą, keitimąsi informacija tarp įvairių institucijų, t.y. labai svarbu, kad visos institucijos, teikiančios įvairių formų paramą neįgaliesiems bei jų šeimų nariams, sujungtų, suvienytų savo veiklas, remtųsi bendrais pagalbos teikimo standartais bei vertybėmis.	<u>Neįgalieji</u> Gairės taikytinos iš dalies orientuojantis į Liepojos m. gyvenančius neįgaliuosius, tačiau ypatingai - į Šiaulių m., Radviliškio m./raj., bei kituose Šiaulių regiono teritoriniuose vienetuose gyvenančius neįgaliuosius.

<p>9. Svarbus valstybinių institucijų bendradarbiavimas bei socialinė partnerystė su NVO, ginančiomis neįgaliųjų bei jų šeimos narių interesus, teikiančiomis jiems įvairias socialines paslaugas, t.y., jei darbuotojas identifikuoja kliento poreikį tam tikroms socialinėms paslaugoms, pastarasis turėtų būti nukreipiamas į atitinkamą visuomeninę organizaciją, labdaros ar paramos fondą, bendruomenės centrą ir pan.</p>	<p><u>Neįgalieji</u></p> <p>Gairės taikytinos iš dalies orientuojantis į Liepojos m. gyvenančius neįgaliuosius, tačiau ypatingai - į Šiaulių m., Radviliškio m./raj., bei kituose Šiaulių regiono teritoriniuose vienetuose gyvenančius neįgaliuosius.</p>
<p>10. Siekiant efektyvios neįgaliųjų integracijos ugdymo srityje reikia sukurti studijų institucijų ir valdžios struktūrų bendradarbiavimo tinklą, kad parama ir konsultacijos neįgaliesiems būtų teikiamos pereinant nuo bendrojo lavinimo įstaigos į profesinę, aukštąją mokyklą, o vėliau iš studijų institucijų pereinant į darbo rinką.</p>	<p><u>Neįgalieji</u></p> <p>Gairės taikytinos iš dalies orientuojantis į Liepojos m. gyvenančius neįgaliuosius, tačiau ypatingai - į Šiaulių m., Radviliškio m./raj., bei kituose Šiaulių regiono teritoriniuose vienetuose gyvenančius neįgaliuosius.</p>
<p>11. Dirbantis neįgalusis netenka papildomų finansinių lengvatų: dalinė kompensacija už šildymą ir karštą vandenį, socialinės paslaugos namuose, vienkartinės socialinės paramos ir rūpybos skyriaus išmokos, galimybė gyventi socialiniame būste bei dalinė kompensacija už socialinio būsto nuomą, kitos paramos priemonės. Siekiant pagerinti neįgaliųjų darbinimąsi, būtina atlikti įstatymų, reglamentuojančių neįgaliųjų gyvenimą korekciją, dirbantiems ir nedirbantiems neįgaliesiems taikant vienodas gyvenimo aplinką reglamentuojančias sąlygas.</p>	<p><u>Neįgalieji</u></p> <p>Gairės taikytinos iš dalies orientuojantis į Liepojos m. gyvenančius neįgaliuosius, tačiau ypatingai - į Šiaulių m., Radviliškio m./raj., bei kituose Šiaulių regiono teritoriniuose vienetuose gyvenančius neįgaliuosius.</p>
<p>12. Fizinės aplinkos prieinamumą reglamentuojančios įstatyminės bazės tobulinimas. Remiantis statybos reglamentu, visi naujai statomi, kapitališkai remontuojami ar rekonstruojami pastatai ar susisiekimo sistemos privalo būti pritaikyti neįgaliesiems. Tačiau dėl neaiškaus baudų reglamentavimo bei atsakingų institucijų nebuvimo, fizinės urbanistinės aplinkos ir transporto infrastruktūros neprieinamumas vis dar aktualus. Atsižvelgiant į tai, priemonės įgyvendinimui numatoma suformuoti teisės aktų, reglamentuojančių atsakingų institucijų bei baudų skyrimo tvarką, koregavimą.</p>	<p><u>Neįgalieji</u></p> <p>Gairės taikytinos iš dalies orientuojantis į Liepojos m. gyvenančius neįgaliuosius, tačiau ypatingai - į Šiaulių m., Radviliškio m./raj., bei kituose Šiaulių regiono teritoriniuose vienetuose gyvenančius neįgaliuosius.</p>
<p>13. Dažnai verslo įmonės nežino ko tikėtis iš įdarbinto neįgaliojo. Dėl šios priežasties formuojasi neobjektyvus požiūris. Atsižvelgiant į tai, tikslinga organizuoti įvairius informacinius renginius, susitikimus ir kontaktų muges, kurių metu įmonės įdarbinusios neįgaliuosius dalintųsi gerąją neįgaliųjų įdarbinimo patirtimi.</p>	<p><u>Neįgalieji</u></p> <p>Gairės taikytinos iš dalies orientuojantis į Liepojos m. gyvenančius neįgaliuosius, tačiau ypatingai - į Šiaulių m., Radviliškio m./raj., bei kituose Šiaulių regiono teritoriniuose vienetuose gyvenančius neįgaliuosius.</p>

<p>14. Mokymo įstaigų darbuotojams trūksta žinių susijusių su negalios pažinimu, išskyla sunkumų bendraujant su įvairių negalią turinčiais neįgaliaisiais. Seminarų metu mokymo įstaigų darbuotojai būtų supažindinti su įvairiomis negalios formomis, specialiaisiais neįgaliųjų poreikiais, bendravimo specifika. Tai sudarytų sąlygas sėkmingesniai neįgaliųjų integravimui į bendrą švietimo sistemą.</p>	<p><u>Neįgalieji</u></p> <p>Gairės taikytinos iš dalies orientuojantis į Liepojos m. gyvenančius neįgaliuosius, tačiau ypatingai - į Šiaulių m., Radviliškio m./raj., bei kituose Šiaulių regiono teritoriniuose vienetuose gyvenančius neįgaliuosius.</p>
<p>15. Neįgaliojo integracijos procesas turi prasidėti nuo jo aplinkos žmonių. Todėl tikslinga skatinti neįgaliųjų integraciją bendruomeniniame lygmenyje. Neįgaliųjų įtraukimas į aktyvų bendruomenės gyvenimą turėtų dvejopą poveikį: motyvuotų neįgaliuosius aktyvesnei veiklai, integracijai į visuomeninį gyvenimą ir darbo rinką; skatintų sveikųjų visuomenės narių geranoriškumą, toleranciją, keistų požiūrį į neįgaliuosius.</p>	<p><u>Neįgalieji</u></p> <p>Gairės taikytinos iš dalies orientuojantis į Liepojos m. gyvenančius neįgaliuosius, tačiau ypatingai - į Šiaulių m., Radviliškio m./raj., bei kituose Šiaulių regiono teritoriniuose vienetuose gyvenančius neįgaliuosius.</p>
<p>16. Negalia dažnai apriboja neįgaliųjų galimybes savarankiškai atlikti sunkesnes fizines užduotis. Todėl jiems būtina sveikų žmonių pagalba, kurią gali suteikti savanoriai. Informacija apie savanorišką veiklą ir jos atlikimas gerins neįgaliųjų ir sveikųjų visuomenės narių bendravimą, tarpusavio supratimą.</p>	<p><u>Neįgalieji</u></p> <p>Gairės taikytinos iš dalies orientuojantis į Liepojos m. gyvenančius neįgaliuosius, tačiau ypatingai - į Šiaulių m., Radviliškio m./raj., bei kituose Šiaulių regiono teritoriniuose vienetuose gyvenančius neįgaliuosius.</p>

PRIEDAI

➤ **Priedas Nr. 1** „Tyrimo anketa neįgaliesiems, priklausantiems ir nepriklausantiems neįgaliųjų nevyriausybiniams organizacijoms“

Socialinės integracijos bei socialinių paslaugų prieinamumo asmenims su negalia tyrimo, atliekamo įgyvendinant projektą „Mano socialinė atsakomybė“, Nr. LLIV-322, ANKETA

Kviečiame Jus dalyvauti socialinės integracijos bei socialinių paslaugų prieinamumo asmenims su negalia tyrime. Tyrimo tikslas – išanalizuoti socialinės integracijos bei socialinių paslaugų prieinamumo asmenims su negalia galimybes, įvertinti teigiamus ir neigiamus šių procesų aspektus. Jūsų pateikta informacija padės teisingiau įvertinti esamą situaciją.

Duomenys bus naudojami tik tyrimo rezultatams apibendrinti.

Anketa yra **anoniminė**.

Prašome atsakyti į kiekvieną anketoje pateiktą klausimą. Jums tinkantį atsakymą žymėkite

Svarbu - visa anketą turi užpildyti asmenys, turintys judėjimo negalią ar judėjimo funkcijų sutrikimų. Asmenys, turintys kitą negalią, anketą pildo nuo 1 iki 25 klausimo imtinai.

1) Jūsų lytis:	
a) moteris;	☐
b) vyras.	☐

2) Jūsų amžius:	
a) <30 m.	☐
b) 31-45 m.	☐
c) 46-50 m.	☐
d) 51-55 m.	☐
e) 56-60 m.	☐
f) >61 m.	☐

3) Jūs gyvenate:	
a) Šiaulių m.;	☐
b) Šiaulių raj.;	☐
c) Akmenės m. .;	☐
d) Akmenės raj.;	☐
e) Joniškio m.;	☐
f) Joniškio raj.;	☐

g) Kelmės m.;	☐
h) Kelmės raj.;	☐
i) Pakruojo m.;	☐
j) Pakruojo raj.;	☐
k) Radviliškio m.;	☐
l) Radviliškio raj.	☐

4) Jūs turite šią negalią:	
a) judėjimo;	☐
b) klausos;	☐
c) kalbos;	☐
d) proto;	☐
e) kita: <i>(įrašykite)</i>	☐

5) Jūs gyvenate:

- a) nuosavame name;
- b) nuosavame bute;
- c) bendrabučio tipo būste;
- d) stacionariuose globos namuose;
- e) pas savo artimuosius;
- f) kita: *(įrašykite)*

6) Ar jūsų gyvenamoji vieta pritaikyta gyventi neįgaliems asmenims?

- a) taip;
- b) ne;
- c) iš dalies.

7) Kokias esmines problemas Jums sukelia Jūsų gyvenamo būsto nepritaikymas Jūsų negalią turintiems asmenims? (atsakykite, jei atsakant į 6 klausimą, pasirinkote atsakymą b, jei pasirinkote kitus atsakymus, pereikite prie 8 klausimo) Pasisakyti reikia ties kiekvienu teiginiu.	Visiškai sutinku	Sutinku	Nei sutinku, nei nesutinku	Nesutinku	Visiškai nesutinku
a) sudėtinga judėti būsto viduje;	☐	☐	☐	☐	☐
b) sudėtinga užsiimti kasdiene veikla, kadangi baldai, buitinė ir kita technika yra nepritaikyta Jūsų negalią turintiems asmenims;	☐	☐	☐	☐	☐
c) sudėtinga išeiti ir įeiti į būstą;	☐	☐	☐	☐	☐
d) kita: <i>(įrašykite)</i>	☐	☐	☐	☐	☐

8) Ar Jūs gyvenate vienas(-a)?

- a) taip;
- b) ne.

9) Su kuo gyvenate? (atsakykite, jei atsakant į 8 klausimą, pasirinkote atsakymą b, jei pasirinkote atsakymą a, pereikite prie 10 klausimo)

- a) su tėvais;
- b) su broliais/seserimis;
- c) su vaikais;
- d) su sutuoktiniu;
- e) su draugais;
- f) kita: (įrašykite)

10) Kaip dažnai lankotės visuomeniniuose renginiuose?

- a) 1-2 kartus per mėnesį;
- b) 1-2 kartus per 3 mėnesius;
- c) 1-2 kartus per 6 mėnesius;
- d) visuomeniniuose renginiuose nesilankote;
- e) kita: (įrašykite)

11) Kokios priežastys trukdo lankytis visuomenės renginiuose? (atsakykite, jei atsakant į 10 klausimą pasirinkote atsakymą d, jei atsakant į 10 klausimą pasirinkote kitus atsakymus, pereikite prie 12 klausimo)

- a) trūksta informacijos apie įvairius renginius;
- b) visuomenės renginiuose nesudaromos sąlygos lankytis neįgaliesiems;
- c) neleidžia sveikata;
- d) kita: (įrašykite)

12) Kokios socialinės paslaugos Jums teikiamos?

- a) pagalba namuose;
- b) techninės pagalbos priemonės;
- c) informavimas/konsultavimas;
- d) spec. transportas;
- e) globos pinigai;
- f) stacionarios paslaugos;
- g) laikinoji globa;
- h) kita: (įrašykite)

13) Kokių dar socialinių paslaugų Jums trūksta?

- a) bendravimo;
- b) higienos;
- c) aplinkos tvarkymo;
- d) darbo naktimis;
- e) visko pakanka;
- f) kita (įrašykite)

14) Ar Jūs mokate už jums teikiamas socialines paslaugas?

- a) taip;
- b) ne.

15) Kaip vertinate Jums socialines paslaugas teikiančią(-čius) darbuotoją(-jus)?

- a) teigiamai;
- b) trūksta darbo įgūdžių/žinių;
- c) neutraliai;
- d) neigiamai.

16) Kokiomis kultūros įstaigų teikiamomis paslaugomis naudojėtės?

- a) muziejų;
- b) teatrų;
- c) kino;
- d) bibliotekos;
- e) kultūros įstaigų teikiamomis paslaugomis nesinaudojate;
- f) kita: *(įrašykite)*

17) Kaip dažnai naudojėtės kultūros įstaigų (muziejų, teatrų, kino, bibliotekos) teikiamomis paslaugomis? (jei atsakant į 16 klausimą, pasirinkote atsakymą e, pereikite prie 18 klausimo)

- a) 1-2 kartus per mėnesį;
- b) 1-2 kartus per 3 mėnesius;
- c) 1-2 kartus per 6 mėnesius;
- d) kultūros įstaigose teikiamomis paslaugomis nesinaudojate;
- e) kita: *(įrašykite)*

18) Aplinką kultūros paslaugas teikiančiose įstaigose galėtumėte apibūdinti šiais teiginiais:

Pasisakyti reikia ties kiekvienu teiginiu.

	Visiškai sutinku	Sutinku	Nei sutinku, nei nesutinku	Nesutinku	Visiškai nesutinku
a) įėjimas į šias įstaigas bei jų patalpos yra pritaikytos asmenims su judėjimo negalia;	☐	☐	☐	☐	☐
b) įėjimas į šias įstaigas bei jų patalpos yra nepritaikytos asmenims su judėjimo negalia, tačiau įstaigų darbuotojai draugiškai stengiasi padėti į jas patekti, bei jose judėti;	☐	☐	☐	☐	☐
c) įstaigų darbuotojai yra malonūs ir draugiški lankytojų – asmenų su įvairia negalia atžvilgiu;	☐	☐	☐	☐	☐
d) lankydamasis šiose įstaigose nejaučiu diskriminacijos dėl savo negalios.	☐	☐	☐	☐	☐

19) Savo kultūrinę/socialinę veiklą galėtumėte apibūdinti šiais teiginiais:

Pasisakyti reikia ties kiekvienu teiginiu.

	Visiškai sutinku	Sutinku	Nei sutinku, nei nesutinku	Nesutinku	Visiškai nesutinku
a) Jūs priklausote chorui, ansamblui ar muzikantų grupei;	☐	☐	☐	☐	☐
b) Jūs lankote užsiėmimus, kuriuose kuriama (pvz., rankdarbių, keramikos ir pan.);	☐	☐	☐	☐	☐

c) Jūs priklausote asmenų su negalia organizacijoms, klubams ar draugijoms;	☐	☐	☐	☐	☐
d) Jūs priklausote asmenų su negalia sporto organizacijai;	☐	☐	☐	☐	☐
e) Jūs aktyviai dalyvaujate varžybose, sporto renginiuose;	☐	☐	☐	☐	☐
f) Jūs dalyvaujate įvairiuose asmenų su negalia susibūrimuose, nes Jums labai svarbu bendrauti su asmenimis, taip pat turinčiais negalią.	☐	☐	☐	☐	☐

20) Įgyvendindami savo kultūrinę/socialinę veiklą Jūs taip pat užsiimate šia veikla: Pasisakyti reikia ties kiekvienu teiginiu.	Visiškai sutinku	Sutinku	Nei sutinku, nei nesutinku	Nesutinku	Visiškai nesutinku
a) inicijuojate asmenų su negalia bendradarbiavimą su kitomis nevyriausybinėmis organizacijomis;	☐	☐	☐	☐	☐
b) inicijuojate asmenų su negalia bendradarbiavimą su valdžios institucijomis;	☐	☐	☐	☐	☐
c) aktyviai prisidedate prie renginių, akcijų ar forumų organizavimo;	☐	☐	☐	☐	☐
d) inicijuojate projektus, kurių pagalba būtų pagerintos sąlygos asmenims su negalia.	☐	☐	☐	☐	☐

21) Ar Jums pakanka informacijos apie Jums pritaikytą sveiką gyvenimo būdą?

- a) taip, pakanka;
- b) neturiu nuomonės;
- c) ne, nepakanka;
- d) kita: *(įrašykite)*

22) Ar dalyvaujate sveikos gyvensenos mokymuose, skirtuose žmonių su negalia bendrų ir specifinių susirgimų prevencijai bei sveikos gyvensenos įgūdžių formavimui?

- a) taip, domiuosi bei dalyvauju;
- b) ne, nedalyvauju, bet esu apie juos girdėjęs (-usi);
- c) ne, nedalyvauju, nes iki šiol nežinojau apie tokią galimybę;
- d) kita *(įrašykite)*

23) Ar šiuo metu turite darbą?

- a) taip;
b) ne.

24) Savo situaciją darbe galėtumėte apibūdinti šiais teiginiais: *(atsakykite, jei atsakant į 23 klausimą pasirinkote atsakymą a, jei atsakant į 23 klausimą pasirinkote atsakymą b, pereikite prie 25 klausimo)*
Pasisakyti reikia ties kiekvienu teiginiu.

	Visiškai sutinku	Sutinku	Nei sutinku, nei nesutinku	Nesutinku	Visiškai nesutinku
a) mano darbo vieta yra pritaikyta žmonėms su judėjimo ar kita negalia;	☐	☐	☐	☐	☐
b) aš nejaučiu diskriminacijos dėl savo negalios iš kolegų;	☐	☐	☐	☐	☐
c) kelių infrastruktūra į darbą yra pritaikyta žmonėms su judėjimo negalia;	☐	☐	☐	☐	☐
d) įėjimas į patalpas yra pritaikytas žmonėms su judėjimo negalia;	☐	☐	☐	☐	☐
e) kita <i>(įrašykite)</i>	☐	☐	☐	☐	☐

25) Šiuo metu nedirbate nes:

Pasisakyti reikia ties kiekvienu teiginiu.

	Visiškai sutinku	Sutinku	Nei sutinku, nei nesutinku	Nesutinku	Visiškai nesutinku
a) šiuo metu darbo neieškote;	☐	☐	☐	☐	☐
b) Jums nepavyksta rasti darbo, kuriame darbo vieta būtų pritaikyta asmenims su judėjimo ar kita negalia;	☐	☐	☐	☐	☐
c) neturite reikiamo profesinio pasirengimo;	☐	☐	☐	☐	☐
d) Jūs teikiate pirmenybę bedarbio pašalpų, pažymų kompensacijoms ir lengvatoms gavimui, o ne asmeninei iniciatyvai integruotis į darbo rinką;	☐	☐	☐	☐	☐
f) kita: <i>(įrašykite)</i>	☐	☐	☐	☐	☐

Toliau anketą pildo asmenys, turintys judėjimo negalią ar judėjimo funkcijų sutrikimą.

26) Ar Jums iškyla sunkumų įveikiant atstumus iki artimiausios medicinos įstaigos?

- a) taip, nes artimiausia medicinos įstaiga yra pakankamai toli nuo mano namų;
- b) taip, nes artimiausia medicinos įstaiga yra ne tik pakankamai toli nuo mano namų, bet ir kelių infrastruktūra yra nepritaikyta ar nepakankamai pritaikyta judėti asmenims su judėjimo negalia;
- c) artimiausia medicinos įstaiga yra netoli nuo mano namų, ją pasiekiant man neiškyla jokių sunkumų;
- d) artimiausia medicinos įstaiga yra netoli nuo mano namų, bet kelių infrastruktūra yra nepritaikyta ar nepakankamai pritaikyta judėti asmenims su judėjimo negalia;
- e) kita (*įrašykite*)

27) Ar susiduriate su Jums nepritaikyta infrastruktūra patenkant į medicinos įstaigą?

- a) taip;
- b) ne.

28) Į kokius visuomeninės paskirties pastatus patenkant susiduriate su Jums nepritaikyta infrastruktūra? <i>Pasisakyti reikia ties kiekvienu teiginiu.</i>	Visiškai sutinku	Sutinku	Nei sutinku, nei nesutinku	Nesutinku	Visiškai nesutinku
a) į švietimo įstaigas;	☐	☐	☐	☐	☐
b) į socialines paslaugas teikiančias organizacijas;	☐	☐	☐	☐	☐
c) į valdžios įstaigas;	☐	☐	☐	☐	☐
d) į maitinimo įstaigas;	☐	☐	☐	☐	☐
e) į pašta;	☐	☐	☐	☐	☐
f) į privačias pelno siekiančias įmones;	☐	☐	☐	☐	☐
g) kita: (<i>įrašykite</i>)	☐	☐	☐	☐	☐

29) Nepritaikyta infrastruktūra patenkant į visuomeninės paskirties pastatus dažniausiai būna šio pobūdžio: <i>Pasisakyti reikia ties kiekvienu teiginiu.</i>	Visiškai sutinku	Sutinku	Nei sutinku, nei nesutinku	Nesutinku	Visiškai nesutinku
a) nėra žmonėms su negalia skirto įvažiavimo takelio į patalpas;	☐	☐	☐	☐	☐
b) žmonėms su negalia skirtas įvažiavimo takelis į patalpas yra per status;	☐	☐	☐	☐	☐
c) žmonėms su negalia skirtas įvažiavimo takelis į patalpas yra per siauras;	☐	☐	☐	☐	☐
d) kita: (<i>įrašykite</i>)	☐	☐	☐	☐	☐

.....					
30) Jums sudėtinga judėti visuomeninės paskirties pastatų viduje, nes: <i>Pasisakyti reikia ties kiekvienu teiginiu.</i>	Visiškai sutinku	Sutinku	Nei sutinku, nei nesutinku	Nesutinku	Visiškai nesutinku
a) viduje nėra pakilimo takelių, ar asmenims su judėjimo negalia pritaikytų liftų;	☐	☐	☐	☐	☐
b) viduje nėra asmenims su judėjimo negalia pritaikytų tualetų ar persirengimo kambarių;	☐	☐	☐	☐	☐
c) kita: <i>(įrašykite)</i>	☐	☐	☐	☐	☐

31) Ar lengvai patenkate į neseniai renovuotus ar modernizuotus visuomeninės paskirties pastatus? <i>Pasisakyti reikia ties kiekvienu teiginiu.</i>	Visiškai sutinku	Sutinku	Nei sutinku, nei nesutinku	Nesutinku	Visiškai nesutinku
a) taip, ten būna įrengta kokybiška prieiga asmenims su judėjimo negalia;	☐	☐	☐	☐	☐
b) neseniai renovuotose ar modernizuotose patalpose dažnai nebūna įrengtas asmenims su judėjimo negalia pritaikytas įėjimas;	☐	☐	☐	☐	☐
c) neseniai renovuotose ar modernizuotose patalpose būna įrengtas neįgaliesiems pritaikytas įėjimas, tačiau neįgaliųjų judėjimui nebūna pritaikytos vidaus patalpos;	☐	☐	☐	☐	☐
d) kita: <i>(įrašykite)</i>	☐	☐	☐	☐	☐

32) Ar susiduriate su sunkumais keliaujant viešuoju transportu?

a) taip;

b) ne.

33) Su kokiais sunkumais susiduriate keliaudami viešuoju transportu? <i>(atsakykite, jei atsakant į 32 klausimą pasirinkote variantą a, jei atsakant į 32 klausimą pasirinkote variantą b – pereikite prie 34 klausimo)</i>	Visiškai sutinku	Sutinku	Nei sutinku, nei nesutinku	Nesutinku	Visiškai nesutinku
---	------------------	---------	----------------------------	-----------	--------------------

Pasisakyti reikia ties kiekvienu teiginiu.

a) stočių aplinka yra nepritaikyta asmenims su judėjimo negalia;	☐	☐	☐	☐	☐
b) motorinės viešojo transporto priemonės yra nepritaikytos keliauti asmenims su judėjimo negalia;	☐	☐	☐	☐	☐
c) bėginės viešojo transporto priemonės yra nepritaikytos keliauti asmenims su judėjimo negalia;	☐	☐	☐	☐	☐
d) kita: <i>(rašykite)</i>	☐	☐	☐	☐	☐

34) Sunkumai, su kuriais susiduriate keliaudami viešuoju transportu, neigiamai įtakoja:

Pasisakyti reikia ties kiekvienu teiginiu.

	Visiškai sutinku	Sutinku	Nei sutinku, nei nesutinku	Nesutinku	Visiškai nesutinku
a) Jūsų lankymosi medicinos įstaigose dažnumą;	☐	☐	☐	☐	☐
b) Jūsų lankymosi kultūros įstaigose dažnumą;	☐	☐	☐	☐	☐
c) Jūsų lankymosi asmenų su negalia organizacijose, klubuose, draugijose dažnumą;	☐	☐	☐	☐	☐
d) Jūsų lankymosi visuomenės renginiuose dažnumą;	☐	☐	☐	☐	☐
e) Jūsų lankymosi asmenų su negalia susibūrimuose dažnumą.	☐	☐	☐	☐	☐

Dėkojame už bendradarbiavimą!

➤ **Priedas Nr. 2** „Tyrimo anketa organizacijų, teikiančių socialines paslaugas neįgaliesiems, vadovams“

Socialinės integracijos bei socialinių paslaugų prieinamumo asmenims su negalia tyrimo, atliekamo įgyvendinant projektą „Mano socialinė atsakomybė“, Nr. LLIV-322, ANKETA

Kviečiame Jus dalyvauti socialinės integracijos bei socialinių paslaugų prieinamumo asmenims su negalia tyrime. Tyrimo tikslas – išanalizuoti socialinės integracijos bei socialinių paslaugų prieinamumo asmenims su negalia galimybes, įvertinti teigiamus ir neigiamus šių procesų aspektus. Jūsų pateikta informacija padės teisingiau įvertinti esamą situaciją.

Duomenys bus naudojami tik tyrimo rezultatams apibendrinti.

Anketa yra **anoniminė**.

Prašome atsakyti į **kiekvieną** anketoje pateiktą klausimą. Jums tinkantį atsakymą žymėkite .

1) Jūsų lytis:	
a) moteris;	☐
b) vyras.	☐

2) Jūsų amžius:	
a) <30 m.	☐
b) 31-45 m.	☐
c) 46-50 m.	☐
d) 51-55 m.	☐
e) 56-60 m.	☐
f) >61 m.	☐

3) Jūsų vadovaujama įstaiga yra:	
a) Šiaulių m.;	☐
b) Šiaulių raj.;	☐
c) Akmenės m. .;	☐
d) Akmenės raj.;	☐
e) Joniškio m.;	☐
f) Joniškio raj.;	☐
g) Kelmės m.;	☐
h) Kelmės raj.;	☐
i) Pakruojo m.;	☐
j) Pakruojo raj.;	☐
k) Radviliškio m.;	☐
l) Radviliškio raj.	☐

4) Jūsų vadovaujamos įstaigos tipas:	
a) socialinių paslaugų centras;	☐
b) dienos centras;	☐
c) kita (<i>įrašykite</i>)	☐

5) Jūsų vadovaujamoje įstaigoje yra teikiamos socialinės paslaugos asmenims, turintiems šią negalią:	
a) judėjimo;	☐
b) klausos;	☐

c) kalbos;	☐
d) proto;	☐
e) kita (<i>įrašykite</i>)	☐

6) Koks yra bendras darbuotojų skaičius Jūsų vadovaujamoje įstaigoje šiuo metu?

bendras darbuotojų skaičius: (*įrašykite*)

7) Koks yra socialinio darbo specialistų skaičius Jūsų vadovaujamoje įstaigoje šiuo metu?

socialinio darbo specialistų skaičius: (*įrašykite*)

8) Jūsų įstaigoje labiausiai trūksta specialistų, turinčių kvalifikaciją bei kompetenciją dirbti su šia negalia turinčiais asmenimis:

a) judėjimo;

b) klausos;

c) kalbos;

d) proto;

e) kita: (*įrašykite*)

9) Ar per pastaruosius 2 metus Jūsų vadovaujama įstaiga yra gavusi pasiūlymų dalyvauti valstybės finansuojamuose mokymuose ar kitos formos kvalifikacijos kėlime *sveiko, asmenims su negalia pritaikyto gyvenimo būdo* tema?

a) pasiūlymo dalyvauti mokymuose šia tema mūsų įstaiga nėra gavusi;

b) esame gavę tokio pobūdžio pasiūlymą, bet neturėjome galimybės dalyvauti;

c) esame gavę tokio pobūdžio pasiūlymą bei dalyvavome;

d) kita (*įrašykite*)

10) Keliuose mokymuose *asmenų su negalia integracijos ypatumų* tema Jūsų vadovaujamos įstaigos darbuotojai, dirbantys su negalia turinčiais asmenimis, dalyvavo praėjusiais 2011 m.?

(*įrašykite*) _____

11) Keliuose mokymuose *darbo su negalia turinčiais asmenimis* tema Jūsų vadovaujamos įstaigos darbuotojai dalyvavo praėjusiais 2011 m.?

(*įrašykite*) _____

12) Ar Jūsų vadovaujamoje įstaigoje darbuotojams yra kasmet organizuojami specialūs užsiėmimai, kurių metu būtų lavinami vien praktiniai darbo su neįgaliais asmenimis, įgūdžiai?

a) taip;

b) ne.

13) Ar per pastaruosius 3 metus savo įstaigoje rėmėtės užsienio šalių gerąja patirtimi, siekiant geresnio rezultato darbe su įvairių negalią turinčiais asmenimis?

a) taip;

b) ne.

14) Ar vykdate apklausas, kuriomis siekiate išsiaiškinti, ar socialines paslaugas gaunantys neįgalieji yra patenkinti Jūsų vadovaujamos organizacijos teikiamų paslaugų kokybe?

a) taip;

b) ne.

15) Nurodykite, kaip dažnai vykdate tokio pobūdžio apklausas? (atsakykite, jei atsakant į 14 klausimą, pasirinkote atsakymą a, jei pasirinkote atsakymą b, pereikite prie 16 klausimo)

a) 1-2 kartus per 3 mėnesius;

b) 1-2 kartus per 6 mėnesius;

c) 1-2 kartus per 12 mėnesių;

d) kita: (įrašykite)

16) Jūsų vadovaujama įstaiga taip pat organizuoja šias veiklos formas asmenims su negalia: <i>Pasisakyti reikia ties kiekvienu teiginiu.</i>	Visiškai sutinku	Sutinku	Nei sutinku, nei nesutinku	Nesutinku	Visiškai nesutinku
a) Jūsų įstaiga organizuoja forumus ar apskritojo stalo diskusijas, siekdama sutelkti kitas asmenų su negalia integracijos sėkme suinteresuotas organizacijas;	☐	☐	☐	☐	☐
b) Jūsų įstaiga organizuoja renginius, skirtus asmenų su negalia integracijai stiprinti;	☐	☐	☐	☐	☐
c) Jūsų įstaiga bendradarbiauja su nevyriausybinėmis asmenų su negalia organizacijomis;	☐	☐	☐	☐	☐
d) Jūsų įstaiga organizuoja akcijas, siekdama visuomenę įtraukti į asmenų su negalia, integracijos procesą.	☐	☐	☐	☐	☐

17) Jūsų vadovaujama įstaiga vykdydama veiklą susiduria su šiais sunkumais darbo su negalią turinčiais asmenimis srityje:	Visiškai sutinku	Sutinku	Nei sutinku, nei nesutinku	Nesutinku	Visiškai nesutinku

Pasisakyti reikia ties kiekvienu teiginiu.					
a) nepakankamas finansavimas;	☐	☐	☐	☐	☐
b) specialistų žinių stoka teisiniuose aspektuose;	☐	☐	☐	☐	☐
c) kvalifikuotų specialistų trūkumas;	☐	☐	☐	☐	☐
d) bendradarbiavimo su kitomis nevyriausybinėmis organizacijomis stoka;	☐	☐	☐	☐	☐
e) kita: (įrašykite)	☐	☐	☐	☐	☐

18) Ar artimiausiu metu planuojate didinti teikiamų paslaugų spektrą darbo su negalią turinčiais asmenimis srityje?	
a) taip;	☐
b) galbūt;	☐
c) ne.	☐

19) Trumpai pagrįskite atsakymą į 18 klausimą: (įrašykite)

—

20) Jūsų nuomone, asmenų su negalia socialinės integracijos sąlygos Lietuvoje pasižymi šiais aspektais: Pasisakyti reikia ties kiekvienu teiginiu.	Visiškai sutinku	Sutinku	Nei sutinku, nei nesutinku	Nesutinku	Visiškai nesutinku
a) paramos šeimai, kurioje gyvena neįgalusis, stoka;	☐	☐	☐	☐	☐
b) nepakankamai objektyvios asmens vertinimo procedūros nustatant darbingumo lygį ir specialiuosius poreikius;	☐	☐	☐	☐	☐
c) regėjimo negalią ir judėjimo funkcijų sutrikimus turintiems neįgaliesiems trūksta mobilumo gebėjimų mokymo paslaugų;	☐	☐	☐	☐	☐
d) neįgaliųjų teisių ir laisvių įgyvendinimą riboja neįgaliesiems nepalankios teisės aktų taikymo apimtys bei nepakankamas finansavimas.	☐	☐	☐	☐	☐

e) kita: (įrašykite)

.....					
-------	--	--	--	--	--

Dėkojame už bendradarbiavimą!

➤ **Priedas Nr. 3** „Tyrimo anketa organizacijų, teikiančių socialines paslaugas neįgaliesiems, darbuotojams, tiesiogiai dirbantiems su neįgaliaisiais“

Socialinės integracijos bei socialinių paslaugų prieinamumo asmenims su negalia tyrimo, atliekamo įgyvendinant projektą „Mano socialinė atsakomybė“, Nr. LLIV-322, ANKETA

Kviečiame Jus dalyvauti socialinės integracijos bei socialinių paslaugų prieinamumo asmenims su negalia tyrime. Tyrimo tikslas – išanalizuoti socialinės integracijos bei socialinių paslaugų prieinamumo asmenims su negalia galimybes, įvertinti teigiamus ir neigiamus šių procesų aspektus. Jūsų pateikta informacija padės teisingiau įvertinti esamą situaciją.

Duomenys bus naudojami tik tyrimo rezultatams apibendrinti.

Anketa yra **anoniminė**.

Prašome atsakyti į kiekvieną anketoje pateiktą klausimą. Jums tinkantį atsakymą žymėkite ☒ .

1) Jūsų lytis:

a) moteris;

b) vyras.

2) Jūsų amžius:

a) <30 m.

b) 31-45 m.

c) 46-50 m.

d) 51-55 m.

e) 56-60 m.

f) >61 m.

3) Įstaiga, kurioje dirbate yra:

a) Šiaulių m.;

b) Šiaulių raj.;

c) Akmenės m. .;

d) Akmenės raj.;

e) Joniškio m.;	☐
f) Joniškio raj.;	☐
g) Kelmės m.;	☐
h) Kelmės raj.;	☐
i) Pakruojo m.;	☐
j) Pakruojo raj.;	☐
k) Radviliškio m.;	☐
l) Radviliškio raj.	☐

4) Įstaigos, kurioje dirbate, tipas yra:	
a) socialinių paslaugų centras;	☐
b) dienos centras;	☐
c) kita: <i>(įrašykite)</i>	☐

5) Įstaigoje, kurioje dirbate, yra teikiamos socialinės paslaugos asmenims, turintiems šią negalią:	
a) judėjimo;	☐
b) klausos;	☐
c) kalbos;	☐
d) proto;	☐
e) kita: <i>(įrašykite)</i>	☐

6) Dirbant su negalią turinčiais asmenimis Jūs susiduriate su šiais sunkumais: <i>Pasisakyti reikia ties kiekvienu teiginiu.</i>	Visiškai sutinku	Sutinku	Nei sutinku, nei nesutinku	Nesutinku	Visiškai nesutinku	
	☐	☐	☐	☐	☐	
	a) problemos su neįgaliais asmenimis bendraujant;	☐	☐	☐	☐	☐
	b) žinių trūkumas susidūrus su teisiniais aspektais;	☐	☐	☐	☐	☐
	c) keblumai nustatant, kokios priežastys nulėmė asmens su negalia sunkumus ar problemas;	☐	☐	☐	☐	☐
d) sunkumai perduodant asmeniui su negalia žinias, kurios padėtų jam spręsti atitinkamas socialines problemas.	☐	☐	☐	☐	☐	

7) Dirbant Jums sudėtingiausia bendrauti su asmenimis, turinčiais šią negalią: <i>Pasisakyti reikia ties kiekvienu teiginiu.</i>	Visiškai sutinku	Sutinku	Nei sutinku, nei nesutinku	Nesutinku	Visiškai nesutinku
	☐	☐	☐	☐	☐
	a) judėjimo;	☐	☐	☐	☐
b) klausos;	☐	☐	☐	☐	☐

c) kalbos;	☐	☐	☐	☐	☐
d) proto;	☐	☐	☐	☐	☐
e) kita: (įrašykite)	☐	☐	☐	☐	☐

8) Dirbant Jums lengviausia bendrauti su asmenimis, turinčiais šią negalią: <i>Pasisakyti reikia ties kiekvienu teiginiu.</i>	Visiškai sutinku	Sutinku	Nei sutinku, nei nesutinku	Nesutinku	Visiškai nesutinku
a) judėjimo;	☐	☐	☐	☐	☐
b) klausos;	☐	☐	☐	☐	☐
c) kalbos;	☐	☐	☐	☐	☐
d) proto;	☐	☐	☐	☐	☐
e) kita: (įrašykite)	☐	☐	☐	☐	☐

9) Jūs manote, kad Jums reikėtų tobulinti savo kompetencijas bendraujant bei dirbant su asmenimis, turinčiais šią negalią: <i>Pasisakyti reikia ties kiekvienu teiginiu.</i>	Visiškai sutinku	Sutinku	Nei sutinku, nei nesutinku	Nesutinku	Visiškai nesutinku
a) judėjimo;	☐	☐	☐	☐	☐
b) klausos;	☐	☐	☐	☐	☐
c) kalbos;	☐	☐	☐	☐	☐
d) proto;	☐	☐	☐	☐	☐
e) Jūs manote, kad Jūs turite pakankamai įgūdžių, tad savo kompetencijų tobulinti Jums nereikia;	☐	☐	☐	☐	☐
f) kita: (įrašykite)	☐	☐	☐	☐	☐

10) Jūs manote, kad turite aukščiausias kompetencijas iš visų savo turimų, dirbant su asmenimis, turinčiais šią negalią: <i>Pasisakyti reikia ties kiekvienu teiginiu.</i>	Visiškai sutinku	Sutinku	Nei sutinku, nei nesutinku	Nesutinku	Visiškai nesutinku
a) judėjimo;	☐	☐	☐	☐	☐
b) klausos;	☐	☐	☐	☐	☐
c) kalbos;	☐	☐	☐	☐	☐
d) proto;	☐	☐	☐	☐	☐
e) kita: (įrašykite)	☐	☐	☐	☐	☐

11) Jūs dalyvaujate įstaigos, kurioje dirbate, iniciatyva suorganizuotuose renginiuose (forumuose, diskusijose), kuriuose dalyvauti nėra privaloma:

- a) visada, kai tik sužinote apie tokią galimybę;
- b) dalyvaujate tik tuo atveju, jei tai netrukdo asmeninei veiklai;
- c) dalyvaujate labai retai, nes neturite motyvų;
- d) kita: (įrašykite)

12) Jūs dirbate šį darbą, kadangi: <i>Pasisakyti reikia ties kiekvienu teiginiu.</i>	Visiškai sutinku	Sutinku	Nei sutinku, nei nesutinku	Nesutinku	Visiškai nesutinku
a) Jums malonu padėti ir bendrauti su asmenimis, turinčiais negalią, nes šiame darbe Jūs atradote save;	☐	☐	☐	☐	☐
b) savo vadovo Jūs esate skatinami bei motyvuojami;	☐	☐	☐	☐	☐
c) Jums nepavyksta rasti kito darbo;	☐	☐	☐	☐	☐
d) kita: (įrašykite)	☐	☐	☐	☐	☐

Dėkojame už bendradarbiavimą!

➤ **Priedas Nr. 4** „Tyrimo anketa organizacijų, teikiančių įvairias paslaugas visuomenei, vadovams“

Socialinės integracijos bei socialinių paslaugų prieinamumo asmenims su negalia tyrimo, atliekamo įgyvendinant projektą „Mano socialinė atsakomybė“, Nr. LLIV-322, ANKETA

Kviečiame Jus dalyvauti socialinės integracijos bei socialinių paslaugų prieinamumo asmenims su negalia tyrime. Tyrimo tikslas – išanalizuoti socialinės integracijos bei socialinių paslaugų prieinamumo asmenims su negalia galimybes, įvertinti teigiamus ir neigiamus šių procesų aspektus. Jūsų pateikta informacija padės teisingiau įvertinti esamą situaciją.

Duomenys bus naudojami tik tyrimo rezultatams apibendrinti.

Anketa yra **anoniminė.**

Prašome atsakyti į kiekvieną anketoje pateiktą klausimą. Jums tinkantį atsakymą žymėkite .

1) Jūsų lytis:	
a) moteris;	☐
b) vyras.	☐

2) Jūsų amžius:	
a) <30 m.	☐
b) 31-45 m.	☐
c) 46-50 m.	☐
d) 51-55 m.	☐
e) 56-60 m.	☐
f) >61 m.	☐

3) Jūsų vadovaujama įstaiga yra:	
a) Šiaulių m.;	☐
b) Šiaulių raj.;	☐
c) Akmenės m. ;	☐
d) Akmenės raj.;	
e) Joniškio m.;	☐
f) Joniškio raj.;	
g) Kelmės m.;	☐
h) Kelmės raj.;	
i) Pakruojo m.;	☐
j) Pakruojo raj.;	
k) Radviliškio m.;	☐
l) Radviliškio raj.	☐

4) Jūsų vadovaujamos įstaigos/įmonės tipas pagal teikiamų paslaugų pobūdį:	
a) prekybos centras/parduotuvė;	☐
b) medicinos įstaiga;	☐
c) paštas;	☐
d) biblioteka;	☐
e) kultūros įstaiga;	☐
f) vaistinė;	☐
g) kita: (įrašykite)	☐

- 5) Ar įėjimas į Jūsų organizacijos patalpas yra pritaikytas asmenims su judėjimo negalia?**
- a) taip;
 - b) iš dalies;
 - b) ne.

<p>6) Jūsų organizacijoje yra realizuoti šie architektūriniai sprendiniai, pritaikyti asmenims su judėjimo negalia (atsakykite, jei atsakant į 5 klausimą pasirinkote atsakymą a, jei pasirinkote kitus atsakymus, pereikite prie 7 klausimo) Pasisakyti reikia ties kiekvienu teiginiu.</p>	Visiškai sutinku	Sutinku	Nei sutinku, nei nesutinku	Nesutinku	Visiškai nesutinku

a) atsižvelgiant į durų matmenis yra įrengtas pakankamai platus įvažiavimo takelis į patalpas;	☐	☐	☐	☐	☐
b) yra įrengtas įvažiavimo takelis į patalpas, tačiau jis yra per siauras, neįgaliesiems dažnai yra sudėtinga patekti į vidų;	☐	☐	☐	☐	☐
c) yra įrengtas įvažiavimo takelis į patalpas, tačiau jis yra per status, neįgaliesiems dažnai yra sudėtinga patekti į vidų.	☐	☐	☐	☐	☐

7) Ar Jūs planuojate savo organizacijoje realizuoti architektūrinius sprendimus, pritaikytus asmenims su judėjimo negalia? (jei atsakant į 5 klausimą pasirinkote atsakymą a, pereikite prie 8 klausimo)

Pasisakyti reikia ties kiekvienu teiginiu.

	Visiškai sutinku	Sutinku	Nei sutinku, nei nesutinku	Nesutinku	Visiškai nesutinku
a) Jūs neplanuojate įrengti judėjimo negalią turintiems asmenims pritaikyto įėjimo į Jūsų organizacijos patalpas;	☐	☐	☐	☐	☐
b) artimiausiu metu Jūs planuojate įrengti judėjimo negalią turintiems asmenims pritaikytą įėjimą į Jūsų organizacijos patalpas.	☐	☐	☐	☐	☐

8) Jūsų organizacijos patalpos yra pritaikytos asmenims su judėjimo negalia:

Pasisakyti reikia ties kiekvienu teiginiu.

	Visiškai sutinku	Sutinku	Nei sutinku, nei nesutinku	Nesutinku	Visiškai nesutinku
a) yra įrengti pakilimo takeliai/asmenims su judėjimo negalia pritaikyti liftai;	☐	☐	☐	☐	☐
b) yra įrengti asmenims su judėjimo negalia pritaikyti tualetai;	☐	☐	☐	☐	☐
c) dalis baldų pritaikyta asmenims su judėjimo negalia;	☐	☐	☐	☐	☐
d) kita: (įrašykite)	☐	☐	☐	☐	☐

9) Jūsų organizacijos darbuotojai yra supažindinti, kaip reikėtų bendrauti bei aptarnauti asmenį su judėjimo ar kita negalia:

Pasisakyti reikia ties kiekvienu teiginiu.

	Visiškai sutinku	Sutinku	Nei sutinku, nei nesutinku	Nesutinku	Visiškai nesutinku
a) Jūsų organizacijos darbuotojai buvo apmokyti socialinio darbuotojo;	☐	☐	☐	☐	☐

b) Jūsų darbuotojai buvo apmokyti Jūsų pačių;	☐	☐	☐	☐	☐
c) Jūs domitės literatūra šia tema;	☐	☐	☐	☐	☐
d) Jūsų organizacijos darbuotojai nėra su tuo supažindinti;	☐	☐	☐	☐	☐
e) Jūs manote, kad tai yra nereikalinga.	☐	☐	☐	☐	☐

10) Jūsų organizacijos aktyvumą bendradarbiaujant su nevyriausybinėmis neįgaliųjų organizacijomis galima apibūdinti šiais teiginiais:

a) Jūsų organizacija bendradarbiauja su neįgaliųjų nevyriausybinėmis organizacijomis organizuodama įvairias akcijas, renginius ir pan.;

b) Jūsų organizacija nebendradarbiauja su neįgaliųjų nevyriausybinėmis organizacijomis, organizuojant įvairias akcijas, renginius ir pan.

11) Jūsų organizacija nebendradarbiauja su nevyriausybinėmis neįgaliųjų organizacijomis, nes: (atsakykite, jei atsakant į 10 klausimą pasirinkote atsakymą b, jei pasirinkote atsakymą a, pereininkite prie 12 klausimo) <i>Pasisakyti reikia ties kiekvienu teiginiu.</i>	Visiškai sutinku	Sutinku	Nei sutinku, nei nesutinku	Nesutinku	Visiškai nesutinku
a) Jūs manote, kad tai finansiškai nenaudinga;	☐	☐	☐	☐	☐
b) Jūs nelinkę bendradarbiauti su neįgaliųjų nevyriausybinėmis organizacijomis, nes tai yra jautri visuomenės grupė;	☐	☐	☐	☐	☐
c) Jūs nelinkę bendradarbiauti, nes tiesiog nežinote, kaip bendrauti su negalia turinčiais asmenimis;	☐	☐	☐	☐	☐
d) Jūs planuojate bendradarbiauti ateityje;	☐	☐	☐	☐	☐
e) kita: (įrašykite)	☐	☐	☐	☐	☐

12) Ar Jūsų organizacijoje dirba asmenų su negalia?

a) taip;

b) ne.

13) Kiek asmenų su negalia dirba Jūsų organizacijoje? (įrašykite) (atsakykite, jei atsakant į 12 klausimą pasirinkote atsakymą a, jei pasirinkote atsakymą b, pereininkite prie 15 klausimo)

.....

14) Kokią negalią turintys darbuotojai dirba Jūsų organizacijoje? (įrašykite) (atsakykite, jei atsakant į 12 klausimą pasirinkote atsakymą a, jei pasirinkote atsakymą b, pereininkite prie 15 klausimo)

.....

15) Kokie aspektai nulemtų Jūsų sprendimą nepriimti į Jūsų organizaciją dirbti asmens su negalia? Pasisakyti reikia ties kiekvienu teiginiu.	Visiškai sutinku	Sutinku	Nei sutinku, nei nesutinku	Nesutinku	Visiškai nesutinku
a) darbo patirties bei įgūdžių stoka;	☐	☐	☐	☐	☐
b) netinkama kvalifikacija;	☐	☐	☐	☐	☐
c) prasta reputacija;	☐	☐	☐	☐	☐
d) faktas, kad asmuo turi negalią;	☐	☐	☐	☐	☐
e) jo negalios rūšis.	☐	☐	☐	☐	☐

16) Kokią negalią įgijusio asmens Jūs nepriimtumėte dirbti savo organizacijoje? (atsakykite, jei atsakant į 15 klausimą pritariate atsakymui d, jei atsakymui d nepitariate, pereikite prie 17 klausimo)

- a) proto;
- b) klausos;
- c) regėjimo;
- d) judėjimo;
- e) kita: (įrašykite)

17) Kokia Jūsų nuomonė apie neįgalų darbuotoją šiuolaikinėje, konkurencingoje, aktyviai pelno siekiančioje įmonėje? Pasisakyti reikia ties kiekvienu teiginiu.	Visiškai sutinku	Sutinku	Nei sutinku, nei nesutinku	Nesutinku	Visiškai nesutinku
a) Jūs manote, kad svarbiausias dalykas renkantis darbuotoją yra jo patirtis bei kvalifikacija;	☐	☐	☐	☐	☐
b) Jūs manote, šiuolaikinėje įmonėje neturėtų dirbti asmenys su negalia;	☐	☐	☐	☐	☐
c) Jūs manote, kad asmenys su negalia gali dirbti šiuolaikinėje įmonėje, tačiau vadovas turėtų atsižvelgti, kokios rūšies yra naujojo darbuotojo negalia.	☐	☐	☐	☐	☐

Dėkojame už bendradarbiavimą!